

วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

Journal of Nakhonratchasima College (Humanities and Social Sciences)

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2562

ISSN 2697-5092 (Online)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ ตลอดจนบทความปริทัศน์ ที่มีคุณภาพของคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
2. เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการสู่สาธารณชน

กำหนดออกวารสาร ทุก 4 เดือน (ปีละ 3 ฉบับ)

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

เจ้าของวารสาร

วิทยาลัยนครราชสีมา

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ บุญเจริญ

รวบรวม ตรวจสอบ จัดทำรูปเล่ม

นางสาวจิตติภักษ์ ศรีสุรธิกุล

อาจารย์ ดร.ศิริกาญจน์ ไกรบำรุง

นางสาวสุภารัตน์ แสงโชติ

ออกแบบปก

นายบัณฑิต กองรักษา

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสาร (สำนักวิจัยและพัฒนา)

วิทยาลัยนครราชสีมา ที่อยู่ 290 หมู่ที่ 2 ถ.มิตรภาพ ต.บ้านใหม่ อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000

เว็บไซต์วารสาร

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/hsjournalnmc>

พิมพ์ที่

บริษัท สยามมัลติซอร์พ จำกัด อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000

บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญ
ข้อความที่ปรากฏในบทความของวารสารนี้เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับวิทยาลัย
นครราชสีมาแต่อย่างใด และกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตรวจประเมินบทความเพื่อ
ตีพิมพ์ในวารสารของวิทยาลัยนครราชสีมา

วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) เป็นวารสารวิชาการที่จัดอยู่ใน
ฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่ม 2 พ.ศ.2558 – 2562

รายนามที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.ชนากานต์ ยืนยง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง
รองศาสตราจารย์ ดร.วิภาส ทองสุทธิ

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ บุญเจริญ วิทยาลัยนครราชสีมา

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ	วิทยาลัยนครราชสีมา
ศาสตราจารย์ ดร.ทินพันธุ์ นาคะตะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.กรองทิพย์ นาครวิเชตร	วิทยาลัยนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร.ยาใจ พงษ์บริบูรณ์	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนากร ธนาธารชูโชติ	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
รองศาสตราจารย์บัญชา วิทยอนันต์	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสวียน เจนเขว้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง เพชรสุข	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูชีพ เปียคนอก	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุนีย์ เต็มสินสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ไทยมา	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติรัตน์ มีมาก	สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรุดา ชัยสุวรรณ	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรณิชา ทศตา	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตไส คล่องพยาบาล	ข้าราชการบำนาญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัฒนศิณ สำเร็จรัมย์	วิทยาลัยนครราชสีมา
อาจารย์ ดร.ภิญญดา รื่นสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
อาจารย์ ดร.ปรียาณัฐ เอียบศิริเมธี	วิทยาลัยนครราชสีมา

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจบทความ

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ
รองศาสตราจารย์ ดร.พุดผิงค์ สัตยวงศ์ทิพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชาญ สาคุณ	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
รองศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ ดินณะกุล	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.จรัสพงศ์ คลังกรณ์	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา	วิทยาลัยนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ บัญชา วิทยอนันต์	วิทยาลัยนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์(พิเศษ) ดร.กฤษฎา วัฒนศักดิ์	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสวียน เจนเข้ว่า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมล โพธิเย็น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติรัตน์ มีมาก	สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผศ.ดร.วรรณณี ครอบพานิชย์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ผศ.ดร.สมใจ บุญหมื่นไวย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ผศ.ดร.พลาณัฐ คงคา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ผศ.ดร.ปรีชา วรรัตน์ชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.สุรัชย์ภัทรดิษฐ์ ภูมิภักดิเมธี	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.ชวลิต เกตุกระพุ่ม	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผศ.ดร.เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม	มหาวิทยาลัยราชธานี
ผศ.พิชญาวี ทองกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.สายยนต์ ชาวอุบล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.ผดุง เพชรสุข	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผศ.ดร.สำราญ บุญเจริญ	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผศ.ดร.คงศักดิ์ สังฆมานนท์	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผศ.ดร.ศรดา ชัยสุวรรณ	วิทยาลัยนครราชสีมา
ดร.ศศิธดา แพงไทย	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ดร.ณัฐพงษ์ จันทระโกลบ	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.จันทร์ ตียะวงศ์	วิทยาลัยนครราชสีมา
ดร.ปรียาณัฐ เอื้อบศิริเมธี	วิทยาลัยนครราชสีมา

บทบรรณาธิการ

วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ของปีที่ 13 ประจำเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม พ.ศ. 2562 ในฉบับนี้ประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 19 เรื่อง และบทความวิชาการ 1 เรื่อง สำหรับบทความวิจัยในฉบับนี้ จะประกอบด้วย บทความวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา การเรียนการสอน กฎหมาย การเมืองและการปกครอง การมีส่วนร่วมของชุมชน สังคมและวัฒนธรรม การบริหารงานบุคคล การบริหารเทคโนโลยี เป็นต้น ส่วนบทความวิชาการนั้น มีเนื้อหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานในองค์กร โดยภาพรวมแล้ว คาดหวังว่าผู้อ่านจะได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากสิ่งที่ค้นพบในบทความวิจัยและความรู้จากบทความ วิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้

ในนามของวิทยาลัยนครราชสีมา ขอขอบคุณอาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทุกท่าน ที่ให้ความสนใจต่อวารสารวิชาการของวิทยาลัยนครราชสีมา โดยส่งบทความวิจัยและบทความวิชาการมาตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการให้กับสังคมและประเทศชาติ สิ่งที่ค้นพบจากงานวิจัย สามารถนำไปประยุกต์ได้ตามความเหมาะสมของบริบทปัญหาหรือเหตุการณ์ที่เผชิญหน้า

สุดท้ายขอขอบคุณผู้รับใบอนุญาตวิทยาลัยนครราชสีมา (อาจารย์ ดร.ชนากานต์ ยืนยง) และอธิการบดีวิทยาลัยนครราชสีมา (รองศาสตราจารย์ ดร.วิภาส ทองสุทธิ) ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประสบความสำเร็จมาจนถึงทุกวันนี้ สำหรับท่านที่สนใจจะนำบทความวิจัยและบทความวิชาการมาตีพิมพ์เผยแพร่ให้ติดต่อกับกองบรรณาธิการตามที่อยู่ในการเล่นวารสาร ขอขอบคุณครับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ บุญเจริญ
บรรณาธิการ

บทความวิจัย	หน้า
● การวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 จิระภา เตือนชุดทด	1
● การบริหารตามแนวพุทธาภิบาลของโรงเรียนปัญญาประทีป อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ภาณุวัชร พัทธาดนย์, สรวุธ สายจันมา, พระมหาสุพร รกขิตธมโม, เบญจมาศ สุวรรณวงศ์	16
● การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ โดยกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ เทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เชมกัญญา กล่อมจ่อหอ, ชุภาศิริ อภินันท์เดชา	28
● การปรับตัวชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรีที่ก่อให้เกิดวิถีและพลัง QINGYA LI, ภารดี มหาจันทร์, เกา บุญเยี่ยม	43
● การศึกษาความรู้ความเข้าใจของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อกฎหมายแผนกกรรมสิทธิ์ และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน กรณีศึกษาตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา สถิต จำเริญ	55
● อำนาจศาลปกครองกรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นผู้ถูกฟ้องคดี กิตติพงษ์ สุวรรณสน	65
● การศึกษาต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนกลุ่มทอผ้าไหมของชุมชนบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ปาลิดา เชษฐสุนทด	77

- การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการจัดการขยะของแหล่งท่องเที่ยว
อุทยานแห่งชาติทับลาน กรณีศึกษา : ผาเก็บตะวัน อำเภอวังน้ำเขียว
จังหวัดนครราชสีมา
ชนิษฐา แก้วเอียด 87
- การศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน กรณีศึกษา บริษัท เอเอเอ จำกัด
ชานน เรื่องวีระชัยกุล, นันทิ สุทธิการณนัย 97
- การศึกษาการบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน
จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
แสงดาว มุสิกธรรม, จิรวัดน์ กิติพิเชฐสรรค์ 110
- รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
วาสนา ทองนาค, จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์, สงวนพงศ์ ชวนชม,
สมบูรณ์ ตันยะ 119
- ปัจจัยพยากรณ์ที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
ธีรัช ไชยยศ, ชูเกียรติ วิเศษเสนา, วรสิทธิ์ รัตนวราหะ,
มานะ สิ้นธวงษานนท์ 134
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พงษ์ศักดิ์ ลาภสะอาดพร, สมชัย พุทธา 149
- การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม
นิธิพันธ์ สิริเขมมะนันท์, ดุจเดือน ไชยพิชิต 158

- กลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชนาพร อินทะกนก, สำเริง บุญเรืองรัตน์, จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์,
สงวนพงศ์ ชวนชม 168
- การละเมิดสิทธิมนุษยชนกับกระบวนการยุติธรรมของรัฐ:
กรณีศึกษาวัดพระธรรมกาย
อัมพาพันธ์ ธเนศเดชสุนทร, นิเทศ ตินณะกุล, อุทิศ สุภาพ 179
- รัฐสวัสดิการที่สอดคล้องกับสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณี:
เทศบาลนครนครราชสีมา
สุพร สุวัฒน์โนดม, นิเทศ ตินณะกุล, อุทิศ สุภาพ 189
- ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ
แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย
ศึกษาเฉพาะกรณี: จังหวัดนครราชสีมา
สุดาพร สุวัฒน์โนดม, นิเทศ ตินณะกุล, อุทิศ สุภาพ 198
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้
ในการบริหารจัดการของเทศบาลในจังหวัดลำปาง
ชัยนันทธีร์ณ์ ขาวงาม 207

บทความวิชาการ

- การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานในองค์กร
วิวัฒน์ ตู้อำนาจ 222

คำแนะนำในการเขียนและส่งต้นฉบับ

ใบสมัครเป็นสมาชิกวารสารวิทยาลัยนครราชสีมา

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3

Research and Development Learning Management Model for Reasoning Thinking Mathematics Skills on Kindergarten 3 Student

จีระภา เดือนขุดทด¹

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาชุดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการสอนแบบ 4M3R ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ 4M3R (3) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้ชุดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการสอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 3 ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำนวนกลุ่มละ 30 คน โดยการเลือกแบบง่ายจากการจับฉลาก การทดลองใช้แบบแผนการวิจัยแบบการสุ่มสองกลุ่มวัดก่อน-หลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมโดยวิธีการสอนแบบ 4M3R แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ จำนวน 60 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91 และแบบประเมินความพึงพอใจ ต่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติค่าที (Dependent, Independent samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีประสิทธิภาพ 81.67/83.90
2. ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมโดยใช้วิธีการสอนแบบ 4M3R กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมโดยวิธีการสอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.86$ S.D.=0.17)

¹ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาล2 วัดกลางทวมมาวาส“ศิริอุปถัมภ์” E-mail: missjee3@gmail.com

คำสำคัญ : การวิจัยและพัฒนา ชุดกิจกรรม การคิดเชิงเหตุผล

Abstract

This research and development learning management model aims are to: 1) to develop a set of activities by 4M3R learning model with a require efficiency of 80/80 2) to compare the academic achievement by 4M3R learning model 3) to study the satisfaction of the students on the set of activities by 4M3R learning model for reasoning thinking mathematics skills. The sample consisted of 60 kindergarten 3 students on schools under Phanat Nikhom Municipality Chonburi province in the second semester of the academic year 2018, random sampling by raffle. The experience has been randomized pre-test, post-test control group design. The research instruments were set of activities by 4M3R learning model, the achievement test of learning with 20 items, with the reliability of 0.91 and interview assessment of student satisfaction with learning management 7 items, with the reliability of 0.93. The statistics methods used in this study were means, standard deviation and dependent, independent samples t-test.

The results of the study have show that :

1. Set of activities by 4M3R learning model for reasoning thinking mathematics skills for Kindergarten 3 students on schools under Phanat Nikhom Municipality Chonburi province with a require efficiency of 81.67/83.90
2. After receiving use set of activities by 4M3R learning model the experimental group had achievement test of learning than before experiment and better in control group at .01 level.
3. Satisfaction of students on using set of activities by 4M3R learning model for reasoning thinking mathematics skills for Kindergarten 3 students on schools under Phanat Nikhom Municipality Chonburi province at high level.

Keywords: research and development, set activities, reasoning thinking

บทนำ

การพัฒนาบุคคลโดยการเน้นการพัฒนาด้วยกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์นั้น คุณภาพคนจะเสริมสร้างการพัฒนาประเทศชาติในด้านต่างๆที่ยั่งยืน เช่น การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม

วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นคนที่คิดอย่างมีเหตุ มีผล และสามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาของสังคมได้ถูกต้องและเหมาะสมนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญและตระหนักยิ่งในสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากทักษะดังกล่าวเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์และเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาบุคคลจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงเหตุผล (Treffinger, 2007-2008) ทักษะดังกล่าวจึงเป็นจุดแห่งการเริ่มต้นที่ทำให้บุคคลแสดงออกในประเด็นที่ตึงาม มีประโยชน์และสามารถเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ ผู้เรียนในยุคนี้จึงมีความรู้ความสามารถในกระบวนการคิดที่เป็นเชิงระบบ กระบวนการใช้เหตุและผล กระบวนการคิดในการแก้ไขปัญหา รวมถึงกระบวนการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศ และที่สำคัญยิ่งคือการนำไปประยุกต์กับทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงการพัฒนาสำหรับทักษะใหม่สำหรับการรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วในปัจจุบันทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สอดคล้องกับศูนย์กลางการปฏิบัติการทางการศึกษา (The North Central Regional Educational Laboratory: NCREL) ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้กำหนดทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (enGauge 21st Century Skills) 8 ประการ คือ ความรู้ขั้นพื้นฐาน (Basic Literacy) ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ (Science Literacy) ความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์ (Economic Literacy) ความรู้ทางด้านเทคโนโลยี (Technology Literacy) ความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ (Visual Literacy) ความรู้ทางด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Literacy) ความรู้ทางด้านพหุวัฒนธรรม (Multicultural Literacy) และทางด้านความเข้าใจสังคมโลก (Global Awareness)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่กำหนดไว้ มี 5 ประการ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ไขปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี นอกจากนั้นกลุ่มสมรรถนะการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้จะระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีคุณลักษณะเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนของกลุ่มสมรรถนะการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระที่เป็นเนื้อหาจำนวน 5 สาระ ประกอบด้วยจำนวนและการดำเนินการ การวัด เรขาคณิต พีชคณิต การวิเคราะห์ข้อมูลความน่าจะเป็น และด้านทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์ อีก 1 สาระ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการแก้ไขปัญหา การใช้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ การเชื่อมโยงความรู้ต่างๆทางคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) วิชาคณิตศาสตร์ ประถมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนากระบวนการคิด ทำให้ผู้เรียนมี

ความคิดอย่างมีเหตุและมีผล อย่างเป็นระบบ มีแบบแผน ตลอดจนการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถวิเคราะห์หรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผนการแก้ไขปัญหา และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และคณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้าน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่นๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) สอดคล้อง กับการแสดงเหตุผลซึ่งเป็นทักษะที่มีความสำคัญสำหรับผู้เรียนวิชาคณิตศาสตร์และการดำรงชีวิต ประจำวันของบุคคล (Baroody, 1993) สอดคล้องกับแนวคิดของกรุลิคและรุดนิก กล่าวไว้ว่า การ จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการใช้เหตุผลสามารถทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ เกิด ความมั่นใจและมีความเชื่อว่าคณิตศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของวิชาที่มีเหตุผลทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ สามารถค้นพบสิ่งใหม่ๆจากการเรียนรู้ ได้ข้อสรุปนำไปสู่การเลือกตัดสินใจที่ถูกต้องและมีความ เหมาะสมในสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองมากกว่าการเชื่อตามแบบผู้สอนหรือตามหนังสือที่เขียนไว้ (Krulik and Rudnick, 1993)

การทบทวนแนวคิดและทฤษฎี การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผล ทางคณิตศาสตร์นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนในการนำไปสู่การแก้ไขปัญหาใน ชีวิตประจำวัน การคิดอย่างมีเหตุและมีผล ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นแนวทางการดำเนินการวิจัยภายใต้ รูปแบบการวิจัยและพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องระดับผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง คณะครูผู้สอนและ ผู้เรียน ตามขั้นตอน 5 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาและความต้องการการส่งเสริมทักษะเชิง เหตุผลทางคณิตศาสตร์แบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 2 การพัฒนา นวัตกรรมโดยนำปัญหาและความต้องการจากระยะที่ 1 นำมาพัฒนาเพื่อให้เกิดนวัตกรรมที่ส่งเสริม ทักษะเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์แบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ระยะที่ 3 การ ตรวจสอบนวัตกรรม โดยนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพและนำไป ทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริง ระยะที่ 4 การ ปรับปรุงนวัตกรรมจากการทดลองใช้ในระยะที่ 3 เพื่อความถูกต้องและเหมาะสมพร้อมเสนอ ผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง ระยะที่ 5 การทดลองใช้นวัตกรรม เป็นการทดลองใช้กับ กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

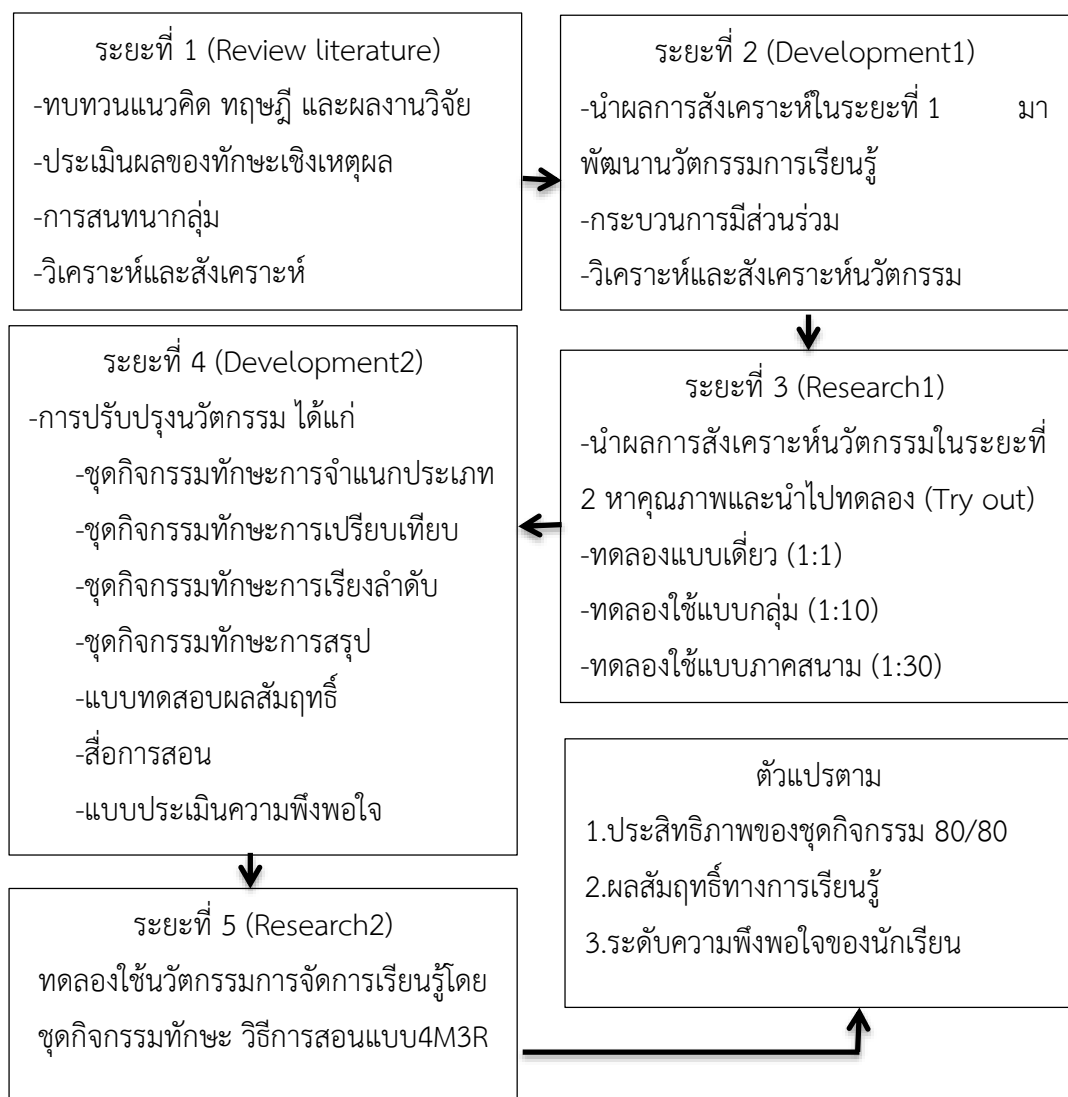
1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนอนุบาล ปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียน อนุบาลปีที่ 3 ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ก่อนและหลังการการจัดประสบการณ์

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียน
อนุบาลปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 ที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการ
สอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนแนวคิดการวิจัยและพัฒนาสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้วิจัยสามารถ
สรุปกรอบแนวคิดการวิจัยตาม (สุพัตร์ พิบูลย์, 2550 และ อนันต์ นามทองตัน, 2557) ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาปัญหา

การวิจัยระยะนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix method) คือ การวิจัยเชิงปริมาณโดยการประเมินทักษะเชิงเหตุผลและตามด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่ม ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนอนุบาลปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 92 คน (องอาจ นัยพัฒน์, 2551) การเลือกแบบอย่างง่ายโดยจากการจับฉลากรายชื่อักเรียนอนุบาลปีที่ 3 และการสนทนากลุ่มของผู้บริหารโรงเรียน คณะครูที่เกี่ยวข้องกับักเรียนอนุบาลปีที่ 3 อย่างน้อย 10 ปี และผู้บริหารเทศบาลจำนวน 10 คน (ศิริพร จิรวัดน์กุล, 2551) ที่สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี เครื่องมือการวิจัย คือ แบบทดสอบทักษะเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ และการสนทนากลุ่มโดยใช้แบบสอบถามถึงโครงสร้างปัญหาการจัดการเรียนการสอนและแนวทาง พบว่า ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการจัดลำดับ และทักษะการสรุป มีคะแนนร้อยละ 37.00 การสนทนากลุ่ม พบว่า ทักษะดังกล่าวเป็นปัญหาของักเรียนอนุบาลปีที่ 3 จริง สาเหตุ คือ ขาดสื่อการสอนที่เหมาะสม ขาดการเชื่อมโยงบริบท กิจกรรมการเรียนการสอนไม่หลากหลาย และขาดการบูรณาการจัดการเรียนการสอน

การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนานวัตกรรม

การวิจัยระยะนี้การพัฒนานวัตกรรมการสอนภายใต้ปัญหาและบริบท ระยะที่ 1 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารเทศบาลเมืองพนัสนิคม และคณะครูสอนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 10 คน (ระยะที่ 1) การเลือกแบบเจาะจง โดยการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เจาะลึกรายบุคคล นำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ พบว่า นวัตกรรมภายใต้ปัญหาสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี คือ การผลิตชุดกิจกรรมทักษะที่เน้นการเชื่อมโยงตามบริบทจริง มีกิจกรรมหลากหลาย และบูรณาการในการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผล ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการเรียงลำดับ และทักษะการสรุป และผลิตสื่อการสอนที่เหมาะสมโดยใช้ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

การวิจัยระยะที่ 3 การตรวจสอบนวัตกรรม

การวิจัยระยะนี้เป็นการตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในระยะที่ 2 เพื่อหาคุณภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผล จำนวน 4 ชุดกิจกรรม แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สื่อการสอน และแบบประเมินความพึงพอใจ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า มีความตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.97 0.91 0.89 0.95 และ 0.94 พร้อมนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับักเรียนแบบเดี่ยว (1:1) จำนวน 3 คน แบบกลุ่ม (1:10) จำนวน 12 คน แบบภาคสนาม (1:30) จำนวน 30 คน โรงเรียนเทศบาล3 วัดเกาะแก้วนครสวรรค์

เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ที่มีความรู้ระดับต่ำ ปานกลาง และสูง พบว่า แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความยากง่ายแต่ละข้อ ระหว่าง 0.20 -0.7 ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร K.R.20 ของคูเตอร์ ริชาร์ดสัน เท่ากับ 0.91 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 0.93

การวิจัยระยะที่ 4 การปรับปรุงนวัตกรรม

การวิจัยระยะนี้เป็นการปรับปรุงคุณภาพนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ในระยะที่ 3 หลังการทดลอง (Try out) กับผู้เรียนแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบภาคสนาม และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญดูความสมบูรณ์อีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้จริง

การวิจัยระยะที่ 5 การทดลองใช้นวัตกรรม

การวิจัยระยะนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองใช้จริงกับเพื่อหาประสิทธิผลของชุดกิจกรรม และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมโดยการจัดการเรียนการสอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลสำหรับนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนเพศชายและเพศหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี และได้รับการอนุญาตจากผู้ปกครองเข้าร่วมการทดลองการสอนครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มทดลอง คือ โรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” และกลุ่มควบคุม โรงเรียนเทศบาล 1 ศรีกิตติวรรณนุสรณ์ จำนวนกลุ่มละ 30 คน โดยการเลือกแบบอย่างง่ายจากการจับฉลากชื่อโรงเรียนและห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ มี 5 ชุด ได้แก่

1. ชุดกิจกรรมทักษะโดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
2. แผนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
3. แบบฝึกทักษะหลังการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
4. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
5. สื่อนี้อิเล็กทรอนิกส์ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

6. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม อำเภอนพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

การหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ชุดกิจกรรมทักษะโดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4M3R จำนวน 4 ชุด กิจกรรม ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม อำเภอนพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2561 โดยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพโดยรวม เท่ากับ 81.67/83.90

2. คุณภาพความตรงเชิงเนื้อหาของชุดกิจกรรมทักษะโดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4M3R จำนวน 4 ชุดกิจกรรม แบบทดสอบหลังเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่องจำนวน และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม อำเภอนพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2560 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.82 0.93 0.89 0.92 0.91 0.94 และ 0.90 ตามลำดับ พร้อมปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นนำ จำนวน 4 ชุด ไปทดลองใช้กับนักเรียน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและความยากง่ายของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ มีค่าระหว่าง 0.22 – 0.76 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 – 0.91 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.82 0.85 0.90 และ 0.88

4. ดำเนินการนำชุดกิจกรรมทักษะโดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4M3R ที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 3 วัดเกาะแก้วนครสวรรค์ สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม อำเภอนพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเรื่องจำนวนที่สร้างขึ้น ตามเกณฑ์ 80/80 ดังนี้

4.1 การทดลองใช้กับผู้เรียนแบบเดี่ยว (1:1) นำชุดกิจกรรมทักษะโดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4M3R ไปทดลองกับนักเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 3 คน โดยการเลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 1 คน และอ่อน 1 คน นำมาหาประสิทธิภาพ มีค่าเท่ากับ 72.78/75.89

4.2 การทดลองใช้ผู้เรียนแบบกลุ่ม (1:10) นำชุดกิจกรรมทักษะโดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4M3R ไปทดลองกับนักเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 9 คน โดยการเลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนเก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 3 คน นำมาหาประสิทธิภาพ มีค่าเท่ากับ 73.82/78.49

4.3 การทดลองใช้ผู้เรียนแบบภาคสนาม (1:30) นำชุดกิจกรรมทักษะโดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4M3R ไปทดลองกับนักเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน โดยการ

เลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อน กลุ่มละ 10 คน นำมาหาประสิทธิภาพ มีค่าเท่ากับ 81.57/82.98

4.4 นำชุดกิจกรรมทักษะโดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4M3R ที่มีความสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง คือ โรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี นำมาหาประสิทธิภาพ มีค่าเท่ากับ 81.67/83.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยระยะนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้ชุดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการสอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำนวนกลุ่มละ 30 คน การเลือกสองกลุ่มวัดก่อน-หลัง การทดลอง (Randomized pre-test, post-test control group design) การขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 1 ศรีกิตติวรรณนุสรณ์ และโรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์”

2. ดำเนินการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน (Pre-test) กลุ่มทดลอง คือ โรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” และกลุ่มควบคุม คือ โรงเรียนเทศบาล 1 ศรีกิตติวรรณนุสรณ์ โดยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสอนแบบ 4M3S ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กลุ่มทดลองโรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” ได้แก่ ชุดกิจกรรมกิจกรรมทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการเรียงลำดับ และทักษะการสรุป กลุ่มควบคุม โรงเรียนเทศบาล 1 ศรีกิตติวรรณนุสรณ์ การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมือง พนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

4. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง (Post-test) ของกลุ่มทดลอง คือ โรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” และกลุ่มควบคุม คือ โรงเรียนเทศบาล 1 ศรีกิตติวรรณนุสรณ์ โดยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. บันทึกการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ 4M3R ด้วยชุดกิจกรรมทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการเปรียบเทียบ และทักษะการเรียงลำดับ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมทักษะโดยวิธีการสอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ตามเกณฑ์ 80/80 วิเคราะห์โดยหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองและหลังการทดลองจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยใช้สถิติ t-test (Dependent samples) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลังการทดลองจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยใช้สถิติ t-test (Independent samples) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4. ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมทักษะโดยวิธีการสอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีประสิทธิภาพ 81.67/83.90

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมทักษะโดยวิธีการสอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี กลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมทักษะโดยวิธีการสอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี หลังการทดลองกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมทักษะโดยวิธีการสอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.86$, $S.D.=0.17$)

อภิปรายผล

การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการเรียงลำดับ และทักษะการสรุป โดยวิธีการสอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ประสิทธิภาพเท่ากับ 81.67/88.90 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นั่นคือ นักเรียนที่มีผลงานจากการจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดกิจกรรม ได้แก่ ใบกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ได้ถูกต้อง ที่เป็นไปตามเกณฑ์กำหนดเช่นนี้เพราะชุดกิจกรรมทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการเรียงลำดับ และทักษะการสรุปโดยวิธีการสอนแบบ 4M3R ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและคณะครูภายใต้ปัญหาที่แท้จริง สอดคล้องกับบริบทและพื้นที่ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ได้รับการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาที่เกี่ยวข้อง มีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้จากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับปรับปรุง 2560 เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปี 2560 คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปี 2560 ศึกษาเรื่องการประเมินทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ชั้นอนุบาลปีที่ 3 การดำเนินการเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ และได้ศึกษาเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลจนเข้าใจ จึงนำมาสร้างชุดกิจกรรมดังกล่าว ก่อนที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้ทำการทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้รับการปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลาและเนื้อหา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง แล้วจึงนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป ผลการศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมทักษะโดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการจัดลำดับ และทักษะการสรุปที่สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และรายบุคคล ได้ความรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับวัยและพื้นที่จากสื่อการสอน ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับองค์ความรู้สู่การพัฒนาทักษะดังกล่าวทางคณิตศาสตร์ไปพร้อมๆ กัน ได้รับการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้เกิดการกระตุ้นการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและเป็นการเรียนรู้ที่ยั่งยืน จึงส่งผลทำให้การจัดการเรียนรู้ประสบการณ์ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับประสิทธิภาพผลการศึกษาของ ประจักษ์ อเนกฤทธิ์มงคล (2560)

เรื่องการพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กระดับปฐมวัยโดยชุดกิจกรรม โดยพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กระดับปฐมวัยจากการใช้ชุดฝึกกิจกรรม 5 ชุด พบว่า ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ คือ 83.20/100 สอดคล้องกับประสิทธิภาพผลการศึกษาของ นลินรัตน์ ทับทอง และ บัณฑิตา อินสมบัติ (2558) เรื่องผลของการใช้ชุดการสอนโดยใช้กระบวนการสร้างความคิดรวบยอดที่มีต่อความสามารถพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านจำนวนของเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดการสอนแผนการจัดประสบการณ์ พบว่า เด็กปฐมวัย ร้อยละ 100 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยชุดการสอนโดยใช้กระบวนการสร้างความคิดรวบยอดมีความสามารถพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านจำนวนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 สอดคล้องกับประสิทธิภาพผลการศึกษาของ วชิราภรณ์ ยาพรหม และ เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย (2560) เรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบจิตปัญญาที่มีต่อทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนอนุบาลปีที่2 โดยใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบจิตปัญญามีประสิทธิภาพ คือ 82.19/83.25 สอดคล้องกับประสิทธิภาพผลการศึกษาของ วิราณี สุขทรัพย์ และคณะ (2562) เรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เรื่องการจัดประเภทและเรื่องเซตของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เรื่องการจัดประเภทและเรื่องเซต มีประสิทธิภาพ คือ 80.67/81.67

2. การวิจัยเชิงปริมาณการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การจัดประสบการณ์จากการใช้ชุดกิจกรรมทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการเรียงลำดับ และทักษะการสรุปโดยวิธีการสอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรีสูงขึ้น ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากชุดกิจกรรมดังกล่าวและรูปแบบการสอนแบบ 4M3R ได้พัฒนาขึ้นภายใต้ปัญหาและบริบทพื้นที่ของนักเรียนและ คณะผู้บริหารและครูผู้สอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถพัฒนาทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการจัดลำดับ และทักษะการสรุป การพัฒนาองค์ความรู้ด้านเนื้อหาสาระได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง สอดคล้องผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของ นลินรัตน์ ทับทอง และ บัณฑิตา อินสมบัติ (2558) เรื่องผลการใช้ชุดการสอนโดยใช้กระบวนการสร้างความคิดรวบยอดที่มีต่อความสามารถพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านจำนวนของเด็กปฐมวัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการได้รับประสบการณ์ด้วยชุดการสอนโดยใช้กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด มีความสามารถพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านจำนวน สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของ วิจิตรา จันทรศิริ (2559) เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็ก

ปฐมวัย พบว่า หลังการได้รับประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของ วชิราภรณ์ ยาพรหม และเทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย (2560) เรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาที่มีต่อทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า หลังนักเรียนได้รับการพัฒนาด้วยชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบจิตตปัญญามีคะแนนวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของ วิราณี สุขทรัพย์ อัญชลี ชัยรัชตกุล ปิยรัตน์ เทียงภักดิ์ และคณะ (2562) เรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เรื่องการจัดประเภทและเรื่องเซตของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนทรงวิทยศึกษาศาสตร์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า คะแนนการส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในแต่ละชุดกิจกรรมที่เรียนด้วยชุดกิจกรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. การศึกษาความพึงพอใจ ที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการเรียงลำดับ และทักษะการสรุปโดยวิธีการสอนแบบ 4M3R เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.66 (S.D.=0.17) ซึ่งเป็นความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยได้เริ่มจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของคณะผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน ภายในสภาพปัญหา บริบท และนำมาพัฒนาเป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่จริงโดยการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีกระบวนการที่ทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะ เกิดการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมการตัดสินใจ มีความสนุกสนานที่นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง มีสื่อการสอนที่เหมาะสม มีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และรายบุคคล และทราบความก้าวหน้าของตนเอง ได้รับการเสริมแรงจากการชมเชยและของขวัญ ส่งผลทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น จึงเกิดความพึงพอใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในครั้งนี้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลความพึงพอใจการศึกษาของ วิราณี สุขทรัพย์ อัญชลี ชัยรัชตกุล ปิยรัตน์ เทียงภักดิ์ และคณะ (2562) เรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เรื่องการจัดประเภทและเรื่องเซตของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนทรงวิทยศึกษาศาสตร์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า นักเรียนมีระดับความพึงพอใจหลังได้รับประสบการณ์อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับความพึงพอใจการศึกษาของ นิยมล สุวรรณศรี (2556) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4M เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ 4M มีความเหมาะสมมากถึงมากที่สุด สอดคล้องกับผลความพึงพอใจการศึกษาของ กิตติศักดิ์ เกตุญาติ (2557) เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัย พบว่า รูปแบบการ

จัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมาก สอดคล้องกับความพึงพอใจการศึกษาของ วชิราภรณ์ ยาพรหม และ เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย (2560) เรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ จิตตปัญญาที่มีต่อทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจหลังการใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ร้อยละ 87.65 ระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดกิจกรรมทักษะต่างๆเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 ทำให้นักเรียนมีความพร้อมด้านความสามารถพัฒนาทักษะการคิดเชิงเหตุผล ดังนั้น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม ควรจัดเวทีการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เพื่อเผยแพร่ประสบการณ์จากกระบวนการวิจัยแต่ละขั้นตอน

1.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น คณะครูผู้สอนระดับอนุบาล ควรนำกิจกรรมไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา เนื้อหาสาระอื่นๆ หรือรูปแบบนวัตกรรมอื่นๆ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การใช้นิทาน การเรียนแบบมีส่วนร่วม ควบคู่กับการใช้ชุดกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้ชุดกิจกรรมร่วมกับวิธีการสอบแบบอื่นๆ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การใช้นิทาน การเรียนแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือกรอบมาตรฐานการเรียนรู้คณิตศาสตร์ปฐมวัย ตามหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546. กรุงเทพมหานคร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิตติศักดิ์ เกตุนุติ. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N เพื่อส่งเสริม ความสามารถทางการคิดวิจารณ์ของเด็ปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นลินรัตน์ ทับทอง และ บัณฑิตา อินสมบัติ. (2558). “ผลการใช้ชุดการสอนโดยใช้กระบวนการสร้าง ความคิดรวบยอดที่มีต่อความสามารถพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านจำนวนของเด็ปฐมวัย”. รายงานการสืบเนื่องการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติเรื่องช่วยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15, 565-573.

- นิมล สุวรรณศรี. (2556). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4M เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประจักษ์ เอนกฤทธิ์มงคล. (2560). การพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กระดับปฐมวัยโดยชุดกิจกรรม. กรุงเทพมหานคร: สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วชิราภรณ์ ยาพรม และ เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาที่มีต่อทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2. *Journal of Community Development Research Humanities and Social Sciences*. 10(3). 139-148.
- วิราณี สุขทรัพย์, อัญชลี ชัยรัชตกุล, ปิยรัตน์ เทียงภักดี และลัดดา เชียงนางาม. (2562). การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เรื่องการจัดประเภทและเรื่องเซตของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนทรงวิทยศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. *การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6*. 538-547.
- ศิริพร จิรวัดกุล. (2552). การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิทยพัฒน์ จำกัด.
- สุพักตร์ พิบูลย์. (2550). การวิจัยและพัฒนาสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา. นนทบุรี: จตุพรดีไซน์.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดดา.
- อนันต์ นามทองตัน. (2557). R&D ภาคปฏิบัติ. นนทบุรี: บริษัทสหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- Baroody A. J. (1993). *Problem Solving, Reasoning and Communicating, K-8: Helping Children Think Mathematically*. New York: Macmillan Publishing Company.
- Krulik S. Rudnick J. (1993). *Reasoning and Problem Solving: A Handbook for Elementary School Teachers*. Needham Heights. Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Treffinger D. J. (2007-2008). *A New Renaissance? Preparing Productive Thinkers for Tomorrow 's World. Creative Learning Today*.

การบริหารตามแนวพุทธาภิบาลของโรงเรียนปัญญาประทีป

อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

The administration in accordance with Buddhist Good Governance of
Panya Prateep School, Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province

ภาณุวัชร พัทธาดนัย¹ สราวุธ สายจันมา² พระมหาสุพร รกขิตฺตมโม³

เบญจมาศ สุวรรณวงศ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารตามแนวพุทธาภิบาลของโรงเรียนปัญญาประทีป 2) เปรียบเทียบการบริหารตามแนวพุทธาภิบาลของโรงเรียนปัญญาประทีป โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารตามแนวพุทธาภิบาลของโรงเรียนปัญญาประทีป การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการสอน (ครู) และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งหมด 35 คน วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารตามแนวพุทธาภิบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และทุกด้านค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1.ด้านฆราวาสธรรม 4 หรือด้านหลักความโปร่งใส 2.ด้านพรหมวิหาร 4 หรือด้านหลักคุณธรรม 3.ด้านอธิปไตยธรรม 7 หรือด้านหลักการมีส่วนร่วม 4.ด้านศีลสัมปทาหรือด้านหลักนิติธรรม 5.ด้านอิทธิบาท 4 หรือด้านหลักความรับผิดชอบ และ 6.ด้านสัพปุริสธรรม 7 หรือด้านหลักความคุ้มค่า

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารตามแนวพุทธาภิบาลของโรงเรียนปัญญาประทีป มีดังนี้ 1) จำแนกตามเพศ, ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง/หน้าที่ ไม่แตกต่างกันที่

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

E-mail: pphatthadhol@gmail.com

² คณะเทคนิคการแพทย์ วิทยาลัยนครราชสีมา

³ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

ระดับนัยสำคัญ .05 และ 2) จำแนกตามอายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารตามแนวพุทธาภิบาลของโรงเรียนปัญญาประทีป มีดังนี้ 1) ปัญหา ได้แก่ การขาดความเข้าใจและแนวปฏิบัติที่ดีในการนำการบริหารตามแนวพุทธาภิบาลมาประยุกต์ใช้ ยังไม่มีโครงสร้างหรือเครื่องมือที่ชัดเจนรวมทั้งมาตรการในการขับเคลื่อนด้านสี่สัมปทา (ด้านหลักนิติธรรม) ด้านพรหมวิหาร 4 (ด้านหลักคุณธรรม) ด้านฆราวาสธรรม 4 (ด้านหลักความโปร่งใส) ด้านอธิปไตย 7 (ด้านหลักการมีส่วนร่วม) ด้านอิทธิบาท 4 (ด้านหลักความรับผิดชอบ) และด้านสัปปุริสธรรม 7 (ด้านหลักความคุ้มค่า) ผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน และ 2) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ทางโรงเรียนควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีการบริหารตามแนวพุทธาภิบาลมีแนวทางให้บุคลากรได้นำไปปฏิบัติตามวิถีชีวิตประจำวันและส่งเสริมให้ประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน มีโครงการและกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในทุกๆ เรื่อง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงาน และจัดกิจกรรมโดยยึดหลักความคุ้มค่าให้มากขึ้น

คำสำคัญ: การบริหาร, พุทธาภิบาล, โรงเรียนปัญญาประทีป อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา

Abstract

The objectives of this research were - 1) to study the level of the opinion toward the administration in accordance with Buddhist Good Governance of Panya Prateep School; 2) to compare the administration in accordance with Buddhist Good Governance of Panya Prateep School; and 3) to study the problems and recommendations in accordance with Buddhist Good Governance of Panya Prateep School. This survey research is based on a quantitative approach by using a questionnaire to collect data from 35 respondents consisted of three groups, namely, administrators, teachers and education personnel. SPSS data analysis was used to find out the value of the frequency, percentage, mean, standard deviation (SD), t-test and content analysis.

The research results were as follows:

1. The overall respondents' opinions toward the administration in accordance with Buddhist Good Governance of Panya Prateep School was at a high level. If considered by each component, the findings showed that their opinions for all aspects also appeared in the high level. Considering each aspect, all aspects were rated at a high level and ranks orderly from high to low as follows; Gharavasadhamma 4 aspect:

Transparency aspect, Brahnaviharas 4 aspect: Morality aspect, Aparihaniyadhamma 7 aspect: Participation aspect, Silasampada aspect: The Rule of Law aspect, Iddhipada 4 aspect: Responsibility aspect and Sappurisadhamma 7 aspect: Cost Effectiveness aspect respectively.

2. The comparisons of respondents' opinions toward the administration in accordance with Buddhist Good Governance of Panya Prateep School are: 1) Classified by gender, working experience and position were not significantly different at .05 level and 2) Classified by age and educational level were significantly different at .05 statistical significance level.

3. The problems and recommendations for the administration in accordance with Buddhist Good Governance of Panya Prateep School are - 1) The problems include a lack of understanding and good practice in order to apply Buddhist Good Governance and there has still been no clear structure nor instrument together with measure to drive Silasampada (The Rule of Law), Brahnaviharas 4 (Morality) Gharavasadhamma 4 (Transparency), Aparihaniyadhamma 7 (Participation), Iddhipada 4 (Responsibility) and Sappurisadhamma 7 (Cost Effectiveness) through different kinds of school activities and 2) The recommendations shall begin with the policy implementation to promote Buddhist Good Governance, guidelines and encouragement for personnel to apply Buddhist Good Governance in their daily lives and their instruction activities, continuous development on projects and activities that enhance applying Buddhist Good Governance into real practice, increasing opportunity for everyone to get involved in all aspects, exchange experiences and opinions in work and activities, and organize activities based on cost effectiveness.

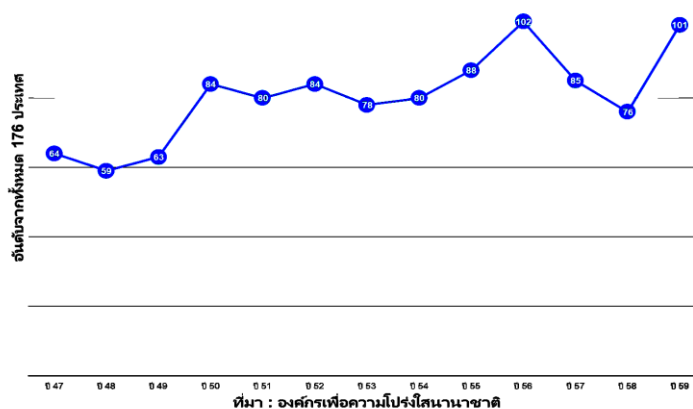
Keywords: Administration, Buddhist Good Governance, Panya Prateep School, Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province

บทนำ

แนวความคิดใหม่ในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในปัจจุบันนี้มีมาตั้งแต่หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ธนาคารโลกได้สร้างธรรมาภิบาลรูปแบบสากลขึ้นมาเพื่อเป็นเงื่อนไขในการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ (ปธาน สุวรรณมงคล, 2558: น.5-7) อีกทั้งองค์การสหประชาชาติให้ความสำคัญ กับหลักธรรมาภิบาล เพราะเป็นหลักการพื้นฐานในการพัฒนาที่ยั่งยืนและเท่าเทียมกัน

ของคนในสังคมทุกประเทศ ส่วนหลักธรรมาภิบาลในประเทศไทยได้ถูกนำมาใช้หลังจากเกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้งปี พ.ศ. 2540 และแนวคิดธรรมาภิบาลจึงถูกใช้ครั้งแรกในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ปี พ.ศ. 2540-2544 (ลัดดา พลวัฒน์, 2558: น. 17-18) ในปี พ.ศ. 2542 สำนักนายกรัฐมนตรีประกาศให้หน่วยงานภาครัฐนำ 1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ และ 6. หลักความคุ้มค่า มาใช้ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542) (ฉัตรชัย นาดี, บุชรา ยงค์ชา, พชรวิทย์ จันทศิริศิริ, 2558: น.4) จวบจนปัจจุบันนำไปสู่ประเทศไทย 4.0 ในยุทธศาสตร์ที่ 6 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2579) กล่าวถึงการบริหารจัดการในภาครัฐปลูกฝังคนไทยไม่โกง สร้างเสริมธรรมาภิบาลในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, น. 21, และ น. 135-136) พร้อมนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย (พระมหาไกรสร ถาวโร (ถาวร), 2556: น. 37-38) สอดคล้องกับพระพรหมบัณฑิตได้สรุปว่าหลักธรรมาภิบาลสากลเทียบเท่ากับ “ธมฺม จเร สุจิริตฺ” (พึงประพฤติสุจริตธรรม) ในการกล่าวปาฐกถาพิเศษเรื่อง ธรรมาภิบาลในการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์ (ข้าวมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560) แต่เพราะปัญหาสำคัญในสถานศึกษานั้นมีการร้องเรียนไปยัง สพฐ. เรื่องการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหลายประการ

ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันประจำปี พ.ศ. 2559 ชี้ว่า ประเทศไทยที่เคยอยู่อันดับที่ 76 เมื่อปี พ.ศ. 2558 ร่วงลงมาอยู่อันดับที่ 101 จากทั้งหมด 176 ประเทศทั่วโลก และนับตั้งแต่มีการจัดอันดับมาประเทศไทยไม่เคยได้อันดับที่ต่ำกว่า 50 เลย (องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ, 2560) ทั้งที่มีหลายองค์กรทำการตรวจสอบก็ตาม ตามแผนภาพที่ 1 แสดงว่าแม้หลักธรรมาภิบาลสากลจะมีความสำคัญ แต่ก็ยังแก้ไม่ถึงการรากเหง้าของปัญหาซึ่งมาจากความโลภ การขาดจริยธรรม กฎระเบียบที่เอื้อให้เกิดการทุจริต การเมืองที่ขาดความโปร่งใส และระบบการตรวจสอบที่ไร้ประสิทธิภาพ เป็นต้น (ไทยรัฐออนไลน์, 2556) นอกจากนี้จากผลการสำรวจของ ABAC ยังพบว่า ประชาชนกว่า 60% ได้รับความเสียหายแล้วตนได้ประโยชน์ (ไทยรัฐออนไลน์, 6 ก.ค. 2556)

แผนภาพที่ 1 ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2559

หลักธรรมาภิบาลสากลนั้นเป็นการเอาหลักการบริหารจากภายนอกประเทศเข้ามาบังคับใช้ภายในประเทศให้ปฏิบัติตาม ไม่ได้เกิดจากการระเบิดจากภายใน แต่พุทธศาสนามีมุมมองการบริหารดังนี้ ทุกข์ : ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน กิจคือ รู้เท่าทัน สมุทัย : ความโลภ กิจคือ ทำให้หมดสิ้นไป สถานที่ประกอบกิจการฝึกคนเริ่มต้นที่สถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนวิถีพุทธจัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขา นิโรธ : ภาวะไร้ทุกข์ กิจคือ ทำให้ได้ให้ถึงรากเหง้าของปัญหา มรรค : วิธีปฏิบัติ กิจคือ ทำให้เจริญ โดยการบริหารตามแนวพุทธาภิบาล อันเกิดจากรากฐานภายใน "ส่องใน สว่างนอก" การบริหารตามแนวพุทธาภิบาลมีความหมายครอบคลุมกว่าธรรมาภิบาลที่เน้นวัตถุนิยม เป็นวิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ซึ่งดำรงสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน ทรงจัดตั้งวางระบบวินัยที่ตั้งอยู่บนฐานของธรรม

การบริหาร หมายถึง การทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549, น. 3-4)

พุทธาภิบาล มาจากคำว่า พุทธะ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับ พ.ศ. 2542, 2546 น. 795) หมายถึง ผู้ตรัสรู้แล้ว ผู้ตื่นแล้ว ผู้เบิกบานแล้ว พุทธะ (ปปัญจสูทนี มุลปิณณาสกอรธกถา พระสูตรตันตปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาหมากุฎราชวิทยาลัย เล่มที่ 17 เล่ม 1 ภาค 1 น. 337) หมายถึง ขจัดซึ่งภัยของสัตว์ทั้งหลายโดยทำสัตว์ทั้งหลายให้เป็นไปในประโยชน์เกื้อกูล และถอยกลับจากสิ่งที่ไม่ใช่ประโยชน์ รวมกับคำว่า “อภี” แปลว่า ยิ่ง และคำว่า “บาล” แปลว่า ปกครองหรือเลี้ยงดู สรุปคำว่า “พุทธาภิบาล” จึงหมายถึง การบริหารหรือการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนาที่มีคุณความดีอย่างยิ่ง

การบริหารตามแนวพุทธาภิบาล แนวคิดธรรมราชาเป็นที่มาของการบริหารตามแนวพุทธาภิบาล ดังปรากฏในจกัถวัตติสูตร (พระสูตรตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค ฉบับภาษาไทย เล่ม 11 ข้อ 81 น. 60) โดยมีเป้าหมายมุ่งแก้ปัญหาทั้งระดับโครงสร้างและปัจเจกชน (ดร. อุทัย สติมัน, 2556, น. 121) การบริหารตามแนวพุทธาภิบาล เป็นรูปแบบของการบริหารจัดการและการปกครองที่เป็นธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้ยั่งยืนได้ โดยยึดถือความถูกต้องในกฎ ระเบียบ ความดีงาม สามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ในทุกขั้นตอน เปิดโอกาสในการรับรู้ตัดสินใจ ด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียม รับผิดชอบพร้อมปรับปรุงแก้ไข และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นสำคัญ ผู้บริหารควรนำหลักธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารสถานศึกษามาประยุกต์ใช้ เช่น หลักนิติธรรมนั้นสอดคล้องกับ “ศีล” ในทศพิธราชธรรม (Francois Chenet and Tampalawela Dhammaratana Thera, 2017. pp. 146-147) ซึ่งในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรมมีหลักธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารการศึกษาถึง 21 หลักธรรม ได้แก่ (1) กัลยาณมิตตตา (2) โยนิโสมนสิการ (3) ธรรมคัมภีร์ครองโลก (4) ธรรมทำให้งาม (5) ธรรมมีอุปการะมาก (6) กุศลมูล 3

(7) สันโดษ 3 (8) สุจริต 3 (9) อธิปไตย 3 (10) ฆราวาสธรรม 4 (11) พรหมวิหาร 4 (12) สังคหัตถ์ 4 (13) อธิษฐานธรรม 4 (14) เบญจธรรม (15) พละ 5 (16) กัลยาณมิตรธรรม 7 (17) สัมปยุตธรรม 7 (18) อริยทรัพย์ 7 (19) ทศพิธราชธรรม (20) อิทธิบาท 4 และ (21) อปรีหานิยธรรม 7 (วราสารประสมสุข, นิพนธ์ กิณางค์, 2550: น. 63, 67-68)

โรงเรียนปัญญาประทีป (โรงเรียนปัญญาประทีป, 2560) หมายถึง โรงเรียนที่กระทรวงมหาดไทยอนุญาตให้จัดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เลขที่ทะเบียน กท. 1405 ตั้งอยู่เลขที่ 162 หมู่ 12 บ้านหนองน้อย ซอยเมนะรุจิ ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นโรงเรียนวิถิพุทธที่จัดการศึกษา โดยดำเนินตามมรรคมงคล 8 ใช้หลักไตรสิกขาผ่านการพัฒนาการกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น ซึ่งผู้ก่อตั้งโรงเรียนปัญญาประทีปได้รับรางวัลการส่งเสริมการศึกษาเพื่อสันติภาพ พ.ศ. 2558 ของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารตามแนวพุทธาภิบาลของโรงเรียนปัญญาประทีป
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามแนวพุทธาภิบาลของโรงเรียนปัญญาประทีป จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารตามแนวพุทธาภิบาลของโรงเรียนปัญญาประทีป

สมมุติฐานการวิจัย

บุคลากรของโรงเรียนปัญญาประทีป ที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง/หน้าที่ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารตามแนวพุทธาภิบาลต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย แบ่งขอบเขตไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารตามแนวพุทธาภิบาล แนวคิดสำนักนายกรัฐมนตรีที่ประกาศให้หน่วยงานภาครัฐนำหลักธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารสถานศึกษามาประยุกต์ใช้ได้แก่ 1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ และ 6. หลักความคุ้มค่า (สำนักรัฐมนตรี, 2542) (ฉัตรชัย นาดี, บุขรา ยงค์าชา, พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ, 2558: น.4)

2. ขอบข่ายด้านเอกสาร

2.1 เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 และ พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพร้อมอรรถกถาแปลชุด 91 เล่ม พ.ศ. 2541

2.2 เอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ อรรถกถา ฎีกา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ, งานวิจัย, วิทยานิพนธ์, วารสาร, บทความทางวิชาการ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

3. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนปัญญาประทีป จำนวน 35 คน

4. ขอบเขตด้านตัวแปร ประกอบด้วย

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คือ 1.1 เพศ แบ่งเป็น ชาย และหญิง 1.2 อายุ แบ่งเป็น อายุต่ำกว่า 31 ปี และ 31 ปีขึ้นไป 1.3 ระดับการศึกษา แบ่งเป็น ต่ำกว่าปริญญาโท และ ปริญญาโทขึ้นไป 1.4 ประสบการณ์การทำงาน แบ่งเป็น อายุต่ำกว่า 11 ปี และ 11 ปีขึ้นไป 1.5 ตำแหน่ง/หน้าที่ แบ่งเป็น ผู้บริหารกับครู และบุคลากรทางการศึกษา

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารตามแนวพุทธาภิบาล (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542) แบ่งเป็น 2.1 ด้านศีลสัมปทา (ด้านหลักนิติธรรม) 2.2 ด้านพรหมวิหาร 4 (ด้านหลักคุณธรรม) 2.3 ด้านฆราวาสธรรม 4 (ด้านหลักความโปร่งใส) 2.4 ด้านอธิปัตติธรรม 7 (ด้านหลักการมีส่วนร่วม) และ 2.5 ด้านอิทธิบาท 4 (ด้านหลักความรับผิดชอบ) 2.6 ด้านสัปปริสธรรม 7 (ด้านหลักความคุ้มค่า)

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2561 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2561 รวมเวลา 3 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณด้วยวิธีการสำรวจ

2. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนปัญญาประทีป รวมทั้งสิ้น 35 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 3 คน ผู้ปฏิบัติการสอน (ครู) จำนวน 18 คน และ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 14 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้แบบสอบถามที่มีคำถามแบบปลายปิด โดยใช้แบบสอบถามชนิดตรวจรายการ แบบให้เลือกตอบเพียง 1 คำตอบ จำนวน 5 ข้อ เรื่อง เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ประสบการณ์ทำงาน, และ ตำแหน่ง/หน้าที่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบปลายปิด แบบให้ประมาณค่า มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ด้านความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารตามแนว พุทธาภิบาลในด้านต่างๆ มีด้านละ 5 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการศึกษาวิจัยเอาไว้ 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 3) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา 4) สร้างเครื่องมือ 5) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยกับอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข 6) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มประชากรเป้าหมายที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของเครื่องมือ 7) ปรับปรุงแก้ไข และ 8) จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์

3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ 2) หาความเที่ยงตรง โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถามตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ถึง 1.0 โดยได้ผลการประเมิน $IOC = 1.0$ 3) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ที่โรงเรียนอนุบาลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครราชสีมา ที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 50 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งผลจากการคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งหมด $= 0.925$ แสดงว่าเครื่องมือมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงที่สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา และขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 2) ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองตามวันเวลาที่นัดหมายเพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับคืนครบทุกฉบับ จำนวน 35 ชุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ นำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติซึ่งประกอบด้วย การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารตามแนวพุทธาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$, S.D.= 0.37) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้ 1. ด้านฆราวาสธรรม 4 หรือด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X}=4.47$, S.D. = 0.38) 2. ด้านพรหมวิหาร 4 หรือด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X}=4.42$, S.D. = 0.55) 3. ด้านอธิปไตยธรรม 7 หรือด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=4.42$, S.D. = 0.43) 4. ด้านศีลสัมปทาหรือด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X}=4.38$, S.D. = 0.53) 5. ด้านอิทธิบาท 4 หรือด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}=4.30$, S.D. = 0.45) และ 6. ด้านสปปุริสธรรม 7 หรือด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X}=4.05$, S.D. = 0.47)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น จำแนกตามเพศ, ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง/หน้าที่ พบว่าไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามอายุและระดับการศึกษา พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3. ผลการศึกษาปัญหา พบว่า ทางโรงเรียนยังขาดความเข้าใจและแนวปฏิบัติที่ดีในการนำการบริหารตามแนวพุทธาภิบาลมาประยุกต์ใช้ ยังไม่มีโครงสร้างหรือเครื่องมือที่ชัดเจนรวมทั้งมาตรการในการขับเคลื่อนด้านศีลสัมปทา (ด้านหลักนิติธรรม) ด้านพรหมวิหาร 4 (ด้านหลักคุณธรรม) ด้านฆราวาสธรรม 4 (ด้านหลักความโปร่งใส) ด้านอธิปไตยธรรม 7 (ด้านหลักการมีส่วนร่วม) ด้านอิทธิบาท 4 (ด้านหลักความรับผิดชอบ) และด้านสปปุริสธรรม 7 (ด้านหลักความคุ้มค่า) ผ่านกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ส่วนข้อเสนอแนะ พบว่า บุคลากรของโรงเรียนปัญญาประทีป ควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีการบริหารตามแนวพุทธาภิบาล มีแนวทางให้บุคลากรได้นำไปปฏิบัติตามวิถีชีวิตประจำวันและส่งเสริมให้ประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน มีโครงการส่งเสริมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในทุกๆ เรื่อง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงาน และจัดกิจกรรมโดยยึดหลักความคุ้มค่าให้มากขึ้น

อภิปรายผล

1. บุคลากรของโรงเรียนปัญญาประทีป มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามแนวพุทธาภิบาล อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนปัญญาประทีป มีการนำเอาระบบโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนทอสีมาเป็นต้นแบบในการบริหารงาน ซึ่งโรงเรียนทอสีเป็นต้นแบบโรงเรียนวิถีพุทธของประเทศไทย จึงทำให้การบริหารตามแนวพุทธาภิบาลของโรงเรียนปัญญาประทีปมีความเด่นชัด และประยุกต์เข้ากันได้กับหลักธรรมาภิบาลสากล

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อโรงเรียนปัญญาประทีปในการบริหารตามแนวพุทธาภิบาล พบว่าไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารงานโรงเรียนปัญญาประทีป มีความทั่วถึงและเท่าเทียมกัน คือ แม้มีเพศ, ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง/หน้าที่ ที่ต่างกัน แต่รับรู้ถึงการบริหารโรงเรียนตามแนวพุทธาภิบาลเหมือนกัน ส่วนวุฒิภาวะทางอายุที่มากขึ้นจึงทำให้

มีความคิดเห็นและเข้าใจในเรื่องนี้ได้มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ระดับการศึกษาของบุคลากรที่สูงทำให้มองเห็นการบริหารงานตามแนวพุทธาภิบาลในประเด็นดังกล่าวได้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ทางโรงเรียนยังขาดความเข้าใจและแนวปฏิบัติที่ดีในการนำการบริหารตามแนวพุทธาภิบาลมาประยุกต์ใช้ ยังไม่มีโครงสร้างหรือเครื่องมือที่ชัดเจนรวมทั้งมาตรการในการขับเคลื่อนด้านศีลสัมปทา (ด้านหลักนิติธรรม) ด้านพรหมวิหาร 4 (ด้านหลักคุณธรรม) ด้านฆราวาสธรรม 4 (ด้านหลักความโปร่งใส) ด้านอธิปัตติธรรม 7 (ด้านหลักการมีส่วนร่วม) ด้านอิทธิบาท 4 (ด้านหลักความรับผิดชอบ) และด้านสัปปริสธรรม 7 (ด้านหลักความคุ้มค่า) ผ่านกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่ ทางโรงเรียนควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีการบริหารตามแนวพุทธาภิบาล มีแนวทางให้บุคลากรได้นำไปปฏิบัติตามวิถีชีวิตประจำวันและส่งเสริมให้ประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน มีโครงการส่งเสริมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในทุกๆ เรื่อง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงาน และจัดกิจกรรมโดยยึดหลักความคุ้มค่าให้มากขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือการบริหารตามแนวพุทธาภิบาล

เป็นการประยุกต์ใช้ธรรมะและวินัยเพื่อเกื้อหนุนหลักธรรมาภิบาลสากล เป็นการนำหลักธรรมมาเกื้อหนุนหลักการ ได้แก่ ด้านฆราวาสธรรม 4 เกื้อหนุนด้านหลักความโปร่งใส ด้านพรหมวิหาร 4 เกื้อหนุนด้านหลักคุณธรรม ด้านอธิปัตติธรรม 7 เกื้อหนุนด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านศีลสัมปทา เกื้อหนุนด้านหลักนิติธรรม ด้านอิทธิบาท 4 เกื้อหนุนด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านสัปปริสธรรม 7 เกื้อหนุนด้านหลักความคุ้มค่า เป็นการบูรณาการพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างพลังบริหาร ตอบปัญหาสมัยใหม่ได้อย่างสมเหตุสมผล เพราะเป็นการใช้หลักธรรมที่ระเบิดจากข้างในที่เกิดจากความคิด ความรู้ ความต้องการภายใน ไม่ใช่เกิดจากคนอื่นมาบังคับให้ทำ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษา

2.1 การบริหารตามแนวพุทธาภิบาลของโรงเรียนปัญญาประทีป จากบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม ตลอดจนถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทุกด้าน

2.2 การบริหารตามแนวพุทธาภิบาลของโรงเรียนปัญญาประทีปในเชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูล

เกี่ยวกับการบริหารตามแนวพุทธาภิบาลในโรงเรียน เป็นรูปแบบให้กับสถานศึกษาอื่นได้นำไปประยุกต์ใช้บริหารงาน

2.3 รูปแบบและเทคนิคการบริหารตามแนวพุทธาภิบาลของโรงเรียนปัญญาประทีป เพื่อนำไปเป็นตัวอย่างและแนวทางการบริหารงานสำหรับหน่วยงานที่มีความสนใจใช้แนวทางการบริหารตามแนวพุทธาภิบาล

บรรณานุกรม

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **พระไตรปิฎกภาษาไทย**, ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

มหามกุฏราชวิทยาลัย, **พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปลชุด 91 เล่ม**, ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2541.

ฉัตรชัย นาดี, ดร.บุษรา ยงค์คำชา, ดร.พชรวิทย์ จันทศิริสิริ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม: **แนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6. ปีที่ 9, เมษายน พ.ศ. 2558, หน้า 4.**

ปธาน สุวรรณมงคล, **การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล**, กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, 2558, หน้า 5-7.

พระธรรมโกศาจารย์. (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีบริหาร**, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549, หน้า 1.

พระมหาไกรสร ธาวโร (ธาวร), “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2556, หน้า 37-38.

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 16, กรุงเทพมหานคร: เอส. อาร์. พรินต์ติ้งแมสโปรดักส์, 2551. หน้า 113-114, 124-127, 160, 175, 205, 210-212.

อุทัย สติมั่น, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร., **จากธรรมราชาสู่ธรรมาภิบาลวิถีพุทธ: พุทธิปัญญาเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม**, ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน 2556. บทความย่อ.

โรงเรียนปัญญาประทีป, [ออนไลน์], สืบค้นจาก: <http://panyaprateep.org/wp/> [2560, 8 ธันวาคม].

ลัดดา ผลวัฒนะ, วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, **ธรรมาภิบาลกับการบริหารมหาวิทยาลัย**, ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เดือนเมษายน 2557-กันยายน 2557, หน้า 17-18.

วรภาส ประสมสุข, นิพนธ์ กิณาวงศ์, วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, **หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม**, ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 (พฤศจิกายน 2549-มีนาคม 2550), หน้า 63, 67-68.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**, หน้า 21, คำนำ และหน้า 135-136.

ไทยรัฐออนไลน์. (2556, 6 ก.ค.). ตะลึง!ABACโพลล์ปช.กว่า60%รับได้รัฐทุจริตแล้วตนได้ประโยชน์.

ข่าวไทยรัฐ. [ออนไลน์], สืบค้นจาก: <http://www.thairath.co.th/content/355595>
[2560, 22 สิงหาคม].

ไทยรัฐออนไลน์. (2556, 18 มิ.ย.). รากเหง้าของการทุจริต. **ข่าวไทยรัฐ.** [ออนไลน์], สืบค้นจาก:

<https://www.thairath.co.th/content/351716> [2560, 20 สิงหาคม].

ข่าวมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระพรหมบัณฑิต, ปาฐกถาพิเศษเรื่องธรรมาภิบาล
ในการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์, [ออนไลน์], สืบค้นจาก:

<https://www.youtube.com/watch?v=ITqmM4lc8M0> [2560, 18 กุมภาพันธ์].

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ. ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันประจำปี พ.ศ. 2559. [ออนไลน์],

สืบค้นจาก: <https://www.youtube.com/watch?v=ITqmM4lc8M0> [2560, 21
สิงหาคม].

Francois Chenet and Tampalawela Dhammaratana Thera, **Buddhist Ideals of Good Governance**, 2017. pp. 146-147.

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ

โดยกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ เทศบาลตำบลโคกกรวด

อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

Development Model of Community Participation in Falling Prevention

By Empowerment Process, Khok Kruat Municipal, Meuang District,

Nakhon Ratchasima Province

เชมกัญญา กล่อมจอหอ¹ ชุภาศิริ อภินันท์เดชา²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ โดยกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 162 คน และผู้ร่วมวิจัยกระบวนการพัฒนา ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสำรวจบริบทชุมชน แบบสัมภาษณ์ความเสี่ยงและสภาพแวดล้อมในการหกล้มของผู้สูงอายุ แบบประเมินความเสี่ยงของการเกิดหกล้มของผู้สูงอายุไทยที่อาศัยอยู่ในชุมชน (Thai FRAT) แนวทางการสนทนากลุ่ม แบบสังเกตการเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด ค่า t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า บริบทชุมชนเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ประชากรวัยทำงานส่วนใหญ่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมและภาคบริการ ส่วนผู้สูงอายุอาศัยอยู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ ผู้สูงอายุเป็นโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 48.1 เคยได้รับการบาดเจ็บจากการหกล้ม ร้อยละ 65.4 สถานที่หกล้มภายในบ้านเป็นห้องน้ำ และภายนอกบ้านเป็นบันได ร้อยละ 29.4 และ 19.1 มีระดับความเสี่ยงต่อการหกล้ม ร้อยละ 59.3 กระบวนการพัฒนาประกอบด้วย การทบทวนประสบการณ์พลังอำนาจ การสร้างความตระหนัก การแสวงหาทางเลือกในการพัฒนา และการพัฒนาการมีส่วนร่วมในชุมชน หลังกระบวนการพัฒนา พบว่าชุมชนได้กำหนดนโยบายดำเนินกิจกรรมในแผนปฏิบัติการของเทศบาลตำบลโคกกรวด ประจำปีงบประมาณ 2563 ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมในที่สาธารณะ การเตรียม

¹ คณะสาธารณสุขศาสตร์และเทคโนโลยีสุขภาพ วิทยาลัยนครราชสีมา, E-mail: ae2518@hotmail.com

² คณะสาธารณสุขศาสตร์และเทคโนโลยีสุขภาพ วิทยาลัยนครราชสีมา

ความพร้อมการเป็นผู้สูงอายุ และการคัดกรองภาวะเข้าเสื่อม สายตา ความจำและการทรงตัว และการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านไม่ให้มีสิ่งกีดขวาง ผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยของความตระหนักรู้ต่อการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นกว่าก่อนกระบวนการพัฒนาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.01$)

คำสำคัญ : การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน, การป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ, กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ

Abstract

The objective of this action research was to develop community's participation in falling prevention in the elderly by empowerment process. The samples were 162 old people residing in Khok Kruat Subdistrict Municipal, Meuang District, Nakhon Ratchasima Province. Besides, there were 12 co-researchers including the elderly, the caregivers for the elderly, community chiefs, public health officials in Khok Kruat Subdistrict Municipal, Meuang District, Nakhon Ratchasima Province. The tools for collecting data consisted of questionnaires about community context, interview about the risk and environment towards falls of the elderly, Thai falls risk assessment test of the elderly in community (Thai FRAT), group discussion, and participation observation. frequency, percentage, mean, standard deviation, maximum, and minimum, Dependent t-test were employed to analyze data including content analysis. The findings showed as followed.

The environment was half rural and urban. Most working-age participants worked in the area of industry and service while the elderly always stayed at home. Most elderly suffered high blood pressure – 48.1%; they experienced some injuries from falls – 65.4%; the falling frequent places inside the house were the bathroom – 29.4%; the falling frequent places outside the house were the stairs – 19.1%; they had risk in falling (Thai FRAT) – 59.3%. Development process included review of power experience, realization creation, seeking the alternative of development, and development of participation in community. After the development model, it showed that policies were decided in action plans of Khok Kruat Subdistrict Municipal in the fiscal year 2020 including eliminating environmental hazards; getting prepared to be the elderly; designing the public environment; screening test for knee osteoarthritis,

eyesight, memory, balancing; and realization of fall prevention in the elderly had risen more than before with statistical significance (P -value < 0.01).

Keywords: Development Model of Community Participation, Falling Prevention in The Elderly, Empowerment Process

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ระบุไว้ว่า ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา มีประชากรผู้สูงอายุ ร้อยละ 10.4 ของประชากรทั้งประเทศ และคาดว่าจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในช่วงปี พ.ศ.2567-2568 (ค.ศ.2024-2025) ทั้งนี้โดยมีจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ในปี พ.ศ.2537 มีจำนวนผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 6.8 ของประชากรทั้งประเทศ และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 9.4, 10.7, และ 12.2 ในปี พ.ศ.2545, 2550, และ 2554 ตามลำดับ และในปี พ.ศ. 2557 พบว่ามีจำนวนผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 14.9 ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ.2563 จะมีผู้สูงอายุเพิ่มสูงถึงประมาณร้อยละ 19.13 และในปี พ.ศ.2571 ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุเกิน 60 ปี ร้อยละ 23.5 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) สถานการณ์ผู้สูงอายุในตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 1,946 ในปี พ.ศ.2558 คิดเป็นร้อยละ 13.99 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของตำบล และในปี พ.ศ.2561 เพิ่มขึ้นเป็น 14,607 คน คิดเป็นร้อยละ 14.25 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของตำบล (กรมการปกครอง, 2561) ซึ่งแสดงถึงแนวโน้มการเพิ่มเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ เช่นเดียวกับระดับประเทศ ปัญหาการเพิ่มของผู้สูงอายุยังสามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพทางสาธารณสุข กล่าวคือ ปัญหาการเจ็บป่วยทางจิตใจ เช่น การวิตกกังวล การซึมเศร้า และปัญหาการเจ็บป่วยทางกาย ได้แก่ การเสื่อมโทรมของสุขภาพ โรคภัยไข้เจ็บต่างๆ โรคหลงลืม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการพลัดตกหกล้มที่เป็นปัญหาที่พบบ่อยในปัจจุบัน (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2552) และพบว่าเขตสุขภาพที่ 9 นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ ในปี พ.ศ.2554 มีอัตราการเสียชีวิตจากการพลัดตกหกล้มในผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 9.26 คนต่อประชากรแสนคน และในปี พ.ศ. 2558 เพิ่มขึ้นเป็น 10.76 คนต่อประชากรแสนคน (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2559) ผลการสำรวจปัญหาสุขภาพในผู้สูงอายุในประเทศไทย (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2559) พบว่า ปัญหาสำคัญและที่เกิดขึ้นบ่อยมากที่สุด คือ ปัญหาการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการพลัดตกหกล้มและปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปีพ.ศ. 2554–2558 พบว่า การเสียชีวิตจากการพลัดตกหกล้มในผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยมากกว่า 800 คนต่อปี หรือประมาณ 3 คนต่อวัน ซึ่งในปี พ.ศ.2558 มีผู้สูงอายุเสียชีวิตจากการพลัดตกหกล้ม

สูงถึง 1,049 คน และมีความชุกของการหกล้มในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 16.9 (เพศชาย ร้อยละ 13.2 และเพศหญิง ร้อยละ 19.9) เกิดขึ้นกับเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า ความชุกของการหกล้มเพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น สถานที่หกล้มส่วนใหญ่เป็นการหกล้มนอกบ้าน ร้อยละ 64.6 รองลงมาคือการหกล้มในบ้านร้อยละ 31.2 ทั้งนี้ความชุกของการหกล้มของผู้สูงอายุอาศัยในและนอกเขตเทศบาลใกล้เคียงกัน โดยกรุงเทพฯ มีความชุกของการหกล้มน้อยกว่าภูมิภาค เมื่อศึกษาสาเหตุของการหกล้ม พบว่า ส่วนใหญ่มาจากพื้นที่ยื่นร้อยละ 37.1 รองลงมาคือการสะดุดวัตถุสิ่งของ ร้อยละ 35.7

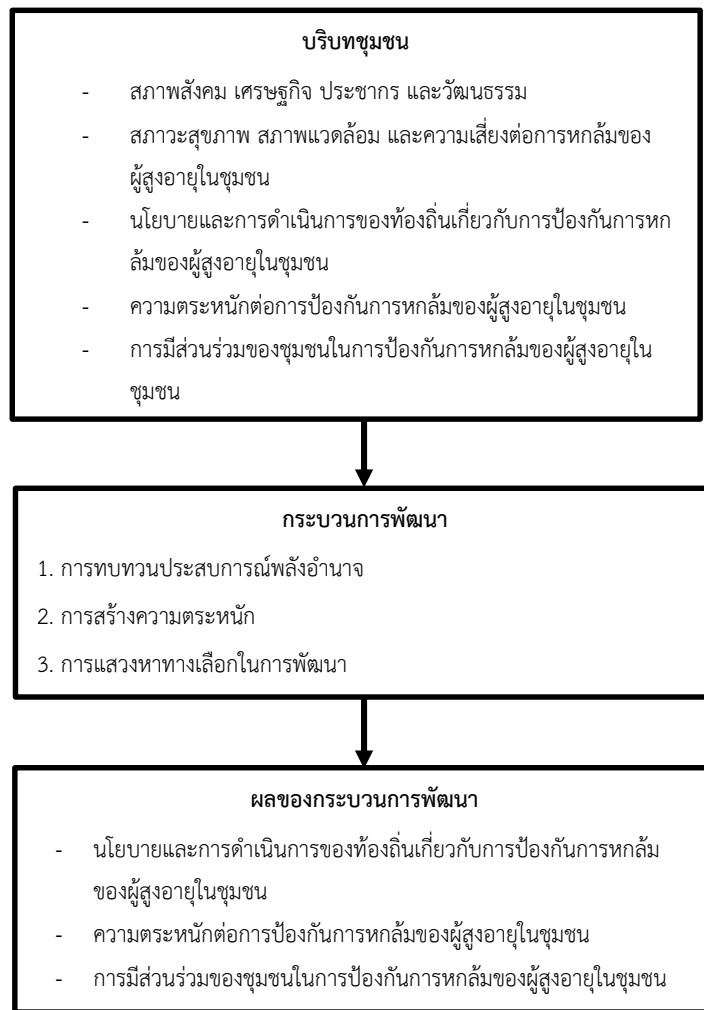
จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า การดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนโดยใช้กระบวนการการเสริมสร้างพลังอำนาจทำให้เกิดการพัฒนาสุขภาวะผู้สูงอายุในชุมชน (กัลยาณี พละทรัพย์, 2560) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ โดยประยุกต์กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ เทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ
2. เพื่อพัฒนากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ โดยกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ โดยกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้เทคนิคกระบวนการการเสริมสร้างพลังอำนาจ Lord (1991) มาใช้ในกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทชุมชน ระยะที่ 2 กระบวนการพัฒนา ระยะที่ 3 ผลของการพัฒนา ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 930 คน
2. ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 930 คน
3. ผู้นำชุมชน ได้แก่ นายกเทศมนตรี ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน และ อสม. จำนวน 115 คน
4. บุคลากรสุขภาพ รพ.สต.โคกกรวด จำนวน 14 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง (สำหรับสำรวจความเสี่ยงในการหกล้มของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังกระบวนการพัฒนา)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 162 คน

คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างในกรณีที่ทราบค่าประชากรที่แน่นอน โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม เท่ากับร้อยละ 5 (Daniel, 1995)

$$n = \frac{Z^2pqN}{(N-1)d^2 + Z^2pq}$$

n คือ ขนาดของตัวอย่างที่ต้องการสุ่ม

N คือ จำนวนของประชากรทั้งหมด (= 930 คน)

Z คือ ค่าแจกแจงปกติมาตรฐานที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (=1.96)

P คือ ค่าสัดส่วนผู้สูงอายุของจังหวัดนครราชสีมา (.15) (ชูภาศิริ อภินันท์เดชา, 2559)

q คือ 1-ค่าสัดส่วนของประชากรที่ต้องการศึกษา (1-.15 = .85)

d คือ ความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมรับได้ (เช่น กำหนดความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม เท่ากับร้อยละ 5 ได้เท่ากับ 0.05)

แทนค่า

$$n = \frac{(1.96)^2(.15)(.85)(930)}{(929)(0.05)^2 + (1.96)^2(.15)(0.85)}$$

= 162 คน

3. ผู้เข้าร่วมวิจัย (สำหรับกระบวนการสนทนากลุ่ม การศึกษาบริบทชุมชน)

ผู้เข้าร่วมวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3 คน
2. ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3 คน
3. ผู้นำชุมชน ได้แก่ นายกเทศมนตรี ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน และ อสม. จำนวน 3 คน
4. บุคลากรสุขภาพ รพ.สต.โคกกรวด จำนวน 3 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. ศึกษาเอกสารทางวิชาการ ตำรา แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ป้องกันและควบคุมป้องกันการตกน้ำจมน้ำ ตลอดจนขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ความรู้ในเรื่องที่ศึกษาได้อย่างถูกต้อง

2. ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา (Validity) ของเครื่องมือทุกชุด โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความตรงในเนื้อหา (Validity) โดยหาค่าดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence : IOC) แปลความหมายของคะแนน และเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของแบบสอบถามตามที่คุณวุฒิแนะนำ ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ = 1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. การทดสอบความเที่ยง (Reliability) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงเนื้อหาแล้วไปทดลองไปลองใช้กับชุมชน เทศบาลตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งคุณสมบัติกลุ่มตัวอย่างใกล้เคียงกันในเรื่องของบริบทชุมชน จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของตัวแปร ความตระหนักต่อการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) = 0.96

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้จำแนกเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1. แบบสำรวจบริบทชุมชน ประกอบด้วย แบบสำรวจบริบทชุมชน สภาพสังคม เศรษฐกิจ ประชากร และวัฒนธรรม

2. แบบสัมภาษณ์ความเสี่ยงต่อการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 2 สภาพสุขภาพ และความเสี่ยงต่อการหกล้มของผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในบ้าน และภายนอกบ้าน

ส่วนที่ 4 แบบประเมินความเสี่ยงของการเกิดหกล้มของผู้สูงอายุไทยที่อาศัยอยู่ในชุมชน (Thai FRAT)

ส่วนที่ 5 ความตระหนักต่อการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน

3. แนวทางสนทนากลุ่มเกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินการของท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา (ก่อนกระบวนการพัฒนา) ประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังนี้

3.1 นโยบายและการดำเนินงานของท้องถิ่นเกี่ยวกับการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ

3.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ

4. แนวทางการสนทนากลุ่มการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้

4.1 การทบทวนประสบการณ์พลังอำนาจ

4.2 การสร้างความตระหนัก

4.3 การแสวงหาทางเลือกในการพัฒนา

4.4 การพัฒนาการมีส่วนร่วมในชุมชน

5. แนวทางการสนทนากลุ่มผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา (หลังกระบวนการพัฒนา) ประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังนี้

5.1 นโยบายและการดำเนินการของท้องถิ่นเกี่ยวกับการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน

5.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน

6. แบบสังเกตการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

6.1 การเข้าร่วมในกิจกรรม

6.2 การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นตอนการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่

1. แบบสำรวจบริบทชุมชน ประกอบด้วย แบบสำรวจบริบทชุมชน สภาพสังคมเศรษฐกิจ ประชากร และวัฒนธรรม

2. แบบสัมภาษณ์ความเสี่ยงต่อการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน

3. แนวทางสนทนากลุ่มเกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินการของท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ

ระยะที่ 2 กระบวนการพัฒนา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่

การพัฒนาการป้องกันการหกล้มของผู้สูงในชุมชน โดยการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยใช้ทฤษฎีการเสริมสร้างพลังอำนาจ Lord (1991) ด้วยแนวทางการสนทนากลุ่มการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ

ระยะที่ 3 ผลของกระบวนการพัฒนา

1. แนวทางการสนทนากลุ่มผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ

2. แบบสัมภาษณ์ความเสี่ยงต่อการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน จากแบบสอบถามส่วนที่ 2 ความตระหนักเกี่ยวกับการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อใช้ประเมินหลังกระบวนการพัฒนาโดยใช้ทฤษฎีการเสริมสร้างพลังอำนาจ Lord (1991)

3. แบบสังเกตการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และสถิติ Dependent t-test

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านบริบทชุมชนและกระบวนการพัฒนา ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทของชุมชน

ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่โดยประมาณ 3.05 ตารางกิโลเมตร มีระยะห่างจากตัวอำเภอเมืองนครราชสีมาประมาณ 20 กิโลเมตร มีหมู่บ้านในปกครองทั้งสิ้นจำนวน 6 หมู่บ้าน จำนวนประชากรเทศบาลตำบลโคกกรวด มีประชากรทั้งหมด 7,089 คน มีจำนวนหลังคาเรือนทั้งสิ้น 4,051 หลังคาเรือน ความหนาแน่นของประชากรในเขตเทศบาล 2,321.31 คน/ตารางกิโลเมตร สภาพแวดล้อมในชุมชนเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีการขยายตัวเข้าสู่ความเป็นเมือง หน่วยงานทำงานนอกพื้นที่ในเมืองที่มีโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท ห้างร้านใหญ่ๆ ทำให้ผู้สูงอายุจะต้องอาศัยอยู่บ้านตามลำพัง มีสถานพยาบาลภาครัฐจำนวน 2 แห่ง และคลินิกเอกชนจำนวน 2 แห่ง มีวัด 4 แห่ง มีการดำเนินการสืบสานประเพณี วัฒนธรรมประจำปี โดยได้จัดงานประเพณีสงกรานต์ และวันผู้สูงอายุ ประเพณีลอยกระทง จัดงานเกี่ยวกับราชพิธีต่างๆ และงานที่เกี่ยวกับศาสนา พิธีต่างๆ เป็นประจำทุกปี มีการรวมกลุ่มอาชีพในการผลิตสินค้าต่างๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ชาวตำบลโคกกรวด จำนวน 8 กลุ่ม

ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากร พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.3 มีอายุเฉลี่ย 71.38 ปี อยู่ในช่วงอายุ 65 - 69 ปี ร้อยละ 25.3 มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 53.1 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 87.0 ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงาน ร้อยละ 66.0 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 2,995 บาท ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท ร้อยละ 90.7 ส่วนใหญ่มีรายได้จากการได้รับเบี้ยยังชีพ ร้อยละ 98.8 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว 1-4 คน ร้อยละ 62.3 ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับลูกหลาน ร้อยละ 77.8

สถานการณ์และสภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ โรคที่พบมากที่สุดคือโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 48.1 การกินยาหรือใช้ยาส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ยา มีการใช้ยาพาราเซตามอล และยาแก้แพ้ ร้อยละ 53.1 ปัญหาในเรื่องการทำงานของร่างกายส่วนใหญ่ไม่สามารถอ่านตัวเลขที่ระยะ 6/12 เมตร ร้อยละ 51.2 ไม่มีปัญหาการได้ยิน ร้อยละ 75.9 และไม่มีปัญหาการเปลี่ยนท่าต่างๆ จากการลุกจากเตียง ร้อยละ 76.5

นโยบายและการดำเนินการของท้องถิ่นเกี่ยวกับผู้สูงอายุ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เทศบาลตำบลโคกกรวด รพ.สต.โคกกรวด และชมรมผู้สูงอายุ มีการบูรณาการนโยบายและการดำเนินงานร่วมกัน โดยเทศบาลตำบลโคกกรวดมีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานผ่านกองทุนหลักประกันสุขภาพให้หน่วยงานต่างๆ เขียนโครงการหรือกิจกรรมเพื่อของบประมาณไปดำเนินงาน รพ.สต.ตำบลโคกกรวด จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และได้รับงบประมาณ

สนับสนุนจากแผนปฏิบัติการประจำปีจากกระทรวงสาธารณสุข และจากกองทุนหลักประกันสุขภาพของเทศบาลตำบลโคกกรวด ชมรมผู้สูงอายุได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนหลักประกันสุขภาพของเทศบาลตำบลโคกกรวดในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ โดยมี รพ.สต.ตำบลโคกกรวด เป็นพี่เลี้ยง

ความเสี่ยงในการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีประวัติหกล้มร้อยละ 67.9 ส่วนใหญ่เคยได้รับการบาดเจ็บจากการหกล้ม ร้อยละ 65.4 สถานที่ที่หกล้มภายในบ้านเป็นห้องน้ำ ร้อยละ 29.4 สถานที่ที่หกล้มภายนอกบ้านเป็นบันได ร้อยละ 19.1 ลักษณะการหกล้มภายในบ้านเกิดขึ้นขณะลุกจากเตียง ร้อยละ 9.9 ลักษณะการบาดเจ็บถลอก ร้อยละ 21.0 การรักษาภายหลังการหกล้มรักษาเอง ร้อยละ 15.4 สาเหตุของการหกล้มเกิดจากสะดุดสิ่งกีดขวางที่วางเกะกะและลื่น ร้อยละ 16.0 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ออกกำลังกาย ร้อยละ 67.9 วิธีการออกกำลังกายส่วนใหญ่เป็นการเดิน ร้อยละ 59.9 เมื่อนำปัจจัยเสี่ยงต่อการหกล้มของผู้สูงอายุมาประเมินตามความเสี่ยงตามเกณฑ์ประเมินความเสี่ยงของการเกิดหกล้มของผู้สูงอายุไทยที่อาศัยอยู่ในชุมชน (Thai FRAT) พบว่าผู้สูงอายุมีระดับความเสี่ยงต่อการหกล้ม ร้อยละ 59.3

สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน ลักษณะที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นบ้านชั้นเดียว ร้อยละ 51.2 ไม่ขึ้นบันได ร้อยละ 51.2 ภายในบ้านไม่มีขอบธรณีประตูหรือพื้นต่างระดับ ร้อยละ 73.5 ลักษณะพื้นภายในบ้านเป็นพื้นปูกระเบื้อง ร้อยละ 71.0 ลักษณะบันไดไม่มีราวบันได ร้อยละ 53.7 โถส้วมเป็นแบบนั่งยองๆ ร้อยละ 54.3 ภายในห้องน้ำไม่มีราวเกาะ ร้อยละ 93.8 พื้นผิวห้องน้ำเป็นพื้นผิวหยาบ ร้อยละ 66.7 ลักษณะการอาบน้ำยืนอาบ ร้อยละ 74.1 มีพรมเช็ดเท้าหน้าห้องน้ำ ร้อยละ 85.8 ลักษณะของพรมเช็ดเท้าเป็นพรมลื่นไม่ยึดติดกับพื้น ร้อยละ 50.6 รองเท้าที่ใส่เป็นประจำเป็นรองเท้าแตะ ร้อยละ 98.8 มีสัตว์เลี้ยง ร้อยละ 60.5 แสงสว่างภายในบ้านมีความชัดเจน ร้อยละ 95.7 บริเวณรอบๆ บ้านมีแสงสว่างเพียงพอต่อการมองเห็นสิ่งต่างๆ ชัดเจน ร้อยละ 98.1 สถานที่สาธารณะที่ไปบ่อยที่สุดเป็นตลาด ร้อยละ 34.6 บริเวณที่ผู้สูงอายุคิดว่าเสี่ยงต่อการหกล้มมากที่สุดเป็นห้องน้ำ ร้อยละ 48.1

ความตระหนักในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน (ก่อนกระบวนการพัฒนา) ผู้สูงอายุมีความตระหนักในระดับมาก การวางของใช้ในบ้านเกะกะกีดขวางทางเดินทำให้มีโอกาสเสี่ยงต่อการหกล้ม ร้อยละ 95.1 และผู้สูงอายุมีระดับความตระหนักในการป้องกันการหกล้ม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 66.6

2. ระยะที่ 2 กระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ

การวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้เทคนิคกระบวนการการเสริมสร้างพลังอำนาจ Lord (1991) มาใช้ในกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุโดยการจัดสนทนากลุ่มและกำหนดแนวทางการป้องกันการหกล้มในชุมชนเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง

จังหวัดนครราชสีมา ระยะเวลา 1 วัน คือ วันที่ 5 มีนาคม 2562 เวลา 08.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้เข้าร่วมวิจัย คือผู้สูงอายุผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน และบุคลากร รพ.สต.ตำบลโคกกรวด ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ทำหน้าที่กระตุ้นและสนับสนุนให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นในทางสร้างสรรค์ ขั้นตอนและกิจกรรม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การทบทวนประสบการณ์พลังอำนาจ พบว่าชุมชน โดยมีเทศบาลตำบลโคกกรวด รพ.สต.ตำบลโคกกรวด และชมรมผู้สูงอายุ มีนโยบาย แผนงาน และการดำเนินกิจกรรมสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในภาพรวม แต่ไม่ได้เน้นในเรื่องการป้องกันการหกล้มในผู้สูงอายุโดยตรง จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม มีความคิดเห็นว่าผู้สูงอายุมีความเสี่ยงต่อการหกล้ม

2.2 การสร้างความตระหนัก จากการคืนข้อมูลสู่ชุมชน การประเมินตามความเสี่ยงตามเกณฑ์ประเมินความเสี่ยงของการเกิดหกล้มของผู้สูงอายุไทยที่อาศัยอยู่ในชุมชน (Thai FRAT) และผลการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุเกี่ยวกับความตระหนัก พบว่า ผู้สูงอายุในชุมชนมีความเสี่ยงต่อการหกล้มทำให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่า ผู้สูงอายุในชุมชนมีความเสี่ยงต่อการหกล้มจากปัจจัยต่างๆ

2.3 การแสวงหาทางเลือกในการพัฒนาผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้ระดมแนวคิดเพื่อหาแนวทางในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้าน โดยการจัดโครงการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ (องค์รวม) เพิ่มการป้องกันการหกล้ม ผู้รับผิดชอบได้แก่ รพ.สต.ตำบลโคกกรวด และ อสม. การเตรียมความพร้อมการเป็นผู้สูงอายุ (แบบมีส่วนร่วม) โดยการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมการเป็นผู้สูงอายุ ผู้รับผิดชอบ ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุ และ รพ.สต.ตำบลโคกกรวด การจัดสภาพแวดล้อมในที่สาธารณะโดยการปรับภูมิทัศน์ เช่น ทางลาดเอียง ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ ผู้รับผิดชอบ ได้แก่ เทศบาลตำบลโคกกรวด และการคัดกรองภาวะเข้าเสื่อมสาวยตา ความจำ และการทรงตัว ผู้รับผิดชอบ ได้แก่ รพ.สต.โคกกรวด อสม. และชมรมผู้สูงอายุ

2.4 การพัฒนาการมีส่วนร่วมในชุมชน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นร่วมกันว่า ควรนำแนวทางในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชนที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการของเทศบาลตำบลโคกกรวด รพ.สต.ตำบลโคกกรวด และชมรมผู้สูงอายุ ในปีงบประมาณ 2563 โดยผู้วิจัยได้ส่งมอบแผนการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชนให้กับปลัดเทศบาลตำบลโคกกรวดเพื่อดำเนินการต่อไป

3. ระยะที่ 3 ผลของกระบวนการพัฒนา

3.1 นโยบายและการดำเนินงานของท้องถิ่นเกี่ยวกับผู้สูงอายุจากกระบวนการพัฒนาในระยะที่ 2 ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นเพื่อเสนอแนวทางการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อนำไปจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการของเทศบาลตำบลโคกกรวด ประจำปีงบประมาณ

3.2 ความตระหนักเกี่ยวกับการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน (หลังกระบวนการพัฒนา) พบว่า ผู้สูงอายุมีความตระหนักเกี่ยวกับการหกล้มเพิ่มขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยของความตระหนักการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชนเพิ่มขึ้นจาก 44.41 เป็น 48.10 และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความตระหนักเกี่ยวกับการหกล้มของผู้สูงอายุก่อนและหลังกระบวนการพัฒนา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.01$) ข้อคำถามที่ผู้สูงอายุมีความตระหนักมากที่สุด คือ รองเท้าที่มีพื้นรองเท้าลื่นทำให้เดินสะดุดล้มได้ 88.3 รองลงมา คือ ผลของการหกล้มทำให้เป็นภาระของลูกหลาน และการหกล้มทำให้ไม่สามารถทำงานหรือเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมได้ตามปกติ ร้อยละ 86.4 และ 78.4

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามระยะของการวิจัย ประกอบด้วย 3 ระยะ ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทของชุมชน ระยะที่ 2 กระบวนการพัฒนาการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน และระยะที่ 3 ผลของกระบวนการพัฒนา ดังนี้

1. บริบทชุมชน

เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่อาศัยอยู่กันตามลำพังหรืออาศัยอยู่คนเดียว ขาดลูกหลานหรือญาติที่คอยช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด อีกทั้งผู้สูงอายุไม่สามารถประกอบอาชีพ ไม่มีรายได้เพียงพอต่อการยังชีพ มีโรคเรื้อรังประจำตัว สอดคล้องกับการวิจัยของนรินทร์ หมื่นแสน และสุชาดา ไกรพิบูลย์ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุหมู่บ้านทุ่งหลุกอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สภาพปัญหาของผู้สูงอายุ คือ 1) ผู้สูงอายุมีปัญหาด้านสุขภาพ มีโรคประจำตัว สุขภาพไม่แข็งแรง 2) ผู้สูงอายุมีปัญหาด้านจิตใจ เหงาและเครียด 3) ผู้สูงอายุมีปัญหาด้านการประกอบอาชีพ

เนื่องจากปัจจัยสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการหกล้มของผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของละออม สร้อยแสง และคณะ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องอุบัติเหตุการหกล้ม ปัจจัยเสี่ยงต่อการหกล้มและแนวทางการป้องกันการหกล้มในผู้สูงอายุของชุมชนมิตรภาพพัฒนา พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในบ้าน คือ ขอบธรณีประตู ทางเดินต่างระดับ พื้นปูด้วยกระเบื้องเซรามิค การจัดสิ่งของในบ้านไม่เป็นระเบียบ ใช้เศษผ้าหรือเสื้อผ้าเก่าเป็นที่เช็ดเท้า และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมนอกบ้าน คือ ทางเดินรอบบ้านมีสิ่งกีดขวาง ร้อยละ 37.3 มีทางเดินรถจักรยาน/จักรยานยนต์ลักษณะขรุขระ

เนื่องจากหน่วยงานท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ขวลิศ สวัสดิ์ผล และคณะ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย พบว่า บทบาทและภาระการจัดบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงโดยชุมชนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐที่เกิดจากการผสมผสานการนำทุนทางสังคมของชุมชนท้องถิ่นที่หลากหลาย และระบบ

สวัสดิการของรัฐมาใช้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ เชื่อมโยง และช่วยเหลือกัน แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่สามารถทำให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมเรื่องการป้องกันการหกล้มในผู้สูงอายุ

2. กระบวนการพัฒนาการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน

กระบวนการพัฒนาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเสริมสร้างพลังอำนาจ Lord (1991) 4 ขั้นตอน ได้แก่ การทบทวนประสบการณ์พลังอำนาจ การสร้างความตระหนัก การแสวงหาทางเลือกในการพัฒนา การพัฒนาการมีส่วนร่วมในชุมชน และการจัดสนทนากลุ่ม กิจกรรมเสริมสร้างพลังอำนาจ ทำให้ผู้สนทนากลุ่มรับรู้ถึงพลังอำนาจของชุมชน เกิดความตระหนักต่อการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ และร่วมกันกำหนดแนวทางการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ พงษ์แสงพันธ์ และยุวดี รอดจากภัย (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่า การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนประกอบด้วย 1) การจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการวางแผนดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม และกำหนดประเด็นในการส่งเสริมสุขภาพสูงอายุ ซึ่งประกอบด้วยส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุในชุมชน 2) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอาสาสมัครสาธารณสุขในชุมชน ผู้สูงอายุและประชาชนในชุมชน เข้าใจแนวคิดและกระบวนการส่งเสริมสุขภาพมากขึ้น โดยประยุกต์แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสุขภาพภาคประชาชน แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพ แนวคิดการสร้างพลังอำนาจ และแนวคิดการทำงานโดยอาศัยภาคีเครือข่าย ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการส่งเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชนพัฒนาศักยภาพด้านการส่งเสริมสุขภาพด้วยตนเอง และเกิดการปฏิบัติด้านพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสม

3. ผลของกระบวนการพัฒนา

ผลของกระบวนการพัฒนา ผู้สูงอายุมีความตระหนักเกี่ยวกับการหกล้มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.01$) ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาได้นำไปถ่ายทอดให้กับผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัวหลวง ใจดี และพุมพิงค์ สัตยวงศ์ทิพย์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองตะไก้ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า หลังการพัฒนาเกิดกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพความรู้และพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.05$) สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นผู้นำชุมชน มีความตระหนักและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น กำหนดแนวทาง เพื่อเสนอเป็นนโยบายและแผนปฏิบัติการประจำปี 2563 ที่มีกิจกรรมการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์นระรัตน์ จารมร และสมศักดิ์ ลิลา (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วมแบบเสริมสร้างพลังอำนาจที่มีต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการส่งเสริม

พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการส่งเสริมสุขภาพหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} = .01$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1.1 ชุมชนโดยเทศบาลตำบลโคกกรวด รพ.สต.โคกกรวด ชมรมผู้สูงอายุ ควรจัดกิจกรรมการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุโดยตรง เช่น การจัดการรองเท้าที่ได้มาตรฐานสำหรับผู้สูงอายุ การจัดหาอุปกรณ์ช่วยเหลือส่วนบุคคลสำหรับผู้สูงอายุ

1.2 ควรจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้สูงอายุเกี่ยวกับการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ เช่น การปรับปรุงที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ

1.3 ควรขยายผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) ในการร่วมมือเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participation Action Research) เพื่อป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน โดยให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการใช้ทรัพยากรจากชุมชน

2.2 ควรทำวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมการออกกำลังกาย เพื่อป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2561). ระบบสถิติทางการทะเบียน. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php เมื่อ 14 กันยายน 2561.
- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2559). การผลิตตกหกล้มในผู้สูงอายุ. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.ThaiNcd.com/2016> เมื่อ 22 เมษายน 2561.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2552). กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และเครือข่ายผู้สูงอายุ. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.anamai.moph.go.th/soongwai> เมื่อ 26 เมษายน 2561.
- กัลยาณี พลทรัพย์. (2560). การเสริมสร้างพลังอำนาจทางสุขภาพของผู้สูงอายุโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม บ้านกุ่มพะยา ตำบลบึงอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์

- กานต์นระรัตน์ จรามร และสมศักดิ์ ลีลา. (2558). การวิจัยเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วมแบบเสริมสร้างพลังงานอำนาจที่มีต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการส่งเสริมสุขภาพ. **วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา**, 10(2) : 234-244.
- ขวลิต สวัสดิ์ผล, ธวัชชัย เพ็งพินิจ, อัครเดช เสนานิกรณ์ และวารี ศรีสุรพล. (2559). **การดูแลและพัฒนาผู้สูงอายุโดยชุมชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- นรินทร์ หมั่นแสน และสุชาดา ไกรพิบูลย์. (2557). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ หมู่บ้านทุ่งหลุก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารพยาบาลสาร**. 41(1) : 1-12.
- บัวหลวง ใจดี และพุดพิงศ์ สัตยวงศ์ทิพย์. (2558). การพัฒนากิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองตะไก่อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา. **วารสารการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 34 มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2558**. หน้า 963-971.
- ไพบูลย์ พงษ์แสงพันธ์ และยุวดี รอดจากภัย. (2557). **การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน**. มหาวิทยาลัยบูรพา : ม.ป.ท.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2557). **รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2557**. กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัลพับลิเคชั่น.
- ละออม สร้อยแสง และคณะ. (2557). อุบัติการณ์การหกล้ม ปัจจัยเสี่ยงต่อการหกล้มและแนวทางการป้องกันการหกล้มในผู้สูงอายุชุมชนมิตรภาพ. **วารสารพยาบาลทหารบก**, 15(1) : 122-129.
- Daniel, W.W. (1995). **Biostatistics : A foundation for analysis in the health sciences**. 6thed. New York : John Wiley & Sons.
- Lord, J. (1991). **Lives in transition : the process of personal empowerment**. Kitchener: Centre for Research and Education in Human Services; 1991.

การปรับตัวชาวไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋วในจังหวัดชลบุรีที่ก่อให้เกิดวิถีและพลัง

The adaptation of Thai People of ChaoZhou(Teochew) Origin in Chonburi effect to the way of life and power

QINGYA LI¹ ภารดี มหาจันทร์² เกา บุญเยี่ยม³

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋วในจังหวัดชลบุรี ศึกษาวัฒนธรรมและการปรับตัวของชาวไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋วในจังหวัดชลบุรี ศึกษาทักษะ ภูมิปัญญา และความสำเร็จของชาวไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋วในจังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนการสัมภาษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋วในจังหวัดชลบุรี โดยมุ่งประเด็นที่การศึกษาด้านประวัติศาสตร์ การปรับเปลี่ยน สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋ว ตลอดจนทักษะ ภูมิปัญญา ความสำเร็จด้านต่างๆ ในจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความสำเร็จของชาวจีนแต้จิ๋ว เกิดจากความยากลำบากจากถิ่นเกิด ส่งผลให้ชาวจีนแต้จิ๋วมีมานะพยายามสร้างตัว ผสานด้วยบุคลิกลักษณะของความอดทน ขยัน ประหยัด ความฉลาดปราดเปรื่องด้านการค้า ความอ่อนน้อมถ่อมตน ทำให้สามารถสะสมทุน และสร้างฐานะได้อย่างมั่นคงในจังหวัดชลบุรี โดยมีการนำวัฒนธรรมผนวกกับสภาพแวดล้อมสังคมในจังหวัดชลบุรี พร้อมกับการปรับตัว และใช้ทักษะ ภูมิปัญญาในการดำเนินวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับบริบทของความเป็นอยู่ในจังหวัดชลบุรี จนก่อให้เกิดเป็นความสำเร็จ เป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคมไทยในจังหวัดชลบุรีได้อย่างกลมกลืน จากชาวจีนแต้จิ๋วอพยพเข้ามายังจังหวัดชลบุรีกลายเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋วที่ช่วยสร้างและพัฒนาสังคมจังหวัดชลบุรีให้เจริญรุ่งเรืองจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ : การปรับตัว, ชาวไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋ว, วิถีชีวิต, ภูมิปัญญา, พลังความสำเร็จ

Abstract

The objective is to study the history of Thai people of ChaoZhou (Teochew) origin in Chonburi. To study the culture and the adaptation of Thai people of ChaoZhou

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

E-mail: yayaliquingya116@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ อาจารย์ สาขาวิชาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ อาจารย์ สาขาวิชาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

(Teochew) origin in Chonburi. To study skill, wisdom and the success power of Thai people of ChaoZhou (Teochew) origin in Chonburi. This study is qualitative research which the data collection from related researches and documents as well as interviews. The study focuses to historical, identities, adaptations, social, culture, lifestyle, skill, wisdom and success power in various fields. The study found that they bring the culture from the birthplace to Chonburi style. The difficulties from birthplace made them effort to build a strong financial position. From their individuality, the patience, diligence, saving, capital accumulation combined with trade intelligence and humility make them have the stable in Chonburi society. They have brought the culture, ideas, beliefs, skill, wisdom and combined with the environment as well as adaption the living consistent with the society, which it is the power to compel Chonburi economy. From the Chinese immigrants became Thai people of ChaoZhou (Teochew) who build and develop Chonburi society has prospered from the past until the present.

Keywords: Adaptation, Lifestyle, Thai people of ChaoZhou (Teochew) origin in Chonburi, Wisdom

บทนำ

จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีชาวจีนแต่จิวอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นเมืองท่าสำคัญที่เรือสำเภาจีนมักใช้จอดพักเรือก่อนเดินทางเข้าสู่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา ปัจจุบันเป็นเมืองท่าขนาดใหญ่รองจากกรุงเทพฯ และได้รับการวางแผนให้เป็นเมืองหลักทางด้านอุตสาหกรรมและการค้าของชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก มีท่าเรือแหลมฉบัง เป็นท่าเรือพาณิชย์สำคัญ และนอกจากนี้ยังมีโรงงานอุตสาหกรรม โรงกลั่นน้ำมัน โรงงานประกอบรถยนต์ โรงงานน้ำตาลทราย โรงงานมันเส้นและอัดเม็ด และโรงงานผลิตชิ้นส่วนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนมีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมืองพัทยา (ภารดี มหาขันธ์ และ นันทชญา มหาขันธ์, 2554)

เหตุผลการอพยพของชาวจีนเข้ามาประเทศไทยเนื่องจากปัจจัยหลักจากภัยธรรมชาติและสงครามจากการปราบปรามการก่อกบฏในประเทศจีน ส่วนปัจจัยดึงดูดคือปัจจัยภายในประเทศไทยคือความอุดมสมบูรณ์ในด้านที่ดิน น้ำเพื่อการเพาะปลูกและเพื่ออยู่อาศัย ความมีอิสระในการประกอบอาชีพ และชาวไทยไม่รังเกียจชาวต่างชาติ (สกินเนอร์, 2548: หน้า2-3) การเข้ามาของชาวจีนแต่จิวได้นำเอาวัฒนธรรมความเป็นอยู่ ทักษะ ภูมิปัญญาตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตติดตัวมาด้วย จากความมู

มานะ ผนวกทักษะที่มีอยู่เดิม ตลอดจนภูมิปัญญา ทำให้สามารถสร้างธุรกิจให้เกิดความมั่นคง กลายเป็นส่วนสำคัญในด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองในจังหวัดชลบุรี

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา วัฒนธรรม การปรับตัว ภูมิปัญญาและความสำเร็จ(พลัง)ของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรี เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจใน วัฒนธรรม วิถีชีวิต และแนวคิดในการปรับตัวของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรีรุ่นลูก รุ่น หลานทั้งทางด้านวัฒนธรรม สังคม การเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อช่วยส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกร่วมใน การขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการการเมืองการปกครองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรี
2. ศึกษาวัฒนธรรมและการปรับตัวของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรี
3. ศึกษาทักษะ ภูมิปัญญาและความสำเร็จ(พลัง)ของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรี

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาความเป็นมา ประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน วัฒนธรรม การปรับตัว ทักษะ ภูมิปัญญา และความสำเร็จของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรี โดยมีกรอบการศึกษาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ศึกษาชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรีที่ด้านประวัติความเป็นมา ชาติพันธุ์ พัฒนาการของการเกิดจากยุครพบุรุษสู่ปัจจุบัน และสาเหตุของการอพยพทั้งที่เกิดจากปัจจัยทั้ง ทางด้านประเทศจีนและปัจจัยภายในประเทศไทย
2. ศึกษาการเข้ามาพำนักอาศัยในจังหวัดชลบุรี การดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิว
3. ศึกษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมด้านภาษา อาหาร ที่อยู่อาศัย ความเชื่อ ประเพณี ภาษา ศิลปหัตถกรรม ซึ่งปรากฏในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรี
4. ศึกษาการปรับตัวความเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวจังหวัดชลบุรีตามความเจริญทางวัตถุ กระแสการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและโลกาภิวัตน์ สภาวะการณ์และนโยบายทางการเมืองของรัฐบาล
5. ศึกษาการประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรี โดยเหตุผลสำคัญมาจากทักษะ ภูมิปัญญาด้านการค้า การทำ

อุตสาหกรรม ในด้านต่างๆ รวมทั้งวัฒนธรรม จิตวิญญาณ อุปนิสัย ทศนคติ วิสัยทัศน์ บุคลิกภาพ ความเชื่อและประเพณี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และใช้เอกสารชั้นต้น (Primary Document) เป็นข้อมูลดิบที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลส่วนนี้ ได้จากการเก็บรวบรวมเอกสารที่สำคัญ เช่น หนังสือประวัติศาสตร์ชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิว หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และการศึกษาจากเอกสารชั้นรอง (Secondary Document) เป็นข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วระดับหนึ่งและเพื่อช่วยให้วิเคราะห์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. การสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ โดยมีรูปแบบของการสัมภาษณ์รายบุคคล จะใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interviews) จำนวน 40 คน ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2559-มกราคม 2561 โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) สำคัญ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้ปฏิบัติที่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรี กลุ่มประชาชนชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวทั่วไปที่ใช้ชีวิตในจังหวัดชลบุรีตั้งแต่รุ่นที่หนึ่งจนถึงรุ่นปัจจุบัน สัมภาษณ์โดยการสนทนาซักถามอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการโดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ การสัมภาษณ์แบบประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (Oral History) เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการหรือไม่มีโครงสร้าง (Informal or Unstructured Interview) มีเพียงคำถามวิจัยเป็นแนวการสัมภาษณ์

3. การตรวจสอบข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวม เพื่อให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรง (Validity) และเชื่อถือได้ (Reliability) โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลสามเส้นในการตรวจสอบข้อมูลและมีวิธีการ คือ การตรวจสอบข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีสถานภาพแตกต่างกันในจังหวัดชลบุรี คือ ผู้ให้ข้อมูลหลักจะเป็นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ประธานศาลเจ้า โรงเจ วัดจีน มูลนิธิ ในการตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน การวิจัยนี้จะใช้แหล่งข้อมูลจากเอกสารจากการสัมภาษณ์ และการลงพื้นที่หาหลักฐานมาเปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและการตรวจสอบจากภาพถ่ายในอดีตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง แล้วนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยฉบับนี้ จะนำข้อมูลจากเอกสารจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ ในการตีความข้อมูล (Interpretable) ซึ่งข้อมูลที่ได้เหล่านี้จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้หลักการตีความ (Interpretive Analysis) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ เชิงคุณภาพแนวประวัติศาสตร์

ผลการวิจัย

ชาวจีนแต่จิวอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะช่วงระยะหลังปี พ.ศ. 2310 (ค.ศ. 1767) และได้รับสิทธิพิเศษจากการได้มีบทบาทในการช่วยสมเด็จพระเจ้าตากสิน กอบกู้เอกราชหลังเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่สอง ส่วนใหญ่อพยพมาทางเรือ (สังคิต จันทะโพธิ์, 2554: หน้า 53-115) สาเหตุของการอพยพมาคือ ปังจี้ในประเทศจีนจากภัยธรรมชาติ และสงคราม ปังจี้ในประเทศไทยคือ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติ เสรีภาพของคนไทย ตลอดจนนโยบายของผู้ปกครอง (สกินเนอร์, 2548: หน้า2-3) ชาวจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรีส่วนใหญ่มีความเชี่ยวชาญด้านการค้า การประมง และเกษตรกรรม ซึ่งนับว่ามีบทบาทสำคัญในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเป็นอย่างมาก จากการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ชาวจีนแต่จิวสามารถพำนักอาศัยในจังหวัดชลบุรีและอยู่ร่วมกับชาวไทยท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เนื่องมาจากบุคลิกลักษณะ ความขยัน อดทน ตลอดจนความเฉลียวฉลาด มีทักษะ และภูมิปัญญา ประการต่อมา คือ การแต่งงานของชาวจีนแต่จิวกับชาวไทยท้องถิ่น ทำให้มีความใกล้ชิดประดุจญาติพี่น้องและยิ่งไปกว่านั้น ชาวจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรียังได้นำศิลปวัฒนธรรมเข้ามาเผยแพร่ได้อย่างผสมกลมกลืน ประการที่สาม ชาวจีนแต่จิวมีการปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีต่างๆ จากที่เคยปฏิบัติเมื่อครั้งยังอยู่ในประเทศจีน ซึ่งคล้ายกับชาวไทย โดยมีความเชื่อว่า การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมจะสามารถช่วยให้การดำเนินชีวิตมีความมั่นคงทั้งทางร่างกายและจิตใจ ประกอบกับชาวไทยมีนิสัยโอบอ้อมอารี ไม่รังเกียจคนต่างเชื้อชาติต่างภาษา และไม่จำกัดสิทธิผู้อื่นในด้านการนับถือศาสนา

อภิปรายผล

ชาวจีนแต่จิวอพยพย้ายถิ่นฐานมายังประเทศไทยเนื่องจากมีปังจี้ผลักดัน (Push Factors) คือ ภัยธรรมชาติและจากสงคราม และปังจี้ดึงดูด (Pull Factors) คือความสมบูรณ์ของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและความมีอิสระในการประกอบอาชีพสอดคล้องกับแนวคิดในเชิงภูมิศาสตร์ด้านการย้ายถิ่นของ “ราเวนสไตน์” อ้างถึงในภา บุญเยี่ยม (2557, หน้า28-30) เมื่อเข้ามาพำนักอาศัยได้นำวัฒนธรรมความคิด ทักษะภูมิปัญญามาปรับใช้จนผสมกลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของชาวไทยท้องถิ่นและสังคมในจังหวัดชลบุรี ซึ่งประกอบด้วย

1. วัฒนธรรมและการปรับตัวของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรี

ชาวจีนแต่จิวได้นำเอาวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญา ความรู้ในด้านต่างๆ มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันในถิ่นที่อยู่ใหม่ และมีการปรับตัวให้สอดคล้องวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยบางส่วนคงรักษาความเป็นอัตลักษณ์ดั้งเดิมไว้ บางส่วนก็ประยุกต์ใช้และมีการปรับเปลี่ยนให้ผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย รายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ด้านภาษา : มีการปรับตัวที่เกิดจากการหิบบ่มภาษากันไปมา ระหว่างภาษาไทย กับภาษาจีนแต่จิว จนบางครั้งกลายเป็นภาษาไทย เช่น ภาษาไทยบางคำมีรากศัพท์มาจากภาษาแต่จิว เช่น

คำว่า “คำแป๊ะเจี๊ยะ, แก้อ๋, เจ้าสัว” จนกลายเป็นคำที่พูดทั่วไปในภาษาไทย การปรับเปลี่ยนทั้งเกิดจากการแต่งงานและอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วงคือปัจจุบันชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวจังหวัดชลบุรีรุ่นใหม่ มักไม่ให้ความสนใจภาษาแต้จิ๋ว คนที่พูดได้ส่วนใหญ่เป็นคนรุ่นปู่ ย่า ตา ยาย และรุ่นพ่อแม่ ซึ่งมักไม่ค่อยถ่ายทอดสู่รุ่นลูกหลาน ภาษาจีนแต้จิ๋วที่ยังคงใช้กันอยู่ส่วนใหญ่เป็นภาษาที่ใช้บ่อยเท่านั้น เช่น คำที่ใช้เรียกชื่ออาหารเพื่อใช้ในเทศกาลต่างๆ ซึ่งมีการเรียกกันบ่อยจนติดปาก เช่น บะยัง บะโป้ว คำแปลไทย คือ หมูหยอง หมูแผ่น รวมทั้งคำอวยพรที่ยังคงใช้กันอยู่อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน คือ “ซิงเจียยู้ฮั ซิงนี้หวกไซ้”

1.2 ด้านประเพณี และความเชื่อ : การถือปฏิบัติในแต่ละประเพณีจะมีบางส่วนที่ทำการปรับเปลี่ยนบ้างเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและสภาพเศรษฐกิจของแต่ละครอบครัว ซึ่งประเพณีของชาวไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋วในจังหวัดชลบุรี สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 แบบ คือ ประเพณีในรอบปี และประเพณีในวงจรชีวิต ประเพณีประจำปีที่สำคัญๆ ที่ยังถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจนปัจจุบันมี 8 ประเพณี ได้แก่ ประเพณีตรุษจีน (วันขึ้นปีใหม่จีน), หยวนเซียว (เทศกาลโคมไฟ) เซ็งหมิง (เซ็งเม้ง), ตวนอู่เจีย (สารทขนมจ้าง) สารทจีน, จงจิวเจีย (ไหว้พระจันทร์) กินเจ, สารทขนมบัวลอยหรือตังโจ้ย ประเพณีชีวิตได้แก่ ประเพณีการเกิด, การเปลี่ยนวัย, การแต่งงาน, งานแซ่ดหรือพิธีฉลองอายุครบ 5 รอบนักษัตร หรือ 60 ปี และประเพณีงูเด็ก (ภารดี มหาขันธ และ นันท์ชญา มหาขันธ (2554: 103-161) และการที่ชาวไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋วจังหวัดชลบุรียังคงยึดถือปฏิบัติตามประเพณีต่างๆ เนื่องจาก 1) ความเชื่อในเรื่องการนับถือเทพเจ้าหรือดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ และพุทธศาสนา เพราะเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้สามารถบันดาลให้เกิดสิ่งที่ดีงามหรือสิ่งที่ไม่ดีขึ้นแก่ตนและครอบครัวได้ 2) ชาวจีนมีศาสนาและความเชื่อที่รวมกันเป็นหนึ่งเดียวเรียกกันว่า “ซานเจี้ยว” ซานเจี้ยว มิใช่ศาสนาใหม่ แต่เป็นการรวมกันของศาสนาพุทธ (นิกายมหายาน) กับลัทธิเต๋าและลัทธิขงจื้อ 3) มีความเชื่อในเรื่องผีสงเทวดา เป็นความเชื่อที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เพราะในยุคที่วิทยาศาสตร์ยังไม่เจริญ ถิ่นแต่จิวมีภัยธรรมชาติรุนแรง ไม่สามารถหาสาเหตุได้ จึงต้องอาศัยผีและเทวดาเป็นที่พึ่งทางใจ และอีกด้านหนึ่งเป็นอุปสรรคในการควบคุมจริยธรรมของคน

1.3 ด้านที่อยู่อาศัย : บ้านที่อยู่อาศัยของชาวไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋วในจังหวัดชลบุรียุคแรกส่วนใหญ่มีลักษณะ บ้านไม้ห้องแถวติดกัน ชั้นเดียวหรือสองชั้น และจะทำการค้าโดยส่วนใหญ่และอาศัยรวมกลุ่มกัน มักเป็นการเช่าจากเจ้าของที่ดินที่เป็นคนไทย ต่อมาเมื่อมีลูกหลานเป็นชาวไทยเชื้อสายจีน ก็เริ่มซื้อที่ดิน สร้างที่อยู่อาศัยใหม่ โดยส่วนใหญ่ยังคงมีลักษณะเป็นตึกแถวเพราะยังยึดอาชีพทำการค้า

1.4 ด้านอาหารแต้จิ๋ว : ชาวจีนแต้จิ๋วนับว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอาหารหลากหลายประเภท ที่เน้น ความสด และ ความหอม (อดุลย์ รัตนมันเกษม, 2558: หน้า70-73) เนื่องจากถิ่นเดิมติดชายทะเล จึงมีวัฒนธรรมอาหารสอดคล้องกับชาวพื้นเมืองในจังหวัดชลบุรี ประเภทอาหารและรสชาติ จึงสามารถผสมกลมกลืนกับคนในท้องถิ่น ชาวจีนแต้จิ๋วได้ชื่อว่ามีภูมิปัญญาด้านการทำอาหารที่มีการ

คำนึงถึงความเป็นฤทธิ์ร้อนและฤทธิ์เย็น จึงมีการปรับให้เหมาะสมกับสภาพอากาศด้วย จึงเกิดเมนูอาหารต่างๆ ออกมามากมาย เช่น ข้าวต้มกุ๊ย ที่เหมาะกับอากาศร้อนในประเทศไทยที่นิยมบริโภคในหมู่ชาวไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋ว และชาวไทยทั่วไป

1.5 ด้านศิลปหัตถกรรม : คนจีนแต้จิ๋วนับได้ว่าเป็นกลุ่มชนชาติที่มีฝีมือด้านหัตถกรรมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะ งานหินแกะสลัก งานไม้แกะสลัก งานปักผ้า เครื่องเคลือบ การทำโมเสคจากเครื่องเคลือบ และปูนปั้น (ถาวร สิกขโกศล, 2554: หน้า 143 – 145) หัตถกรรมขึ้นชื่อที่มีรากฐานมาจากชาวจีนแต้จิ๋วในจังหวัดชลบุรี คือ ครกหินอ่างศิลา มีประวัติความเป็นมาว่า เกิดช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยช่างชาวจีนแต้จิ๋ว ชื่อ นายเจ็กฮั่ว แซ่ตั้ง พบว่า หินบริเวณอ่างศิลามีความแกร่งทนทานสวยงามจึงนำหินที่เหลือจากการทำเสาวัดมาตีเป็นครก เพื่อใช้ในครัวเรือน และเป็นครกเพียงชนิดเดียวที่สถานธนาอนุบาล เทศบาลตำบลอ่างศิลา รับจำหน่าย ส่วนงานปักผ้าที่เป็นงานฝีมือชั้นเยี่ยมของชาวจีนแต้จิ๋ว ยังคงมีให้เห็นโดดเด่นในงานเทศกาลต่างๆ ซึ่งมักจัดขึ้นตามศาลเจ้า และโรงเจ

1.6 สถาปัตยกรรม : วัดจีนและศาลเจ้านับเป็นสถาปัตยกรรมของชาวจีนแต้จิ๋วในจังหวัดชลบุรีที่ยังคงเอกลักษณ์ที่โดดเด่นยึดหลักแนวตั้งเดิมจากถิ่นเกิด เสาสูงที่อยู่หน้าศาลเจ้าเรียกว่า ทิ้งหรือที้ หรือเทพเจ้า ฟา - ดิน ปัจจุบันมีลายมังกรแทนของเดิมมักเป็นลายแกะสลักไม้ลงลักปิดทองที่แสดงถึงช่างฝีมือสถาปัตยกรรมชาวจีนแต้จิ๋ว ตัวอย่างเช่น ศาลเจ้าหน่าจาจาไทจ้อ ที่อ่างศิลา ทั้งวัดจีนและศาลเจ้าเป็นสถานที่พบปะของกลุ่มชาวจีนแต้จิ๋วจังหวัดชลบุรี เพื่อมาราบไหว้ขอพรเทพเจ้า เพื่อเป็นสิริมงคลให้ชีวิตใจให้กระทำแต่ความดี และใช้เป็นที่พักผ่อนปิติทำบุญในเทศกาลต่างๆ

1.7 ด้านนาฏศิลป์ : อัตลักษณ์ด้านดนตรีและนาฏศิลป์ที่โด่งดังของจีนคือ “การแสดงจิ้ว” ซึ่งเป็นทั้งสิ่งบันเทิงของชาวจีนและเป็นเครื่องสักการะแก่เทพเจ้า (ตัวน ลี เซิง และ บุญยิ่ง ไรรุขศิริ, 2543) “จิ้วแต้จิ๋ว” เป็นการแสดงที่มีบทร้องและบทพูดเป็นภาษาแต้จิ๋ว มีลักษณะการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์พิเศษทำให้เรียกว่า “จิ้วแต้จิ๋ว” (ถาวร สิกขโกศล, 2552: หน้า 95 - 96) การปรับเปลี่ยนทั้งทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ตลอดจนเทคโนโลยีของประเทศไทยส่งผลให้จิ้วแต้จิ๋วไม่เป็นที่นิยมทำให้คณะจิ้วลดน้อยลง จะมีการแสดงก็เพื่อบูชาเทพเจ้าเท่านั้น จิ้วแต้จิ๋วจึงต้องเข้าสู่ยุคของการปรับตัวทั้งด้านภาษาและดนตรีที่ใช้ประกอบ จากเดิมใช้แต่ภาษาจีนแต้จิ๋วก็มีการแปลเป็นภาษาไทย หรือภาษาท้องถิ่น

1.8 ด้านสังคม : การผสมกลมกลืนของชาวจีนเกิดจากการปรับตัวจนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย จากการศึกษาของ ภารดี มหาขันธ์ และ นันทชัย มหาขันธ์ (2554: 92-93) พบว่าชาวจีนเมื่อเข้าไปอยู่ในประเทศไทยจะมีการปรับตัวให้เข้ากับสังคม สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมในถิ่นนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งการปรับตัวด้านสังคม มีการให้ความสำคัญกับเรื่องเพศชายลดลง จากเดิมที่เพศชายมีความสำคัญมากกว่าเพศหญิง การปรับทัศนคติด้านนี้เกิดจากการส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ ทำให้ได้รับวัฒนธรรมต่างๆ ประการต่อมา จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย มีการขยายธุรกิจการลงทุน การได้รับการศึกษาทำให้เพศหญิงทำงานได้ทัดเทียมกับเพศชาย ด้านอาชีพ

ชาวจีนให้ความสำคัญด้านอาชีพ โดยคำนึงถึงการสร้างฐานะให้ลูกหลาน บี.เอฟ.สกินเนอร์ นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้เขียนหนังสือ ชื่อ “สังคมจีนในประเทศไทย” แปลโดย พรณี ฉัตรพลรักษ์ (2548, หน้า 94) กล่าวว่า ชาวจีนมุ่งเน้นทำอาชีพเพื่อสร้างครอบครัวและคำนึงถึงอนาคตของลูกหลาน จึงพยายามทำมาหากินอย่างอดทน ประหยัด เพื่อสะสมทุนในการสร้างธุรกิจการค้า และส่งต่อสู่รุ่นลูกหลาน

1.9 ด้านการเมืองและเศรษฐกิจ : ภายหลังสนธิสัญญาเบาริ่ง (ปี พ.ศ.2398) ชาวจีนเข้ามามีบทบาทมากทั้งการค้าภายในประเทศ และต่างประเทศ การเข้ามามีบทบาทดังกล่าว เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันก็เป็นส่วนสำคัญต่อการเพิ่มรายได้ให้กับราชสำนักไทย แม้ตลอดหลายช่วงเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยมีนโยบายที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตของชาวจีน ไม่ว่าจะเป็นการกีดกันด้านการค้า การห้ามใช้ภาษาจีน กลุ่มชาวจีนแต่จื๊ออาศัยประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ ทำให้สามารถดำรงรักษาธุรกิจ และส่งต่อให้รุ่นลูกหลานได้(ภารดี มหาขันธ์ และนันทชัย มหพันธ์, 2554)

2. ทักษะ ภูมิปัญญา และความสำเร็จ (พลัง) ของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จื๊อจังหวัดชลบุรี

ชาวจีนแต่จื๊อจังหวัดชลบุรีหลายตระกูลที่เป็นเจ้าของธุรกิจ ส่วนใหญ่เริ่มต้นจากธุรกิจขนาดเล็ก และขยายไปสู่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น อุตสาหกรรมน้ำตาล มันสำปะหลัง อาหารทะเล และอุตสาหกรรมอื่น ๆ นอกจากนี้ยังเป็นผู้ดำเนินกิจการด้านการศึกษา ธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์ (ภารดี มหาขันธ์ และ นันทชัย มหพันธ์, 2554) การประกอบกิจการต่างๆ ล้วนเกิดจากทักษะและภูมิปัญญาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในด้านต่างๆ ของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จื๊อจังหวัดชลบุรี ดังนี้

1) ความสำเร็จที่เกิดจากจากบุคลิกภาพ นิสัยและ จิตวิญญาณ: ชาวจีนแต่จื๊อจังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่นิยมประกอบอาชีพการค้า ลักษณะนิสัย ที่มีความขยัน ประหยัด อดทน ความมีไหวพริบในเชิงการค้าและมีความซื่อสัตย์ จริงใจ เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างธุรกิจ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ คุณจามณี พลิชฐ์, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2560 “พ่อแม่สอนเสมอว่า “เมื่อการค้ารุ่งเรืองมีเงินทองอย่าประมาท แม้ยามตกยากลำบากแสนเข็ญก็ต้องอดทน” และสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ คุณพิชญา พชรสินโอรพาร, สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2559 “จะทำธุรกิจอะไร ถึงธุรกิจนั้น เราต้องมีคุณธรรม คุณธรรมที่สำคัญ คือ “ความซื่อสัตย์ จริงใจ” ชาวจีนแต่จื๊อส่วนใหญ่จะไม่สนใจในการรับราชการเหมือนชาวจีนแคะ แต่ให้ความสำคัญด้านการศึกษา ชาวจีนแต่จื๊อเน้นว่าเรียนหนังสือไปเพื่อพัฒนาตนเองและยกระดับวัฒนธรรมของสังคม มิใช่เพื่อไปเป็นขุนนาง

2) ความสำเร็จด้านการรวมกลุ่มสูง: การรวมกลุ่มสูงนับเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของชาวจีนแต่จื๊อ ความผูกพันต่อวงศ์ตระกูล มีการรวมตัวเป็นสมาคมจีนและมูลนิธิจีน ด้วยเหตุผลว่าต้องการสืบหาคนแซ่เดียวกัน พูดภาษาเดียวกัน เพราะมีความเชื่อว่าจะทำให้สืบสกุลได้ถูก และทราบที่มาของแต่ละคนว่ามาจากตำบลใด เมืองไหน การรวมกลุ่มสูงนี้ส่งผลให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการประกอบธุรกิจ ตลอดจนจนด้านการใช้ชีวิตในสังคมชลบุรี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ถาวร สิกขโกศล (2554, 144-145) ที่กล่าวถึง เอกลักษณ์ที่โดดเด่นของชาวจีนแต่จื๊อในด้านการรวมกลุ่มของพวกเขาเพียงอย่างเดียว

3) ความสำเร็จจากวิถีชีวิต ประเพณี และความเชื่อ: ชาวจีนแต่จิวส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธนิกายมหายาน นับถือลัทธิเต๋า และหลักคำสอนของขงจื้อ (ภารติ มหาขันธ และ นันทชญา มหาขันธ, 2554) ทำให้มีความยึดมั่นในประเพณี ปฏิบัติที่สืบทอดกันมาอย่างเคร่งครัด ในช่วงเทศกาลจะเป็นช่วงที่จะได้ส่งสอนลูกหลานผ่านการประกอบพิธีกรรม เพื่อให้ลูกหลานได้ซึมซับถึงขนบธรรมเนียมประเพณีแบบจีน ส่งผลไปถึงการสามารถคงอัตลักษณ์ความเป็นชนชาติจีน ที่เข้มแข็งไว้ได้ อันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินชีวิตและประกอบกิจการ

การศึกษาชี้ให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิวในความสำเร็จ (พลัง) ด้านวัฒนธรรม ธุรกิจการค้า สังคม และเศรษฐกิจในจังหวัดชลบุรีได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จิว

จุดแข็ง	
1)	บุคลิกลักษณะนิสัย: ชาวจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรีมีบุคลิกลักษณะนิสัย ขยัน อดทน ประหยัด หนักเอาเบาสู้ ซื่อสัตย์สุจริต มีมนุษยสัมพันธ์ดี กล้าได้กล้าเสีย
2)	ความฉลาด ปราดเปรื่อง: เป็นลักษณะที่โดดเด่น ของชาวจีนแต่จิวแต่จิวในจังหวัดชลบุรี ทำให้สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ต่างๆได้เป็นอย่างดี
3)	ยึดมั่นในวัฒนธรรมประเพณี : ชาวจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรีเป็นกลุ่มที่มีความยึดมั่นในวัฒนธรรมศาสนา และประเพณีสูงและถือปฏิบัติสืบทอดกันมา อันส่งผลถึงครองชีพที่ดีในการดำเนินชีวิต
4)	ทักษะและภูมิปัญญา: มีทักษะและภูมิปัญญาในการคิดค้น ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อันส่งผลต่อความสำเร็จด้านอาชีพ
5)	รักพวกพ้องมีการรวมกลุ่มสูง: การรักพวกพ้อง มีความสมานสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งทางด้านความเป็นอยู่และการประกอบธุรกิจ
6)	ให้ความสำคัญด้านการศึกษา: การให้ความสำคัญด้านการศึกษาก่อให้เกิดผลให้ลูกหลานได้สืบทอดธุรกิจ และสามารถขยายกิจการจากรุ่นพ่อแม่ได้อย่างมั่นคง
กล่าวได้ว่า คุณลักษณะแนวคิดและทัศนคติของชาวจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรี เมื่อเปรียบเทียบกับชาวไทยพบว่า มีความแตกต่างกัน ชาวไทยไม่ชอบการค้า มักสอนลูกหลานว่า การศึกษาเพื่อให้เป็นเจ้าคนนายคน แต่ชาวจีนแต่จิวสอนลูกหลานให้มีการศึกษาเพื่อให้มาช่วยทำการค้า ประกอบกับการจากบ้านเกิดมาอยู่ในประเทศไทย ต้องสร้างเนื้อสร้างตัว ทำให้มีแรงผลักดันมากกว่า จะใช้ชีวิตสบายๆ ไม่ได้ จึงนำทักษะและภูมิปัญญาประกอบอาชีพ มีความขยันอดทนมากกว่าชาวไทย แต่ชาวจีนแต่จิวในจังหวัดชลบุรีมีความยึดมั่นในประเพณีสูงเหมือนชาวไทยและนำมาปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตกับสังคมไทยได้อย่างสอดคล้อง การยึดมั่นในวัฒนธรรมประเพณีของชาวจีนแต่จิว ก่อให้เกิดโอกาสทางธุรกิจที่ส่งผลถึงเศรษฐกิจในชลบุรีและประเทศไทยทำให้ มีการจับจ่ายสินค้าเพื่อใช้ในพิธีกรรม เกิดการหมุนเวียนของรายได้ที่กระจายไปสู่อาชีพต่างๆ	

จุดอ่อน	
1)	มุ่งเน้นด้านการค้า: การมุ่งเน้นการค้า บางครั้งทำให้มองเฉพาะผลประโยชน์มากเกินไป
2)	เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี: การเน้นการปฏิบัติทำให้ไม่มีหลักคิดที่แน่นอนในการทำงาน ทำให้เป็นไปในลักษณะแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่า
3)	เงินทุน : การขาดทุนทรัพย์ในการประกอบอาชีพในช่วงแรก ทำให้ประสบความยากลำบาก
4)	การให้ความสำคัญกับบุตรชายมากกว่าบุตรสาว: ส่งผลถึงความไม่เท่าเทียมกันในครอบครัว ทำให้เกิดความไม่สามัคคีในครอบครัว
การที่ชาวไทยไม่เน้นด้านการค้าแต่มุ่งเน้นงานราชการ ส่งผลให้ชาวไทยไม่ทำธุรกิจ และการเป็นเจ้าของกิจการต้องอาศัยทักษะ ภูมิปัญญาความรู้ในหลายด้าน ผนวกกับชาวไทยมีจุดอ่อนด้านเป็นคน ขี้เกรงใจ ชอบความสบาย ส่งผลให้ประกอบการค้าไม่ค่อยประสบความสำเร็จ ส่วนชาวจีนแต่จี้จังหวัดชลบุรีให้ความสำคัญกับบุตรชายมากกว่าบุตรสาว เนื่องจากทัศนคติด้านการสืบสกุล ปัจจุบันทัศนคติด้านนี้ได้คลายตัวลง เนื่องจากการศึกษา การรับวัฒนธรรมตะวันตก และกฎหมายเปิดกว้างในการใช้นามสกุล	
โอกาส	
1)	ระบบสังคม: สังคมและประชาชนชาวไทยเปิดกว้างในการรับชาวต่างชาติ ทำให้สามารถใช้ชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างเสรี
2)	ระบบไพร่หรือทาส:ชาวไทยสมัยก่อนอยู่ในระบบไพร่ ทาส ไม่สามารถทำงานหรือประกอบอาชีพได้ ไม่สามารถย้ายถิ่นฐานได้ จึงเป็นโอกาสของชาวจีนแต่จี้เข้ามาทำอาชีพต่างๆ และสามารถย้ายถิ่นฐานได้
3)	เทคโนโลยี: ส่งผลด้านความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ
กล่าวได้ว่าระบบการปกครองไทยในรูปแบบไพร่หรือทาส เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพของ ชาวไทย จึงเป็นโอกาสสำหรับชาวต่างชาติ โดยเฉพาะชาวจีนแต่จี้ที่ต้องการเข้ามาสร้างฐานะ จากอุปนิสัย ความฉลาด ขยัน อดทน มุมนานะ ส่งผลให้ชาวจีนแต่จี้สร้างธุรกิจที่สำคัญในประเทศไทยหลายประเภท อีกทั้งยังเข้าไปช่วยขุนนางไทยในการเก็บภาษีอากร มีการเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน แม้หลังจากประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีการยกเลิกระบบทาส แต่ชาวจีนแต่จี้ก็ได้เป็นเจ้าของธุรกิจสำคัญๆไว้แล้ว	
อุปสรรค	
1)	นโยบายของรัฐบาล: นโยบายของรัฐบาลเป็นอุปสรรคที่สำคัญในบทบาทต่างๆ ของชาวจีนแต่จี้ในจังหวัดชลบุรี โดยเฉพาะในยุคแรกๆ ที่ส่งผลกระทบทั้งด้านการใช้ภาษา และการค้า ตลอดจนด้านเชื้อชาติ ซึ่งต่อมามีการผ่อนปรนในช่วงกลางสมัยรัตนโกสินทร์
2)	การปกครอง: การปกครองในระบบคอมมิวนิสต์ในประเทศจีน ส่งผลถึงความหวาดระแวงชาวจีนแต่จี้ในไทย จึงต้องมีการใช้กลยุทธ์ยืดหยุ่นผ่อนปรนเพื่อให้สามารถดำรงธุรกิจและวิถีชีวิตได้อย่างปกติสุข
อุปสรรคสำคัญสำหรับชาวต่างชาติในประเทศไทย คือ นโยบายของรัฐบาลที่การออกนโยบายต่างๆ มาเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติและให้โอกาสกับชาวไทยมากกว่าในการประกอบอาชีพหรือในด้านอื่นๆ ทำให้ชาวจีนแต่จี้ที่ประกอบกิจการหรือดำเนินชีวิตในจังหวัดชลบุรี รวมทั้งประเทศไทยต้องมีการปรับตัว ปรับเปลี่ยนหรือยืดหยุ่นตาม	

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการรักษาและอนุรักษ์ โดยการรวบรวมผู้มีความรู้ภาษาแต้จิ๋วที่ถูกต้องร่างหลักสูตรและชำระภาษา สนับสนุนการเรียน จัดสถานที่เรียน โดยผู้บริหารศาลเจ้าต่างๆ ร่วมมือกัน และเสนอแนะครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋วให้มีการใช้ภาษาแต้จิ๋วภายในครอบครัว และในโรงเรียน
2. ควรมีการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญา ทักษะ ด้านต่างๆ สู้รุ่นลูกหลาน ด้วยการบอกกล่าวและจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างถูกต้องเพื่อคงอัตลักษณ์เดิมไว้ และสร้างจิตสำนึกของการเป็นลูกหลานชาวจีนแต้จิ๋ว โดยไม่ใช้การบังคับ แต่ด้วยการปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่างซึ่งจะสร้างการยอมรับได้มากกว่า
3. จากการที่จีนเข้ามามีบทบาทในระดับโลกมากขึ้น ควรมีการเรียนรู้ภาษาจีนอย่างจริงจังจนใช้ได้ในระดับประเทศ (เน้นสามารถสื่อสารในชีวิตประจำวัน) เริ่มในระดับอาชีวศึกษาที่เรียนเพื่อนำไปประกอบอาชีพ วิธีการด้านการจัดการคือ 1.โครงการนักเรียนแลกเปลี่ยน 2.ทุนการศึกษา 3.โครงการนักเรียนจีนฝึกงานสอนภาษาจีนในประเทศไทย 4.มีการตรวจสอบประเมินผลด้วยระบบ PDCA อย่างต่อเนื่อง ด้านหลักสูตร ควรเน้นด้านการสื่อสาร มากกว่าการเขียน จากการที่ประเทศจีนมีภาษาถิ่นมากมาย การเรียนรู้ภาษาจีนจะเป็นประโยชน์มาก ทั้งภาษาจีน กลาง และแต้จิ๋ว เพราะประเทศไทยชาวจีนส่วนใหญ่เป็นชาวจีนแต้จิ๋วการสื่อสารกันได้ทั้งภาษาจีนกลางและแต้จิ๋วจะทำให้เกิดความราบรื่นในการทำธุรกิจ
4. นโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ EEC ซึ่งจังหวัดชลบุรีเป็นหนึ่งในพื้นที่เป้าหมาย และมีชาวจีนจากประเทศจีน เช่น แจ็ค หม่า มาลงทุนจำนวนมาก ควรศึกษาถึงผลกระทบด้านการลงทุน และวิถีวัฒนธรรมของชาวจีนแต้จิ๋ว จะกลับมาหรือไม่ อย่างไร โดยเฉพาะด้านภาษาจีน

บรรณานุกรม

- จิตรา ก่อหนันทเกียรติ. (2542). **ตี่งหนั่งเกีย**. กรุงเทพฯ: แพร่สำนักพิมพ์.
- จุลชีพ ชินวรรณ. (2528). **สัมพันธ์ไมตรีไทย-จีนทศวรรษแห่งมิตรภาพ พ.ศ.2518-2528**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดนัย ไชโยธา. (2546). **ประวัติศาสตร์ไทย: ยุคกรุงธนบุรีถึงกรุงรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- ถ้วน ลี เชน และ บุญยั้ง ไร่สุขศิริ. (2543). **ความเป็นมาของวัดจีนและศาลเจ้าจีนในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: ส่องสยาม.
- ถาวร สิกขโกศล. (2554). **แต้จิ๋ว:จีนกลุ่มน้อยที่ยิ่งใหญ่**. กรุงเทพฯ: บริษัท งานดี จำกัด.
- ถาวร สิกขโกศล. (2557). **เทศกาลจีนและการเซ่นไหว้**. กรุงเทพฯ: มติชน.

- เนตรนภา เกตุเทียน. (2559). **การตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์**. สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภารดี มหาขันธ์ และ นันทชัย มหาขันธ์. (2554ก). **ตระกูลแซ่ในจังหวัดชลบุรี: วิถีและพลัง**. นนทบุรี: หจก อนาคตสายดี.
- _____. (2554ข). **การตั้งถิ่นฐานและการพัฒนาการของภาคตะวันออกยุคต้น**. ชลบุรี: สาขาวิชาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภา บุญเยี่ยม. (2557). **ปะคำ: วิถีชีวิตและการดำรงอยู่ของคนเลี้ยงช้างภายใต้พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม**. ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุภการ สิริไพศาล. (2550). **จีนหาญใหญ่ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคม**. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศุภรัตน์ เลิศวาริชกุล, ต้วน ลีเซิง ,พรพรรณ เตียรักษ์กิจกุล. (2534). **ชาวจีนแต่จิวในประเทศไทยและในภูมิภาคเดนมาร์กที่เฉาซัน สมัยที่หนึ่ง 2310(1767)-2393(1850)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สกินเนอร์. (2548). **สังคมจีนในประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2 (พรณี ฉัตรพลรักษ์ และคนอื่นๆ แปล). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- สังคีต จันทนะโพธิ. (2554). **คนจีนสู่ชีวิต ดำเนินเส้นหมอนใบ**. กรุงเทพฯ: บริษัท อนิเมทกรุ๊ป จำกัด.
- เสี่ยวจิ. (2556). **ที่เรียกว่าแต่จิว**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สุภางค์ จันทวานิช และคณะ. (2534). **ชาวจีนแต่จิวในประเทศไทยและในภูมิภาคเดนมาร์กที่เฉาซัน สมัยที่หนึ่ง 2310(1767)-2393(1850)**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เหล่าตั้ง. (2551). **เรื่องเล่าชาวแต่จิว**. กรุงเทพฯ: นิวเจนจูรี่.
- อดุลย์ รัตนมันเกษม. (2558). **วัฒนธรรมแต่จิว**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.

การศึกษาความรู้ความเข้าใจของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อกฎหมายแดนกรรมสิทธิ์และ
การใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน กรณีศึกษาตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
จังหวัดนครราชสีมา

A Study of Knowledge and Understanding of Extent of Ownership and
the Right of Ownership Laws of People in Nongngoooleum Sub-district,
Chalermprakiet District, Nakhon Ratchasima

สถิต จำเริญ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับความรู้ความเข้าใจของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อกฎหมายแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน กรณีศึกษาตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 350 ครัวเรือน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีระดับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อกฎหมายแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 52.29 รองลงมาคือ ระดับมาก ร้อยละ 36.57 และระดับน้อย ร้อยละ 11.14 ตามลำดับ โดยประเด็นที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือเรื่องเจ้าของที่ดินมีอำนาจกรรมสิทธิ์ในการใช้สอย จำหน่ายจำโอน ได้ดอกผล ขัดขวางหากันและติดตามเอาคืนจากผู้ไม่มีสิทธิ เช่น ปลุกต้นไม้ สร้างบ้าน ขายที่ดิน ได้รับค่าเช่า ฟ้องขับไล่ ส่วนประเด็นที่ประชาชนไม่รู้ ไม่เข้าใจและไม่ทราบมากที่สุด คือเรื่องบ่อ สระ หลุม คูหรือ ขุดคลองต้องห่างจากแนวเขต 2 เมตร ผลจากการสัมภาษณ์พบว่าความรู้ความเข้าใจต่อกฎหมายแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินของประชาชนเกิดจากการประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมาของบรรพบุรุษ ประสบการณ์ตรง และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของท้องถิ่น ซึ่งประชาชนมีความรู้ความเข้าใจต่อกฎหมายดังกล่าวในภาพจริงที่ประสบหรือที่เคยใช้จริงเท่านั้น แต่การที่ประชาชนจะเข้าใจอย่างละเอียดลึกซึ้งตามหลักแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ประชาชนต้องได้รับความรู้

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

จากหน่วยงานและผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจในกฎหมายลาย
ลักษณ์อักษรอย่างถูกต้องแท้จริง

คำสำคัญ : ความรู้ความเข้าใจ, ที่ดิน, กรรมสิทธิ์, แดนกรรมสิทธิ์, การใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน

Abstract

The research aims to study the level of knowledge and understanding of the extent of ownership and the right of ownership laws of people in Nongngoooleum sub-district, Chalermprakiet district, Nakhon Ratchasima. The sample is people living in Nongngoooleum sub-district, Chalermprakiet district, Nakhon Ratchasima with the total of 350 households using a structured interview. The statistical used to analyze data is frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results showed the level of public understanding of the extent of ownership and the right of ownership laws. Overall, the average level was at 52.29 percent, the second was at 36.57 percent and 11.14 percent, respectively. The issue that most people understand was the rights to ownership of land the living, alienation, interest, interrupting concern and following recoup from the right, for example tree plantation, a house construction, land contracts and rental agreement or sue eviction. The issue that people did not understand was digging the pond or canal with 2 meters away from the boundary line. The interview results revealed that knowledge of the tradition, experience and public relations was passed to the next generation form direct experience and local public relations. The understanding of this law was only from direct experience. A thorough understanding of the Civil and Commercial Code was form the reason that people must have been acknowledged from legal department and legal professionals to provide the public with an understanding of the civil law accurately.

Keywords: Knowledge and Understanding, Land, Ownership, Extent of ownership, the right of ownership laws

บทนำ

เมื่อผู้ใดเป็นเจ้าของที่ดิน ผู้นั้นย่อมมีสิทธิที่จะใช้สอย จำหน่ายจ่ายโอน ได้ดอกผล ติดตามเอาคืนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือ และสิทธิขัดขวางหากมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เรียกว่า อำนาจกรรมสิทธิ์ รวมทั้งมีสิทธิแผ่ครอบงำไปทั่วที่ดินนั้นอีกทั้งเหนือพื้นดินและใต้พื้นดิน เรียกว่า แดนแห่งกรรมสิทธิ์ (ประมวล สุวรรณศร. 2525 : 22) เจ้าของที่ดินย่อมมีสิทธิในบริเวณเนื้อที่ไม่เฉพาะแต่ในเขตพื้นผิวเนื้อที่ดินนั้น แต่รวมถึงบริเวณที่ว่างเปล่าซึ่งอยู่เหนือตั้งตรงขึ้นไปในอากาศบนพื้นดินนั้นด้วย และรวมถึงบริเวณที่ลึกลงไปใต้ดินนั้นด้วย (ประมวล สุวรรณศร. 2525 : 217) การใช้สิทธิในแดนกรรมสิทธิ์ของที่ดินขยายขึ้นไปเหนือพื้นดินและขยายลงไปได้พื้นดิน แต่การใช้อำนาจแห่งกรรมสิทธิ์ยังต้องอยู่ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นี้หรือกฎหมายอื่นด้วย การมีแดนกรรมสิทธิ์เหนือพื้นดินเป็นเส้นตรงขึ้นไปโดยตลอดและใต้พื้นดินตั้งฉากลงไปในนั้นต้องเท่าที่มนุษย์สามารถจะหยั่งลงไปได้ (บัญญัติ สุชีวะ. 2535: 165) จำกัดเพียงเท่าที่ความสามารถของมนุษย์จะใช้สอยได้เท่านั้นหายวไปจนถึงจักรวาลหรือลึกลงไปจนทะลุโลกอีกด้านหนึ่งไม่ (บัญญัติ สุชีวะ. 2535: 167) หลักในการกำหนดสิทธิเหนือพื้นดินหรือใต้พื้นดินนั้นวัดจากแนวเขตพื้นดินตั้งฉากขึ้นไปหรือตั้งฉากลงมา ถ้าตั้งฉากขึ้นไปในบริเวณระหว่างเส้นที่ลากจากแนวเขตที่ดินทั้งสี่เส้นนี้เป็นแดนกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่ดินนั้น เช่นเดียวกันกับใต้พื้นดินจะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่ดินเช่นกัน (จุฬามาศ นิศาตร์. 2525 : 203)

เมื่อเจ้าของที่ดินมีแดนกรรมสิทธิ์ตามมาตรา 1335 หากมีบุคคลอื่นรุกร้าหรือรบกวนต่อสิทธิในแดนกรรมสิทธิ์ เจ้าของที่ดินย่อมมีสิทธิขัดขวางการรุกร้าหรือการรบกวนการครอบครองในที่ดิน ย่อมไม่จำกัดแต่เพียงเฉพาะแต่พื้นดินเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการรุกร้าหรือรบกวนการครอบครองในแดนกรรมสิทธิ์ด้วย ซึ่งแดนกรรมสิทธิ์เป็นสิทธิอย่างหนึ่งที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ หากมีบุคคลใดกระทำการรุกร้าหรือรบกวนการครอบครองต่อสิทธิเจ้าของที่ดินย่อมมีอำนาจจัดให้สิ้นไปได้ เช่น หากมีบุคคลใดก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างใดๆ รุกร้าเข้ามาในเขตแดนกรรมสิทธิ์ หรือบุคคลอื่นวางท่อระบายน้ำ สายไฟฟ้าหรือสิ่งอื่นซึ่งคล้ายกันเหนือและใต้พื้นดิน หรือหากบุคคลใดก่อให้เกิดความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควรแก่เจ้าของที่ดินตามมาตรา 1337 เจ้าของที่ดินย่อมได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นๆ

การเป็นเจ้าของที่ดินย่อมทำให้มีแดนแห่งกรรมสิทธิ์ในที่ดิน แต่สิทธินั้นก็ย่อมอยู่ภายในบังคับของกฎหมายที่อาจจะบัญญัติให้จำกัดยอมได้ในบางกรณี เช่น มาตรา 1335 บัญญัติว่า “ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ท่านว่าแดนแห่งกรรมสิทธิ์ที่ดินนั้นกินทั้งเหนือพื้นดินและใต้พื้นดินด้วย” ดังนั้น แดนแห่งกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่ดินอาจถูกจำกัดการใช้กรรมสิทธิ์ได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่ไม่ใช่ข้อกำหนดสิทธิให้บุคคลอื่น เช่น ข้อจำกัดสิทธิของเจ้าของที่ดินที่อยู่ต่ำกว่าตามมาตรา 1339 ที่ว่าเจ้าของที่ดินจำต้องรับน้ำซึ่งไหลตามธรรมชาติจากที่ดินสูงมาในที่ดินของตน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1062/2537, 6372/2550) หรือกรณีที่ดินที่ล้อมรอบ

ที่ดินของผู้อื่นไว้จนที่ดินตอนในไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะได้ตามมาตรา 1349 เจ้าของที่ดินตอนใน มีสิทธิขอเปิดทางจำเป็นเพื่อออกสู่ทางสาธารณะได้และเจ้าของที่ดินแปลงที่ล้อมอยู่ต้องยอมให้เขา ผ่านได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4166/2532, 6406/2550) เป็นต้น

แผนแห่งกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์เป็นหลักกฎหมายที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 ลักษณะ 2 หมวด 2 ตั้งแต่มาตรา 1335 ถึงมาตรา 1355 ประกอบด้วยหลักกฎหมายเรื่องแผนกรรมสิทธิ์ในที่ดิน อำนาจกรรมสิทธิ์ การใช้สิทธิเกินส่วน ข้อจำกัดสิทธิแห่งเจ้าของ อสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย เช่น เจ้าของที่ดินจำต้องรับน้ำซึ่งไหลตามธรรมชาติจากที่ดินสูงมาในที่ดินของตน หรือห้ามมิให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ทำหลังคาหรือการปลูกสร้างอย่างอื่น ซึ่งทำให้น้ำฝนตกลงยังทรัพย์สินซึ่งอยู่ติดต่อกัน หรือการขุดบ่อ สระ คู คลอง หลุมรับน้ำโสโครก หรือหลุมรับปุ๋ยหรือขยะมูลฝอยนั้น จะขุดในระยะ 2 เมตรจากแนวเขตที่ดินไม่ได้ หรือห้ามมิให้ขุดดินหรือบรรทุกน้ำหนักบนที่ดินเกินควรจนอาจเป็นเหตุอันตรายแก่ความอยู่มั่นแห่งที่ดินติดต่อกัน รวมทั้งที่ดินแปลงใดมีที่ดินแปลงอื่นล้อมอยู่จนไม่มีทางออกถึงทางสาธารณะได้ เจ้าของที่ดินแปลงนั้นจะผ่านที่ดินซึ่งล้อมอยู่ไปสู่ทางสาธารณะได้ เป็นต้น แต่หากประชาชนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนเป็นสังคมที่ต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายทรัพย์สินดังกล่าวยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายแผนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินอย่างถูกต้องชัดเจนเพียงพอ อาจทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้ และอาจทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันได้อย่างไม่สงบสุขได้เพราะจะมีการโต้แย้งสิทธิหรือการใช้สิทธิให้เดือดร้อนเสียหายแก่ที่ดินข้างเคียง ดังนั้นการศึกษาวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อกฎหมายแผนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน เพื่อจะได้ทราบแนวทางในการที่จะเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจหลักกฎหมายดังกล่าวให้แก่ประชาชนได้อย่างถูกต้องตรงกับความต้องการของประชาชน ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักกฎหมายแผนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
2. เพื่อศึกษาถึงระดับความรู้ความเข้าใจของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อกฎหมายแผนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน กรณีศึกษาตำบลหนองงูเห่ล้อม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อค้นหาแนวทางในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจหลักกฎหมายแผนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินของประชาชนได้อย่างถูกต้องตรงและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ครอบคลุมตามแนวคิด ทฤษฎี หลักกฎหมายแผนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายที่ดินและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องและศึกษาสภาพจริงของความรู้และความเข้าใจกฎหมายแผนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินของประชาชนในเขตตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา จาก 15 หมู่บ้าน จำนวน 2,869 ครัวเรือน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีครัวเรือนในเขตตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 2,869 ครัวเรือน จำนวน 15 หมู่บ้าน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ หมายถึง หัวหน้าครัวเรือนในตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 350 ครัวเรือน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณด้วยวิธีการของ Yamane (กิจจุฑา ไกรวาส และโกวิท กระจำง, 2551: 19) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีบังเอิญตามสัดส่วนที่คำนวณแยกตามหมู่บ้าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ประกอบการสัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของหัวหน้าครัวเรือนเกี่ยวกับกฎหมายแผนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 3 ตอน

ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิด เช่น ตำรา หนังสือ งานวิจัย และเอกสารอื่นๆ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติต่างๆ เกี่ยวกับแผนแห่งกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน เช่น กฎหมายอาภาศยาน กฎหมายน้ำบาดาล กฎหมายผังเมือง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดรูปแบบและโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์จากแนวคิดและผลงานวิจัยที่ทำมาก่อน โดยกำหนดแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่ดิน/อสังหาริมทรัพย์ และลักษณะการถือครองที่ดิน

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อกฎหมายแผนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 ลักษณะ 2 หมวด 2 ตั้งแต่มาตรา 1335 ถึงมาตรา 1355 ได้แก่ แผนกรรมสิทธิ์ในที่ดิน อำนาจกรรมสิทธิ์ การใช้สิทธิเกินส่วน

ข้อจำกัดสิทธิแห่งเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ รวมทั้งการจำกัดสิทธิแห่งเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย รวมเป็นจำนวน 19 ข้อ ซึ่งถ้าตอบถูกจะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบไม่รู้หรือไม่ทราบ จะได้ 0 คะแนน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นทั่วไป

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญคือผู้ช่วยศาสตราจารย์สกุล วงษ์กาฬสินธุ์ ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 2 หมู่ คือ บ้านหนองงูเห่าและบ้านพระวังหาร หลังจากนั้นนำผลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น

ขั้นตอนที่ 5 นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข พิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับจริง แล้วนำไปใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในเขตตำบลหนองงูเห่า อำเภอนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยไปยังพื้นที่เป้าหมาย โดยเสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า อำเภอนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

3.2 ผู้วิจัยเข้าสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ณ พื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง โดยก่อนสัมภาษณ์ได้ทำการแนะนำตัว บอกจุดประสงค์ในการวิจัยและในการสัมภาษณ์ เริ่มทำการสัมภาษณ์ และสัมภาษณ์ซ้ำในประเด็นที่ไม่ชัดเจน สรุปบทวนคำตอบ และกล่าวขอบคุณกลุ่มตัวอย่าง

3.3 กรณีไม่พบกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ขออนุญาตหมายวันสัมภาษณ์กับญาติหรือเพื่อนบ้าน พร้อมทั้งเบอร์โทรศัพท์ติดต่อระหว่างกลุ่มตัวอย่าง

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้วิธีทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อกฎหมายแผนกกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ที่ดิน ซึ่งผู้วิจัยมีเกณฑ์การให้คะแนน โดยถ้าตอบถูกจะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบไม่รู้หรือไม่ทราบ จะได้ 0 คะแนน แล้วนำมาวัดความรู้ความเข้าใจ โดยกำหนดคะแนนตามหลักเกณฑ์การวัด ดังนี้

คะแนน	ระดับความรู้ความเข้าใจ
0 – 7	น้อย
8 – 14	ปานกลาง

15 – 19

มาก

เมื่อทราบระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามแล้ว นำผลที่ได้มาประมวลผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) คือค่าร้อยละ (Percentage) ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ผลการวิจัย

ผลจากการสัมภาษณ์ที่มีต่อความรู้ความเข้าใจของหัวหน้าครัวเรือนในประเด็นกฎหมายเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน มีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล พบว่า จำนวนประชาชนผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งสิ้น 350 ครัวเรือน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.14 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 40.86 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ร้อยละ 73.43 โดยมีช่วงอายุ 60-69 ปี มากที่สุด ร้อยละ 26.29 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 25.71 และช่วงอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 20.29 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวน/ทำนา/ทำไร่/เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 51.43 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 19.43 และอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 17.14 ตามลำดับ สิทธิเหนือที่ดิน/อสังหาริมทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดินเอง ร้อยละ 87.14 โดยมีลักษณะการถือครองที่ดินโดยมีกรรมสิทธิ์ (โฉนดที่ดิน) ร้อยละ 92.57

2. ระดับความรู้ความเข้าใจของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อกฎหมายแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน กรณีศึกษาตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 52.29 รองลงมาคือ ระดับมาก ร้อยละ 36.57 และระดับน้อย ร้อยละ 11.14 ตามลำดับ

3. ผลการสัมภาษณ์เพื่อวัดระดับความรู้ความเข้าใจของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อกฎหมายแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 ครัวเรือนในทุกหมู่บ้าน พบว่า มีความรู้ความเข้าใจต่อกฎหมายแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน กรณีศึกษาตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมมีความรู้และเข้าใจ ร้อยละ 66.26 โดยประเด็นที่มีความรู้และเข้าใจสูงที่สุดได้ 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 2 เจ้าของที่ดินมีอำนาจกรรมสิทธิ์ในการใช้สอย จำหน่ายจ่ายโอน ได้ดอกผล ขัดขวางทวงกันและติดตามเอาคืนจากผู้ไม่มีสิทธิ เช่น ปลุกต้นไม้ สร้างบ้าน ขายที่ดิน ได้รับค่าเช่า ฟ้องขับไล่ ร้อยละ 85.71 รองลงมาคือ ข้อที่ 18 สามารถเข้าไปในที่ป่า ที่ดง หรือในทุ่งหญ้าของผู้อื่นเพื่อเก็บฝืน ผลไม้ป่า ผัก เห็ด เว้นแต่เจ้าของที่ดินจะห้ามไว้ ร้อยละ 78.86 และข้อที่ 6 ทำหลังคาบ้านให้น้ำฝนตกลงในที่ดินข้างเคียงไม่ได้ ร้อยละ 78.29 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้ความเข้าใจของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อกฎหมายแผนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน กรณีศึกษาตำบลหนองสูงเหลื่อม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีช่วงอายุ 60-69 ปีมากที่สุด มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ประกอบอาชีพทำสวน/ทำนา/ทำไร่/เลี้ยงสัตว์มากที่สุด สิทธิเหนือที่ดิน/อสังหาริมทรัพย์ในฐานะเป็นเจ้าของที่ดินเองมากที่สุด และลักษณะการถือครองที่ดินโดยมีกรรมสิทธิ์ (โฉนดที่ดิน) มากที่สุด

2. ความรู้ความเข้าใจของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อกฎหมายแผนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินโดยภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจมากกว่าความไม่รู้หรือไม่เข้าใจและไม่ทราบ คิดเป็นร้อยละ 64.71 สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิชัย ควรมูลและคณะ (2555: บทคัดย่อ) ที่ว่าในภาพรวมความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบวัก้าง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 53.37 คะแนน ทั้งนี้ผลการวิจัยจำนวน 19 ประเด็นที่เกี่ยวกับกฎหมายแผนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน สามารถอภิปรายผลสรุปประเด็นที่ประชาชนทั้ง 15 หมู่บ้าน มีประเด็นที่ประชาชนรู้และเข้าใจมีความถนัดในระดับมากที่สุดในทุกหมู่บ้าน พบว่า ประเด็นเรื่องเจ้าของที่ดินมีอำนาจกรรมสิทธิ์ในการใช้สอย จำหน่ายจ่ายโอน ได้ดอกผล ขัดขวางหวงกั้นและติดตามเอาคืนจากผู้ไม่มีสิทธิ เช่น ปลุกต้นไม้ สร้างบ้าน ขยายที่ดิน ได้รับค่าเช่า ฟ้องขับไล่ (มาตรา 1336) จำนวน 8 หมู่บ้าน รองลงมาประเด็นเรื่องที่ดินต่ำกว่าต้องยอมรับน้ำที่ไหลมาตามธรรมชาติ เช่น ฝนตกน้ำไหลผ่านที่นาที่ต้องยอมให้ไหลผ่านไป (มาตรา 1339) จำนวน 6 หมู่บ้าน ส่วนประเด็นที่ประชาชนไม่รู้ ไม่เข้าใจและไม่ทราบที่มีความถนัดในระดับมากที่สุดทุกหมู่บ้าน คือ เรื่อง บ่อ สระ หลุม คูหรือขุดคลองต้องห่างจากแนวเขต 2 เมตร (มาตรา 1342) จำนวน 10 หมู่บ้าน รองลงมาประเด็นเรื่องแผนกรรมสิทธิ์เหนือและใต้พื้นดิน เช่น ปลุกสร้างบ้านสูงขึ้นไปเท่าไรก็ได้ ขุดหลุมลึกลงไปในเขตแดนที่ดินตนเองได้ (มาตรา 1335) และเรื่องขุดดินหรือวางของหนักในที่ดินของตนจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ที่ดินข้างเคียงไม่ได้ (มาตรา 1343) จำนวน 2 หมู่บ้าน แสดงให้เห็นว่า ยังมีหลักกฎหมายว่าด้วยแผนกรรมสิทธิ์และการใช้อำนาจกรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หลายมาตราที่ประชาชนยังไม่รู้และไม่เข้าใจ หรือยังไม่ทราบว่าประเด็นข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามสภาพจริงมีกฎหมายบัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิให้ตามกฎหมาย

สำหรับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อกฎหมายแผนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน เรื่องการใช้สิทธิเกินส่วน มาตรา 1337 ได้แก่ การใช้สิทธิเกินส่วนของโรงงานหลักที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ เรื่องกลิ่นเหม็นที่เป็นปัญหากฎหมายสิ่งแวดล้อม เรื่องการเปิดทางจำเป็นตามมาตรา 1349 กรณีที่ดินไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะหรือที่ดินตาบอด รวมทั้งเรื่องกิ่งไม้รุกล้ำเข้ามาในที่ดินข้างเคียง

ตามมาตรา 1347 นอกจากนี้ยังมีปัญหากฎหมายที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ เรื่องการได้มาซึ่งที่ดินอันเป็นทรัพย์สินมรดก การซื้อขายที่ดินมือเปล่าที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3, น.ส.3 ก.) และที่ดินมีโฉนด การซื้อขายที่ดินไม่ได้ทำตามแบบที่กฎหมายกำหนด (ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่) แต่มีการตกลงซื้อขายกันเอง ส่วนข้อเสนอแนะที่ประชาชนต้องการได้รับความรู้ในเรื่องต่อไปนี้ การทำสัญญากู้ยืมเงินรายวันและการคิดดอกเบี้ยที่ถูกต้องตามกฎหมาย ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้เกี่ยวกับการสั่งซื้อสินค้าทางอินเทอร์เน็ตเพื่อป้องกันการถูกหลอกลวง (ความผิดอาญาฐานฉ้อโกงประชาชน) และความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนประชาชนมีช่องทางการรับรู้กฎหมายเกี่ยวกับแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นเกิดจากภูมิปัญญาแห่งท้องถิ่นและมีการประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จาริตประเพณี จากประสบการณ์ตรง รับทราบจากสื่อต่างๆ จากโทรทัศน์ที่เป็นประเด็นข่าว และจากการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการรู้กฎหมายตามสภาพจริงเท่านั้น แต่ประชาชนยังไม่เข้าใจบทบัญญัติของกฎหมายลายลักษณ์อักษรอย่างถูกต้องชัดเจน เพราะประชาชนมองว่ากฎหมายเป็นเรื่องไกลตัวและเข้าใจยาก และความไม่สนใจในการรับรู้กฎหมายทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนอมจิต แก้วเกื้อ (2555: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยสาเหตุที่ทำให้ลูกจ้างขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองแรงงาน พบว่าลูกจ้างเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัวและเข้าใจยากและไม่สนใจในการรับรู้กฎหมายแรงงาน

ข้อเสนอแนะ

สามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้เป็นข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนเกี่ยวกับกฎหมายแดนกรรมสิทธิ์และการใช้กรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ในภาพรวมอยู่ในระดับที่มีความรู้ความเข้าใจมากกว่าความไม่รู้ ไม่เข้าใจ และไม่ทราบ คิดเป็นร้อยละ 64.71 แต่ความรู้ความเข้าใจนั้นเกิดจากการประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษ เช่น น้ำไหลตามธรรมชาติที่ต่ำกว่าก็ต้องยอมรับเอาน้ำ กิ่งไม้รูกกล้า สิทธิในต้นไม้ในแนวเขตแดน การใช้สิทธิเกินส่วน เช่น เสียดัง กลิ่นเหม็น เป็นต้น แต่ประชาชนยังไม่เข้าใจหลักกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อย่างแท้จริง จึงควรที่จะมีการศึกษาวิจัยลงรายละเอียดของการให้ความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่เป็นรายละเอียดของกฎหมายนั้น ให้ประชาชนรู้และเข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจนและเพื่อแก้ปัญหาข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องเป็นธรรมตามหลักนิติวิธีและจาริตประเพณีแห่งท้องถิ่น เพราะกฎหมายเป็นสิ่งที่ประชาชนจำต้องรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ศึกษากรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดนครราชสีมา เพื่อทราบสภาพการรับรู้กฎหมายของประชาชนเกี่ยวกับการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสิ่งที่บัญญัติไว้ในกฎหมายกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในการดำเนินชีวิตของประชาชนเรื่องการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดิน รวมทั้งทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้กฎหมายของประชาชนเกี่ยวกับการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

2.2 ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ประเภทของที่ดิน ศึกษากรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดนครราชสีมา เพื่อทราบถึงการรับรู้ในเรื่องดังกล่าวของประชาชน ซึ่งจะทำให้ประชาชนใช้สิทธิในที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม

บรรณานุกรม

- กิจฐเขต ไกรवास, โกวิท กระจ่าง. (2551). การวิเคราะห์ข้อมูลทางรัฐประศาสนศาสตร์. ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จุฑามาศ นิสารัตน์. (2525). ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์. กรุงเทพฯ : ออฟเซ็ทโปรดักชั่น.
- ถนอมจิต แก้วเกื้อ. (2555). ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองแรงงานของลูกจ้าง : ศึกษาเฉพาะกรณีในสถานประกอบการประเภทโรงแรม อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทั่วไป) คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บัญญัติ สุชีวะ. (2535). กฎหมายลักษณะทรัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- ประมุข สุวรรณศรี. (2525). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1, 4 ว่าด้วยทรัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ.
- _____. (2525). คำอธิบายตอนที่ 2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองธรรม.
- วิชัย ธรรมมูล และคณะ. (2555). ความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบวักค้าง อำเภอสนักำแพง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อำนาจศาลปกครองกรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นผู้ถูกฟ้องคดี

The power of the Administrative Court in the case of a private higher education institution to be prosecuted

กิตติพงษ์ สุวรรณสน¹

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหากรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนถูกฟ้องคดีอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจตามที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครองตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ในการจัดทำบริการสาธารณะ ด้านการศึกษาแพนรัฐ ผลที่ตามมาจากการใช้อำนาจดังกล่าว คือปัญหาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานทางปกครองการกระทำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนดังกล่าวเป็นการกระทำทางปกครอง หรือการกระทำทางแพ่งและอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองหรือไม่ ในปัจจุบัน การตีความถึงสถานะและการกระทำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังมีความเห็นที่แตกต่างกันในเขตอำนาจศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีกรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นผู้ถูกฟ้องคดี

ผลจากการศึกษาพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานทางปกครองโดยเนื้อหาหรือ โดยการใช้อำนาจทางปกครอง การทำสัญญาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจากการใช้อำนาจทางปกครองยังมีความเห็นที่แตกต่างกันระหว่างศาลปกครองกับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล โดยศาลปกครองเห็นว่าสัญญาที่สถาบันอุดมศึกษาทำนั้นเป็นสัญญาทางปกครอง แต่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเห็นว่าไม่เป็นสัญญาทางปกครอง โดยการตีความใช้หลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยที่แตกต่างกัน และคำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด ประกาศ ถือเป็นการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครองอยู่ในบังคับต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และการใช้อำนาจของสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่ในรูปคณะกรรมการเป็นการใช้อำนาจขององค์กรกลุ่ม การอุทธรณ์คำสั่งของสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงไม่ต้องอุทธรณ์ตามขั้นตอนก่อนฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเรื่องศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาควรกำหนดไว้ให้ชัดเจนในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ให้การใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่ในอำนาจศาลปกครอง และให้นำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการออกคำสั่งของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจากการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546

¹ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์), ฅณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, E-mail. kittipong_suw@vu.ac.th

คำสำคัญ : สถาบันอุดมศึกษาเอกชนถูกฟ้องคดี, อำนาจศาลปกครอง, มหาวิทยาลัยเอกชน

Abstract

This research's purpose is to investigate the problems of private higher education institutions. Litigation due to the power as assigned to administrative or administrative power. The administration under the Higher Education Institutions Act BE 2546. To provide public education services for the state. The consequences of using such powers. The problem of the action of such private higher education institution is administrative action or civil action. And in the jurisdiction of the ruling of the Administrative Court. At present, the interpretation of the status and actions of private higher education institutions has differing views in the jurisdictions that have jurisdiction in the case of private higher education institutions.

The results of the study found that Private institutions are governed by the content or by the use of administrative power. The contract of the private higher education institution by the use of power. The ruling also has varying opinions between the Administrative Court and the Court of Appeal. The court ruled that the contract that the higher education institutions do is an administrative agreement. But the ruling committee does not agree that it is an administrative contract by the interpretation of the rules. Different Diagnosis and Regulatory Statements , It is the exercise of the authority of officials in the administrative unit to enforce the Act. The power of the Council BE 2539 and Private Higher Education Institutions in the form of committees is the power of the organization. Appeal of the Order of the Private University Council. Do not appeal before the lawsuit before the Administrative Court. In order to avoid problems, the court should have the power to consider the case clearly in the Higher Education Institutions Act BE 2546. The use of authority under the Private Higher Education Institutions Act is in the power of the Administrative Court. The Act on Administrative Procedure BE 2539 shall apply mutatis mutandis to the issuance of the order of the Private Higher Education Institutions BE 2546.

Keywords: Private Higher Education Institutions to be prosecuted. Power of Attorney. a private university

บทนำ

การวิจัยเรื่องอำนาจศาลปกครองกรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นผู้ถูกฟ้องคดี มีความเป็นมาจากการตีความการใช้อำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสถานะเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือไม่ และการกระทำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เช่น การมีคำสั่งใดๆ การออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การให้ทุนการศึกษา การทำสัญญาจ้างอาจารย์ เป็นการกระทำทางปกครองหรือไม่ ต่อกรณีดังกล่าวศาลปกครองเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานทางปกครองและการกระทำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนก็เป็นการกระทำทางปกครองตามคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 880/2547 และคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 373/2553) แต่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ข้อพิพาทระหว่างศาลเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานทางปกครองแต่สัญญาจ้างอาจารย์เป็นสัญญาทางแพ่งและอยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลยุติธรรม กล่าวคือ สัญญาจ้างอาจารย์ไม่ใช่สัญญาทางปกครองนั่นเอง (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 41/2559) จากปัญหาการตีความการใช้อำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนดังกล่าวทำให้เกิดความสงสัยว่าศาลและคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลใช้หลักเกณฑ์อะไรในการพิจารณาว่าข้อพิพาทนั้นเป็นข้อพิพาททางปกครองหรือข้อพิพาททางเอกชน และการกระทำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะเป็นการกระทำทางปกครองหรือไม่อันจะทำให้ข้อพิพาทนั้นอาจอยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลปกครอง และหากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานทางปกครองได้และการอยู่ภายใต้กฎหมายปกครองของสถาบันอุดมศึกษาที่จะต้องปฏิบัติ เช่น พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 หรือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง จะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเหล่านี้หรือไม่ ต่อกรณีปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยอำนาจศาลปกครองกรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นผู้ถูกฟ้องคดี ศาลปกครองจะมีอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจากการใช้อำนาจตามที่ได้รับมอบหมายให้จัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวความคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะ หลักเกณฑ์และขอบเขตของอำนาจศาลปกครอง กรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นผู้ถูกฟ้องคดีและการกระทำทางปกครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประเภทใดที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง
2. เพื่อศึกษาค้นคว้าแนวคำวินิจฉัยของศาล และคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลจากการตีความบทบัญญัติของกฎหมายกรณีเกิดจากการจัดทำกิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

3. เพื่อศึกษาการอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายปกครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จะต้องปฏิบัติตามจากการใช้อำนาจตามที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง

สมมติฐานการวิจัย

การที่รัฐมอบหมายให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 สถาบันอุดมศึกษาได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองในการจัดทำบริการสาธารณะการจัดการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงมีสถานะเป็นหน่วยงานทางปกครองโดยเนื้อหาหรือโดยการใช้อำนาจตามกฎหมายปกครอง และมีสถานะเป็นหน่วยงานทางปกครองตามความหมายของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และเป็นหน่วยงานทางปกครองตามพระราชวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ผลจากการใช้อำนาจตามที่รับมอบหมายนั้น การกระทำต่างๆ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงเป็นการกระทำทางปกครองได้และหากมีข้อพิพาทเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจดังกล่าวย่อมอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครองได้เช่นเดียวกัน

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะ การกระทำทางปกครอง และขอบเขตอำนาจของศาลปกครอง แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครอง คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ในการวินิจฉัยที่เกี่ยวกับการกระทำทางปกครองของของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้อย่างมีเหตุผลและเป็นไปตามหลักและทฤษฎีกฎหมายปกครองและเป็นประโยชน์ในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

รายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา หนังสือ รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ งานเขียนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และเอกสารต่างๆ ทั้งในรูปของตำราและสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือแหล่งอ้างอิงทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยผู้วิจัยจะแบ่งหัวข้อสรุปผลการวิจัยออกเป็น 3 หัวข้อด้วยกัน ได้แก่ (1) ปัญหาการเป็นหน่วยงานทางปกครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและการแบ่งแยกการกระทำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่อยู่และไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง (2) ปัญหากฎหมายปกครองที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องอยู่ภายใต้บังคับหรือจะต้องปฏิบัติตาม (3) ปัญหาการอุทธรณ์คำสั่งสภามหาวิทยาลัยก่อนฟ้องคดีต่อศาลปกครอง โดยผู้วิจัยจะนำเสนอไปตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการเป็นหน่วยงานทางปกครองและการแบ่งแยกการกระทำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

1.1. ปัญหาการเป็นหน่วยงานทางปกครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานหรือองค์กรเอกชนที่จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา อันเป็นการจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษาที่ได้รับมอบหมายจากรัฐให้จัดการศึกษาโดยมอบหมายให้ดำเนินการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 และอยู่ภายใต้อำนาจการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐอยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จากการได้รับมอบหมายให้จัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษา แทนรัฐและใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 นั้นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสถานะเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือไม่

1.2 ปัญหาการแบ่งแยกการกระทำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

หากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสถานะเป็นหน่วยงานทางปกครองที่ได้รับมอบหมายให้จัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษาและใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องแล้วการใช้อำนาจในการดำเนินการจัดการศึกษาดังกล่าว เช่น การมีคำสั่งใดๆ การออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การให้ทุนการศึกษา การทำสัญญาจ้างอาจารย์ การกระทำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนดังกล่าวนี้จะเป็นการกระทำทางปกครองปกครองหรือไม่

การกระทำทางปกครอง หมายถึง การที่องค์กรของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจตามกฎหมายปกครองในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของฝ่ายปกครอง รูปแบบของการกระทำทางปกครองที่ฝ่ายปกครองดำเนินการในรูปคำสั่งทางปกครอง การออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือการปฏิบัติการทางปกครอง หรือดำเนินการในรูปสัญญาทางปกครอง จากรูปแบบการกระทำทางปกครองนี้ แยกพิจารณาการกระทำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังนี้

1.2.1 “คำสั่ง” ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1) **ผู้ออกคำสั่ง :** เจ้าหน้าที่ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานทางปกครองที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองในการจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษา การมีคำสั่งใดๆ เช่น คำสั่งแต่งตั้งถอดผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ คำสั่ง

แต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์ ของอธิการบดี หรือคำสั่งลงโทษทางวินัย คำสั่งของอธิการบดีดังกล่าว ย่อมเป็นคำสั่งในฐานะเป็น “เจ้าหน้าที่” ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพราะเป็นการใช้อำนาจในฐานะเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการกิจการทางปกครองตามที่ได้รับมอบหมายของหน่วยงานทางปกครอง

2) การใช้อำนาจรัฐ : อำนาจทางปกครอง สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการบริการสาธารณะด้านการศึกษาอันเป็นกิจการทางปกครองและใช้อำนาจทางปกครองในการดำเนินการดังกล่าวตามกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นหน่วยงานทางปกครองที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการกิจการทางปกครองหรือใช้อำนาจทางปกครองได้ซึ่งถือเป็นหน่วยงานทางปกครองโดยเนื้อหา

3) การเกิดผลในทางกฎหมาย : ผลโดยตรงออกสู่ภายนอกฝ่ายปกครอง คำสั่งแต่งตั้งหรือถอดถอนอาจารย์ หรือแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ย่อมก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวในสิทธิหรือสถานะของอาจารย์หรืออาจารย์ผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ คำสั่งลงโทษทางวินัย คำสั่งให้ดำรงตำแหน่งคณะวิชา การวัดผลประเมินผล การลงโทษนักศึกษาที่ทุจริตในการสอบ คำสั่งอนุมัติไม่อนุมัติปริญญา การกระทำเหล่านี้ย่อมเป็นการทำให้เกิดความเคลื่อนไหวในสิทธิหน้าที่ของบุคคล คำสั่งดังกล่าวย่อมเป็นคำสั่งทางปกครองได้และอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา 9 (1) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

1.2.2 “กฎ” ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน : การออกระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด ประกาศ สภาสถาบันอุดมศึกษามีอำนาจในการออกกฎดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 34 (2) (19) แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 และอธิการบดีมีอำนาจในการออกประกาศ ระเบียบต่างๆอันเป็นการดำเนินการอันเป็นปกติธุระที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนพึงกระทำ การออกกฎดังกล่าวของสภาสถาบันหรืออธิการบดีออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด ประกาศ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีลักษณะเป็นกฎตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 3

1.2.3 “สัญญา” ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1) สัญญาจ้างอาจารย์ บุคลากร สัญญาจ้างอาจารย์หรือบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงานประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อมาทำหน้าที่สอน ทำการวิจัย งานวิชาการ หรือการบริการวิชาการแก่สังคม หรือทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ตาม พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 สัญญาจ้างอาจารย์หรือบุคลากรดังกล่าวจึงเป็นการทำสัญญาจ้างโดยหน่วยงานทางปกครองฝ่ายหนึ่งกับเอกชนฝ่ายหนึ่ง แต่หากสัญญาจ้างบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ไม่ได้มาทำหน้าที่สอน ทำวิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การให้บริการวิชาการแก่สังคม สัญญาจ้างดังกล่าวไม่ใช่สัญญาจ้างให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะ สัญญาดังกล่าวจึงไม่เป็นสัญญาทางปกครองตามความในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี

ปกครอง พ.ศ. 2542 สัญญาจ้างบุคลากรดังกล่าวจึงไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา 9 (4) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 เช่น สัญญาจ้างพนักงานมาทำความสะอาดอาคารสถานที่ หรือจ้างบุคลากรฝ่ายอาคารสถานที่หรือซ่อมบำรุงซ่อมบำรุงไม่ป็นสัญญาให้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้จัดทำบริการสาธารณะ เป็นต้น

2) สัญญาให้ทุนการศึกษาต่อ : สัญญาให้ทุนศึกษาต่อหรือฝึกอบรมนั้นมิใช่วัตถุประสงค์ให้ผู้ลาศึกษาต่อกลับมาปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว จึงมีวัตถุประสงค์แห่งสัญญาเป็นการดำเนินการตามหน้าที่ของหน่วยงานทางปกครองที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการทางปกครองหรือให้ใช้อำนาจทางปกครองในการจัดการศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปอันเป็นการจัดทำบริการสาธารณะโดยตรง นอกจากนั้น ในข้อสัญญายังให้อำนาจสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานทางปกครองสามารถใช้ดุลพินิจในการ ระงับการให้ทุนหรือเงินเดือนหรือเงินอื่นใด รวมทั้งมีสิทธิเรียกให้ผู้รับทุนการศึกษาให้กลับมา ปฏิบัติงานได้ ตลอดจนหักหนี้ที่ผู้ลาศึกษาต่อจะต้องชำระตามสัญญาจากเงินเดือนหรือเงินอื่นใด ที่ผู้ ลาศึกษาได้รับจากทางสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นได้ อันเป็นข้อกำหนดที่แสดงถึงเอกสิทธิ์พิเศษของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ไม่พบในสัญญาทางแพ่งทั่วไป สัญญาดังกล่าวจึงเป็นสัญญาทางปกครอง

2. ปัญหากฎหมายปกครองที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องอยู่ภายใต้บังคับ

กฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับการใช้อำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสถานะเป็นหน่วยงานทางปกครอง ปัญหานี้พิจารณาตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

2.1 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 : การใช้อำนาจในการเตรียมการหรือการดำเนินการใดๆ ในกิจการขอสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้รับมอบหมายให้จัดทำบริการสาธารณะย่อมเป็นการใช้อำนาจหรือรับมอบให้อำนาจทางปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมายอันอยู่ในความหมายของการใช้อำนาจของ “เจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติฯ แล้ว เช่น การที่อธิการบดีใช้อำนาจตามมาตรา 43 (4) ประกอบมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ถอดถอนอาจารย์จากตำแหน่งอาจารย์กรณีจึงเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของอธิการบดี การถอดถอนจากตำแหน่งอาจารย์ คำสั่งของสถาบันอุดมศึกษาจึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามนัยมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 อธิการบดีเป็นผู้ปฏิบัติงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามนัยมาตรา 5 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 หรือการที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยอธิการบดีและหรือสภาสถาบันดำเนินการสอบสวนคณาจารย์และถอดถอนคณาจารย์ออกจากตำแหน่งเมื่อปรากฏจากผลการสอบสวนว่าคณาจารย์ผู้นั้นขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 หรือได้รับแต่งตั้งไม่เป็นไปตามข้อบังคับตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ

ตามมาตรา 52 หรือไม่ปฏิบัติตาม 87 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นการใช้อำนาจทางปกครอง การสอบสวนคณาจารย์เป็นการพิจารณาทางปกครอง และการถอดถอนคณาจารย์ผู้นั้นออกจากตำแหน่งเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามนัยมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

2.2 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 :

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานทางปกครองในทางเนื้อหาโดยการใช้อำนาจได้หรือดำเนินการทางปกครอง ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐได้หากได้ใช้อำนาจในการดำเนินการทางปกครอง เช่น การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐอธิการบดี การปฏิบัติหน้าที่ของนายกสภามหาวิทยาลัย การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการสภามหาวิทยาลัย การปฏิบัติหน้าที่ของคณบดี การปฏิบัติหน้าที่ของคณาจารย์ย่อมอยู่ในสถานะเป็น “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตาม มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

3. ปัญหาการอุทธรณ์คำสั่งสภามหาวิทยาลัยก่อนฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

สภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อำนาจหน้าที่เช่นนี้ให้รวมถึงอำนาจตาม (1) ถึง (25) สภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนใช้อำนาจหน้าที่ในรูปคณะกรรมการ การมีมติของสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในการแต่งตั้ง ถอดถอน อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ อาจารย์ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มติดังกล่าวของสภาสถาบันฯ เป็นคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นคณะกรรมการองค์กรกลุ่ม จึงไม่อาจอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งทางปกครองได้ตามขั้นตอน และระยะเวลาที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 44 และมาตรา 48 ผู้รับคำสั่งทางปกครองจึงใช้สิทธิคดีต่อศาลปกครองได้ โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองดังกล่าว

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาการเป็นหน่วยงานทางปกครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน : เมื่อพิจารณาจากหลักกฎหมายปกครองเรื่ององค์กรฝ่ายปกครอง (บรรเจิด สิงคนดี, 2548 :13-14) เห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสถานะเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือฝ่ายปกครองได้โดยมีสถานะเป็นฝ่ายปกครองโดยการใช้อำนาจทางปกครองหรือเรียกว่าเป็นฝ่ายปกครองโดยเนื้อหาของการใช้อำนาจทางปกครอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (จรีรัตน์ สร้อยเสริมทรัพย์, 2553 : บทคัดย่อ) เห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาแม้มิใช่หน่วยงานของรัฐ แต่ก็อาจฟ้องต่อศาลปกครองได้ หากข้อพิพาทที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการใช้อำนาจทางปกครองในการจัดทำบริการสาธารณะเกี่ยวกับการศึกษาและ (อำพร เหล่าพิทักษ์วรกุล, 2558 : บทคัดย่อ) เห็นว่า แม้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะเป็นหน่วยงานเอกชน แต่ในการใช้อำนาจแทนรัฐนั้นถือได้ว่าเป็นการใช้อำนาจทางปกครอง ซึ่งมีผลเท่ากับเป็นการกระทำแทนรัฐ

จึงทำให้เป็นหน่วยงานทางปกครองที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองอันถือเป็นหน่วยงานทางปกครองตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ จะต้องเป็นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการใช้อำนาจดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน จึงจะถือเป็นหน่วยงานทางปกครอง อันเป็นการสอดคล้องกับแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 120/2551 และคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 373/2553) วินิจฉัยว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานทางปกครองเนื่องจากได้รับมอบหมายให้จัดทำบริการสาธารณะและใช้อำนาจภายในกรอบที่ได้รับมอบหมาย

2. ปัญหาการกระทำทางปกครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน : เมื่อพิจารณาจากหลักกฎหมายปกครองว่าด้วยการกระทำทางปกครอง เห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสถานะเป็นหน่วยงานทางปกครองตามที่วิเคราะห์มาข้างต้น ดังนั้น การใช้อำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนดำเนินการจัดการในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ให้อำนาจไว้ การกระทำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนภายในขอบเขตอำนาจตามที่ได้รับมอบหมายให้จัดการศึกษาอันเป็นการจัดทำบริการสาธารณะประการหนึ่งนั้น การกระทำดังกล่าวของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงเป็นการกระทำทางปกครองได้ในฐานะเป็นหน่วยงานทางปกครองโดยใช้อำนาจหรือการได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองในการจัดการศึกษาแทนรัฐ เช่น การกระทำที่เป็นสัญญาทางปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 373/2553) การกระทำที่เป็นคำสั่งทางปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 888/2549) การออกกฎ หรือการกระทำในทางข้อเท็จจริง ต่างๆ ที่ถือว่าเป็นการกระทำทางปกครอง ตามหลักกฎหมายปกครองว่าด้วยการกระทำทางปกครอง หากการออกคำสั่งทางปกครองไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือเป็นการละเมิดบุคคลอื่นอันเกิดจากการใช้อำนาจทางปกครองดังกล่าว ย่อมอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 120/2551)

(1) คำสั่งทางปกครองของสถาบันอุดมศึกษา : สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสถานะเป็นหน่วยงานทางปกครองโดยใช้อำนาจตามกฎหมายหรือดำเนินการทางปกครองหรือเรียกว่าเป็นหน่วยงานทางปกครองโดยเนื้อหา ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอาจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ หากผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนใช้อำนาจตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น การใช้อำนาจของอธิการบดีในการแต่งตั้งหรือถอดถอนอาจารย์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 43 (4) อธิการย่อมอยู่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมาย คำสั่งแต่งตั้งถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ คำสั่งแต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์ ของอธิการบดี หรือคำสั่งลงโทษทางวินัย คำสั่งของอธิการบดีดังกล่าวย่อมเป็นคำสั่งทางปกครอง

(2) กฎของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน : การออกระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด ประกาศ สภาสถาบันอุดมศึกษามีอำนาจในการออกกฎดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 34 (2) (19) แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 และอธิการบดีมีอำนาจในการออก

ประกาศ ระเบียบต่างๆอันเป็นการดำเนินกิจการอันเป็นปกติธุระที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนพึงกระทำการออกกฎดังกล่าวของสภาสถาบันหรืออธิการบดีออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็น กฎหมายปกครองที่ให้อำนาจสถาบันอุดมศึกษาในการใช้อำนาจในการจัดการศึกษาอันเป็นกิจการบริการสาธารณะที่ได้รับมอบหมายจากรัฐให้ดำเนินกิจการ สภาสถาบันหรืออธิการจึงมีอำนาจในการออกกฎตามกฎหมาย

(3) สัญญาทางปกครอง การวินิจฉัยว่าสัญญาใดเป็นสัญญาทางปกครองหรือเป็นสัญญาทางแพ่งโดยใช้เกณฑ์องค์การควรนำเกณฑ์องค์การทั้งในทางรูปแบบและเกณฑ์ทางเนื้อหาของหน่วยงานทางปกครองมาวินิจฉัย การตีความว่าหน่วยงานที่จะทำสัญญาทางปกครองได้นั้นเฉพาะหน่วยงานใดหนึ่งต้องเป็นฝ่ายปกครองทางองค์กรเท่านั้น ไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายสัญญาทางปกครอง (บุพผา อัครพินาน 2545 : 95-96) มีความเห็นว่า การที่เอกชนสองรายมาทำสัญญาแล้วสัญญาดังกล่าวจะเป็นสัญญาทางปกครองหรือไม่นั้น มิได้ขึ้นอยู่กับว่าคู่สัญญาเป็นบริษัทเอกชนโดยแท้หรือเป็นบริษัทที่รัฐถือหุ้นมากหรือน้อย หากแต่ต้องพิจารณาว่าการทำสัญญานั้นฝ่ายหนึ่งดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อันเป็นกิจการของรัฐหรือไม่ ดังนั้น จึงต้องพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของสัญญาเป็นหลัก และโดยเหตุผลของเรื่องวัตถุประสงค์ของสัญญาจะนำไปสู่การวิเคราะห์ได้ว่าการดังกล่าวเอกชนดำเนินการเพื่อประโยชน์ของรัฐหรือไม่ หากเป็นไปเพื่อประโยชน์ของรัฐแล้วการกระทำดังกล่าวย่อมเป็นการกระทำในนามของรัฐ

3. ปัญหาการอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายปกครองที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทางปกครอง

(1) พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีฐานะเป็นหน่วยงานทางปกครองโดยใช้อำนาจหรือได้รับมอบหมายให้ดำเนินการทางปกครองการเตรียมการหรือหรือการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครอง ย่อมเป็นไปเพื่อใช้อำนาจหรือรับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมายอันอยู่ในความหมายของการใช้อำนาจของ “เจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

(2) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายปกครอง คือ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 มีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ถือว่ารัฐได้มอบหมายให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินการทางปกครองในเรื่องการให้การศึกษาและวิชาการซึ่งเป็นบริการสาธารณะได้ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงเป็นหน่วยงานทางปกครองในทางเนื้อหาได้หรือการใช้อำนาจได้ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงเป็นหน่วยงานทางปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

4. ปัญหาการอุทธรณ์คำสั่งของสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน : การใช้อำนาจของสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นการใช้อำนาจในรูปคณะกรรมการองค์กรกลุ่มโดยการมีมติเห็นชอบ อนุมัติ อนุญาต รับรอง แต่งตั้ง ถอดถอน วินิจฉัยอุทธรณ์ การมีคำสั่งต่างๆ ดังที่กล่าวมาเป็นการใช้อำนาจในรูปคณะกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คำสั่งหรือมีมติใดๆของคณะกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครอง การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง ของสภาสถาบันย่อมเป็นคำสั่งทางปกครอง ที่ออกโดยเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในรูปคณะกรรมการองค์กรกลุ่ม จึงไม่อาจอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งทางปกครองได้ตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ผู้รับคำสั่งทางปกครองจึงใช้สิทธิคดีต่อศาลปกครองได้ โดยไม่ต้องดำเนินการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองดังกล่าวก่อนนำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ควรบัญญัติไว้ให้ชัดเจนในพระราชบัญญัติสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 ให้การใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่ในอำนาจศาลปกครอง
2. ควรบัญญัติ การออกคำสั่งใดๆ ของสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอันมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองให้นำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาอำนาจศาลในการกระทำละเมิดของสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนว่าอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา 9 (3) หรืออยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลยุติธรรม และ
2. ควรศึกษาการบังคับใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ต่อสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

บรรณานุกรม

คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 41/2559

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 120/2551,คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 373/2553

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 880/2547 ,คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 888/2549

จรรีรัตน์ สร้อยเสริมทรัพย์. (2553). การฟ้องคดีปกครองในสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วารสาร

ปัญญากวีวัฒน์. ปีที่ 1 ฉบับที่ 2.

บรรเจิด สิงคนดี. (2548). หลักกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมฝ่ายปกครอง. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

บุบผา อัครพิมาน. (2545). **สัญญาทางปกครองแนวความคิดและหลักกฎหมายของฝรั่งเศสและ
ของไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546

อำพร เหล่าพิทักษ์วรกุล. (2558). **ปัญหาเขตอำนาจศาลในสัญญาจ้างบุคลากรทางการศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน**. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การศึกษาต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนกลุ่มทอผ้าไหมของชุมชนบ้านยาง
อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

The Study on the Product Cost and Return of Ban Yang Community
Silk Weaving Group in Lam Plai Mat District, Buriram Province

ปาลิตา เชษฐขุนทด¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนกลุ่มทอผ้าไหมของชุมชนบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมชุมชนบ้านยาง จำนวน 20 คน เอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลของต้นทุนการผลิตและรายได้ สำหรับการวิเคราะห์ผลตอบแทนใช้วิธีวิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ อัตราผลตอบแทนที่แท้จริงจากโครงการ และอัตราส่วนประสิทธิภาพในการหากำไร ผลการศึกษาพบว่า ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรกรวม 5,381 บาท ต้นทุนในการผลิตการทอผ้าไหมรวมทั้งหมด 5,675 บาท ซึ่งแบ่งเป็นผ้าไหมพื้นเรียบมีต้นทุนการผลิต 1,140 บาทต่อผืน ผ้าขาวม้าไหมมีต้นทุนการผลิต 1,205 บาทต่อผืน ผ้าชิ้นไหมมีต้นทุนในการผลิต 1,785 บาทต่อผืน และผ้าโล่งไหมมีต้นทุนในการผลิต 1,545 บาทต่อผืน ผลตอบแทนกลุ่มทอผ้าไหมรวมทั้งหมด 8,231 บาท ซึ่งแบ่งเป็นจำหน่ายผ้าไหมพื้นเรียบ 1,536 บาทต่อผืน ผ้าขาวม้าไหม 1,530 บาทต่อผืน ผ้าชิ้นไหม 2,900 บาทต่อผืน และผ้าโล่งไหม 2,265 บาทต่อผืน ระยะเวลาคืนทุนภายใน 18 เดือน มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 12,885.67 บาท อัตราผลตอบแทนจากการขายผ้าไหมพื้นเรียบ 15.48% ผ้าขาวม้าไหม 12.69% ผ้าชิ้นไหม 43.66% และผ้าโล่งไหม 28.17% ผลผลิตผ้าไหมทุกชนิดของชุมชนบ้านยางให้ผลตอบแทนจากการขายต่อผืนในอัตราที่สูง โดยเฉพาะผ้าชิ้นไหมมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสูงสุด ถ้าสามารถผลิตผ้าไหมจำนวนมากก็ย่อมก่อให้เกิดรายได้ในชุมชนของตนมากขึ้น

คำสำคัญ: ต้นทุนการผลิต ผลตอบแทนจากการลงทุน การทอผ้าไหม

Abstract

This research had the purposes to study the product cost and return of Ban Yang Community Silk Weaving Group in Lam Plai Mat District, Buriram province. The

¹ อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนครราชสีมา, E-Mail: khuntod_2007@hotmail.com

data were collected from the interviews, 20 members of Ban Yang Community Silk Weaving Group, documents and related research for the production cost and incomes. The analysis of the internal rate of return was carried out through the payback period, net present value, internal rate of return, and the profitability ratios. The findings revealed the initial investment cost was 5,381 Baht, the total production cost of silk weaving was 5,675 Baht, categorized as the plain silk cloth with the product cost of 1,140 Baht per piece; silk loin, cloth with the production cost of 1,205 Baht per piece; silk 'pha-sin' with the production cost of 1,785 Baht per piece; and silk 'sa-rong' with the production cost of 1,545 Baht per piece. The total return of the Silk Weaving Group of Ban Yang Community was 8,231 Baht, categorized as selling the plain silk cloth with 1,536 Baht per piece; silk loincloth with 1,530 Baht per piece; silk 'pa-sin' with 2,900 Baht per piece; silk 'sa-rong' with 2,265 Baht per piece. The payback period was within 18 months. The present net value was 12,885.67 Baht. The rate of return from selling the plain silk cloth was 15.48%; the silk loincloth was 12.69%; the silk 'pa-sin' was 43.66%; and silk 'sa-rong' was 28.17%. The all kinds of silk products of Ban Yang Community yielded the return from selling per piece at the high rate, especially the silk 'pa-sin' had the highest profitability ratio. If they could produce a lots of silk, they could generate more income in their community.

Keywords: Production cost, Investment return, Silk cloth weaving

บทนำ

การค้นพบผ้าไหมที่แหล่งโบราณคดีที่บ้านเชียงบ่งบอกว่าสมัยโบราณในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย เคยมีการทอผ้าไหมมาก่อน โดยอาจทอผ้าไหมกันมาก่อนหน้าจีนซึ่งเชื่อว่าคงเริ่มเลี้ยงไหมเมื่อประมาณ 5,000 ปีที่แล้ว (เที่ยวเมืองไทย, 2548) จากการศึกษาข้อมูลศิลปวัฒนธรรมในอดีตพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สระแก้ว ฉะเชิงเทรา และลพบุรี โดยบริเวณดังกล่าวนี้เคยมีอารยธรรมทับซ้อนกันหลายสมัย เช่น อารยธรรมทวารวดี และอารยธรรมขอม ปรากฏการขุดค้นพบโบราณสถานและโบราณวัตถุมากมาย และมีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเบิ้งอาศัยอยู่จำนวนมาก อีกทั้งปรากฏสืบทอดชื่อเมืองหรือหมู่บ้านต่างๆ ในลักษณะเคยเป็นเมืองหน้าด่านสมัยกรุงศรีอยุธยาและต้นรัตนโกสินทร์ ซึ่งพันธุ์ดังกล่าวนี้มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนหรือชุมชนที่สืบทอดกันมาหลายรุ่นในบริเวณนี้ กล่าวคือกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโคราชนิยมนุ่งผ้าม่วงโจงกระเบนคล้ายจะเป็นการสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษหลายชั่วอายุคน คาดว่ามีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ซึ่งขุนนางสมัยนี้นิยม

นุ่งผ้าสมปัก ซึ่งนิยมทอให้มีความวามันใช้สืบลับให้แลดูคล้ายสีทอง เป็นผ้าผืนใหญ่ยาว 3-4 เมตร นุ่งโจงกระเบน ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 มีประกาศยกเลิกใช้ผ้าสมปัก โดยให้ใช้ผ้าม่วงแทน ผ้าม่วงในสมัยนั้นหมายถึงผ้าไหมผืนยาวประมาณ 3 หลาเศษ กว้างประมาณ 1 หลา โดยที่ประเทศสยามสั่งมาจากประเทศจีน และต่อมาช่างทอพยายามทอเลียนแบบและสามารถทอได้สวยกว่า (สารานุกรมชุดแต่งกายไทย, 2557) ชาวบุรีรัมย์เป็นผู้มีฝีมือเชิงศิลป์อยู่ในสายเลือดเช่นเดียวกับชาวอีสานในจังหวัดอื่นๆ การแสดงออกปรากฏในรูปของงานสถาปัตยกรรม ประติมากรรมและหัตถกรรม นอกจากนี้ยังมีงานประเพณีประจำปีที่เกี่ยวข้องและมีชื่อเสียง งานหัตถกรรมพื้นบ้านที่สร้างชื่อเสียงที่สุด ได้แก่ การทอผ้าไหมพื้นเมืองซึ่งเป็นงานเก่าแก่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษชาวบุรีรัมย์เกือบทุกอำเภอทอผ้าไหมจุดเด่นคือผ้าไหมมัดหมี่ซึ่งมีเนื้อแน่น สีสันทกมกลืนและลวดลายสวยงาม ส่วนใหญ่เป็นลายพื้นเมืองดั้งเดิมที่ประยุกต์ให้เข้ากับความต้องการของตลาด (ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยชุดภาคอีสานบุรีรัมย์, 2554 : 9) จังหวัดบุรีรัมย์ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งทอผ้ามีชื่อเสียงของประเทศ แทบทุกหมู่บ้านทุกอำเภอมีการทอผ้าไหม ทั้งผ้าพื้น ผ้ามัดหมี่ ผ้าสร่ง และผ้าขาวม้า โดยเฉพาะผ้าไหมมัดหมี่จัดเป็นงานหัตถกรรมที่สร้างชื่อเสียงให้กับชาวบุรีรัมย์มากที่สุด มีศูนย์หัตถกรรมผ้าไหมนาโพธิ์ ตั้งอยู่ที่บ้านนาโพธิ์ (ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยชุดภาคอีสานบุรีรัมย์, 2554 : 32) จัดตั้งขึ้นโดยกรมการพัฒนาชุมชนภายใต้การสนับสนุนของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เพื่อพัฒนากระบวนการทอผ้าให้ได้มาตรฐาน เน้นการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมในท้องถิ่น สาวไหมด้วยมือใช้สูตรธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่เป็นแหล่งทอผ้าไหมมัดหมี่แหล่งใหญ่และเก่าแก่ มีการทอผ้าไหมแทบทุกหมู่บ้าน ลักษณะเด่นของผ้าคือเนื้อแน่น เส้นไหมละเอียด สีกลมกลืน ไม่ฉูดฉาด และมักทอเป็นลวดลายพื้นเมือง เช่น ลายพื้นเลื้อย ลายธาตุ ลายฉัตร และลายนาคร เอกลักษณ์ของผ้าไหมนาโพธิ์คือผ้ามัดหมี่ตีนแดง ชาวบ้านเรียกว่า ชิ้นตีนแดง (ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยชุดภาคอีสานบุรีรัมย์, 2554 : 34) บ้านหัวสะพาน ต.บ้านยาง อ.พุทไธสง ส่วนใหญ่มีอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และทอผ้าไหมมานานสืบทอดกันมาหลายรุ่นโดยเฉพาะหลังฤดูเก็บเกี่ยวจะมีการทอผ้าไหมเพื่อเป็นรายได้เสริมซึ่งทำแบบต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างขาย ทำให้ไม่มีตลาดรองรับที่แน่นอน ต่อมาในปี 2553 จึงได้รวมกลุ่มกันจัดตั้งสหกรณ์ผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านหัวสะพาน จำกัด เพื่อดำเนินธุรกิจด้านการปลูกหม่อน การเลี้ยงไหมวัยอ่อน การเลี้ยงไหมวัยแก่ และการผลิตเส้นไหมให้ได้ตามมาตรฐานเน้นไหมหัตถกรรมพร้อมการบริหารจัดการดักแด้ไหม เพื่อเสริมความเข้มแข็งให้กับอาชีพ ทำให้การผลิตเส้นไหมกลายเป็นอาชีพหลักที่สร้างรายได้ให้แก่สมาชิกกลุ่มได้อย่างเป็นกอบเป็นกำ และยังถ่ายทอดภูมิปัญญาดังกล่าวสู่ลูกหลานเกษตรกรคนรุ่นใหม่ไม่ให้สูญหายไป (สมาคมท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์, 2557) นอกจากนี้ยังมีหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านโคกเมือง เป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีภูมิปัญญาการทอผ้าไหมผกูด คือ ผ้าไหมมัดหมี่ทอลายผกูด อันเป็นลายพื้นเมืองดั้งเดิม ชุมชนบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์เป็นอีกชุมชนที่มีการสานต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการทอผ้าไหมลวดลายต่างๆ ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ทำให้สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมมีรายได้มาโดยตลอด สะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกใน

กลุ่มทอผ้ามีการพัฒนาศักยภาพอย่างยั่งยืนที่จะนำผลิตภัณฑ์ไปสู่สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) อันได้แก่ ผ้าไหมพื้นเรียบ ผ้าขาวม้าไหม ผ้าขึ้นไหม ผ้าโสร่งไหมและผ้าฝ้ายลายต่างๆ เป็นต้น โดยมุ่งสร้างและบูรณาการองค์ความรู้ทางการบัญชี การบริหารจัดการ ต้นทุนและผลตอบแทน และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมของตนเอง

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนกลุ่มทอผ้าไหมของชุมชนบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อศึกษาต้นทุนการผลิต ผลตอบแทน และระยะเวลาคืนทุนจากการผลิตผ้าไหมกลุ่มทอผ้าไหมของชุมชนบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางที่จะสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพการทอผ้าไหมให้ดีขึ้นและเป็นข้อมูลในการตั้งราคาสินค้าให้สามารถสร้างความได้เปรียบและเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน นอกจากนี้แล้วยังสามารถนำข้อมูลไปปรับปรุงพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการทอผ้า และรักษาวัฒนธรรมการทอผ้าไหม สร้างความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น พื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปะทอผ้าไหม พื้นบ้านที่มีค่าให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและมีเอกลักษณ์ไทยให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาต้นทุนการผลิต ผลตอบแทน และระยะเวลาคืนทุนจากการผลิตผ้าไหมกลุ่มทอผ้าไหมของชุมชนบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางที่จะสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพการทอผ้าไหม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการในลักษณะการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมชุมชนบ้านยาง อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์

ประชากรและตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงจากสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมชุมชนบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ บทสัมภาษณ์โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (in-depth Interviews) ที่ได้ออกแบบมาเพื่อรองรับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ประกอบการใช้วิธีสังเกตการณ์การทำงานและกรรมวิธีการทอผ้าไหม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ เอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอรายงานในความเรียง ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการทอผ้าไหม เช่น ลักษณะในการดำเนินงาน กระบวนการผลิต ปริมาณการผลิต แหล่งที่มาของเงินทุน การจัดจำหน่ายสินค้า ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนในการทอผ้าไหม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) ค่าใช้จ่ายในการลงทุน เป็นเงินที่ใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรก ประกอบด้วย เครื่องมือและอุปกรณ์

2) ต้นทุนผลิตใช้ในการทอผ้าไหม ประกอบด้วย ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร เช่น วัตถุดิบ ค่าสาธารณูปโภค วัสดุในการทอผ้า ฯลฯ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลตอบแทนจากการทอผ้าไหม ประกอบด้วยรายงานประมาณการยอดขาย ประมาณการค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งจะบันทึกข้อมูลต่อรอบต่อปี เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลตอบแทนของกลุ่มทอผ้าไหม

ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆจะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ โดยรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมชุมชนบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามที่กำหนดขึ้น

2) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่นำมาใช้ประกอบกับการศึกษา ซึ่งได้มาจากการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งเอกสารทางวิชาการ การสืบค้นจากระบบอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิต ผลตอบแทนจากการทอผ้าไหม เพื่อทำให้การศึกษาครั้งนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์นั้นจะนำมาวิเคราะห์เพื่ออธิบายลักษณะแต่ละส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหม วิเคราะห์โดยใช้สถิติแบบพรรณนา (Descriptive Method)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการทอผ้าไหม วิเคราะห์โดยใช้สถิติแบบพรรณนา (Descriptive Method)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลตอบแทนจากการทอผ้าไหม วิเคราะห์โดย

1) ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PB) เป็นการวัดช่วงระยะเวลาที่ กิจการจะได้รับผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ในรูปของเงินสดรับคุ้มกับเงินสดที่ต้องจ่ายลงทุนครั้งแรก

2) มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) คือส่วนเกินของมูลค่าปัจจุบันในกระแสเงินสดสุทธิต่อปีกับเงินลงทุนเริ่มแรก จากสูตร $NPV = PV - I$ โดยกำหนดให้

NPV = มูลค่าปัจจุบัน

PV = มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดสุทธิตลอดอายุโครงการลงทุน

I = เงินลงทุนเริ่มแรก

กฎการตัดสินใจ ถ้า NPV มีค่าเป็นบวก ยอมรับการลงทุนในโครงการนั้น ถ้า NPV มีค่าติดลบ ปฏิเสธการลงทุนโครงการนั้น

3) อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Internal Rate of Return: IRR) คือ อัตราผลตอบแทนของโครงการลงทุนที่ทำให้ PV ของกระแสเงินสดรับสุทธิมีค่าเท่ากับเงินลงทุน หรืออีกนัยก็คือ NPV มีค่าเท่ากับ 0 กฎการตัดสินใจควรยอมรับโครงการลงทุนถ้า IRR มีค่าเกินกว่าต้นทุนของเงินทุน

4) อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการหากำไร (Profitability Ratios) คือเป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการใช้เงินทุนของกิจการว่ามีประสิทธิภาพดีมาน้อยเพียงใด โดยเป็นการวิเคราะห์อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ และอัตราผลตอบแทนจากการขาย ผลที่ได้ถ้าอัตราสูงแสดงว่ากิจการมีประสิทธิภาพในการหากำไร

ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Method)

ผลการศึกษา

จากการดำเนินการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการทอผ้าไหม สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมของชุมชนบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เรียนรู้วิธีการทอผ้าจากมารดา ส่วนใหญ่เริ่มผลิตผ้าไหมมัดหมี่เมื่ออายุ 15 ปี มีประสบการณ์ผลิตผ้าไหมมัดหมี่ 35 ปีขึ้นไป ใช้เวลาการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญใช้เวลาประมาณ 2-3 ปี ลายที่เริ่มต้นทำครั้งแรกคือ ลายแมงมุม กระบวนการทอผ้าไหมมัดหมี่แต่ละทูกเริ่มตั้งแต่ การเลี้ยงไหม การสาวเส้นไหม การมัดหมี่ การฟอกไหม/ย้อมไหม การกรอไหม/เส้นไหมยืน การทอผ้าไหมการออกแบบลวดลายเอง อุปกรณ์ในการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ได้แก่ กี่ทอผ้าไหม ไม้พันทูก กระสวย หลอดด้าย (ไหม) ไม้เหยียบทูก ไม้หาบทูก ฟืม หลักเผื่อ กง อัก ไน/หลา แปรงทา ไม้คันผึง อุปกรณ์ได้มาจากการซื้อ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการทอผ้าไหม ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรก ของเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์จำนวน 5,381 บาท พิจารณาจากต้นทุนที่สูง 3 ลำดับแรกดังนี้ ค่าฟืม 33.45% ค่ากี่ยอผ้าไหม 27.88% และค่าไม้พันทูก 12.08% อื่นๆ 26.59% และต้นทุนการผลิต ประกอบด้วยวัตถุดิบ ได้แก่ เส้นไหม สีย้อม ค่าใช้จ่ายในการผลิต และค่าแรงงานดังนี้ ต้นทุนผลิตผ้าไหมพื้นเรียบ 1,140 บาท/ผืน ต้นทุนผลิตผ้าขาวม้า 1,205 บาท/ผืน ต้นทุนผลิตผ้าขึ้นใหม่ 1,785 บาท และต้นทุนผลิตผ้าโสร่งไหม 1,545 บาท ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปต้นทุนการผลิตต่อผืน

ชนิดผ้า	ต้นทุนผลิต			รวมต้นทุนผลิต
	วัตถุดิบ	ค่าแรงงาน	ค่าใช้จ่ายในการผลิต	
1. ผ้าไหมพื้นเรียบ	755	342	23	1,140
2. ผ้าขาวม้าไหม	820	362	23	1,205
3. ผ้าชิ้นไหม	1,214	536	35	1,785
4. ผ้าโสร่งไหม	1,051	464	30	1,545

3. ข้อมูลเกี่ยวกับผลตอบแทนการทอผ้าไหม พบว่า ผลตอบแทนจากการทอผ้าไหม 4 ชนิด จำนวน 2,325 บาท สรุปได้ดังนี้ ผ้าไหมพื้นเรียบ 360 บาท/ผืน ขาวม้า 295 บาท/ผืน ผ้าชิ้นไหม 1,015 บาท/ผืน และผ้าโสร่งไหม 655 บาท/ผืน การประเมินโครงการลงทุนมี 3 วิธีคือมีระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) ภายใน 1 ปี 6 เดือน 9 วัน สามารถยอมรับโครงการได้ เพราะมีระยะเวลาคืนทุนไม่เกิน 3 ปี มูลค่าปัจจุบันสุทธิหลังสิ้นสุดโครงการ 3 ปี เท่ากับ 12,885.67 บาท และอัตราผลตอบแทนภายในโครงการสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในท้องตลาด ซึ่งปัจจุบันอยู่ในช่วงร้อยละ 8 เท่านั้น อัตราผลตอบแทนภายในโครงการร้อยละ 13.51 ดังนั้น โครงการทอผ้าไหมของชุมชนบ้านยาง อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ จึงเป็นโครงการที่น่าลงทุนอัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการหากำไร (Profitability Ratios) โดยเป็นการวิเคราะห์อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ และอัตราผลตอบแทนจากการขาย พบว่า ผ้าชิ้นไหมมีประสิทธิภาพในการหากำไรมากที่สุด 43.66% รองลงมาผ้าโสร่งไหม 28.17% ผ้าไหมพื้นเรียบ 15.48% และผ้าขาวม้า 12.69% ตามลำดับ ผลที่ได้ถ้าอัตราสูงแสดงว่ากลุ่มทอผ้าไหมของชุมชนบ้านยาง อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ มีประสิทธิภาพในการหากำไร ดังแสดงรายได้จากการขาย ต้นทุนขาย กำไรขั้นต้น กำไรสุทธิ และอัตราผลตอบแทน/ผืน ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงรายได้จากการขาย ต้นทุนขาย กำไรขั้นต้น กำไรสุทธิ และอัตราผลตอบแทน/ผืน

ชนิดผ้า	รายได้จากการขาย (1)	ต้นทุนขาย (2)	กำไรขั้นต้น (3)=(1)-(2)	ค่าใช้จ่ายในการขายและดำเนินงาน (4)	กำไรสุทธิ (5)=(3)-(4)	อัตราผลตอบแทน (%)
1. ผ้าไหมพื้นเรียบ	1,536	1,140	396	36	360	15.48
2. ผ้าขาวม้าไหม	1,530	1,205	325	30	295	12.69
3. ผ้าชิ้นไหม	2,900	1,785	1,115	100	1,015	43.66
4. ผ้าโสร่งไหม	2,265	1,545	720	65	655	28.17
รวม	8,231	5,675	2,556	231	2,325	100

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนกลุ่มทอผ้าไหมของชุมชนบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมเรียนรู้วิธีการทอผ้าสืบทอดมาจากการตา ส่วนใหญ่หัดทอผ้าไหมมัดหมี่เมื่ออายุ 15 ปี มีประสบการณ์ผลิตผ้าไหมมัดหมี่ 35 ปีขึ้นไป ใช้เวลาการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญใช้เวลาประมาณ 2-3 ปี ลายที่เริ่มต้นทำครั้งแรก คือ ลายแมงมุม กระบวนการทอผ้าไหมมัดหมี่แต่ละทูกเริ่มตั้งแต่ การเลี้ยงไหม การสาวเส้นไหม การมัดหมี่ การฟอกไหม/ย้อมไหม การกรอไหม/เส้นไหมย้อม การทอผ้าไหมการออกแบบลวดลายเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิดาภา มาตรา และคณะ (2559) ได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ ลายฟองน้ำหัวฝาย ตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น พบว่า กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ประกอบด้วยหมู่บ้านทั้งหมด 10 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 85 คน ส่วนใหญ่เพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 50-59 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ทอผ้าไหม จำนวน 1 คน ได้รับความรู้จากบรรพบุรุษ ประสบการณ์ในการทอผ้า 20-29 ปี รายได้ของสมาชิกผลิตต่อทูกเท่ากับ 20 ผืน ราคาต่อผืน 1,000 บาท ดังนั้น สมาชิกมีรายได้ทั้งหมดต่อทูกเท่ากับ 20,000 บาท อุปกรณ์ในการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ได้แก่ กี่ทอผ้าไหม กระสวย หลอดด้าย ไม้เหยียบทูก ไม้หาบทูก ฟืมหลักเฟื่อ กง อัก ไน/หลา แปรงทา ไม้คันผึง อุปกรณ์ได้มาจากการซื้อ

2. ข้อมูลต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการทอผ้าไหม ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรกของเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์จำนวน 5,381 บาท และต้นทุนการผลิต ประกอบด้วย เส้นไหม สีย้อม และค่าแรงงาน ดังนี้ ต้นทุนผลิตผ้าไหมพื้นเรียบ 1,140 บาท/ผืน ต้นทุนผลิตผ้าขาวม้า 1,205 บาท/ผืน ต้นทุนผลิตผ้าชิ้นไหม 1,785 บาท และต้นทุนผลิตผ้าใส่รังไหม 1,545 บาท สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิกร ปัญญวัฒน์ และคณะ (2559) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น พบว่า (1) ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี แหล่งความรู้ในการผลิตมาจากบรรพบุรุษ และแหล่งเงินทุนส่วนตัว (2) ต้นทุนการผลิตเท่ากับ 5,195.07 บาท/ทูก แยกเป็นไหมพุ่ง 1,050 บาท และไหมย้อม 450 บาท ค่าแรงงานทางตรงที่มีมากที่สุด 3 อันดับแรกเป็นดังนี้ ค่าแรงงานในการทอ 2,000 บาท ค่าแรงงานการทำไหมพุ่ง 500 บาท และค่าแรงงานในการกวัก 300 บาท ค่าใช้จ่ายในการผลิตที่มีจำนวนมากที่สุด 3 อันดับแรกเป็นดังนี้ ค่าสี 60 บาท ค่าถ่าน 50 บาท และกี่ยทอผ้า 28.06 บาทตามลำดับ (3) ผลตอบแทนจากการลงทุนในการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ 100 บาท ก่อให้เกิดผลตอบแทนจากการลงทุน 40.24 บาท และผลตอบแทนในการทำกำไรจากการทอผ้าไหมมัดหมี่ 100 บาท ก่อให้เกิดกำไร 10.92 บาท สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ปาทุมมา และคณะ (2554) ได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนพบว่า ผู้ผลิตไหมยกดอกลำพูนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรสแล้ว อายุเฉลี่ย 46 ปี มีประสบการณ์ในการทอเฉลี่ย 12.6 ปี

ส่วนใหญ่ได้รับความรู้ในการทอมาจากพ่อแม่ มีรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ย 303,356.66 บาทต่อปี รายได้จากธุรกิจใหม่ต่อครัวเรือนเฉลี่ย 231,818.33 บาทต่อปี แหล่งเงินทุนมาจากการกู้และทุนของตนเอง ในการผลิตผ้าชุดมีต้นทุนเฉลี่ย 4,829.11 บาท ผ้าชิ้นมีต้นทุนเฉลี่ย 2,007.46 บาทต่อผืน ผู้ผลิตมีรายได้จากการขายผ้าชุดราคาเฉลี่ย 8,662.50 บาทต่อชุด ผ้าชิ้นราคาเฉลี่ย 3,693.88 บาทต่อผืน ส่วนใหญ่ผู้ผลิตเป็นผู้กำหนดราคาขาย การวิเคราะห์การลงทุน พบว่า โครงการมีระยะเวลาคืนทุนภายใน 1 ปี 6 เดือน 9 วัน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิร้อยละ 8 เท่ากับ 12,885.67 บาท และมีอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงร้อยละ 13.51 ซึ่งมีค่าปัจจุบันสุทธิมากกว่า 0 ถือว่ายอมรับได้

3. ข้อมูลประสิทธิภาพในการหากำไร โดยเป็นการวิเคราะห์ห้อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ และอัตราผลตอบแทนจากการขาย พบว่าผ้าชิ้นใหม่มีประสิทธิภาพในการหากำไรมากที่สุด 43.66% รองลงมาผ้าโสร่งไหม 28.17% ผ้าไหมพื้นเรียบ 15.48% และผ้าขาวม้า 12.69% ตามลำดับ ผลที่ได้ถ้าอัตราสูงแสดงว่ากลุ่มทอผ้าไหมของชุมชนบ้านยาง อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ มีประสิทธิภาพในการหากำไร สอดคล้องกับงานวิจัยของ สังวาล นาครินทร์ (2549) ได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมหมีลายคลื่นทะเลบ้านนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า รายได้จากการผลิตต่อเมตรเท่ากับ 1,500 บาท กำไรขั้นต้นต่อเมตรเท่ากับ 519.993 บาท อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนเท่ากับร้อยละ 46.187 และอัตรากำไรสุทธิต่อยอดขายเท่ากับร้อยละ 33.06

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กลุ่มทอผ้าไหมของชุมชนบ้านยางควรปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเอง ลิตและจำหน่ายวัตถุดิบ (เส้นไหม/เส้นด้าย) ให้กับสมาชิก เพื่อช่วยลดต้นทุน

1.2 กลุ่มทอผ้าไหมของชุมชนบ้านยางควรมีการรวมตัวกันอย่างจริงจังเพื่อสร้างความเข้มแข็ง

1.3 การดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าไหมของชุมชนบ้านยางควรมีการวางแผนการผลิต และจำหน่าย ซึ่งสามารถคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนได้ อีกทั้งลดปัญหาผลิตภัณฑ์ค้างสต็อก ต้นทุนจมหรือถูกกดราคา

1.4 กลุ่มทอผ้าไหมควรถ่ายทอดความรู้ในการผลิตให้แก่สมาชิก เพื่อเป็นการสืบทอดศิลปหัตถกรรมสู่คนรุ่นหลังและเพิ่มความสามารถในการผลิต

1.5 สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมต้องพัฒนาศักยภาพโดยเข้าร่วมฝึกอบรมหรือหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการผลิต ศึกษาดูงาน การอบรมเทคนิคต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทอผ้า เช่น สาธิตการย้อมสี การแก้มี่ การคันหูก การสืบทอด การทอ และการแนะนำลวดลายผ้าไหมแบบต่างๆ ควรมีการปรับปรุงคุณภาพ ลวดลาย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าไหม เช่น จัดสรรงบประมาณสนับสนุน จัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิก ออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่จากผ้าไหม เพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้หลากหลาย เป็นต้น

2.2 ติดตามการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินเป็นระยะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหา

2.3 ภาครัฐให้เป็นแหล่งเรียนรู้ หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประจำอำเภอหรือจังหวัดต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2557). สารานุกรมชุดแต่งกายไทย. กรุงเทพฯ
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2554). ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยชุดภาคอีสาน บุรีรัมย์. กรุงเทพฯ.
- คู่มือท่องเที่ยว. (2548). เที่ยวเมืองไทย. กรุงเทพฯ: ริดเดอร์ส ไตเจสท์ (ประเทศไทย).
- ชนิดาภา มาตราช. (2559). การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ ลายฟองน้ำหัวฝาย ตำบลโปแตง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- รัชนิกร ปัญญาวัฒน์ และคณะ. (2559). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- วรารักษ์ ปาทุมา และคณะ. (2554). การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร. สถาบันพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สมาคมท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์. (2557). [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <https://burirambta.Wordpress.com/> วันที่ 30 สิงหาคม 2557.
- สังวาล นาครินทร์. (2549). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ลายคลื่นทะเล บ้านนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการจัดการขยะของแหล่งท่องเที่ยว
อุทยานแห่งชาติทับลาน กรณีศึกษา: ผาเก็บตะวัน อำเภอวังน้ำเขียว
จังหวัดนครราชสีมา

The Tourists Participation an the Wastes Management of
Thap Lan Nation Park A case study: Pha kad Tawan, Wang Nam khiao
District, Nakhonratchasima Province

ชนิษฐา แก้วเอียด¹

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการขยะ ประเภทของขยะที่นักท่องเที่ยวทิ้ง และพฤติกรรมการทิ้งขยะ และการจัดการขยะของนักท่องเที่ยว 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการจัดการขยะ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคและแนวทางการจัดการขยะของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทับลาน การวิจัยนี้เป็นการผสมผสานวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงพรรณนา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวผาเก็บตะวัน อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบสอบถาม 2) แนวทางการสัมภาษณ์แบบยึ่งลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ประชากร คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทับลาน กลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว ผาเก็บตะวัน ที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน จำนวน 200 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ โปรแกรมสำเร็จรูป (excel) การใช้สถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการศึกษาพบว่า

1. นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ ในภาพรวมระดับมากแต่เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระดับความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย = 4.33 และรองลงมาคือความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะ อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย = 4.31 ประเภทของขยะที่นักท่องเที่ยวทิ้งในแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนมากจะทิ้งขยะแห้ง (ริไซเคิล) ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย = 3.11 รองลงมาเป็นขยะแห้ง (ทั่วไป) ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย = 2.75

¹ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนครราชสีมา E-mail : newkhanitta1967@gmail.com

และขยะเปียก ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย = 2.74 ส่วนพฤติกรรมกาทิ้งขยะและการจัดการขยะของนักท่องเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว มีการคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง (รีไซเคิล) ขยะแห้ง (ขยะทั่วไป) และขยะอันตราย โดยการใส่ถุงพลาสติกหรือถุงดำแล้วนำมาทิ้งในถังขยะที่อุทยานจัดเตรียมไว้ให้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย = 4.01 รองลงมาทิ้งรวมทุกอย่างใส่ถุงพลาสติกหรือถุงดำแล้วนำมาทิ้งในถังขยะที่อุทยานจัดเตรียมไว้ให้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย = 4.00 และนำไปกองทิ้งไว้ตามธรรมชาติ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย = 2.81

2. การมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการจัดการขยะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย = 3.73 และรองลงมา ค่าเฉลี่ย = 3.65 ตามลำดับ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว, การจัดการขยะ, ผาเก็บตะวัน

Abstract

This research aims to 1) Study knowledge and understanding of tourists' awareness about waste management types of discarded garbage and discarding behavior and waste management of tourists 2) Study of participation and factors that are favorable to the participation of tourists. Including problems and obstacles and guidelines for waste management of tourist attractions in Thap Lan National Park this research is a combination of qualitative and descriptive research methods. Important contributors include tourists who visit Pha Kad Tawan. Wang Nam Khiao District NakhonRatchasima Province. The tools used in the research were 1) questionnaire 2) A deep interview approach. Data analysis by content analysis. The population is tourists visiting Thap Lan National Park Sample Tourists visiting Pha Khad Tawan, located in Thap Lan National Park, 200 people Using the sampling method Crazy and Morgan (Krejcie and Morgan). Data analysis using statistical package program. Statistics used in data analysis include Program (excel) Using statistics Percent (Percentage) Average (Mean) Standard deviation (Standard Deviation)

The results were as follows:

1. Travelers have knowledge and understanding. Awareness about waste management In the overall picture when considering each item, it was found that the level of awareness about waste management of tourists was at a high level With average = 4.33 Followed by knowledge Understanding of waste management At a high level with average = 4.31 The type of garbage that tourists discarded in the tourist

attractions in the overall picture has a moderate mean, When considering each item, it was found that Most tourists will throw away the dry waste (recycling) at a moderate level = 3.11 followed by dry waste (general) at a moderate level = 2.75 and moderate wet waste = 2.74, Garbage dumping behavior and waste management of tourists In the overall picture, at a moderate level. When separated individually, it was found that Tourist behavior includes separation of wet waste, dry waste (recyclable), dry waste (general waste) and hazardous waste By putting plastic bags or black bags and throwing them in the trash that the park provided At a high level = 4.01, Followed by leaving everything in a plastic bag or black bag and dumping it in the trash that the park provided. In the coming level = 4.00 and put it to the pile, leaving it naturally at a moderate level = 2.81

2. Participation and factors influencing tourists' participation in the overall waste management at a high level = 3.73 and inferior = 3.65

Keywords : Tourists Participation, Wastes Management, Pha kad Tawan

บทนำ

ผาเก็บตะวัน ตั้งอยู่บริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทับลานที่ 11 (ไทยสามัคคี) ท้องที่ตำบลไทยสามัคคี อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา อยู่ห่างจากถนนสาย 304 ประมาณ 13 กม. (เป็นถนนลาดยางประมาณ 11 กม. และทางลูกรังอีกประมาณ 2 กม.) และอยู่ไม่ไกลจากจังหวัดใกล้เคียงโดยเฉพาะจังหวัดกรุงเทพมหานคร ตลอดเส้นทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวจะมีหมู่บ้านเกษตร เช่น ฟาร์มเห็ดหอม ฟาร์มเมล่อน โรงคั่วกาแฟ แปลงผักปลอดสารพิษ ไร่ถั่ว มีจุดชมวิวและชมพระอาทิตย์ตกดินที่สวยงามอากาศเย็นสบายในบรรยากาศป่าธรรมชาติด้วยภูมิทัศน์ที่เป็นป่าเขาที่ยังอุดมสมบูรณ์ทำให้พื้นที่ดังกล่าวจัดว่ามีโอโซนที่บริสุทธิ์ติดอันดับต้นๆ ของประเทศไทย รวมทั้งกระแสการท่องเที่ยวที่ต้องการจะประหยัดค่าใช้จ่าย เช่น กินอยู่อย่างไทย ท่องเที่ยวในประเทศไทยเงินบาทไทยไม่รั่วไหลออกนอกประเทศ ตลอดจนการคมนาคมที่สะดวกส่งผลทำให้ผาเก็บตะวันจึงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือแลนด์มาร์คที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่กล่าวถึงโดยเฉพาะช่วงฤดูหนาว (พฤศจิกายน - เดือนมกราคม อากาศจะหนาวเย็นมาก) จะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวค้างพักแรมกางเต็นท์กันเป็นจำนวนมากและไม่ใช่ว่าช่วงฤดูหนาวเพียงอย่างเดียวช่วงเทศกาลต่างๆ ที่มีวันหยุดยาวติดต่อกันหลายวันก็จะมีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวร่วมกันเป็นจำนวนมากด้วยเช่นกัน ทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสร้างรายได้ให้กับชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงได้เป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุดังกล่าวที่มีการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวจึงก่อให้เกิดปริมาณของขยะเพิ่มขึ้นมากตามไปด้วย ปัจจุบันปัญหาขยะกลายเป็นปัญหา

ที่ไม่สามารถมีทางแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน เพราะจากการที่นำขยะไปกำจัดอีกพื้นที่หนึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่นั้นๆ ขยะมูลฝอยนับเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญปัญหาหนึ่งของชุมชนต่างๆ ทั่วโลก เพราะนอกจากจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและสัตว์นำโรคต่างๆ แล้วยังจะเป็นปัญหาด้านกลิ่นเหม็นสร้างความรำคาญให้กับชุมชน เป็นปัญหาทำให้แหล่งน้ำเน่าเสียจากการที่ขยะมูลฝอยมีอินทรีย์สารเน่าเสียหรือมีของเสียอันตรายปะปนอยู่ทำให้ไม่สามารถใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคได้ นอกจากนี้ ปัญหาขยะมูลฝอยยังจะทำให้ชุมชนขาดความสะอาด สวยงาม ไม่น่าอยู่และยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บ ขน และกำจัดขยะอีกด้วย

จังหวัดนครราชสีมา มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอุทยานแห่งชาติมากมายการมีส่วนร่วมจากหลายๆ ฝ่ายหรือหลายๆ หน่วยงานก็ดี โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมจากนักท่องเที่ยวในการจัดการขยะของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทับลานที่ผาเก็บตะวัน จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะดำเนินการศึกษาวิจัยและเพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมจากนักท่องเที่ยว จังหวัดนครราชสีมา มีปริมาณขยะรวมทั้งสิ้น 16.04 ตัน/วัน (หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ: 2560) ผู้วิจัยเป็นนักท่องเที่ยวชอบท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติหรืออุทยาน ถ้าเริ่มต้นจากตัวเราก่อนในการมีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะและมีพฤติกรรมหรือจิตสำนึกในการที่ดีในการจัดการขยะ อย่างน้อยปริมาณขยะจะลดลงได้ส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและจังหวัดนครราชสีมา รวมถึงประเทศของเราด้วย

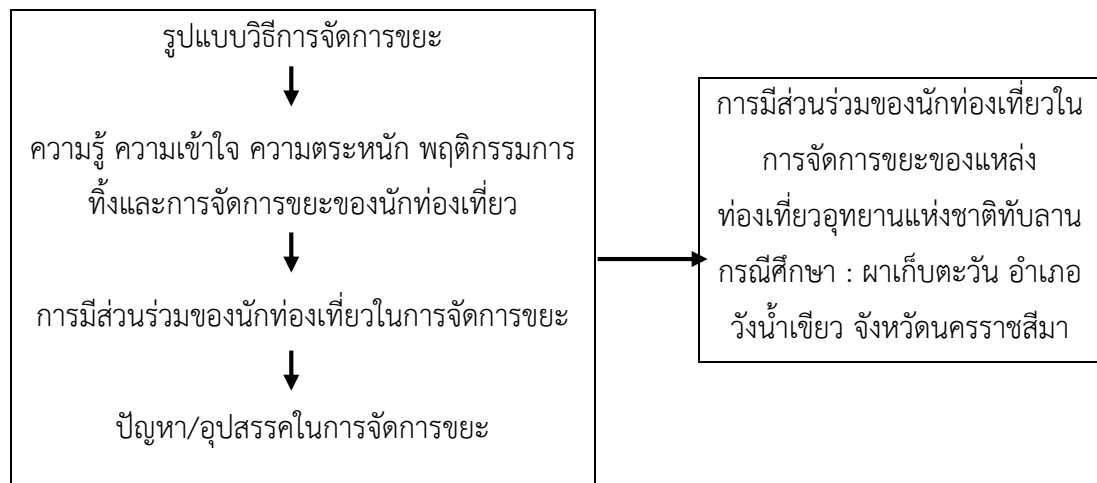
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการขยะประเภทของขยะที่นักท่องเที่ยวทิ้ง และพฤติกรรม การทิ้งขยะและการจัดการขยะของนักท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการจัดการขยะ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักในการจัดการขยะ และศึกษาการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทับลาน ผาเก็บตะวัน อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้พื้นที่อุทยานแห่งชาติทับลาน ผาเก็บตะวัน อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
3. ขอบเขตด้านประชากร นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทับลาน ผาเก็บตะวัน อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน – เดือนมกราคม

กรอบแนวความคิด

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่มาแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทับลาน ผาเก็บตะวัน ต.ไทยสามัคคี อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเครชีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่

- 1) แบบสอบถาม จำนวน 200 ชุด
- 2) เทปบันทึกเสียงและกล้องถ่ายรูป

การหาคุณภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1) สร้างเครื่องมือ ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย ภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2) การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบเครื่องมือเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

3) การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try-Out) จำนวน 30 ชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และประมวลผลข้อมูลที่ศึกษาใช้เพื่อบริการในการสร้างแบบสอบถามและสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการวิจัยข้อมูลที่ไดจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการบันทึกในกระดาษและเทปบันทึกเสียงเพื่อไม่ให้อายุที่สำคัญในการสนทนากลุ่มขาดหายไปและไขกอลงถายรูปบันทึกภาพการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุน้อยกว่า 25 ปี สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้อยู่ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท มาท่องเที่ยวผาเก็บตะวัน 1 ครั้ง/ปี มาท่องเที่ยวเกี่ยวกับครอบครัว จำนวนสมาชิกที่มาท่องเที่ยวด้วย 2 - 4 คน จะมาท่องเที่ยวในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว (ช่วงเดือนพฤศจิกายน – กุมภาพันธ์) ให้เหตุผลในการมาท่องเที่ยวเพราะต้องการสัมผัสอากาศหนาวเย็นมากที่สุด

2. นักท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า นักท่องเที่ยวมีความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในการคัดแยกขยะก่อนที่จะนำไปทิ้งจะช่วยให้ประหยัดงบประมาณที่ใช้เพื่อการกำจัดขยะได้และตระหนักว่าสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลงเกิดจากนักท่องเที่ยวที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และการลดพฤติกรรมบริโภคและอุปโภคของนักท่องเที่ยวให้น้อยลงจะช่วยให้ปริมาณขยะของแหล่งท่องเที่ยวลดลงได้มาก นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะในระดับมาก ว่าการกำจัดขยะที่ได้ผลดีที่สุดต้องแก้ที่ต้นเหตุ คือ มนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ทำให้เกิดขยะ และมีความรู้ความเข้าใจว่าขยะธรรมชาติหรือขยะที่ย่อยสลายได้ เช่น เศษผักเศษใบไม้ใบหญ้า เศษอาหาร สามารถนำไปหมักทำปุ๋ยได้ ส่วนเศษแก้ว เศษโลหะ กระป๋อง ขวด เป็นขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้อีก

3. ประเภทของขยะที่นักท่องเที่ยวทิ้งในอุทยานแห่งชาติทับลานแหล่งท่องเที่ยวผาเก็บตะวัน โดยแยกขยะออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ขยะแห้ง (รีไซเคิล) ขยะแห้ง ขยะเปียก และขยะอันตราย ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนมากจะทิ้งขยะแห้ง (รีไซเคิล) ในระดับมากที่สุด เช่น ขวดพลาสติก/ภาชนะพลาสติกใส่อาหารและเครื่องดื่ม และกระป๋องน้ำอัดลม/กระป๋องเบียร์และกระป๋องเครื่องดื่ม และขวดแก้ว/ภาชนะแก้วใส่อาหารและเครื่องดื่ม ตามลำดับ ขยะแห้ง (ทั่วไป) ในระดับปานกลาง ได้แก่ ถุงพลาสติกใส่อาหาร (แบบมีที่จับและไม่มีที่จับ) และกระดาษทิชชู ที่เป็นประเภทที่เช็ด

ภาชนะหรือเชื้อสิ่งของต่างๆ และกล่องโฟม/ฟรอย์/บรรจุภัณฑ์ใส่อาหาร ขยะเปียก จะอยู่ในระดับปานกลาง นักท่องเที่ยวจะทิ้งจำพวกเศษอาหาร เศษข้าว เศษขนม และรองลงมาจะเป็นพวกเศษพืช ผัก ผลไม้ ขยะอันตรายนักท่องเที่ยวจะทิ้งน้อยและน้อยที่สุด ได้แก่ เวชภัณฑ์ หรือยา (รักษาโรค) ที่หมดอายุ และถ่านไฟฉาย/แบตเตอรี่ชนิดต่างๆ และกระป๋องสเปรย์

4. นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมทิ้งและการจัดการขยะที่ดีในระดับมาก เช่น มีคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง (รีไซเคิล) ขยะแห้ง (ขยะทั่วไป) และขยะอันตราย ใส่ถุงพลาสติกหรือถุงดำ แล้วนำมาทิ้งในถังขยะที่อุทยานจัดเตรียมไว้ให้ และทิ้งรวมทุกอย่างใส่ถุงพลาสติกหรือถุงดำแล้วนำมาทิ้งในถังขยะที่อุทยานจัดเตรียมไว้ให้ ส่วนการนำขยะไปกองทิ้งไว้ตามธรรมชาตินั้นมีบ้างปานกลาง

5. นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก โดยการร่วมปฏิบัติตามระเบียบการทิ้งขยะที่ทางอุทยานแห่งชาติกำหนด และมีส่วนร่วมในการจัดการขยะโดยการนำขยะไปใช้ให้เกิดประโยชน์และลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์โดยการนำสินค้าชนิดเดิมใหม่ และคัดแยกและรวบรวมขยะใส่ถุงดำและนำไปทิ้งข้างนอกอุทยาน (ถ้าถังขยะล้นหรือเต็ม) และไม่ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดขยะหรือผลิตภัณฑ์ที่นำไปกำจัดได้ยาก เช่น กล่องโฟม ถุงพลาสติก ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีจิตสำนึกที่ดีที่มีต่อสังคมและชุมชนและอยากมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะ และเกิดความตระหนักและอยากมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ

6. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการขยะของนักท่องเที่ยวในอุทยาน แนวทางการจัดการขยะจากการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม นักท่องเที่ยวได้แสดงความคิดเห็นโดยเฉพาะปัญหาโดยแยกออกเป็น 2 ปัญหา ปัญหาแรกเกิดจากตัวนักท่องเที่ยวโดยตรง เช่น ขยะที่ทิ้งวางไม่เป็นระเบียบ ไม่มัดปากถุงหรือรัดเก็บให้เรียบร้อยและที่สำคัญขยะที่เป็นพลาสติกเยอะมากแต่เห็นมีการคัดแยกขยะให้อยู่ อุปสรรค ที่ได้สัมผัสโดยตรงคือช่วงฤดูท่องเที่ยวขยะเยอะมากถังขยะมีไม่เพียงพอและไม่มีการแยกถังขยะให้ชัดเจนว่าถังขยะสีเขียว รองรับขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายสีเหลือง รองรับขยะที่สามารถนำมารีไซเคิลหรือขายได้สีส้ม รองรับขยะที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม สีฟ้า รองรับขยะย่อยสลายไม่ได้ ไม่เป็นพิษปัญหาที่สองเป็นปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับอุทยาน ได้แก่ ถังขยะไม่มีฝาปิดมิดชิด จุดที่ทิ้งขยะและจำนวนถังขยะมีไม่เพียงพอป้ายประชาสัมพันธ์มีน้อยเกี่ยวกับการติดประกาศจุดที่ทิ้งขยะ

แนวทางแก้ไข นักท่องเที่ยวได้แสดงความคิดเห็นว่าอยากให้อุทยานแห่งชาติตำบลโดยเฉพาะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวออกกฎระเบียบที่เข้มงวดกับนักท่องเที่ยวไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยทำให้เหมือนเขาใหญ่หรือภูกระดึง ที่สามารถควบคุมและจัดระเบียบเกี่ยวกับขยะที่เกิดจากนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประการสุดท้ายจัดหาถังขยะให้มีปริมาณที่เพียงพอโดยเฉพาะช่วงฤดูที่มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวกันเป็นจำนวนมากๆ

อภิปรายผล

1. นักท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ และการกำจัดขยะที่ได้ผลดีที่สุดต้องแก้ที่ต้นเหตุ คือ มนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ทำให้เกิดขยะ การคัดแยกขยะก่อนที่จะนำไปทิ้งจะช่วยให้ประหยัดงบประมาณที่ใช้เพื่อการจัดขยะได้ ตระหนักว่าสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลงเกิดจากนักท่องเที่ยวที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ หันชัยศรี (2554) ได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลห้วยซ้อพัฒนา อำเภอห้วยซ้อ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การนำเอากระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการกลุ่ม ตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสามารถเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ต่อความรู้เจตคติและการปฏิบัติตนในการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมในชุมชน ลดผลกระทบต่องานสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชนลงได้ การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากประชาชน ได้มีการฝึกทักษะการคิดตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติ การเลือกรับผลประโยชน์และการประเมินผล โดยอาศัยประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองผสมผสานกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่มทำให้เกิดความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วม ลดผลกระทบจากปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน

2. ขยะที่นักท่องเที่ยวทิ้งในอุทยานแห่งชาติทับลานแหล่งท่องเที่ยวผาเก็บตะวัน นักท่องเที่ยวส่วนมากจะทิ้งขยะแห้ง (รีไซเคิล) ในระดับมากที่สุด เช่น ขวดพลาสติก/ภาชนะพลาสติกใส่อาหารและเครื่องดื่ม และกระป๋องน้ำอัดลม/กระป๋องเปียร์และกระป๋องเครื่องดื่ม และขวดแก้ว/ภาชนะแก้วใส่อาหารและเครื่องดื่ม ตามลำดับ ขยะแห้ง (ทั่วไป) ในระดับปานกลาง ได้แก่ ถูพลาสติกใส่อาหาร (แบบมีที่จับและไม่มีที่จับ) และกระดาษทิชชู ที่เป็นประเภทที่เช็ดภาชนะหรือเช็ดสิ่งของต่างๆ และกล่องโฟม/ฟรอย์/บรรจุภัณฑ์ใส่อาหาร ขยะเปียกจะอยู่ในระดับปานกลาง นักท่องเที่ยวจะทิ้งจำพวกเศษอาหาร เศษข้าว เศษขนม และรองลงมาจะเป็นพวกเศษพืช ผัก ผลไม้ ขยะอันตราย นักท่องเที่ยวจะทิ้งน้อยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2553) ได้วิจัยเรื่องการจัดการขยะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน บริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าเป็นขยะเปียกมากที่สุด (ร้อยละ 42.13) รองลงมาเป็นขยะทั่วไป (ร้อยละ 37.92) ขยะรีไซเคิลร้อยละ 18.63) และพบขยะอันตราย น้อยที่สุด (ร้อยละ 1.29) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ ทองบัวรุ่ง (2546) ได้ทำการศึกษา “ การจัดการขยะของที่พักโรงแรมในแหล่งท่องเที่ยวกรณีศึกษา หมู่บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลตบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ” พบว่าในฤดูท่องเที่ยวแต่ละวันจะมีนักท่องเที่ยว จำนวน 2000-3000 คนขึ้นไปเที่ยวบนวนอุทยานภูชี้ฟ้า โดยที่พักโรงแรมและร้านอาหารมีอัตราการเกิดขยะเฉลี่ย 0.6, 0.4 กก./คน/วัน ตามลำดับและตลอดทั้งปีจะมีปริมาณขยะถึง 7537.21 กก.โดย 1) เป็นขยะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ใหม่ ได้ร้อยละ 44.7 คิดเป็น 3371.36 กก./ปี 2) เป็นเศษอาหารร้อยละ 39.53 คิดเป็น 2979.22กก./ปี 3) เป็นเศษไม้ใบไม้ต่างๆ ร้อยละ

2.22 คิดเป็น 1670.40 กก./ปี และ 4) เป็นขยะอื่นๆ ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ ร้อยละ 13.51 คิดเป็น 1018.62 กก./ปี

3. นักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวและมีส่วนร่วมในการโดยมีการคัดแยกขยะใส่ถุงพลาสติกหรือถุงดำแล้วนำมาทิ้งในถังขยะที่อุทยานจัดเตรียมไว้และทิ้งรวมทุกอย่างใส่ถุงพลาสติกหรือถุงดำแล้วนำมาทิ้งในถังขยะที่อุทยานจัดเตรียมไว้ให้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุณิรัตน์ ยั่งยืน, จินดาวัลย์ วิบูลย์อุทัย, ธิติรัตน์ สมดี และสวรรณ ธิติสุทธิ (2556) ได้ศึกษาการวิจัย แบบมีส่วนร่วมในการจัดการธนาคารขยะของชุมชนบ้านหัวหนอง ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนกำจัดขยะโดยวิธีให้เทศบาลนำไปกำจัด (ร้อยละ 72.37) การเผา (ร้อยละ 9.21) การนำไปเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 9.21) ประชาชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง (ร้อยละ 77.42) ประเภทของขยะที่คัดแยก ได้แก่ ขวดพลาสติก ขวดแก้ว กระป๋องเหล็ก กระดาษ ถ่านไฟฉาย และเศษอาหารผักผลไม้ ส่วนการใช้ประโยชน์จากขยะ พบว่า นำไปขาย (ร้อยละ 53.75) ทำปุ๋ย (ร้อยละ 23.59) เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 22.47) นำวัสดุเหลือใช้มาประยุกต์ใช้ใหม่ (ร้อยละ 4.49) และลดปริมาณขยะด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติกและโฟม (ร้อยละ 48.27) การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากประชาชนเห็นว่าการทิ้งขยะมูลฝอยลงถังขยะเทศบาล ได้รับความสะดวกสบาย การนำขยะมูลฝอยประเภทเศษอาหารและผักผลไม้ ไปเป็นอาหารสัตว์และหมักทำปุ๋ยใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยสด ซึ่งมีคุณค่าทางอาหารสัตว์และพืช

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการจัดการขยะ ได้แก่ การมีจิตสำนึกที่ดีที่มีต่อสังคมและชุมชน และอยากมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบูลย์ แจ่มพงษ์ (2553) ได้วิจัยเรื่องการจัดการขยะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการขยะของชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ในขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ 1) ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาหรือแนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการขยะของชุมชน 2) ร่วมลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นในชุมชนชุมชน 3) ร่วมรักษาความสะอาดในชุมชนโดยทิ้งขยะในภาชนะรองรับที่มีอยู่ในนั้น ๆ การให้ความรู้ ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวลดปริมาณขยะและทิ้งขยะในภาชนะรองรับอันเป็นการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่ต้นเหตุ จะส่งผลให้ประหยัดงบประมาณในการเก็บรวบรวมขนส่งและกำจัดขยะซึ่งเทศบาลเสียค่าใช้จ่ายลดลงปีละกว่า 4 ล้านบาท

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 อุทยานแห่งชาติทับลานหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงควรจัดหาจำนวนถังขยะให้มีปริมาณที่เพียงพอต่อปริมาณของขยะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว

1.2 ให้เจ้าหน้าที่รณรงค์ ให้ความรู้ ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวลดปริมาณขยะและทิ้งขยะในภาชนะรองรับอันเป็นการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ถ้าถังขยะเต็มให้นักท่องเที่ยวกลับไปทิ้งในจุดที่ถังขยะยังไม่เต็มหรือนำกลับไปทิ้งที่แหล่งที่มีที่รองรับได้

1.3 จัดทำหรือให้รางวัล เช่น ใบประกาศหรือใบเกียรติบัตรแก่นักท่องเที่ยวที่นำขยะกลับไปทิ้งด้วย

1.4 จัดระบบเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของอุทยานแห่งชาติทับลานแหล่งท่องเที่ยวผาเก็บตะวัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชิงลึกมากขึ้น

บรรณานุกรม

- ปาริชาติ ทองบัวรุ่ง (2546) “การจัดการขยะของที่พักโรงแรมในแหล่งท่องเที่ยว” กรณีศึกษา หมู่บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลตบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
- สุรศักดิ์ หันชัยศรี. (2554). กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลห้วยชัยพัฒนา อำเภอห้วยชัยจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุณิรัตน์ ยั่งยืน และคณะ. (2556). การวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการจัดการธนาคารขยะของชุมชน บ้านหัวหนอง ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 6(3): 163-164.
- ฤาเดช เกิดวิชัย. (2549). การวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างรูปแบบการดำเนินชีวิตตามวิถีสังคมชาวพุทธ : กรณีศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชน อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กิตติพร รอดรุ่งเรือง, ศศิมาพร สร้อยกระโทก และลลิตา ฤทธะบุตร ผู้ให้สัมภาษณ์ (2561, 25 ธันวาคม). การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการจัดการขยะของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทับลาน กรณีศึกษา : ผาเก็บตะวัน อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
- หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ. (2560). โคราชขุนขยะล้น29ท้องถื่นหาที่ทิ้ง (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.thansettakij.com/content/154547> (2562, 10/01).

การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน กรณีศึกษา บริษัท เอเอเอ จำกัด

Increasing Efficiency of Process: A case Study AAA Co., Ltd.

ชานน เรืองวีระชัยกุล¹ นันทิ สุทธิการณนัย²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานของกระบวนการผลิต 2) ปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบการจัดเก็บในคลังสินค้า การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบันด้วยวิธีการสร้างแผนผังก้างปลา เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกตามทฤษฎีของการศึกษาการทำงาน ประชากรเป้าหมายในการวิจัย คือ กรรมการผู้จัดการและพนักงาน จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ ใบบันทึกการปฏิบัติงาน เครื่องจักร และกล้องบันทึกภาพ เริ่มการทดลองโดยวิธีการประยุกต์ใช้หลักการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน, หลัก 5ส., การทำ Visual Control และการจัดแผนผังโรงงาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่และการเปรียบเทียบผลก่อนและหลังปรับปรุง

ผลการศึกษาพบว่า

1. การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน บริษัท เอเอเอ จำกัด ในการดำเนินงานของกระบวนการผลิต ด้วยหลักการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ คน เครื่องจักร วิธีการทำงาน และ วัตถุดิบ นั้น ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในระยะเวลาที่ลดลง พนักงานที่มีความชำนาญมากขึ้นและเป็นแบบอย่างให้กับพนักงานคนอื่นได้ สามารถเพิ่มปริมาณวัตถุดิบที่จะใช้ในการโมให้มากขึ้น เครื่องจักรสามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีความรวดเร็วมากขึ้น ขั้นตอนการดำเนินงานลดลง พนักงานสามารถดำเนินงานได้ง่าย รวดเร็ว และผลผลิตที่เพิ่มขึ้น

2. การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน บริษัท เอเอเอ จำกัด ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบการจัดเก็บในคลังสินค้า ด้วยหลัก 5ส. และการทำ Visual control นั้น ทำให้บริษัทมีระบบในการจัดการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถใช้พื้นที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และมีความรวดเร็วในการดำเนินงาน ที่สำคัญสามารถช่วยลดความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน

คำสำคัญ: การเพิ่มประสิทธิภาพ, การเพิ่มผลผลิต, การดำเนินงาน, การจัดเก็บสินค้า

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

E-Mail: cmchanon2017@gmail.com

² อาจารย์ประจำ สาขาวิศวกรรมโลจิสติกส์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Abstract

This study has the objectives to 1) Improve the working efficiency of production processes, 2) improve the storage efficiency in warehouse system. This research is an experimental research has studied and analyzed current problem conditional by creating a cause and effect diagram, collected the data by in-depth interview according to study theory, the population in research were the managing director and operator of 17 persons, the tool consisted inquiry form, log of operation, machineries and camera. There began the experiment by applying the operational efficiency principles, 5S., Visual Control and plant layout, the data was analyzed by frequency distribution and comparing the results before and after improvement.

The study results found that;

1. Increasing operational efficiency of AAA Co., Ltd.; in the production procedures with 4 cores of working efficiency such as Man, Machine, Methods and Materials earned more efficiency with decreased time. The operator earned more skill and to be a prototype to another and increased the more quantity of raw materials in milling process, the machine has capable running, more speed up. Decreased some processes, the operator could be perform easier, rapidly and earned increasing productivity.

2. Increasing the operational efficiency of AAA Co., Ltd. to improve the efficiency of the storage in warehouse system by 5S, and visual control that allows the company for more efficient management system, using the area efficiently and speed up in operations which can significantly reduce the errors will be occurring in the operation.

Keywords: Efficiency increasing, Increasing productivity, Operations, Storage

บทนำ

อุตสาหกรรมการผลิตในยุคแรกจะเน้นใช้แรงงานของคนเป็นหลัก โดยเริ่มต้นจากครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศ ซึ่งยังไม่มีแผนการเพิ่มผลผลิตแต่อย่างใด ทำให้คนงานทำงานโดยไม่มี ความรู้ ไม่มีทักษะ และไม่มีเทคนิคหรือความสามารถเฉพาะทางในงานที่ทำ ส่งผลให้ผลผลิตตกต่ำ หรือมีจำนวนน้อยกว่าที่ควรจะเป็น จึงต้องมีการพัฒนากระบวนการผลิตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ความเป็นมาและแนวคิดเรื่องการเพิ่มผลผลิตนั้น เริ่มต้นที่ประเทศสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ.2454 โดย เฟรดเดอริก ดับบลิว เทเลอร์ (Frederick W.Taylor) ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการบริหารเชิง วิทยาศาสตร์ ได้ทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับความสิ้นเปลืองวัตถุดิบและ

พลังงานในกระบวนการผลิตที่มีสาเหตุมาจากการที่คนงานปฏิบัติงานไม่ตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัด ตลอดจนขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน รวมถึงการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ ทำให้ผลผลิตตกต่ำ Frederick W.Taylor เน้นหลักการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ ต้องการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของพนักงานและฝ่ายบริหาร ให้มองเห็นความจำเป็นในการนำหลักวิทยาศาสตร์มาใช้ในการบริหารงาน ได้ให้แนวคิดด้านปริมาณงานเอาไว้ว่า ถ้ากำหนดปริมาณงานที่เหมาะสมกับระยะเวลาที่มอบหมายก็จะส่งผลให้คนงานปฏิบัติงานได้เต็มความสามารถ ฝ่ายบริหารก็ไม่ต้องมีปัญหา เรื่องการทำงานของคนงานอีก ผลการศึกษาของ Taylor นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเพิ่มผลผลิต (วิทยาอินทร์สอน และคณะ, ม.ป.ป.)

เนื่องจากเศรษฐกิจโลกที่พัฒนาขยายตัวมากขึ้น ความต้องการเครื่องมือ เครื่องใช้เพื่อปรับเปลี่ยนโครงสร้างสาธารณูปโภคของมนุษย์ จึงมีมากขึ้นตามลำดับ อุปกรณ์เครื่องจักรกลหนัก (Heavy Industrial Equipment) จึงเป็นส่วนสำคัญในการบุกเบิก และพัฒนาความเจริญ เพื่อรองรับการขยายตัวดังกล่าว การแข่งขันเพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาดในอุตสาหกรรมการผลิต ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์กรหรือธุรกิจใดมองเห็นช่องทางที่ดีกว่าเหมาะสมหรือรวดเร็วกว่า จะเป็นผู้ได้เปรียบและมีโอกาสเป็นผู้ครอบครองส่วนแบ่งทางการตลาด องค์กร หรือธุรกิจใดที่มีศักยภาพความสามารถไม่ตีพอก็จะเข้าร่วมแข่งขัน ก็ประสบปัญหาการขาดทุน หรือเลิกกิจการ (อดิศร แสงฉาย, 2555)

บริษัท เอเอเอ จำกัด เป็นบริษัทรีไซเคิลพลาสติกแห่งหนึ่งในประเทศไทยจากการศึกษาสภาพปัญหาของบริษัท ทำให้ทราบถึงปัญหาในการทำงานของกระบวนการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนการทำงานที่ส่งผลให้เกิดปัญหาการดำเนินงานล่าช้า เนื่องจากบริษัทมีการดำเนินงานโดยใช้คนเป็นส่วนใหญ่ ขั้นตอนการดำเนินงานยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เช่น ใช้คนในการเคลื่อนย้าย การตากเม็ดไม้ โดยวิธีการตากเม็ดไม้กลางแจ้ง ซึ่งทำให้การดำเนินงานนั้นไม่แน่นอน เพราะขึ้นอยู่กับสภาพอากาศในแต่ละวัน และใช้เวลาในการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ค่อนข้างนาน อีกทั้งยังมีปัญหาในด้านการจัดเก็บสินค้าในคลังสินค้าที่ไม่มีระบบ เช่น การจัดเก็บวัตถุดิบรวมกันและไม่มีตำแหน่งในการจัดเก็บที่แน่นอน ไม่เป็นสัดส่วนที่ชัดเจน วางวัตถุดิบหรือสินค้าต่างๆ ตามทางเดินและส่วนต่างๆ ในโรงงาน ทำให้พื้นที่จัดเก็บใช้ประโยชน์ไม่เต็มประสิทธิภาพ รวมถึงส่งผลให้พื้นที่จัดเก็บไม่เพียงพอ

นอกจากนี้ความต้องการสินค้าพลาสติกที่ลูกค้าสั่งมานั้น มีปริมาณความต้องการมากกว่ากำลังการผลิตในปัจจุบันของบริษัท ปัญหาดังกล่าวและกำลังการผลิตของเครื่องจักรที่ไม่สามารถผลิตได้เต็มกำลัง จึงทำให้ผลิตสินค้าไม่ทันตามความต้องการของลูกค้า และส่งผลให้บริษัทเสียโอกาสทางการขาย (Opportunity Lost)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องการรูปแบบและขั้นตอนการดำเนินงานของบริษัท เนื่องจากได้เล็งเห็นถึงปัญหาของกระบวนการทำงานในปัจจุบันที่ไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การดำเนินงานการผลิตไม่สามารถทำงานได้เต็มประสิทธิภาพ โดยจะมีการปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมกับรูปแบบการดำเนินงานของบริษัท การไหลของงานให้มีความ

ต่อเนื่องและลดความสูญเสียที่เกิดจากการรอคอยงานให้น้อยลง จึงทำทฤษฎีต่างๆ มาวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไข เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นและลดความสูญเสียจากการรอคอย นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า ปัจจุบันสถานประกอบการมีจำนวนพนักงาน 17 คน ซึ่งพบว่าในระหว่างการทำงาน มีการสูญเสียเกิดขึ้นจากขั้นตอนการดำเนินงานในบางส่วนมีเวลานานและไม่แน่นอน ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าควรทำการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานใหม่ เพื่อสร้างมาตรฐานในการดำเนินงาน โดยลงทุนเครื่องจักรและปรับเปลี่ยนขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและเพิ่มผลการดำเนินงานในบริษัท

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานของกระบวนการผลิต บริษัท เอเอเอ จำกัด
2. เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบการจัดเก็บในคลังสินค้า บริษัท เอเอเอ จำกัด

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาและปรับปรุงกระบวนการทำงานของบริษัทรีไซเคิลพลาสติกแห่งหนึ่ง ซึ่งคณะผู้วิจัยขอใช้ชื่อว่า “บริษัท เอเอเอ จำกัด” โดยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาของกระบวนการดำเนินงานในปัจจุบัน ด้วยวิธีการสร้างแผนผังก้างปลา (Fishbone Diagram) หรือ แผนผังอิชิคาวะ (Ishikawa Diagram) ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหากับสาเหตุของปัญหา โดยแจกแจงสาเหตุปัญหาเป็น 4 ประการ ได้แก่ คน (Man) เครื่องจักร (Machine) วิธีการทำงาน (Method) และสถานที่ (Place)
2. ศึกษาการทำงานและวิเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีของการศึกษาการทำงาน (Work Study) ซึ่งใช้ในการศึกษาวิธีการทำงานของคนแต่ละคน มีแบบแผนและการพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพและภาวะของการทำงานเพื่อปรับปรุงการทำงานนั้นให้ดีขึ้น
3. วางแผนและปรับปรุงกระบวนการผลิต และ ระบบการจัดเก็บสินค้าในคลังสินค้าเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ด้วยหลักการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน, หลัก 5ส., การทำ Visual control และ การจัดวางผังโรงงานใหม่

ขอบเขตด้านระยะเวลา ตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2561 – ธันวาคม พ.ศ. 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ กรรมการผู้จัดการและพนักงานที่ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตและพนักงานที่ปฏิบัติงานในคลังสินค้า ของบริษัท เอเอเอ จำกัด จำนวน 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ กรรมการผู้จัดการและพนักงาน เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในปัจจุบัน
2. ใบบันทึกการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคนและเครื่องจักรเป็น การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เปรียบเทียบก่อนและหลังการดำเนินงาน
3. เครื่องจักรในกระบวนการดำเนินงาน 4 เครื่อง
4. กล้องบันทึกภาพ ใช้เพื่อเก็บบันทึกภาพเปรียบเทียบก่อนและหลังการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (The experimental research) มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากหนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ งานเขียนที่เกี่ยวข้อง และอื่นๆ ทั้งในรูปแบบเอกสารและอินเทอร์เน็ต
2. ศึกษาข้อมูลการดำเนินงานของบริษัท เอเอเอ จำกัด ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) มีผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ กรรมการผู้จัดการและพนักงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการดำเนินงาน โดยการดำเนินการเก็บข้อมูลนั้นได้ทำการจัดเก็บข้อมูลเป็นไปตามทฤษฎีของการศึกษาการทำงาน (Work Study) ที่มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้
 - 2.1 ศึกษากระบวนการทำงานในปัจจุบันที่เกี่ยวกับการแปรรูปพลาสติกและการจัดเก็บ โดยกระบวนการนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากส่งผลต่อความถูกต้องของผลการทดลอง
 - 2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษากระบวนการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนของบริษัทตามทฤษฎีการศึกษาการทำงาน (Work Study) โดยมีการบันทึกข้อมูลเป็นตาราง กราฟ และภาพถ่าย
3. วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการดำเนินงานในปัจจุบัน โดยนำทฤษฎีแผนผังก้างปลา (Fishbone Diagram) มาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหากับสาเหตุของปัญหาในการดำเนินการทำงานของกระบวนการผลิตและการจัดเก็บในคลังสินค้า
4. ประชุม วางแผน และดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยใช้หลักการดังนี้
 - 4.1 หลักการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ซึ่งมุ่งเน้นไปที่ 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ คน (Man) เครื่องจักร (Machine) วิธีการทำงาน (Method) และ วัสดุดิบ (Material)
 - 4.2 หลัก 5ส. เป็นแนวคิดการจัดระเบียบสภาพแวดล้อมการทำงาน ได้แก่ “สะสาง” คือ เราจะแยกของที่จำเป็นต่อการทำงานไว้และนำของที่ไม่ใช่ออกไป “สะดวก” คือ จะทำการจัดวางสิ่งของต่างให้เป็นระเบียบเป็นหมวดหมู่ตามชนิดตามลักษณะให้ง่ายต่อการใช้งาน “สะอาด” คือ เรา จะทำความสะอาดและตรวจเช็คสถานที่การทำงานต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สภาพแวดล้อมการทำงานดีขึ้น “สุลักษณะ” คือ รักษาสถานที่ทำงานให้เป็นระบบระเบียบอย่างสม่ำเสมอ “สร้างนิสัย” คือ ปลูกฝังพนักงานให้การปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวันและสร้างให้เป็นวัฒนธรรมขององค์กร

4.3 การทำ Visual control เป็นระบบควบคุมการทำงานที่ทำให้พนักงานทุกคนสามารถเข้าใจขั้นตอนการทำงาน เป้าหมาย ผลลัพธ์ ได้ง่ายและชัดเจน รวมถึงเห็นความผิดปกติต่างๆ และแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว โดยการใช้บอร์ด ป้าย สัญลักษณ์ ภาพถ่าย สี และอื่นๆ

4.4 การจัดวางผังโรงงานใหม่ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

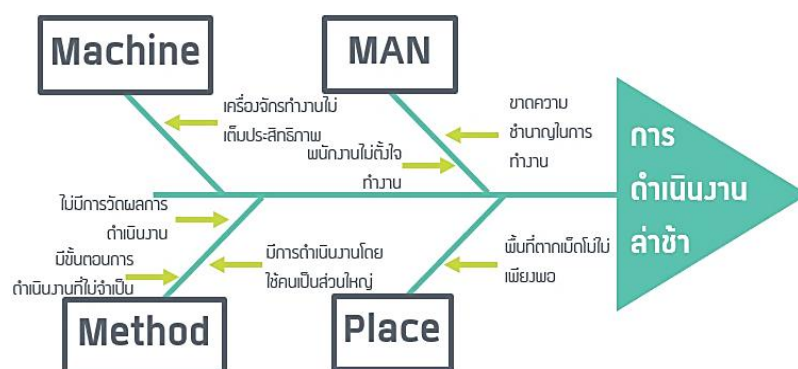
5. ประเมินผลการแก้ไขปัญหา โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ก่อนการดำเนินงานปรับปรุง ติดตามผลระหว่างการดำเนินงาน และหลังการดำเนินงานปรับปรุง

6. รวบรวม สรุปผลการศึกษา โดยทำการเปรียบเทียบผลก่อนและหลังปรับปรุงการดำเนินงาน จากนั้นทำการวิเคราะห์ห่อภิปรายและให้ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติม

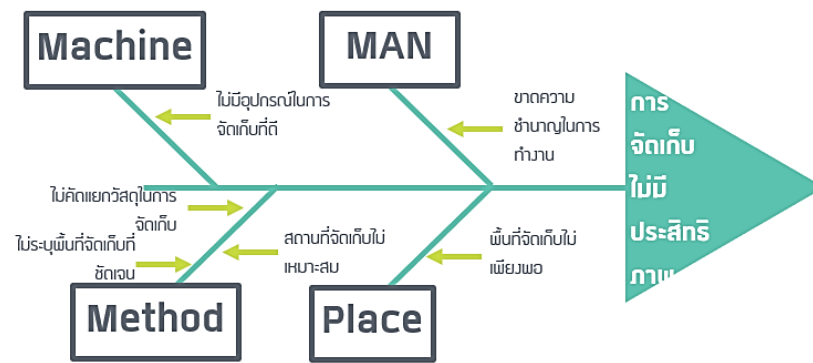
ผลการวิจัย

1. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของบริษัท เอเอเอ จำกัด พบว่า มีปัญหาในการทำงานของกระบวนการผลิต เนื่องจากการดำเนินงานที่ใช้คนเป็นส่วนใหญ่ เช่น ใช้คนในการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบ การตากเม็ดไม้ โดยวิธีการตากเม็ดไม้กลางแจ้ง ซึ่งทำให้การดำเนินงานนั้นไม่แน่นอนเพราะขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ และใช้เวลาตากค่อนข้างนาน ส่งผลให้เกิดปัญหาการดำเนินงานล่าช้า ทำให้ผลิตสินค้าไม่ทันตามความต้องการของลูกค้า อีกทั้งยังมีปัญหาการจัดเก็บไม่มีประสิทธิภาพ การจัดเก็บวัตถุดิบรวมกัน และไม่มีตำแหน่งในการจัดเก็บที่แน่นอน ไม่เป็นสัดส่วนที่ชัดเจน วางวัตถุดิบหรือสินค้าต่างๆ ตามทางเดิน และส่วนต่างๆ ในโรงงาน ทำให้พื้นที่จัดเก็บใช้ประโยชน์ไม่เต็มประสิทธิภาพ รวมถึงส่งผลให้พื้นที่จัดเก็บไม่เพียงพอ

2. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุด้วยผังก้างปลา เกี่ยวกับการดำเนินงานของกระบวนการผลิตและการจัดเก็บในคลังสินค้า พบว่า สาเหตุของปัญหาทั้งสองนั้นสามารถแสดงดังภาพที่ 1 และ 2 ซึ่งปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดความสูญเสียโอกาสทางการขายและพื้นที่ในการดำเนินงาน โดยเฉพาะการรอคอยงานของขั้นตอนการทำงาน ส่งผลให้การดำเนินงานของเครื่องจักรและพนักงานไม่เต็มประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานโดยรวมของบริษัท

ภาพที่ 1 แผนภูมิ ก้างปลาของการดำเนินงานมีความล่าช้า

ภาพที่ 2 แผนภูมิ 5M1E ของการจัดเก็บไม่มีประสิทธิภาพ

3. จากข้อเสนอแนะวิธีแก้ไข กระบวนการดำเนินงานของบริษัท เอเอเอ จำกัด ในปัจจุบันที่พบว่ามีความผิดปกติในการดำเนินงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลิตไม่ทันตามความต้องการของโรงงานพลาสติก และก่อให้เกิดความสูญเสียเปล่าทางการขาย ส่งผลกระทบต่อกำไรของบริษัท ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน ด้วยหลักการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 เครื่องจักร (Machine) มีการลงทุนซื้อเครื่องอบเม็ดไม้ จำนวน 1 เครื่อง เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการอบเม็ดไม้ด้วยความร้อน การดำเนินงานแบบเดิมหลังจากอบพลาสติกแล้วขั้นตอนต่อไปคือปั้นหมาดเสร็จแล้วนำไปตากแดด ซึ่งการตากแดดในแบบเดิมนั้น ต้องทำการตากหลายรอบเนื่องจากพื้นที่มีอย่างจำกัดและในบางครั้งมีสภาพอากาศไม่ดีทำให้ไม่สามารถตากแดดได้ ส่งผลให้การดำเนินงานต้องหยุดชะงัก เกิดความล่าช้า และไม่สามารถผลิตต่อได้ ทำให้สูญเสียเวลาในการทำงานและเมื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงาน โดยการใช้เครื่องอบความร้อนแทนการตากแดด ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นและลดลงระยะเวลาในการดำเนินงาน ดังแสดงในภาพที่ 3

การคำนวณจุดคุ้มทุน

ประเภทการรายได้	ก่อนลงทุนรายเดือน	หลังลงทุนรายเดือน	Change	ก่อนลงทุนรายปี	หลังลงทุนรายปี	Change
รายได้	600,000.00	920,000.00	320,000.00	7,200,000.00	11,040,000.00	3,840,000.00
วัตถุดิบ	390,000.00	598,000.00	208,000.00	4,680,000.00	7,176,000.00	2,496,000.00
ต้นทุนแปรผัน	6,000.00	11,960.00	5,960.00	72,000.00	143,520.00	71,520.00
กำไรส่วนต่างจากการขาย (CM)	204,000.00	310,040.00	106,040.00	2,448,000.00	3,720,480.00	1,272,480.00
ค่าใช้จ่าย						
เงินเดือนพนักงาน	158,100.00	176,700.00	18,600.00	1,897,200.00	2,120,400.00	223,200.00
ค่าเสื่อมเครื่องมือ	3,333.33	3,333.33	-	39,999.96	39,999.96	-
ค่าเสื่อมเครื่องล้าง	3,000.00	3,000.00	-	36,000.00	36,000.00	-
ค่าเสื่อมเครื่องปั้นหมาด	3,000.00	3,000.00	-	36,000.00	36,000.00	-
ค่าเสื่อมเครื่องอบ	-	3,000.00	3,000.00	-	36,000.00	36,000.00
ค่าซ่อมเครื่องจักร	3,000.00	4,000.00	1,000.00	36,000.00	48,000.00	12,000.00
ค่าไฟฟ้า	6,000.00	9,000.00	3,000.00	72,000.00	108,000.00	36,000.00
ค่าโทรศัพท์	800.00	800.00	-	9,600.00	9,600.00	-
EBIT	26,766.67	107,206.67	80,440.00	321,200.04	1,286,480.04	965,280.00
ค่าใช้จ่ายทางการเงิน (ถ้ามี)	-	-	-	-	-	-
ภาษี	353.33	16,441.33	16,088.00	4,240.01	197,296.01	193,056.00
กำไรสุทธิ	26,413.34	90,765.34	64,352.00	316,960.03	1,089,184.03	772,224.00
Net Profit (%)	4.40%	9.87%		4.40%	9.87%	
BEP	กำไรที่ผลิต	จำนวนเดือนที่คืนทุน	หน่วย	หน่วย		
CM Method	26,470.59	49.63	1.65	เดือน		
Net Profit Method		83.91	2.80	เดือน		

เดือนมี 2019

ภาพที่ 3 การคำนวณจุดคุ้มทุน

3.2 คน (Man) มีการจัดอบรมและปรับเปลี่ยนลักษณะการดำเนินงานของพนักงานเพื่อเพิ่มผลผลิตในการดำเนินงานของบริษัท โดยการฝึกอบรมนี้จะเน้นการให้ความรู้ในขั้นตอนการดำเนินงานในแต่ละส่วน รวมถึงให้พนักงานในมีการแสดงความคิดเห็นเรื่องของปัญหาและมีการประชุมเพื่อสรุปรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงาน โดยจะให้พนักงานที่มีความชำนาญมากที่สุดเป็นแบบอย่างให้กับพนักงานคนอื่นในการทำงาน

ภาพที่ 4 การอบรมพนักงาน

3.3 วิธีการทำงาน (Method) มีการกำหนดเป้าหมายในการผลิตในแต่ละวัน เพื่อให้พนักงานมีแรงกระตุ้นในการดำเนินงาน และทำการจดบันทึกผลการดำเนินงานในแต่ละวัน เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน สามารถเพิ่มปริมาณวัตถุดิบที่จะใช้ในการโมให้มากขึ้น ส่งผลให้เครื่องจักรไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 5 การตั้งเป้าหมายการผลิต

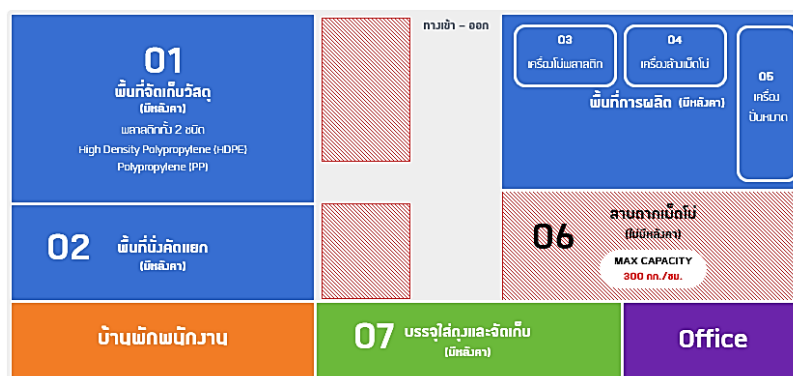
ผลจากการดำเนินงานมีปริมาณที่น้อยโดยสามารถผลิตเม็ดโมได้อยู่ที่ประมาณ 2.5 ตัน/วัน ดังนั้น จึงมีการกระตุ้นแรงจูงใจในการดำเนินงานโดยการกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนและบันทึกผลการดำเนินงาน จากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานทำให้สามารถเพิ่มความรวดเร็วในขั้นตอนการดำเนินงานปริมาณการผลิตเม็ดโมเพิ่มขึ้นจากเดิม 2.5 ตัน/วัน เพิ่มเป็น 4 ตัน/วัน หรือคิดเป็นร้อยละ

เพิ่มขึ้น 60% และสามารถทำให้พนักงานมีแรงผลักดันในการดำเนินงาน ลดขั้นตอนการตากเม็ดไม่ลง เนื่องจากเปลี่ยนมาอบแทนซึ่งจากเดิมนั้นมีขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมดอยู่ 14 ขั้นตอน ทำให้ลดจำนวนขั้นตอนการดำเนินงานลงเหลือ 13 ขั้นตอน หรือคิดเป็นร้อยละลดลงได้ -7.14% และมีการดำเนินงานที่รวดเร็วยิ่งขึ้น ดังภาพที่ 6

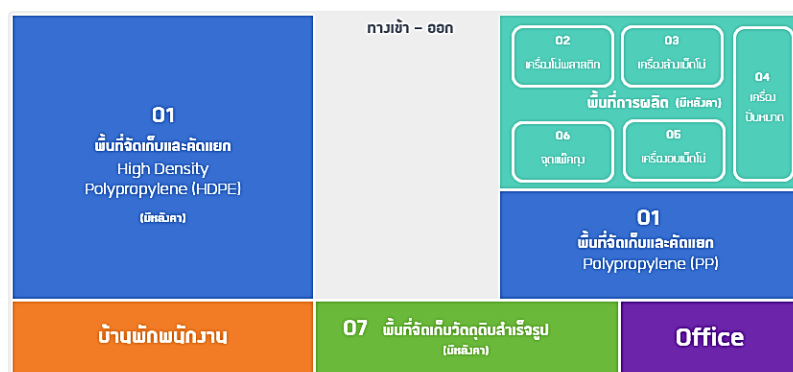
ตารางเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน	BeFore	After	การเปลี่ยนแปลง (%)
กำลังการผลิตเครื่องไม่	350 กก./ชม.	550 กก./ชม.	57.14%
กำลังการผลิตโดยรวม	2.5 ตัน	4 ตัน	60%
ขั้นตอนการดำเนินงาน	14 ขั้นตอน	13 ขั้นตอน	-7.14%

ภาพที่ 6 ภาพการเปรียบเทียบก่อน-หลังปรับปรุง

3.4 วัตถุดิบ (Material) มีการจัดกลุ่มตามประเภทของวัตถุดิบและสินค้าออกเป็นสัดส่วน และวางผังพื้นที่ในการดำเนินงานใหม่ทั้งหมด โดยแบ่งวัตถุดิบออกเป็น 2 ประเภท ตามที่บริษัทใช้ในการผลิต คือ 1. Polypropylene (PP) และ 2. High Density Polypropylene (HDPE)

ภาพที่ 7 ภาพตัวอย่างแผนผังพื้นที่บริษัท (แบบเดิม)

ภาพที่ 8 ภาพตัวอย่างแผนผังพื้นที่บริษัท (แบบใหม่)

4. สำหรับกระบวนการจัดเก็บในคลังสินค้านั้น ผู้วิจัยได้ปรับปรุงระบบการจัดเก็บของบริษัท เอเอเอ จำกัด ด้วยหลัก 5ส. และการทำ Visual control มีผลการวิจัยดังนี้

4.1 ผลการนำหลัก 5ส. เข้ามาจัดระเบียบสภาพแวดล้อมการดำเนินงาน พบว่า มีการจัดเก็บสิ่งของอย่างเป็นระบบมากขึ้น พื้นที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการจัดทำป้ายบ่งชี้ ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาค้นหาของหรือเอกสาร ส่งเสริมการสร้างนิสัยและการมีวินัยในบริษัท และทำให้การดำเนินงาน มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ภาพที่ 9 ภาพการจัดการพื้นที่โรงงานด้วยหลัก 5ส.

4.2 ผลการนำหลักการทำให้ Visual control เข้ามาเป็นแนวทางในการปฏิบัติโดย จัดทำป้ายบอกตำแหน่งวัตถุดิบและสินค้าที่ชัดเจน ตีเส้นเขตพื้นที่จัดเก็บของวัตถุดิบและสินค้าออกเป็นสัดส่วน พบว่า การปรับปรุงพื้นที่ปฏิบัติงานดังกล่าว สามารถการดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องและลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นขณะทำงาน คือ ช่วยลดระยะเวลาสอบถาม และที่สำคัญคือช่วยลดความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน ทำให้พนักงานทุกระดับได้รับทราบทิศทางและผลการปฏิบัติงานตลอดทั้งโรงงานอย่างชัดเจน

ภาพที่ 10 ภาพหลังการทำ Visual control

อภิปรายผลการวิจัย

1. การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน บริษัท เอเอเอ จำกัด ในการดำเนินงานของกระบวนการผลิต ด้วยหลักการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ที่มุ่งเน้น 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ คน (Man) เครื่องจักร (Machine) วิธีการทำงาน (Method) และ วัตถุดิบ (Material) นั้น ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในระยะเวลาที่ลดลง พนักงานที่มีความชำนาญมากขึ้นและเป็นแบบอย่างให้กับพนักงานคนอื่นได้ สามารถเพิ่มปริมาณวัตถุดิบที่จะใช้ในการโม่ให้มากขึ้น เครื่องจักรสามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีความรวดเร็วมากขึ้น ขั้นตอนการดำเนินงานลดลง พนักงานสามารถดำเนินงานได้ง่าย รวดเร็ว และผลผลิตที่เพิ่มขึ้น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ วิทยา อินทร์สอน และคณะ (ม.ป.ป.) ที่กล่าวว่า ประโยชน์ที่ได้รับจากการเพิ่มผลผลิตตามแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ แรงงาน เครื่องมือ วัตถุดิบ เครื่องจักร พลังงาน และอื่นๆ นั้น ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านผู้ประกอบการหรือองค์กร คือ ช่วยให้องค์กรสามารถผลิตและทำงานในปริมาณที่สูงขึ้น ขยายธุรกิจ สร้างความมั่นคงให้กับองค์กรนั้นๆ การผลิตที่ได้มาตรฐานทำให้ลดความเสี่ยงเรื่องความปลอดภัยในการทำงานและสามารถเป็นที่ยอมรับในสากลได้ ยกระดับคุณภาพสินค้า ประหยัดค่าใช้จ่ายด้านการอนุรักษ์พลังงาน รู้จักใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า และนำเทคโนโลยีด้านพลังงานเข้ามามีบทบาทในองค์กร ส่งผลให้องค์กรดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีแบบแผน รวดเร็ว และปลอดภัย

2. การปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบการจัดเก็บในคลังสินค้า ด้วยหลัก 5ส. และการทำ Visual control ทำให้บริษัทมีระบบในการจัดการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถใช้พื้นที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และมีความรวดเร็วในการดำเนินงาน ที่สำคัญสามารถช่วยลดความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับ อักษรสวรรค์ วัชรสุนทรกิจ (2559) ที่กล่าวว่า 5ส. สามารถลดระยะทางในการเคลื่อนย้ายโดยรวมได้ถึง 82.86% และเวลาที่ใช้ในกระบวนการลดน้อยลง 6.25% และคลังสินค้ามีความเป็นระเบียบ สะอาด มีบรรยากาศในที่ทำงานที่ดีขึ้น สามารถเคลื่อนย้ายอุปกรณ์ได้รวดเร็วขึ้น และผลการทำ Visual control สอดคล้องกับ วิทยา อินทร์สอน และคณะ (ม.ป.ป.) ที่กล่าวว่า การควบคุมด้วยการมองเห็น ช่วยทำให้ผู้บริหารและบุคลากรมีความรู้และความเข้าใจในระบบการควบคุมด้วยการมองเห็น ทำให้มีทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์และพัฒนาองค์กรต่อไปได้จริง ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ช่วยทำให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน ลดความสูญเสียในการเกิดอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้น และปรับปรุงคุณภาพงานได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรมีการนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน หลัก 5ส. และการทำ Visual control เข้ามาใช้ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานได้

2. ควรมีการจัดทำ Safety Stock หรือ สินค้าคงคลัง เพื่อใช้ในวางแผนการผลิตและควบคุมการผลิตสินค้า ป้องกันสินค้าไม่เพียงพอต่อความต้องการและป้องกันสินค้าล้นคลังสินค้าได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและปรับใช้ระบบ Lean ในการบริหารจัดการการผลิตให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เปลี่ยนจากความสูญเปล่าไปสู่คุณค่า เพื่อให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูงสุด

บรรณานุกรม

- วิทยา อินทร์สอน และคณะ. (ม.ป.ป.). การควบคุมด้วยการมองเห็น เพื่อช่วยเพิ่มผลิตภาพ (Visual Control for Productivity), **Industrial Technology Review**. No.276. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <http://www.thailandindustry.com/onlinemag/view.php?id=221§ion=4&issues=13>
- _____. (ม.ป.ป.). ทำความเข้าใจแนวคิดของการเพิ่มผลผลิต, **Industrial Technology Review**. No.278. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <http://www.thailandindustry.com/onlinemag/view2.php?id=461§ion=4&issues=24>.
- อักษรสวรรค์ วัชรสุนทรกิจ. (2559). **กลยุทธ์ 5ส และการวางแผนโรงงานอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานภายในคลังสินค้า**. ปรินญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน. ชลบุรี: คณะโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อดิสร แสงฉาย. (2555). **การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการผลิตเครื่องถึงน้ำหนัก: กรณีศึกษา บริษัทสติลเลอร์ สติล เวอร์คส์ จำกัด**. การค้นคว้าอิสระ ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการวิศวกรรมธุรกิจ). คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

การศึกษาการบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน
จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
The study of personnel administration of provincial
vocational College. Nakhon Ratchasima Under the Office of
the Vocational Education Commission

แสงดาว มุสิกธรรม¹ จิรวัดน์ กิติพิเชฐสรรค์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา และ ประสิทธิภาพในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่บุคลากรในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 175 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานงานบุคลากรของสถานศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์รายด้านอยู่ในระดับปานกลางถึงมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการให้ผลตอบแทนบุคลากร อยู่ในระดับมาก ด้านการดำรงรักษาบุคลากร อยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการวางแผนบุคลากร อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

2. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นจำแนกตามระดับการศึกษา และประสิทธิภาพการทำงานการบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตาม ระดับการศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน ทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน จำแนกตาม ประสิทธิภาพในการทำงาน โดยภาพรวม และรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน แตกต่าง

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

E-Mail: sangdaomusikatham@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ยกเว้นด้านการวางแผนบุคลากร และด้านการให้ผลตอบแทนบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : การบริหารงานบุคลากร, อาชีวศึกษาเอกชน, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Abstract

The research aims : to study and comaparison the personal administration of provincial vocational College. Nakhon Ratchasima under the Office of the Vocational Education Commission classified by education level and work experience. The samples used in this study were 175 personnel in private vocational education institutions Nakhon Ratchasima. The research tool was questionnaire with Rating Scale 5 level. The statistic use to analyzed data were Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, and One-way ANOVA

The results of the study were as follows;

1. The opinion of personnel management of the provincial vocational education institutions Nakhon Ratchasima provind under office of Vocational Education Commission overall was at moderal level, each aspects arranging by the highest to lowest of mean were the relation of personnel was at high level, personnel maintain was at high level, personnel evaluation was at moderal level, personnel development was at moderate level, and personnel planning was at moderate level respectively.

2. Comparison the personnel management of the provincial vocational education institutions Nakhon Ratchasima provind under office of Vocational Education Commission classified by education level was not statistic differences by work experience was not statistic different accept personnel planning and personnel retention were statistic different at .05 level of significant.

Keywords: Personnel administration, Provincial vocational College, Office of the Vocational Education Commission

บทนำ

รัฐบาลมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาพลเมืองของประเทศเป็นอย่างมาก โดยเร่งพัฒนาคนอย่างรอบด้าน ทั้งครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา จึงนับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ และ

จำเป็นอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติ ซึ่งจะต้องได้รับการส่งเสริม สนับสนุนและเสริมสร้าง ประสิทธิภาพให้เป็นผู้ที่ทันสมัย รู้ทัน รู้เร็ว รู้รอบต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีความรู้ มีทักษะและสมรรถนะ ที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยให้ก้าวทันต่อโลกและ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 11 พ.ศ.2555 - 2559 ขึ้น ซึ่งมีวิสัยทัศน์ การพัฒนาคน “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ เป็นคนดี มีความสุข มีภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทัน ในเวทีโลก” โดยมียุทธศาสตร์ การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียน ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภท เพื่อให้ผู้เรียน ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่งเสริมและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะตาม มาตรฐานวิชาชีพ

ในปัจจุบันเป็นที่ทราบกันว่ามนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์สิ่งทุกอย่างจนกระทั่งกลายเป็นผลผลิต หรือ การบริการตามแต่ละประเภทขององค์กร นำไปสู่ความสำเร็จและการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กร คนมีลักษณะหลากหลายแตกต่างกันในด้าน ความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบที่ทำหน้าที่ในการปฏิบัติการกิจต่างๆ ให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ทำให้สามารถสร้างสรรค์งานอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยคุณภาพทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร (พะยอม วงศ์สารศรี, 2538 : 2) บุคคลเข้าไปเป็นบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาได้ก็ย่อมคาดหวังว่าจะได้รับการตอบสนองความต้องการต่างๆ เช่น ค่าจ้าง ผลประโยชน์ตอบแทนการดูแลเอาใจใส่ สภาพการทำงานที่เหมาะสม ความเป็นธรรม ความมีหน้าตาและโอกาสความก้าวหน้าเป็นต้น ขณะเดียวกับสถานศึกษาก็คาดหวังเช่นกันว่าจะได้รับการทุ่มเทความพยายามจากบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ได้ผลตามจุดหมายที่ตั้งไว้ (ทวี มณีสาย, 2558: 95) ด้วยเหตุที่มนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญ และมีคุณค่าอย่างยิ่งที่จะเป็นแรงผลักดันให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นการบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้ง 5 ด้าน คือ การวางแผนบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การประเมินบุคลากร การให้ผลตอบแทน และการธำรงรักษาบุคลากร

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคลากรแตกต่างกัน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

1. ระดับการศึกษา จำแนกเป็น ต่ำกว่าปริญญาตรี, ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี
2. ประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกเป็น ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี, ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี

ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนบุคลากร 2) ด้านการพัฒนาบุคลากร 3) ด้านการประเมินบุคลากร 4) ด้านการให้ผลตอบแทน 5) ด้านการธำรงรักษาบุคลากร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีการศึกษา 2560 จำนวน 320 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานการอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา ได้มาโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 175 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบุคลากร ผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบสำรวจรายการ (Check – List) ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ณ สถานศึกษาที่ปฏิบัติในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการปฏิบัติงานบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามขอบข่ายการบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษา 5 ด้าน คือด้านการวางแผนบุคลากร ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการประเมินบุคลากร ด้านการให้ผลตอบแทน และการธำรงรักษาบุคลากร ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งสิ้นจำนวน 30 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับปฏิบัติออกเป็น 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนตามแนวทางการสร้างเครื่องมือของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 73)

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามการบริหารงานบุคลากร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการบริหารงานบุคลากร
3. กำหนดตัวแปร นิยามศัพท์ เพื่อร่างเป็นแบบสอบถาม โดยยึดปัญหาการบริหารงานบุคลากรสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้ง 5 ด้านคือ การวางแผนบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การประเมินบุคลากร การให้ผลตอบแทน การธำรงรักษาบุคลากร
4. หาคุณภาพเครื่องมือร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดไว้ในข้อคำถาม
5. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบโครงสร้างคำถาม การใช้ภาษา และความครอบคลุมของเนื้อหา
6. นำร่างแบบสอบถามแก้ไขปรับปรุงตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อตั้งแต่ 0.67–1.00 ซึ่งผ่านการพิจารณาจำนวน 30 ข้อ ตามเกณฑ์ของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 64)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อแนะนำตัวและขอความร่วมมือให้บุคลากรในสถานศึกษาตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยการส่งแบบสอบถาม ถึงสถานศึกษาด้วยตนเอง หลังจากส่งแบบสอบถาม 2 สัปดาห์แล้วผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลทั้งหมด 175 ชุด แล้วรวบรวมข้อมูลโดยการตรวจสอบว่าผู้ตอบแบบสอบถามตอบครบทุกข้อคำถาม แล้วนำแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด จำนวน 175 ฉบับ ที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

แบบสอบถามที่รับคืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำถามในแต่ละชุด นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรในการศึกษาการบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ค่าความถี่ (f) และร้อยละ (%)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามระดับความคิดเห็น ทั้ง 5 ด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งรายด้านและภาพรวม

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นจำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้สถิติ One-way ANOVA

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิจัย สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5-10 ปี ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานงานบุคลากรของสถานศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์รายด้านอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการให้ผลตอบแทนบุคลากร อยู่ในระดับมาก ด้านการธำรงรักษากุศลกร อยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการวางแผนบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบการบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 5 ด้าน จำแนกตาม ระดับการศึกษา พบว่าด้านการให้ผลตอบแทนอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก

ด้านการพัฒนาบุคลากร การดำรงรักษาบุคลากร ส่วนใหญ่ผู้มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินบุคลากร และด้านการวางแผนบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบการบริหารบุคลากรของสถานศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการดำรงรักษาบุคลากร อยู่ในระดับมาก ด้านการให้ผลตอบแทนบุคลากร ส่วนใหญ่หรือผู้มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5 – 10 ปี และ มากกว่า 10 ปี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก แต่ด้านการวางแผนบุคลากร และด้านการประเมินบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวม ทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน ยกเว้นด้านการวางแผนบุคลากรและด้านการให้ผลตอบแทนบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขออภิปรายในประเด็นสำคัญจากการศึกษา ดังนี้

1. ผลการศึกษาศาภาพการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 5 ด้าน คือ การวางแผนบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การประเมินบุคลากร การให้ผลตอบแทนและการดำรงรักษาบุคลากร ผลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานงานบุคคลของสถานศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน คือ ด้านการประเมินบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการดำรงรักษาบุคลากร อยู่ในระดับมาก ด้านการให้ผลตอบแทนบุคลากร อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการวางแผนบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงเดือน ตียะบุตร (2556: 66) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ อัปสร ยิ่งเจริญ (2550: 106 – 107) นิชนันท์ หลุยใจบุญ (2551: 86) และ บุศรินทร์ จันทมาลา (2548: 61) ที่พบว่า การบริหารงานบุคคลด้านการพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ทั้ง 5 ด้าน คือ การวางแผนบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การประเมินบุคลากร การให้ผลตอบแทนบุคลากร และการดำรงรักษาบุคลากร ผลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา ด้านการวางแผนบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การประเมินบุคลากร การให้ผลตอบแทนบุคลากร และการดำรงรักษาบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการวิจัย มาราณี สัสดีวงศ์ (2554: 96-104) ศึกษาปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 พบว่าระดับปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รัชณี วีระพงษ์ (2557: 6) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่าการบริหารงานบุคคลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ บังอร บรรเทา (2558: 284) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคลากรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติยา ปทุมราชฤทธิ์ (2557: 21) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน และมีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันจะมีความคิดเห็นต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ด้านการวางแผนบุคลากร จากผลการวิจัยพบว่า ควรจัดทำแผนอัตรากำลังที่ดี และควรวิเคราะห์ปริมาณงานของสถานศึกษาเพื่อจัดทำแผนอัตรากำลัง
2. ด้านการพัฒนาบุคลากร จากผลการวิจัยพบว่า ควรมีการปฐมนิเทศบุคลากรใหม่และควรสนับสนุนให้บุคลากรศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น
3. ด้านการประเมินบุคลากร จากผลการวิจัยพบว่า ควรมีบทลงโทษกรณีผิดระเบียบวินัย ข้อบังคับและควรแจ้งผลการประเมินบุคลากรทุกปี
4. ด้านการให้ผลตอบแทน จากผลการวิจัยพบว่า ควรนำผลการประเมินพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนและควรอำนวยความสะดวกตามสิทธิประโยชน์ของบุคลากร
5. ด้านการดำรงรักษาบุคลากร จากผลการวิจัยพบว่า ควรให้โอกาสในความก้าวหน้าแก่บุคลากรและควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในที่ทำงานอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา
2. ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา

บรรณานุกรม

- จิตติยา ปทุมราษฎร์. (2557). ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย “พิษณุพนธ์” 9(1). อุบลราชธานี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ดวงเดือน ตียะบุตร. (2556). การบริหารบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนของครูในอำเภอบ้านแพ่ง จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. นครพนม : มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ทวี มณีสาย และคณะ. (2558). การบริหารงานคุณภาพในองค์การ. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- นิชนันท์ หลุยใจบุญ. (2551). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- บั้งอร บรรเทา. (2558). การบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ. มหาสารคาม : วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). วิธีการสร้างสถิติสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุศรินทร์ จันทมาลา. (2548). การบริหารงานบุคคลในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิก สังกัดมณฑลจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. (2558). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2538). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- มาราณี สัสดีวงศ์. (2553). ปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. ยะลา : ราชภัฏยะลา.
- รัชนี้ วีระพงษ์. (2557). การบริหารบุคคลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อัปสร ยิ่งเจริญ. (2550). กระบวนการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ลำปาง เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3). pp. 607-610.

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก
ปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

A Model Development of Enriching The Children Taking-Care Teachers
for The Early Childhood Learning Experiences in The Early Childhood
Centers under The Local Administrative Authority in the Lower
Northeastern Region

วาสนา ทองนาค¹ จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์² สงวนพงศ์ ชวนชม²
สมบูรณ์ ตันยะ²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก และเพื่อประเมินความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ และศึกษาระดับสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 275 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก โดยการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ และขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก นำไปสอบถามครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 50 คน และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความจำเป็นในสมรรถนะของครูผู้ดูแลเด็กว่ามีความจำเป็นหรือไม่ พบว่า โดยภาพรวมสมรรถนะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กมีความจำเป็นเป็นส่วนใหญ่ และมีข้อที่ไม่จำเป็น จำนวน 3

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.) อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ข้อความ ได้แก่ การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ การส่งเสริมให้ผู้เรียนติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ในสังคม และการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชน จากนั้นผู้วิจัยได้นำมาสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำไปสอบถามระดับสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 275 คน ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามได้จำนวน 234 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และด้านการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสุดท้าย

2. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) แนวคิดกำกับรูปแบบ และ 4) แผนการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งประกอบด้วย 4.1) จุดประสงค์ 4.2) เนื้อหาการพัฒนา 4.3) วิธีการ/กิจกรรม ประกอบด้วย การพัฒนาโดยหน่วยงานต้นสังกัด และการพัฒนาโดยตนเอง 4.4) ผลที่ต้องการ 4.5) การนิเทศ ติดตามและประเมินผล จากนั้นผู้วิจัยนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กไปจัดประชุมกลุ่มสนทนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินความเหมาะสม ซึ่งพบว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนมีความเหมาะสมอยู่มากที่สุดเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีความเหมาะสม เป็นลำดับสุดท้าย

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, สมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The objectives of this research were to study, develop, and also to evaluate the possibility and advantage of a model of enriching the children taking-care teachers for the early childhood learning experience under the Local Administrative Authority in the lower Northeastern region. This research consists of 3 main stages; the first stage was to study the competencies of the children taking-care teachers for the early childhood learning experience by interviewing 5 experts. The tools used for interviewing was the interview form, and also study the level of the 275 children taking-care teachers for the early childhood learning experience. The five rating scale

questionnaires were used. The second stage was to construct and evaluate the possibility of the model as such by focus group discussion of 7 experts and the tools used for this was the possibility evaluation form. The third stage was to evaluate the possibility and advantage of the model by using the five rating scale questionnaires of possibility and advantage of enriching the 50 children taking-care teachers for the early childhood learning experience under the local administrative authority in the lower Northeastern region. In this case, percentage, mean, and standard deviation were also used for data calculation.

The results of this research were as follows:

1. The result of competency of the children taking-care teachers for the early childhood learning experience under the Local Administrative Authority in the lower Northeastern region by interviewing 5 experts about necessity and unnecessary, it was found that as a whole the children taking-care teachers for the early childhood learning experience was necessary and unnecessary with three items, namely the construction and the tool quality of learning, the supporting of the learners following the current situations, and activity arrangement for human being awareness. After that, the five rating scale questionnaires were constructed for collecting 234 samples out of 275 or 85 %. It was found that the children taking-care teachers for the early childhood learning experience as a whole was high, when considering each of them, it was found that the classroom management was high running in the first category, secondly, the design of learning experience was high and finally, learners' development was also high respectively.

2. A model development of enriching the children taking-care teachers for the early childhood learning experiences under the Local Authority in the Lower Northeastern Region consists of 1) rationale 2) objectives 3) concept of model monitoring and 4) the competency plan for the children taking-care teachers' development consisting of 4.1) purposes 4.2) contents for developing 4.3) methodology /activity of Developing by the office, and self-developing, 4.4) the result as required, and 4.5) supervision, monitoring and evaluating. After that, the focus group discussion by 7 experts was held for the possibility evaluation which was found that the model development of enriching the children taking-care teachers for the early childhood learning experiences under the Local Authority in the Lower Northeastern Region was

as a whole was all issues highest. The classroom management was firstly highest, secondary including the learners' developing and the design of learning experience was highest.

3. The result of possibility evaluation and advantage of the model development of enriching the children taking-care teachers for the early childhood learning experiences under the Local Authority in the Lower Northeastern Region found that all issues at a high level.

Keywords: Model Development, Children Taking-care Teachers, Early Childhood Centers.

บทนำ

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ปรับปรุงเนื้อหาหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับกฎหมายระเบียบและหนังสือสั่งการรวมทั้งอำนาจหน้าที่ตามบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมและเป็นปัจจุบันเพื่อรองรับนวัตกรรมต่างๆโดยมีวัตถุประสงค์ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปอย่างมีระบบมีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2551 และเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 – 2561) ซึ่งรัฐบาลมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพอันเป็นผลมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ที่ได้วางแนวทางเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาดังปรากฏในมาตรา 282 ว่ารัฐต้องให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นสำหรับเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นได้กำหนดไว้ในมาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐถึงแม้ในปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาใช้ฉบับพุทธศักราช 2550 แต่ในเรื่องบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ยังมีบัญญัติไว้เช่นเดิม

จากบทบัญญัติใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ส่งผลให้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พุทธศักราช 2542 ในมาตรา 16 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่รวมถึงการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยด้วย ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 18 ว่าการศึกษาปฐมวัยให้จัดในสถานพัฒนาปฐมวัยได้แก่ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่นและใน มาตรา 41 ได้บัญญัติว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการในท้องถิ่นเพื่อลดความซ้ำซ้อนในเรื่องการจัดบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็กจึงมีการถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดหน่วยงานต่างๆมาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลในอดีตก่อนที่จะมีการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัด การศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ก่อนแล้วหลายหน่วยงานได้แก่กรมพัฒนาชุมชน กรมศาสนา กรม ประชาสงเคราะห์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมอนามัยซึ่งแต่ละ หน่วยงานมีจุดประสงค์ในการจัดตั้งแตกต่างกันไปแต่โดยหลักใหญ่แล้วมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสถานที่ สำหรับดูแลเด็กก่อนวัยเรียนเพิ่มโอกาสให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อมมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย

จากสภาพการจัดการศึกษาที่ผ่านมาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น, 2551) พบว่า มาตรฐานผู้เรียนยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับปัจจัยที่ใช้ในการจัด การศึกษา ทำให้สถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเร่งพัฒนาระบบการเรียน และทรัพยากรเพื่อยกระดับมาตรฐานด้านผู้เรียนให้เพิ่มสูงขึ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้พบ จุดอ่อนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากรที่มี สมรรถนะสูง หรือขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่นเดียวกับ รายงานผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริม การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) ที่พบว่า สภาพปัญหาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การขาดแผนพัฒนาสมรรถนะครู และบุคลากรที่ชัดเจน ขาดการแนะนำ นิเทศช่วยเหลือ และติดตามผลการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้อง กับสภาพปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลที่ พบว่า มีการขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษา และที่มีอยู่มีวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ ขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

จากความสำคัญของปัญหาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญ จึงทำการศึกษาใน เรื่องนี้ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัด ประสพการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ จะมี

คุณค่าอย่างยิ่งในการใช้เป็นข้อมูลสำหรับพัฒนาบุคลากรในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ที่ จะเข้ามาปฏิบัติงานเป็นครูปฐมวัย และเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กให้มีการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะทำหน้าที่จัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง แบ่งการศึกษาคือวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอน มีขอบเขต การดำเนินการดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง แบ่งการศึกษาคือ เป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1.1 การศึกษาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กที่จำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้แก่ 1) อาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย 2 คน 2) ศึกษาพิเศษปฐมวัย 1 คน 3) ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยชำนาญการพิเศษ 1 คน 4) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กที่จำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ขั้นตอนที่ 1.2 การศึกษาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประจำปีการศึกษา 2560 จำนวน 5,503 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประจำปีการศึกษา 2560 จำนวน 275 คน โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สมรรถนะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นตอนที่ 2 การร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ขั้นตอนที่ 2.1 การร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

แหล่งข้อมูล เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยและผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1

ตัวแปรที่ศึกษา รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ขั้นตอนที่ 2.2 การประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ด้านความเหมาะสม

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 3 การประเมิน ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประจำปีการศึกษา 2560 จำนวน 50 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

1. การศึกษาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กที่จำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เกี่ยวกับสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. สมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีการดำเนินการวิจัยดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประจำปีการศึกษา 2560 มีจำนวนประชากร 5,503 คน จากจำนวนประชากรใช้วิธีการสุ่มร้อยละ 5 ได้จำนวน 275 คน โดยใช้การสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Rensis Likert, 1967) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีดังนี้ ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านปฐมวัยเกี่ยวกับการส่งเสริมสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กเพื่อเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามยกร่างแบบสอบถาม สมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานและกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของประธานและกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ แบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูผู้ดูแลเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.97 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ ในวันที่ 30 ตุลาคม 2560 – 15 มกราคม 2561 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามได้

จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 85 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 2 การร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยมีรายละเอียด ดังนี้ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ในขั้นตอนที่ 1 เสนอต่อประธานและกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณา และเสนอแนะ ร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยประกอบด้วย 3 ด้านคือ การออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยใช้สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในแต่ละด้านเรียงตามลำดับ 5 อันดับมาเป็นเนื้อหาในการพัฒนา นำร่างรูปแบบที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานและกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของประธานและกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

2. นำร่างรูปแบบมาดำเนินการหาความเหมาะสมโดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยการประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิ ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2561 เวลา 13.00 น. ณ ห้อง 4204 อาคารขวัญทองมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กปฐมวัย พิจารณาเห็นชอบโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Rensis Likert, 1967)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนำผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีเกณฑ์การแปลผลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประจำปีการศึกษา 2560 จำนวน 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมิน ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Rensis Likert, 1967)

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งไปรษณีย์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เริ่มเก็บข้อมูลในวันที่ 12- 30 มีนาคม 2561 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามได้จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์การแปลผลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ดังนี้

ผลการศึกษาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความจำเป็นของสมรรถนะ ครูผู้ดูแลเด็กว่ามีความจำเป็นหรือไม่จำเป็น พบว่าโดยภาพรวม สมรรถนะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กมีความจำเป็นเป็นส่วนใหญ่ และมีข้อที่ไม่จำเป็น จำนวน 3 ข้อความ ได้แก่ การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ การส่งเสริมให้ผู้เรียนติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ในสังคม และการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชน จากนั้นผู้วิจัยได้นำมาสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำไปสอบถามระดับสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 275 คน ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามได้จำนวน 234 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ด้านการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และด้านการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสุดท้าย

2. ร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย (1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) แนวคิดกำกับรูปแบบ (4) แผนการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้ 4.1) จุดประสงค์ 4.2) เนื้อหาการพัฒนา 4.3) วิธีการ/กิจกรรม ได้แก่ การพัฒนาโดยหน่วยงานต้นสังกัด และการพัฒนาโดยตนเอง 4.4) ผลที่ต้องการ และ 4.5) การนิเทศ ติดตามและประเมินผล

จากนั้นผู้วิจัยนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กไปจัดประชุมกลุ่มสนทนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินความเหมาะสม ซึ่งพบว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายด้านพบว่าด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนมีความเหมาะสมอยู่มากที่สุดเป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาผู้เรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับสุดท้าย

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยครูผู้ดูแลเด็ก ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก โดยภาพรวมพบว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้านพบว่าด้านการพัฒนาผู้เรียนมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และด้านการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก โดยภาพรวม พบว่า มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการพัฒนาผู้เรียนมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก และด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. จากการศึกษาระดับสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า ระดับสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณา

รายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ทั้งนี้เป็นเพราะครูผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ มีการจัดมุมประสบการณ์และสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนสามารถกำกับดูแลชั้นเรียนมีการกำหนดกติกาข้อตกลงสำหรับใช้ร่วมกันในห้อง มีการกำกับติดตามพฤติกรรมด้านระเบียบวินัยในชั้นเรียนและดูแลผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีความยุติธรรม รองลงมาได้แก่ ด้านการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะครูผู้ดูแลเด็กรู้จักใช้สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมีการนำผลการประเมินการจัดการเรียนรู้มาใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีการประยุกต์และนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสุดท้ายทั้งนี้ เป็นเพราะว่าครูผู้ดูแลเด็กยังขาดการสังเกตติดตามและประเมินผลผู้เรียนอย่างต่อเนื่องยังไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาทางช่วยเหลือผู้เรียนโดยการทบทวนในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาเด็กที่มีกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหาได้ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับ ประเสริฐ บุญมี (2554) ที่ศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมาพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคด้านครูพี่เลี้ยงหรือผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยทางด้านหลักสูตรการจัดกิจกรรมการวัดและการประเมินพัฒนาการของเด็ก

2. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้ยกร่างโดยผู้วิจัย มีองค์ประกอบ ได้แก่ 1. หลักการของรูปแบบ 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3. แนวคิดกำกับรูปแบบ 4. แผนการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก มีทั้งหมด 3 แผน ประกอบด้วย 4.1 จุดประสงค์ 4.2 เนื้อหาการพัฒนา 4.3 วิธีการ/กิจกรรม แบ่งเป็น การพัฒนาโดยหน่วยงานต้นสังกัด และการพัฒนาโดยตนเอง 4.4 ผลที่ต้องการ และ 4.5 การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล สอดคล้อง กับ ปรีดา ศรีเศษมาตย์ (2542) ที่ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า รูปแบบการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา และเทคนิควิธี

การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า วัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แนวคิดกำกับรูปแบบสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และหลักการและเหตุผลของรูปแบบมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และพิจารณาแผนการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก มีทั้งหมดสามแผนพัฒนาสมรรถนะในภาพรวมมีความ

เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายด้าน พบว่า แผนพัฒนาสมรรถนะ แผนที่ 3 สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้เพราะว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าจุดประสงค์ของแผนพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก ผลที่ต้องการ มีเนื้อหา สาระ ครอบคลุมสมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน รองลงมาคือ แผนพัฒนาสมรรถนะ แผนที่ 2 สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าจุดประสงค์ของแผนพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก มีวิธีการหรือกิจกรรมการพัฒนาโดยตนเอง มีการนิเทศติดตาม และประเมินผล สอดคล้องเหมาะสม และแผนพัฒนาสมรรถนะ แผนที่ 1 สมรรถนะด้านการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นอันดับสุดท้าย อาจเป็นเพราะว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะต้องมีความหลากหลาย และสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ

3. การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

การประเมินความเป็นไปได้ พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านความเป็นไปได้ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่มีกระบวนการขั้นตอนการพัฒนาอย่างชัดเจน มีหลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ แนวคิดกำกับรูปแบบ และแผนพัฒนาสมรรถนะของรูปแบบที่เหมาะสม มีแผนการพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน 3) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยมีจุดประสงค์ เนื้อหาการพัฒนาที่ชัดเจน มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาโดยตนเองและโดยต้นสังกัดที่หลากหลาย นอกจากนั้นทุกขั้นตอนในการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ครูผู้ดูแลเด็กจึงมีความเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

การประเมินความเป็นประโยชน์ พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านความเป็นประโยชน์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่มีกระบวนการขั้นตอนการพัฒนาอย่างชัดเจน มีหลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ แนวคิดกำกับรูปแบบ และแผนพัฒนาสมรรถนะของรูปแบบที่เหมาะสม มีแผนการพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน 3) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยมีจุดประสงค์ เนื้อหาการพัฒนาที่ชัดเจน มีวิธีการ/กิจกรรมการพัฒนาโดยตนเองและโดยต้นสังกัดที่หลากหลาย นอกจากนั้นทุกขั้นตอนในการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ครูผู้ดูแลเด็กจึงมีความเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติ ส่งเสริม สนับสนุน และติดตามอย่างต่อเนื่อง ในเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กในการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เพื่อให้ผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสบความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะ

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา ให้ แผนการพัฒนามีความยืดหยุ่น และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ต้องมีความหลากหลายของ วิธีการพัฒนา

1.3 แผนการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กดำเนินการตามขั้นตอนโดยการศึกษาสมรรถนะ ครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ วิเคราะห์และจัดเรียงความจำเป็นในการพัฒนา ออกแบบการดำเนินการพัฒนาตามแผนการพัฒนา นิเทศ ติดตาม และประเมินผล อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในมิติอื่น เช่น นำหลักชุมชนการเรียนรู้อย่างมืออาชีพมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนในระดับปฐมวัย

2.4 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาครูปฐมวัยในยุคไทยแลนด์ 4.0

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2551). **เครื่องมือการประเมินมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) และแบบกรอกผลการประเมินมาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คำดี จันทะเกษ. (2554). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น**

- พื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต (การบริหารและการพัฒนาการศึกษา).
มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจริญ ราชโสภา. (2554). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต (การบริหารและการ
พัฒนาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ทิตนา แคมมณี. (2546). **การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.**
กรุงเทพฯ: เมธีพิปส์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุริวิภาสาสน์.
- บุญส่ง หาญพานิช. (2550). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษา
ไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุสิตบัณฑิต(อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐ บุญมี. (2554). **ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์.** การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปรีดา ศรีเสมอมาตย์. (2542). **การศึกษาเพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม.** กรุงเทพฯ: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราช
กิจจานุเบกษา.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2550). **รายงานผลการวิจัย เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบาย
ส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). **ทฤษฎีการประเมิน.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). **กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554).** นนทบุรี: ออฟเซ็ท เพรส.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **การจัดการศึกษาปฐมวัยตาม
หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง.** กรุงเทพฯ: ชุมชน
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Rensis Likert. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale.** In Reading in
Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement.* New York: Wiley & Son.
(pp. 90-95)

ปัจจัยพยากรณ์ที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
Factors Predicting to Administrative Behavior in Accordance
with The Good Governance Concepts of The Basic Education School
Directors in Bangkok

ธีรัช ไชยยศ¹ ชูเกียรติ วิเศษเสนา² วรสิทธิ์ รัตนวราหะ²
มานะ สิ้นธุวานนท์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยพยากรณ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาปัจจัยพยากรณ์ที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครและ 4) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาปัจจัยพยากรณ์และระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูจำนวน 194 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 97 คน รวมจำนวน 291 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.991 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความสัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครโดยการจัดกลุ่มสนทนา ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน และนำผลการจัดกลุ่มสนทนามาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสรุปผล

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

² อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยพยากรณ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จิตวิญญาณความเป็นผู้บริหาร รองลงมาคือภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ และปัจจัยบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือกลยุทธ์รองลงมาคือ รูปแบบการบริหารจัดการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ บุคลากร

2. พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือหลักการมีส่วนร่วมรองลงมาคือ หลักการกระจายอำนาจ และหลักการระับผิดชอบ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หลักประสิทธิภาพ

3. ปัจจัยพยากรณ์ที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเป็นปัจจัยปัจจัยพยากรณ์ที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เป็น .421 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การถดถอยรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เป็น .432 นอกจากนี้ปัจจัยด้านค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม จิตวิญญาณความเป็นผู้บริหาร ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพบุคลากรระบบงาน ทักษะ โครงสร้างองค์กร และกลยุทธ์สามารถร่วมพยากรณ์

4. แนวทางพัฒนาปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) สำคัญ ได้แก่ การวางแผน, การจัดการ, การนำ และการกำกับ/ควบคุม 4) เงื่อนไขความสำเร็จ และ 5) แนวทางการพัฒนา ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับ มากที่สุด

คำสำคัญ: ปัจจัยพยากรณ์, พฤติกรรมการบริหาร, หลักธรรมาภิบาล, ผู้อำนวยการสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were as follows: 1) to study level of factors predicting of the basic education school directors in Bangkok, 2) to study level of administrative behavior in accordance with the good governance concepts of the basic

education school directors in Bangkok, 3) to study factors predicting to administrative behavior in accordance with the good governance concepts of the basic education school directors in Bangkok, and 4) to study the development guidance factors predicting to administrative behavior in accordance with the good governance concepts of the basic education school directors in Bangkok. The research methodology comprised of two phases. Phase one was to study level of factors predicting and administrative behavior in accordance with the good governance concepts of the basic education school directors in Bangkok, The samples of the research are 291 including 194 teachers and 97 school directors. The research instrument used in this study was questionnaire with rating scales, those questions were arranged in 2 aspects; factors predicting of the basic education school directors in Bangkok, and administrative behavior in accordance with the good governance concepts of the basic education school directors in Bangkok, The content validity of the questionnaire was evaluated by 5 experts to find its validity and the index item-objective congruence (IOC) value ranking from 0.60 - 1.00, and had high internal reliability, with Cronbach's alpha as 0.991. The statistical methods used to analyze the quantitative data were frequency, percentage, mean score and standard deviation, pearson's product moment correlation, stepwise multiple regression analysis. And phase two was the study The development guidance factors predicting to administrative behavior in accordance with the good governance concepts of the basic education school directors in Bangkok by focus group 9 experts, Data analysis employed means, standard deviation, and content analysis.

The research findings revealed as follows:

1. Factors predicting of the basic education school directors in Bangkok showed that personal factors of school directors was showed that overall level at higher level, the highest mean was the spirituality of the administrators, The second highest mean was ethical leadership, and the lowest mean was the professional administrators. And administrative factors was showed that overall level at higher level, the highest mean was strategy, the second highest mean was style, and the lowest mean was style.

2. Administrative behavior in accordance with the good governance concepts of the basic education school directors in Bangkok showed that the overall level, the

highest mean was participation principle, the second highest mean was responsibility principle, and the lowest mean was effectiveness principle.

3. Factors predicting to administrative behavior in accordance with the good governance concepts of the basic education school directors in Bangkok found that highest factors predicting to administrative behavior in accordance with the good governance concepts of the basic education school directors in Bangkok was style at the .01 level of significance, factor with the stepwise multiple regression analysis and coefficients in a raw score (B) of .421 In addition, it was found that the factors of shared values, the ethical leadership, the spirituality of the administrators, the professional administrators, staffs, system, skill, structure, and strategy are influencing factors that can co-predict administrative behavior in accordance with the good governance concepts of the basic education school directors in Bangkok.

4. The development guidance factors predicting to administrative behavior in accordance with the good governance concepts of the basic education school directors in Bangkok were consist as follows; 1) principle and reason, 2) objectives, 3) essence were consist as followed plan, organizing, leading, and Controlling. As Evaluated by the experts the appropriateness and the possibility of the development guidance factors predicting to administrative behavior in accordance with the good governance concepts of the basic education school directors in Bangkok was highest level.

Keywords : Factors Predicting, Administrative Behavior, Good Governance, Education School Directors

บทนำ

กรุงเทพมหานคร จัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 (ราชกิจจานุเบกษา, 2528) ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 บัญญัติในมาตรา 18 ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 และมาตรา 17 ซึ่งมาตรา 16 (9) การจัดการศึกษา และมาตรา 17 (6) การจัดการศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2542) กรุงเทพมหานครจึงมีอำนาจหน้าที่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 16 (9) และสำนักงานเขตจัดการศึกษาชั้น

พื้นฐาน ตามมาตรา 17 (6) ทั้งนี้ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องจัดรูปแบบการบริหารการศึกษาที่เหมาะสม (พรชัย เทพปัญญา และคณะ, 2561)

คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นคุณสมบัติขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาและถือเป็นหัวใจของการเป็นผู้นำ ผู้นำมีคุณธรรมจริยธรรมจะทำให้สมาชิกในองค์กรหรือคนในประเทศนั้นอยู่กันอย่างมีความสุข แต่ถ้าบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้นำไม่มีคุณธรรมจริยธรรมจะทำให้ประเทศชาติหรือองค์กรเดือดร้อนภาวะผู้นำจริยธรรมของผู้บริหารจึงนับว่ามีความสำคัญต่อการบริหารจัดการในโรงเรียนผู้นำสถานศึกษาจะต้องเป็นความหวังของการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านจริยธรรมต่อครูนักเรียนและบุคคลอื่นในสังคม (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2554) โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีคุณภาพจะต้องมีข้อกำหนดที่เป็นพันธสัญญาร่วมกันของทุกคน โดยพันธสัญญาดังกล่าวเป็นแกนของค่านิยมซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการมีธรรมาภิบาล

การส่งเสริมให้ระบบราชการไทยนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการบริหารราชการ เพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชน ตามเจตนารมณ์ของมาตรา 3/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้หน่วยงานของภาครัฐทุกหน่วยงาน นำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร โดยหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งประกอบด้วย 10 หลัก ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อสังคม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2560)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สังคมคาดหวังที่จะพัฒนาสมรรถภาพที่อยู่ในระดับสูงและมีวิถีทางที่แตกต่างเพื่อสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องระบบการประเมินผลผู้บริหารสถานศึกษาจึงยึดความคาดหวังสูงมากจากผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนในฐานะผู้นำทางการศึกษาเป็นผู้ประกันความสำเร็จของนักเรียนทุกคนโดยเป็นผู้มีจริยธรรมและทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น (Integrity) (New Leaders for New Schools, 2010) อันเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตนได้อย่าง มีเหตุผล รู้จักสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะพลเมืองไทย อีกทั้งยังขาดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างสมดุลในการจัดสรรและกระจายทรัพยากรอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา, 2557)

สถานศึกษาเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ด้านการให้บริการทางการศึกษาของชาติให้แก่สมาชิกในสังคม กิจกรรมการเรียนการสอนก่อให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นจะเกิดขึ้นที่สถานศึกษา เด็กจะเกิดการเรียนรู้ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขได้ก็อยู่ที่สถานศึกษาเป็นสำคัญ ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาเป็นผลมาจากความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารบางส่วนที่ยังมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในการจัดการศึกษา โดยส่วนสำคัญ คือการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ซึ่งเชื่อมโยงกับ

ประสิทธิผลของสถานศึกษา เนื่องจากหากผู้บริหารมีการพฤติกรรมทางการบริหารที่ดี ย่อมส่งผลสู่การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดีต่อสถานศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ผู้บริหารมีบทบาทในการสร้างความเชื่อมั่นวิธีคิดหรือหลักการที่สำคัญที่กำหนดขึ้นมาให้องค์กรยึดเป็นหลักสำคัญหรือที่เรียกว่าคุณค่าขององค์กร (Core Value) การทำงานให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องเกิดจากความเชื่อความปรารถนาในการทำงานของบุคลากรจึงมีคุณค่าที่สามารถเป็นพลังส่งเสริมให้องค์กรประสบความสำเร็จได้มาก (ศรุดา ชัยสุวรรณ, 2561)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาปัจจัยพยากรณ์ที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารและจัดการทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอย่างเหมาะสมทำให้ผู้บริหารมีความมั่นใจในการบริหารงานเพื่อช่วยในการตัดสินใจในการบริหารที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษาที่ได้วางไว้ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยพยากรณ์ที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครประกอบด้วย ปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยพยากรณ์ ได้แก่

- 1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย 1) จิตวิญญาณความเป็นผู้บริหาร 2) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 3) ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

1.2 ปัจจัยบริหาร ได้แก่ หลักการบริหารตามหลักแมคคินซี (McKinsey 7's Framework) ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์ (Strategy) 2) โครงสร้าง (Structure) 3) ระบบ (System) 4) รูปแบบ (Style) 5) การจัดการบุคคลเข้าทำงาน (Staff) 6) ทักษะ (Skill) 7) ค่านิยมร่วม (Shared value)

2. พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักประสิทธิผล 2) หลักประสิทธิภาพ 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาระดับปัจจัยพยากรณ์และระดับพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,394 คน ประกอบด้วย ครู จำนวน 944 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 450 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ครูและผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยวิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 302 คนโดยคิดสัดส่วนได้ ดังนี้ ครูจำนวน 205 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 97 คน รวมจำนวน 302 คน

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม จากการศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการสัมภาษณ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามในประเด็นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย แล้วจึงนำคำถามที่ได้จากการตรวจสอบ นำมาสร้างแบบสอบถาม ปัจจัยพยากรณ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครมี ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิค-เอิร์ท (Likert)

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปตรวจสอบคุณภาพ โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) มีรายละเอียด ดังนี้

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา เป็นการตรวจสอบว่าประเด็นที่นำมาสร้างเป็นปัจจัยพยากรณ์และพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้น

พื้นฐาน โดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยใช้ ค่าดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)(Index of Item – Objective Congruence) IOC โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60-1.00

2. การค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับครูและผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbrach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - coefficient) เท่ากับ 0.991

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยแจกแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 302 คน และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 96.36

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล ใช้สถิติสถิติเชิงบรรยายเพื่อบรรยายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ศึกษา โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัจจัยพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปลผลค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

3. ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) การแปลความหมายความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน กำหนดไว้ 5 ระดับ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2550)

4. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

1. ขั้นตอนที่ 1 ร่างแนวทางการพัฒนาปัจจัยพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยนำผลการศึกษาปัจจัยพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปที่ได้จากการขั้นตอนที่ 2 มาดำเนินการเขียนร่างแนวทางการพัฒนาปัจจัยพยากรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

2. ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบและยืนยันแนวทางการพัฒนาปัจจัยพยากรณ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดกลุ่มสนทนากลุ่มสนทนา (Focus Group) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาปัจจัยพยากรณ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร การจัดกลุ่มสนทนากลุ่มสนทนา (Focus Group) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) , ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) แล้วนำเสนอในรูปของตารางพร้อมกับคำบรรยายประกอบโดยมีเกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ผลการวิจัย

การวิจัยปัจจัยพยากรณ์ที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยพยากรณ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครปัจจัยส่วนบุคคลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือจิตวิญญาณความเป็นผู้บริหาร ($\bar{X}=4.45$) รองลงมาคือภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ($\bar{X}=4.39$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ($\bar{X}=4.20$) ส่วนปัจจัยบริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.22$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือกลยุทธ์ ($\bar{X}=4.26$) รองลงมาคือรูปแบบการบริหารจัดการ ($\bar{X}=4.25$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือบุคลากร ($\bar{X}=4.17$)

2. พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=4.35$) รองลงมาคือหลักการกระจายอำนาจ ($\bar{X}=4.32$) และหลักการรับผิดชอบ ($\bar{X}=4.32$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือหลักประสิทธิภาพ ($\bar{X}=4.21$)

3. ปัจจัยพยากรณ์ที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเป็นปัจจัยปัจจัยพยากรณ์ที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เป็น .421 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การถดถอยรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เป็น .432 นอกจากนี้ปัจจัยด้านค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม จิตวิญญาณความเป็นผู้บริหาร ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพบุคลากรระบบงาน ทักษะ โครงสร้างองค์กร และกลยุทธ์สามารถร่วมพยากรณ์ และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = -4.582 + .421(X2g) + .206(X2j) + .204(X1b) + .137(X1a) + .069(X1c) \\ + .064(X2h) + .045(X2f) + .031(X2i) + .017(X2d) + .167(X2e)$$

สมการถดถอยพหุคูณในรูปแบบมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .432(X2g) + .200(X2j) + .196(X1b) + .130(X1a) + .070(X1c) \\ + .061(X2h) + .045(X2f) + .029(X2i) + .016(X2d) + .162(X2e)$$

4. แนวทางพัฒนาปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) สารสำคัญ ได้แก่ การวางแผน, การจัดการ, การนำ และการกำกับ/ควบคุม 4) เงื่อนไขความสำเร็จ และ 5) แนวทางการพัฒนา ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยพยากรณ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จิตวิญญาณความเป็นผู้บริหารรองลงมาคือ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารงาน เพราะหากผู้บริหารสถานศึกษามีจิตวิญญาณหรือจิตระดับจิตใต้สำนึกไม่จำเป็นต้องใช้สมองในการแยกแยะเหตุผลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรชัย ศิริกาญจนไพศาล (2550) ที่วิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพของวิทยาลัยเทคนิคตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1-6 พบว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ด้านมีจิตวิญญาณนักบริหารอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอัครเดช บุญมี (2551) ที่วิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ตามทัศนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 2 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามทัศนะของครูด้านมีจิตวิญญาณนักบริหารอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้งานวิจัยของ อำนาจ อยู่คำ (2551) ที่วิจัยเรื่องจิตวิญญาณของผู้บริหาร ในโรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ พบว่าผลการศึกษาระดับจิตวิญญาณของผู้บริหารพบว่าโดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายและผู้บริหารสถานศึกษาทั่วไปมีจิตวิญญาณของผู้บริหารอยู่ในระดับสูงโดยผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบมีจิตวิญญาณของผู้บริหารอยู่ในลำดับสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายและผู้บริหารสถานศึกษาทั่วไปตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 5 ด้านพบว่าจิตวิญญาณของ

ผู้บริหารด้านความรักความปรารถนาดีด้านความจริงใจเสียสละด้านความสามารถทางปัญญาด้านความเป็นผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบมีจิตวิญญาณของผู้บริหารอยู่ในระดับสูงที่สุด ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายและผู้บริหารสถานศึกษาทั่วไปอยู่ในระดับสูงตามลำดับและจิตวิญญาณด้านแรงบันดาลใจผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบและผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายมีจิตวิญญาณของผู้บริหารอยู่ในระดับสูง จากผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดนัย ประสูตรแสงจันทร์ และคณะ (2557) ที่วิจัยเรื่ององค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้อำนวยการโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนมีภาวะผู้นำทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับที่มากตามลำดับดังนี้ภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำความเป็นโรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีนรองลงมาคือ ภาวะผู้นำทางจริยธรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ภาวะผู้นำด้านยุทธวิธีและภาวะผู้นำการจัดองค์กรส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือความเป็นผู้บริหารมืออาชีพทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันโลกและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่และพฤติกรรมการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่เพื่อให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพอย่างแท้จริงและให้การบริหารจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลซึ่งจะเห็นได้ว่าความสำเร็จและประสิทธิภาพของสถานศึกษาจะมีมากเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถและทักษะบริหารงานของผู้บริหารเพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้บริหาร

ส่วนปัจจัยบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือกลยุทธ์รองลงมาคือโครงสร้างและค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์กร ทั้งนี้อาจ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้มีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการเนื่องจากกลยุทธ์ (Strategy) เป็นการวางแผนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความคงศักยภาพในการสร้างความสามารถทางการแข่งขันที่เหนือกว่าคู่แข่งและเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ashu (2013) ที่กล่าวว่า การที่จะเป็นองค์กรที่ดีเลิศต้องมีการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานในด้านกลยุทธ์ขององค์กรที่ต้องมีเป้าหมายและพันธกิจที่สอดคล้องกันอีกทั้งต้องให้การพัฒนาและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านโครงสร้างขององค์กรควรมีความเหมาะสมเพื่อนำไปสู่เป้าหมายและมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานลดความซ้ำซ้อนและทำให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ และสอดคล้องกับ ฉันทพิชญ์ อาริยะโรจน์กุลและคณะ (2556) ที่ศึกษา ความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงกลยุทธ์กับความสามารถทางการแข่งขันด้านการศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชนกลุ่มเครือข่ายเบญจมิตรวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า การให้ความสำคัญของปัจจัยเชิงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้ด้านกลยุทธ์ รองลงมาคือ ด้านทักษะ ด้านรูปแบบการบริหารงาน ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านค่านิยมร่วมด้านระบบ และด้านบุคลากรและ

นิวัฒน์ โสพันนาและคณะ (2561) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาารายด้านพบว่าด้านการวางแผนกลยุทธ์อยู่ในระดับมากส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือรูปแบบการบริหารจัดการ

อาจเป็นเพราะว่าด้านรูปแบบการบริหารจัดการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครนั้นอาจต้องมีการบริหารจัดการในแต่ละฝ่ายที่สอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวกันและรูปแบบการบริหารจัดการต้องชัดเจนและด้านค่านิยมร่วมโดยที่องค์กรควรมีบรรทัดฐานที่ยึดถือร่วมกันและบุคลากรทุกคนในองค์กรยอมรับความเชื่อและค่านิยมร่วมกันทำให้มีวัฒนธรรมองค์กรที่ดีและเข้มแข็ง

2. พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือหลักการมีส่วนร่วมรองลงมาคือหลักการกระจายอำนาจ และหลักการรับผิดชอบต่อสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันตรี คุปตะวาทีน และ ฐิติพัฒน์ หิรัญนิธิธำรง (2560) ที่ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรวิทยาลัยทองสุขการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรวิทยาลัยทองสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม รองลงมาคือด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และน้อยที่สุดคือด้านความโปร่งใส ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือหลักประสิทธิผลทั้งนี้ โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานครควรมีการบริหารงานที่กำหนดเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจนเป็นไปตามบริบทของโรงเรียน

3. ปัจจัยพยากรณ์ที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเป็นปัจจัยปัจจัยพยากรณ์ที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครมากที่สุด

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก รูปแบบการทำงาน (Style) โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน มีความมุ่งมั่นในการทำงานมีความสามารถในการจูงใจเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานอันจะส่งผลให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงานของทีมงานและบุคลากรในองค์กรส่งผลต่อทัศนคติในการทำงานในเชิงบวกและเกิดการพัฒนางานเป็นระบบและต่อเนื่อง

4. แนวทางพัฒนาปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลนัธ นระวาศ์ (2560) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาปัจจัยทั้ง 2 ด้าน คือ ปัจจัยด้านโรงเรียนและปัจจัยด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย

สาระการพัฒนา จุดประสงค์ แนวทางการพัฒนา และวิธีการประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลงานวิจัยไปใช้

1.1 ด้านความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ผู้บริหารควรมีการพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะบริหารงานของผู้บริหารในการบริหารให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกเพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษานอกจากนี้เพื่อให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพอย่างแท้จริงผู้บริหารควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอีกทั้งผู้บริหารการศึกษาระดับสูงจากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานครควรนำผลการวิจัยนี้ใช้เป็นแนวทางในการจัดประชุมอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ก้าวสู่ความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการกำหนดคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในการสรรหาบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นมืออาชีพได้

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติงาน มีทิศทางยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจนมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐานรวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อให้เกิดหลักประสิทธิผล (Effectiveness) ในการบริหารสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ตัวแบบ 7S's ของแมคคินซี ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครหรือโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคอื่น ๆ อาจได้ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัศึกษามีคุณภาพที่สูงขึ้น

2.2 ควรศึกษาแนวทางพัฒนาปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครหรือระดับมัธยมศึกษา ที่ไม่ได้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.3 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครเพื่อให้ทราบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นมืออาชีพที่โดดเด่นและมีประสิทธิภาพสูงแต่ละด้านอย่างไรซึ่งสามารถนำมาใช้ในประเมินผลการบริหารจัดการงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาได้ต่อไป

บรรณานุกรม

- กมลนันท์ นะรวางค์และคณะ. (2560). “แนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”. **วารสารชุมชนวิจัย**. 11 (3) : 40-52.
- จันตรี คุปตะวาทีนฐิติพัฒน์ หิรัญนิธิธำรง. (2560). “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากรวิทยาลัยทองสุขการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรวิทยาลัยทองสุข”. **วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.** 10(1) : 297-310.
- ฉันทพิชญ์ อาริยะโรจน์กุล และคณะ. (2556). “ความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงกลยุทธ์กับความสามารถทางการแข่งขันด้านการศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชนกลุ่มเครือข่ายเบญจมิตรวิชาการ”. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี**. 7 (1) : 56-64.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2550). **สถิติเพื่อการวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- दनัย ประสูตรแสงจันทร์ และคณะ. (2557). องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้อำนวยการโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **วารสารบริหารการศึกษา มศว**. 11 (20) : 39-49.
- นิวัฒน์ โสพันนา และคณะ. (2561). “กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4”. **รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings) การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2561 วันที่ 15-16 กุมภาพันธ์ 2561**. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. หน้า 663-672.
- บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา. (2557). “การสร้างจิตสำนึกของความเป็นไทย ค่านิยม เพื่อการต่อต้านป้องกันการทุจริต คอร์รัปชั่น”. **วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**. 6(1) : 248-264.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พรชัย เทพปัญญา และคณะ. (2561, พฤษภาคม - สิงหาคม). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. **Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ (ฉบับภาษาไทย)**. 11 (2). 476-492.
- พรชัย ศิริกาญจน์ไพศาล. (2550). **คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพของวิทยาลัยเทคนิคตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏกาญจนบุรี.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2528). **พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528**. เล่ม 102 ตอนที่ 115 (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 31 สิงหาคม 2528.

- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. เล่ม 114 ก ตอนที่ 48 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน
2542.
- ศรดา ชัยสุวรรณ. (2561). “การพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2560). คู่มือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อป้องกัน
ผลประโยชน์ทับซ้อน. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <https://www2.opdc.go.th/uploads/files/2561/MannualConflict21361.pdf>
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2554). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical Leadership). (ออนไลน์). สืบค้น
จาก suthep.crru.ac.th/. เมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2556.
- อัครเดช บุญมี. (2551). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ ตามทัศนะของครูใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2. ภาคนิพนธ์ครุศา
สตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- อำนาจ อยู่คำ. (2551). “จิตวิญญาณของผู้บริหารในโรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบ”. วารสาร
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 19 (1) : 85-98.
- เอกชนไทย”. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 15(1) (28) : 34-47.
- Ashu, S. (2013). “A Study of Role of McKinsey’s 7S Framework in Achieving
Organizational Excellence”. *Organization Development Journal*, 31(3) : 39-50.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). “Determining Sample Size for Research
Activities”. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3) : 607-610
- New Leaders for New Schools.(2010).*Evaluating Principals : Balancing accountability
with Professional Growth*. New York : Sage.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค

ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

The Factors Affecting Technological Media for Teaching in the Age of

Thailand 4.0 Administration in Schools under Secondary

Education Service Area 3, Phranakhon Si Ayutthaya Province

พงษ์ศักดิ์ ลาภสอาดพร¹ สมชัย พุทธา²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่วิจัย คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 297 คน ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอย่างง่าย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยด้านการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับหนึ่ง คือ บุคลากร รองลงมา คือ การบริหารจัดการ งบประมาณ และอันดับสุดท้าย คือ วัสดุอุปกรณ์

2. การบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับหนึ่ง คือ ด้านผลลัพธ์การจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านนโยบาย การจัดการเรียนรู้ ด้านกระบวนการและการจัดการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และอันดับสุดท้าย คือ ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการจัดการเรียนรู้

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยทองสุข E-Mail: saksuper1@hotmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา

3. ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้รับเลือกเข้าสมการตามลำดับ ประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ มีค่าประสิทธิภาพในการทำนายร้อยละ 0.3 สามารถเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{\text{tot}} = 3.967 + -.030 (X_1) + .026 (X_2) + .002 (X_3) + .052 (X_4)$$

คำสำคัญ : การบริหาร, สื่อเทคโนโลยี, การจัดการเรียนรู้, ไทยแลนด์ 4.0

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the factors affecting technological media for teaching in the age of Thailand 4.0 administration in schools under Secondary Education Service Area 3 Phranakhon Si Ayutthaya Province, and 2) factors of media usage for learning management in Thailand 4.0 era at schools under Secondary Education Service Area 3, Phranakhon Si Ayutthaya Province. The sample of this study were 297 teachers at schools under Secondary Education Service Area 3 Phranakhon Si Ayutthaya Province by using simple random sampling. The statistical instrument of this research was questionnaire. The analytical statistics consisted of mean, standard deviation, and simple multiple regression analysis.

The results revealed that;

1. The factors of administration in the overview was at the highest level, and when considering each aspect showed that were firstly the personnel aspect, then the management aspect, the budget aspect, and lastly the materials aspect.

2. The media management for learning management in overall was at the highest level, and when considering each aspect showed that were firstly the consequence of learning management, then the learning management policies, the process and management of media usage for learning management, and lastly the resources and environment for learning management.

3. The factors affecting technological media for teaching in the age of Thailand 4.0 administration in schools under Secondary Education Service Area 3, Phranakhon Si Ayutthaya Province that were selected and put into the equation that were personnel, budget, materials, and management aspects, respectively, and the forecasted efficiency value was 0.3%. The Equation was written as below:

$$\hat{Y}_{tot} = 3.967 + -.030 (X_1) + .026 (X_2) + .002 (X_3) + .052 (X_4)$$

Keywords : Administration, Technological Media, Teaching, Thailand 4.0

บทนำ

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับแล้วว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology หรือ IT) ได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และมีบทบาทสำคัญในด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การบริการสังคม สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม รวมทั้งด้านการศึกษา ซึ่งการมีบทบาทสำคัญนี้ อาจกล่าวได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศหรือไอทีนั้นเปรียบเหมือนเครื่องจักรที่สามารถรองรับข้อมูลข่าวสารมาทำการประมวลผล และการแสดงผลตามที่ต้องการได้รวดเร็ว โดยอาศัยองค์ประกอบอื่น ๆ ช่วยในการจัดการ ได้แก่ โปรแกรมปฏิบัติการ โปรแกรมชุดคำสั่งต่าง ๆ และที่สำคัญคือ ผู้ที่จะตัดสินใจหรือสั่งการให้ทำงานได้ถูกต้องตามเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ใช้ ผู้บริหาร และผู้ชำนาญการ หรือนักเทคโนโลยีสารสนเทศโดยตรง (ชม ภูมิภาค, ม.ป.ป.)

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2559) ได้กล่าวว่า “การศึกษาในยุค ไทยแลนด์ 4.0” มีความหมายมากกว่าการเตรียมความพร้อมของคนหรือให้ความรู้กับคนเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ กล่าวคือ นอกจากให้ความรู้แล้ว ต้องทำให้เขาเป็นคนที่รักที่จะเรียน มีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วย นั่นก็คือการสร้างคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นทักษะในการคิดวิเคราะห์เป็นหลัก ในขณะเดียวกัน ไทยแลนด์ 4.0 คือ การพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัย มีรายได้มากขึ้น และก้าวพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยจะต้องผลิตนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ และต้องสามารถติดต่อกับขายกับนานาประเทศได้ด้วย ดังนั้น การศึกษาจึงต้องเร่งดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ให้กับเด็กไทย ได้เข้าก้าวสู่ ไทยแลนด์ 4.0 อย่างเป็นรูปธรรมในหลายด้าน เช่น การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เป็นหัวใจสำคัญในการสื่อสารกับนานาชาติ ทั้งเพื่อการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความรู้ การประสานความร่วมมือ และการค้าขาย ซึ่งที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการยกระดับภาษาอังกฤษของประเทศผ่านโครงการสำคัญต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาครูภาษาอังกฤษผ่านกระบวนการ Boot Camp, จัดทำแอปพลิเคชัน Echo Hybrid, Echo English เป็นต้น การส่งเสริมการเรียนการสอน วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสะเต็มศึกษา (STEM Education) เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องของโลกและวัตถุต่าง ๆ ในขณะเดียวกันเด็กไทยในอนาคตก็ต้องคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของไทยที่ดีงาม ควบคู่กับการเรียนรู้ศาสตร์ใหม่ ๆ ที่มีความทันสมัยด้วยเช่นกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และหัวหน้างานส่งเสริมเทคโนโลยีการศึกษาและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน จึงมีความสนใจวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์

4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1,259 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3, 2560: 10)
2. กลุ่มตัวอย่างที่วิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 297 คน ได้มาจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และเมอร์แกน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่กำหนดจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย มากำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ (Operational Definition) เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามตามคำนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบให้เลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่องที่มีคำตอบให้เลือกแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม เรื่อง การบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายการจัดการเรียนรู้ ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านกระบวนการและการจัดการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านผลลัพธ์การจัดการเรียนรู้ โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่องที่มีคำตอบให้เลือกแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 4 ด้าน ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ ทั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์ของเบสท์

ตอนที่ 3 การบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายการจัดการเรียนรู้ ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านกระบวนการและการจัดการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านผลลัพธ์การจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์ของเบสท์

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 297 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุ 30-40 ระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-25,000 บาท และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี

2. ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า อันดับหนึ่ง คือ บุคลากร รองลงมา คือ การบริหารจัดการ งบประมาณ และอันดับสุดท้าย คือ วัสดุอุปกรณ์

3. การบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า อันดับหนึ่ง คือ ด้านผลลัพธ์การจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านนโยบายการจัดการเรียนรู้ ด้านกระบวนการและการจัดการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และอันดับสุดท้าย คือ ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการจัดการ

4. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภายใต้ขอบเขตเนื้อหาปัจจัยด้านการบริหาร 4 ด้าน ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ และการบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายการจัดการเรียนรู้ ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านกระบวนการและการจัดการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านผลลัพธ์การจัดการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) จากผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยด้านการบริหารทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อการบริหารสื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่มีค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) อยู่ในระดับที่ต่ำ (.003)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้ ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามผลการวิจัยที่พบและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ด้านนโยบายการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับหนึ่ง คือ โรงเรียนส่งเสริมให้เทคโนโลยีสามารถสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างทั่วถึง รองลงมา คือ มีการใช้เทคโนโลยีกับการบริหารจัดการภายในโรงเรียน กำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน กำหนดนโยบายในการจัดการและเผยแพร่สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน และอันดับสุดท้าย คือ กำหนดให้มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับ นันธิยา มงคล (2550: 124-135) ศึกษาเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี ด้านนโยบายในการส่งเสริมและให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศ ในระบบอินเทอร์เน็ต ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ในระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อการเรียนรู้การสอนของครู ด้านนโยบายในการส่งเสริมและให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศในระบบอินเทอร์เน็ตโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อและข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดนโยบายในการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในระบบ

2. ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับหนึ่ง คือ ติดตั้งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงทั้งโรงเรียน รองลงมา คือ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน มีการปรับปรุงห้องปฏิบัติการ และจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ให้กับนักเรียนอย่างเพียงพอ และอันดับสุดท้าย คือ มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่พร้อมใช้งานอย่างเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อเทคโนโลยี สอดคล้องกับ นันธิยา มงคล (2550: 124-135) ศึกษาเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อ การเรียนการสอนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาญจนบุรี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในระบบอินเทอร์เน็ตปัญหา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อการเรียนรู้การสอนของครู ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในระบบอินเทอร์เน็ตโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับปานกลางทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้งานในระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษาไม่เพียงพอ

3. ด้านกระบวนการและการจัดการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับหนึ่ง คือ ครูนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้เป็น เครื่องมือในการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ พรชัย เจตมานัน และคณะ (2559) ที่ กล่าวว่า การพัฒนาการศึกษาภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21 มีปัจจัยหลักของการใช้ เทคโนโลยีให้เกิดความคุ้มค่า ได้แก่ การใช้อินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการ ค้นหาความรู้ เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญ ดังนั้น ทางการศึกษาต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าถึง Internet ได้ง่าย มากกว่ามอง Internet เป็นผู้ร้ายแล้วกลัวว่าผู้เรียนจะใช้ Internet ไปในทางที่ไม่ดี ไม่สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ รองลงมา คือ ครูมีความ สามารถในการผลิตสื่อเทคโนโลยีเพื่อ การเรียนการสอน ครูได้รับอบรมทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต มีเครือข่ายความ ร่วมมือของครูผู้สอนภายในโรงเรียนในการใช้สื่อเทคโนโลยี และอันดับสุดท้าย คือ มีระบบทะเบียน การใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับ นันธิยา มงคล (2550: 124-135) ศึกษาเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้การสอนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาญจนบุรี ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในระบบอินเทอร์เน็ต เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ เพื่อเพิ่ม ความรู้

4. ด้านผลลัพธ์การจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่หนึ่ง คือ การใช้สื่อเทคโนโลยีในกิจกรรมการเรียนการสอนมีประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รองลงมา คือ ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าถึงระบบเครือข่าย เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ มีหลักสูตรหรือเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี การใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นไปตามนโยบายที่กำหนด และอันดับสุดท้าย คือ มีสื่อเทคโนโลยีไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ สอดคล้องกับ สายสุตา ปันตระกูล และคณะ (2555: 67-72) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนระดับอนุบาล ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนระดับอนุบาลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูส่วนใหญ่มีหลักในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนโดยเลือกตามเนื้อหาของหน่วยการเรียนการสอน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ อาจเนื่องมาจากเนื้อหาสาระของบทเรียนในระดับอนุบาลมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนที่เหมาะสมกับพัฒนาการของช่วงวัย โดยเฉพาะเด็กในยุคปัจจุบันเติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีสารสนเทศ การดูแลเด็กให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ ครูควรให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็กไปพร้อม ๆ กัน เปิดโอกาสให้เด็กได้ลองสัมผัสรู้จักอุปกรณ์ต่าง ๆ และมีการทดลองใช้โปรแกรมสื่อการสอนที่บรรจุเนื้อหาบทเรียนที่มีภาพและสีสันสวยงามจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. สถานศึกษาควรสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด
2. สถานศึกษาควรสำรวจความต้องการและให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาสื่อเทคโนโลยี ให้เพียงพอต่อความต้องการใช้งานสำหรับนักเรียนและครู
3. สถานศึกษาควรมีการจัดหาสื่อเทคโนโลยีที่ตรงตามความต้องการและสามารถใช้งานได้ประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด
4. สถานศึกษาควรมีการบริหารจัดการด้านสื่อเทคโนโลยี โดยมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ครอบคลุมและส่งผลต่อการบริหารสื่อเทคโนโลยีอย่างหลากหลายกว่านี้
2. ควรมีการเก็บข้อมูลการวิจัยให้สอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มากกว่านี้

บรรณานุกรม

- ชม ภูมิภาค. (ม.ป.ป.). เทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา. เอกพล เทียมแสน (รวบรวม). (ออนไลน์). สืบค้นจาก <https://sites.google.com/a/phrae2.go.th/itec/institution>.
- นันทิยา มงคล. (2550). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาญจนบุรี. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- พรชัย เจตามาน และคณะ. (2559). การพัฒนาการศึกษาภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21. บทความการศึกษา: ครูบ้านนอกดอทคอม. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: https://www.kroobannok.com/news_file/p81770280746.pdf
- สายสุตา ปันตระกูล และคณะ. (2555). การศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนระดับอนุบาลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. (2560). ข้อมูลพื้นฐานสถานศึกษาในสังกัด, แผนพัฒนาการศึกษา 5 ปี (2560 - 2564) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (นนทบุรี - พระนครศรีอยุธยา). นนทบุรี: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. หน้า 10.

การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม
The Development of Reading and Writing Skills for the Fifth Grade
Students to Learn the Thai Language by Using
the Multimedia Learning Package

นิธิพันธ์ สิริชมะนันท์¹ ดุจเดือน ไชยพิชิต²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม ตามเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และ 2) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม เฉลี่ยร้อยละ 70 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนห้วยยางวิทยาสรรพ์ อำเภออุบลรัตน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 มี 1 ห้องเรียนจำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 4 ชนิด ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม จำนวน 6 แผน 2) สื่อประสม ประกอบด้วย นิทานอิเล็กทรอนิกส์ สื่อมัลติมีเดีย และ แบบฝึกทักษะ จำนวน 6 ชุด 3) แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านและการเขียนเป็นแบบอัตนัยจำนวน 6 ข้อ และ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นปรนัยแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ย 8.58 คิดเป็นร้อยละ 85.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สื่อประสม จากการทดสอบมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 25.94 คิดเป็นร้อยละ 88.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

² อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะ, การอ่านและการเขียน, นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5, การใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม

Abstract

This research was aimed to 1) develop the reading and writing skills for the fifth grade students to learn the Thai language by using the multimedia learning package as the criterion set at the percentage of 70, and 2) develop the learning achievement of the said group, tasks, and criterion. The target group was the fifth grade students at Huayyangwittayasan School in Ubolratana District, Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4, during the second semester of the academic year 2017, with one class of 18 students. The research tools consisted of 4 types: 1) six learning plans for reading and writing with multimedia; 2) six multimedia learning packages comprising electronic stories, multimedia, and exercises; 3) six items of subjective test on reading and writing skills; and 4) thirty items of 4 choices for the achievement test. The data were analyzed by using of basic statistics including: percentages, mean, and standard deviation.

The research findings revealed that;

1. Reading and writing skills for the fifth grade students to learn the Thai language by using the multimedia learning package had the average score of 8.58 (85.83 %)
2. The learning achievement in the reading and writing skills, which was higher than the set criterion at 70 percent, and the average learning achievement was 25.94 (88.89 %), which was also higher than the set criterion at 70 percent.

Keywords : Development of Skills, Reading and Writing, The Fifth Grade Students, Multimedia Learning Package

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้กำหนดสาระมาตรฐานและตัวบ่งชี้เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด ด้านสาระการอ่าน มาตรฐานที่ 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่านและเขียน ส่วนตัวชี้วัดของการอ่านสำหรับ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คือ ผู้เรียนสามารถเขียนและอ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ ประโยค บทความ และเข้าใจความหมายภาษาไทยตามบัญญัติคำที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่ง สุนันท์ อัญชลีกุล (2546: 13) ได้กล่าวถึง คำในภาษาไทยว่า มีทั้ง คำพยางค์เดียว และคำหลายพยางค์ คำพยางค์เดียวส่วนมาก เป็นคำพื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น คำเกี่ยวกับธรรมชาติ คำเกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย คำเกี่ยวกับสัตว์ คำเกี่ยวกับเครือญาติ คำเกี่ยวกับพืช ผลไม้ และ คำเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกัน ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จาก แหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบบการคิดวิเคราะห์ วิจัย และ สร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทาง นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้าน วัฒนธรรม ประเพณีและสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่ คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 37)

การอ่านและการเขียน ถือเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญ และจำเป็นมากในการ ดำรงชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน เพราะวิทยาการและเทคโนโลยี ๆ ได้เปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้าไป อย่างรวดเร็วจนกลายเป็นสังคมข่าวสารข้อมูล ๆ ที่ต้องอาศัยการอ่านและการเขียน จึงจะสามารถ เข้าใจและสื่อความหมายกันได้ถูกต้อง แม้จะมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดต่อสื่อสาร แต่ไม่ สามารถทดแทนการอ่านได้ ครูผู้สอนจึงควรฝึกทักษะการอ่านและการเขียนให้แก่ผู้เรียนในระดับ ประถมศึกษา และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ 2542: 3; วรรณ โสมประยูร 2553: 127, 254)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้น จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ปีการศึกษา 2559 มีปัญหาการ อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้จำนวนมาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จึง จัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยอ่านออกเขียนได้ครบ 100% นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ขึ้น เพื่อสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย ให้ทุกโรงเรียนจัดการเรียนการสอนเน้นนักเรียนอ่านออกเขียนได้ 100% จากการประเมินผล ความสามารถด้านการอ่านออกเขียนได้ครั้งที่ 1 – 5 มา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 4 พบว่า โรงเรียนยังมีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่มีผลการอ่านและการเขียนต่ำกว่า มาตรฐาน จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวมี

ความสามารถในการอ่านออก เขียนได้ อ่านรู้เรื่องและสื่อสารได้ โดยได้มีการวางแผนร่วมกันทั้งในระยะเร่งด่วน และระยะยาว

ปัจจุบัน โรงเรียนห้วยยางวิทยาสรรพ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 5 บางคนที่ยังอ่านหนังสือไม่คล่อง การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย พร้อมทั้งวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนห้วยยางวิทยาสรรพ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่าในปีการศึกษา 2559 ผลการประเมินในเนื้อหาการอ่านและการเขียนยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนมีปัญหาทางการเขียนสะกดคำไม่ถูกต้องและอ่านไม่ออก เมื่อนักเรียนเขียนสะกดคำไม่ได้ย่อมส่งผลให้อ่านไม่ออกตามมาด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำและการที่นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนสะกดคำไม่ถูกต้องยังมีผลกระทบต่อไปในการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นอีกด้วย (กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2559)

สื่อประสมเป็นนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ ที่ให้ทั้งความรู้ ให้ทักษะและความสนุกสนานไปพร้อมๆ กัน ส่งเสริมให้นักเรียนได้สนใจและศรัทธาในวิชาภาษาไทยมากขึ้นมีหลายเทคนิคเช่น การสอนแบบการ์ตูน การสอนโดยใช้นิทาน สื่อมัลติมีเดีย และการใช้แบบฝึกทักษะ (ทวีศักดิ์ กาญจนสุวรรณ, 2546) ซึ่งสามารถใช้สื่อเหล่านี้ไปพร้อมกันได้ เรียกว่าสื่อประสม ทำให้นักเรียนเกิดความไม่เบื่อหน่าย เพราะมีการเปลี่ยนสิ่งเร้าอยู่ตลอดเวลา ทำให้นักเรียนได้รับความรู้กว้างขวางและเข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น เป็นการประหยัดเวลาทำให้นักเรียนเกิดความรู้ได้รวดเร็ว เพราะได้เรียนจากสื่อการเรียนการสอนที่แตกต่างกันหลายๆ อย่างเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนทั้งวิธีสอนกลวิธีและการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกันได้

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จึงมีความสนใจพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนโดยใช้สื่อประสม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนห้วยยางวิทยาสรรพ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับครูผู้สอน และฝึกนักเรียนให้สนใจที่จะนำไปฝึกตนเองให้อ่านและการเขียนอย่างถูกต้อง กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการใช้แบบฝึกทักษะ เกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาไทยเป็นพื้นฐาน เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม ตามเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

2. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม ตามเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้สื่อประสม ประกอบด้วย นิทานอิเล็กทรอนิกส์ สื่อมัลติมีเดีย และแบบฝึกทักษะศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการอ่านและการเขียน ผ่านการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม จำนวน 6 แผน ประกอบด้วย นิทานอิเล็กทรอนิกส์ สื่อมัลติมีเดีย และ แบบฝึกทักษะ (นวไล หนูมี, 2529) เพื่อพัฒนาด้านทักษะการอ่านและการเขียนของผู้เรียน

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) ที่มีการวัดผลหลังการทดลองอย่างเดียว (One Group Post-test Design) (เสริมพงศ์ วงศ์มลาไสย, 2548: 57)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนห้วยยางวิทยาสรรพ์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 17 คน (กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนด้วยชุดการเรียนรู้สื่อประสม ประกอบด้วย นิทานอิเล็กทรอนิกส์ สื่อมัลติมีเดีย และแบบฝึกทักษะ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการอ่านและทักษะการเขียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสมที่สร้างขึ้นจำนวน 6 แผน โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พร้อมชี้แจงและอธิบายวิธีการศึกษาจากชุดการเรียนรู้สื่อประสมทั้ง 6 ชุด ให้นักเรียนเข้าใจและมีความพร้อมที่จะศึกษาจากแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง
2. ชุดการเรียนรู้สื่อประสม เรื่องการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 6 ข้อ

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองสอนด้วยตนเองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนห้วยยางวิทยาสรรพ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ตามขั้นตอนดังนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการใช้สื่อประสม
2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสมที่สร้างขึ้น โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง
3. เก็บคะแนนทักษะการอ่านและการเขียน เมื่อสิ้นสุดการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม เรื่องการอ่านและการเขียนภาษาไทย
4. เก็บคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อสิ้นสุดการทดลองใช้สื่อประสม เรื่องการอ่านและการเขียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์ทักษะการอ่านและการเขียน หลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านและการเขียน จำนวน 6 ข้อ 10 คะแนน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้สื่อประสมจากคะแนนการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

1. ทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ย 8.58 คิดเป็นร้อยละ 85.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม จากการทดสอบมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 25.94 คิดเป็นร้อยละ 86.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการและขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะ ได้ผ่านการตรวจ แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องและประเมินความถูกต้องเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการทำแบบฝึกทักษะช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น จดจำความรู้ได้นานและคงทน รวมทั้งพัฒนาความรู้ทักษะ และเจตคติด้านต่างๆ ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้สร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม ตามแนวทางการสร้างแบบฝึกทักษะที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มศึกษาตั้งแต่ปัญหาและความต้องการ วิเคราะห์เนื้อหาและทักษะที่เป็นปัญหาออกเป็นเนื้อหาย่อยแล้วดำเนินการสร้างตามหลักการสร้างแบบฝึกทักษะที่ดีของ สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550: 60-61) ที่กล่าวว่า แบบฝึกทักษะที่ดีควรคำนึงถึงหลักจิตวิทยา การเรียนรู้ ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ความครอบคลุม ความสอดคล้องกับเนื้อหา รูปแบบน่าสนใจ และคำสั่งชัดเจน และของ ฐานิยา อมรพลัง (2548: 78) ได้เสนอลักษณะที่ดีของแบบฝึก คือ แบบฝึกที่เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก มีรูปภาพประกอบ มีรูปแบบน่าสนใจ หลากหลายรูปแบบ โดยอาศัยหลักจิตวิทยาในการจัดกิจกรรมหรือจัดแบบฝึกให้สนุก ใช้ภาษาเหมาะสมกับวัย มีการจัดกิจกรรมการฝึกที่สร้างความสนใจ และแบบฝึกนั้นควรทันสมัยอยู่เสมอ แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบฝึกทักษะที่ใช้ร่วมกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้นำเอากิจกรรมต่างๆ มาจัดให้สอดคล้องกันในแต่ละแผน ซึ่งประกอบด้วย สื่อมัลติมีเดีย เช่น บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ สื่อยูทูป และแบบฝึกทักษะ เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสาระในลักษณะที่จะส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยถือว่าสื่อแต่ละอย่างให้คุณค่าแตกต่างกัน

จากเหตุผลดังกล่าวแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม จึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เตือนใจ ทองเหมอ (2542 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าชุดการสอนสอนทักษะการทดลอง โดยใช้สื่อประสม มีประสิทธิภาพ 87/82 คือผู้เรียนร้อยละ 87 สามารถทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ร้อยละ 82 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ที่ตั้งไว้ 70/70 โดยผลการทดสอบก่อนเรียน ผ่านเกณฑ์ทำข้อสอบได้ร้อยละ 70 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 76.7 ส่วนการทดสอบหลังเรียนผู้เรียนร้อยละ 87.5 สามารถทำแบบทดสอบหลังเรียน ผ่านเกณฑ์ทำข้อสอบได้ร้อยละ 70 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 82.2 ดังนั้นชุดการสอนทักษะการทดลองโดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสมในรูปแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนชุดนี้ สามารถพัฒนาความรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีทำให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยร้อยละ 22 และสอดคล้องกับของ นิลวรรณ อัคติ (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การผันวรรณยุกต์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนกุ้งแล่นช้างคเชนทร์พิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 เครื่องมือที่ใช้คือแบบทดสอบ แผนการ

จัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะและแบบสอบถามความพึงพอใจ พบว่า แบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพ 87.85/80.91 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ สมใจ นาคศรีสังข์ (2549 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำจากแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ แบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพ 83.98/84.46 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม จากการทดสอบมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้ เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้จากชุดการเรียนรู้สื่อประสมที่หลากหลาย น่าสนใจที่ครูเตรียมมาแล้ว ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียนรู้เนื้อหาใหม่ต่อไป การใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ยึดหลักการสอนตามความต้องการของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มฟัง อ่าน พูด และเขียน ตลอดถึงขั้นตรวจผลงานด้วยตนเอง นักเรียนเรียนรู้ด้วยความเข้าใจ ใช้สื่อที่เป็นรูปธรรม น่าสนใจและทันสมัยมากกว่าสิ่งที่เป็นนามธรรม และประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง ทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนเข้าใจการเรียนรู้แบบประสบการณ์ เนื้อหาเหมาะสมกับความสามารถในการรับรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ทำให้ นักเรียนเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนาน มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน เพราะการเรียนการสอนที่น่า สนใจ ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนสูงขึ้น สอดคล้องกับ สุดจิตร นิภานันท์ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการสอนเขียนเรื่องโดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม กลุ่มทักษะภาษาไทยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขาตูม ผลการศึกษา พบว่า 1) การหาประสิทธิภาพของสื่อประสม อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ 80.76:81.17 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 วิธี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสมสูงกว่าค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ภาพ 3) นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสมมีผลการประเมินการผ่านจุดประสงค์ การเรียนรู้ สูงกว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ภาพ 4) นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการสอนโดยใช้สื่อประสมนักเรียนมีความสนใจและชอบเรียนมากกว่าการสอน โดยใช้ภาพอย่างเดียวและสอดคล้องกับ กิลเบิร์ต (Gilbert., 1974) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในรัฐมินนิโซตา สหรัฐอเมริกา โดยใช้วิธีสอนสามแบบ คือ กลุ่มทดลองใช้การสอนแบบสื่อประสม ที่สร้างขึ้นโดยให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล กลุ่มควบคุมอีกสองกลุ่มใช้การสอนแบบให้สังเกตพร้อมกับคำแนะนำจากผู้สอน กับการสอนแบบกลุ่มเล็กๆ โดยใช้สื่อการเรียนร่วมกันเนื้อหาที่ใช้ทดลองคือ การบวกเลขสองหลัก ใช้เวลาทำการทดลองเท่ากันผลการทดสอบ ปรากฏว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การเลือกเนื้อหาที่นำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญควรคำนึงถึงความเหมาะสมของ เพศ วัย และระดับความสามารถในการเรียนของนักเรียนด้วย หากเนื้อหาใดที่นักเรียนสนใจ นักเรียนจะเกิดความกระตือรือร้นการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

1.2 ครูผู้สอนภาษาไทยควรนำแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการเรียนรู้สื่อประสม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ประกอบการสอน เนื่องจากแบบฝึกทักษะนี้ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้

1.3 ในระหว่างการดำเนินการจัดกิจกรรม ครูควรสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ อาจจะไม่เข้าใจหรือเกิดการเรียนรู้ช้า หรือต้องการความช่วยเหลือ ครูควรใช้เทคนิคเสริมแรงกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ หรืออธิบายให้เข้าใจชัดเจนอีกครั้ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นชุดนี้ ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนอื่น เพื่อจะได้ข้อสรุปผลการวิจัยที่กว้างขวางมากขึ้น

2.2 ควรสร้างแบบฝึกทักษะในการเรียนรู้ภาษาไทย เนื้อหาที่เข้าใจยาก หรือเนื้อหาที่เป็นปัญหาต่อการเรียนการสอนในกลุ่มทักษะภาษาไทยในแต่ละระดับชั้น เพื่อนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

2.3 ควรสร้างแบบฝึกภาษาไทย ในหน่วยการเรียนรู้อื่นหรือในระดับชั้นอื่น ๆ ในการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). ข้อมูลนักเรียน : โรงเรียนห้วยยางวิทยาสรรพ์. **ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา**. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://data.bopp-obec.info>.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). **การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน (Reading and Reading Promotion)**. กรุงเทพมหานคร : ศิลปาบรรณาการ.
- ฐานิยา อมรพลัง. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้หลักภาษาไทย เรื่อง ไตรยางศ์ ด้วยแบบฝึกเกม และเพลงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.

- เตือนใจ ทองเณอ. (2542). การพัฒนาชุดการสอนทักษะการทดสอบโดยใช้สื่อประสมสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัยส่วนบุคคล สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ.
- ทวีศักดิ์ กาญจนสุวรรณ. (2546). Multimedia. ฉบับพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : ไทยเจริญการพิมพ์.
- นวลใย หนูมี. (2529). การสร้างแบบฝึกการเขียนสะกดคำยาก เพื่อใช้ในการสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนช่วงพราณวิทยา จังหวัด ราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อุดสำเนา.
- นิลวรรณ อัคติ. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การผันวรรณยุกต์โดยใช้แบบฝึกทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- วรรณิ์ โสมประยูร.(2553).การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
- สมใจ นาคศรีสังข์. การสร้างแบบฝึกการอ่านและเขียนสะกดคำจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. การค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2549.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (2559). โรงเรียนห้วยยางวิทยาสรรพ์: รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. เอกสารออดสำเนา.
- สุดจิตร นิภานันท์. (2541). รายงานกระบวนการสอนเขียนเรื่องโดยใช้สื่อประสม กลุ่มทักษะภาษาไทยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาบ้านเขาตูป. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ.
- สุนันท์ อัญชลีบุญกุล. (2546). ระบบคำภาษาไทย. โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 13.
- สุวิทย์ มูลคำ และ สุนันทา สุนทรประเสริฐ. ผลงานทางวิชาการสู่การเลื่อนวิทยฐานะ. กรุงเทพฯ : อีเค บุคส์, 2550.
- เสริมพงศ์ วงศ์มลาไสย. (2548). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง หลวงตาพลวง โดยใช้กิจกรรมกลุ่มแบบจิกซอว์และแผนผังความคิด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Gilbert, Robert kennedy. (1974, February). A Companion of Three Instructional Approaches Using Manipulative Devices in Third Grade Mathematics ; Dissertation Abstracts International. 33 (online) : 5189-A.

กลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Strategies on Enhancing Self-Discipline of the Secondary Students
under the Office of the Secondary Educational
Service Office in the Northeastern Region

ชนาพร อินทะกนก¹ สำเริง บุญเรืองรัตน์² จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์³
สงวนพงศ์ ชวนชม⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเพื่อสร้างกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง กลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนมี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดทิศทางการศึกษา (วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์) 2) การกำหนดกลยุทธ์ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์ย่อย 5 กลยุทธ์ (มาตรการ โครงการ/กิจกรรม ตัวชี้วัด) 3) การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และ 4) การกำกับติดตามและการประเมินกลยุทธ์

ผลการทดลองใช้กลยุทธ์กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาการตรงต่อเวลาและการแต่งกายพบว่า นักเรียนมีวินัยทั้งสองประการดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนการทดลองมีวินัยทั้งสองประการอยู่ในระดับพอใช้แต่หลังการพัฒนาแล้วความมีวินัยของนักเรียนทั้งสองประการนั้นอยู่ในระดับดีเยี่ยมและเมื่อติดตามผลภายหลังการพัฒนา 1 เดือนก็ยังคงมีวินัยทั้งสองประการอยู่ในระดับดีเยี่ยม

คำสำคัญ : กลยุทธ์, วินัยในตนเอง

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

² ศาสตราจารย์ ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

³ รองศาสตราจารย์ ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

Abstract

The purposes of this research were to states related to self – discipline of secondary students under educational service office in the northern region and to generate the strategies used for promoting self – discipline of secondary students under educational service office in the northern region. The results revealed that secondary students self – discipline was in a moderate level. The strategies used for promoting self – discipline consisted of 1) School's Direction Setting (Vision, mission and objective) 2) Strategy Setting which comprised of three main strategies and five sub- strategies (criterias, project and activity, indicator) 3) Strategic Implementation, and 4) Strategy Monitoring and Evaluation.

The results of strategies experimentation with Mathayom Suksa 2 students aimed to develop their punctuality and Get Dress revealed the students' two type of discipline increased significantly .01. Before the strategic experimentation, the students' two type of discipline were great. When following-up a month later, two of students' discipline were still great.

Keywords : strategy, self – discipline

บทนำ

สังคมไทยในยุคปัจจุบันเริ่มเข้าสู่สภาพเสื่อมถอย จนกระทั่งเกิดภาวะวิกฤตด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ตกต่ำ ได้สะท้อนในปัญหาหลายๆ ด้าน อาทิ ความไม่ซื่อสัตย์สุจริต ขาดวินัย ขาดจรรยาบรรณ ขาดจิตสำนึก ขาดความรับผิดชอบ ขาดการประมาณตน ขาดการยับยั้งชั่งใจ และขาดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการดำเนินชีวิต เป็นต้นซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคนและสังคมไทยในอนาคตอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และแนวโน้มความเสื่อมดังกล่าวอาจเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิกฤตสังคมไทยดังกล่าวนี้มีสาเหตุมากจากการขาดวินัยของคนในชาติ อีกทั้งในระบบการศึกษาทุกระดับยังไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างวินัยแก่เด็กซึ่งต้องสร้างอย่างจริงจังระหว่างครอบครัวและสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2546 : 204)

เยาวชนของประเทศจำเป็นต้องได้รับการอบรมสั่งสอนเพื่อให้เข้าใจและปฏิบัติตามระเบียบของสังคม แต่จากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้เด็กและเยาวชนไทยมีค่านิยมที่แตกต่างไปจากเดิม โดยเน้นทางวัตถุมากกว่าพัฒนาจิตใจ ก่อให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว การแสดงออกที่ผิดศีลธรรม การเห็นผิดเป็นชอบ ฯลฯ อันเป็นเหตุให้เกิดความ

เสื่อมถอยทางศีลธรรม เกิดปัญหาสังคม หลายฝ่ายต่างเร่งแก้ไข เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุขเป็นสังคมที่มีคุณภาพ มุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต รักความสามัคคี มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม และมีระบบคุ้มครองทางสังคมที่ดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550)

ด้วยเหตุที่วินัยเป็นสิ่งสำคัญและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องช่วยกันปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็กซึ่งเป็นอนาคตที่สำคัญของชาติ โดยเริ่มจากการมีวินัยในตนเอง (อิษยา นาคนาวา, 2550 : 1) ซึ่งเป็นการเสริมสร้างให้เด็กมีความเจริญงอกงามทางจิตใจ อารมณ์ ไปพร้อมกับความเจริญทางด้านร่างกายและสติปัญญา และการมีวินัยในตนเองยังช่วยขัดเกลาอุปนิสัยใจคอให้เป็นคนดี อดทน ซื่อสัตย์ มีความขยันหมั่นเพียร รู้จักหน้าที่ สามารถที่จะแสวงหาความรู้ด้านต่างๆ มาใส่ตนเองเพื่อให้เกิดความรอบรู้ยิ่งขึ้น (ฉันทนา ภาคบังข, 2543 : 12) นอกจากนี้การมีวินัยในตนเองยังมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตท่ามกลางกระแสยุคบริโภคนิยม คนที่มีวินัยในตนเองจะเป็นคนที่รู้จักตนเอง สามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่สังคมกำหนดไว้ได้ ไม่สร้างปัญหาที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อตนเองและผู้อื่น และเป็นบุคคลที่สังคมยอมรับ อีกทั้งเป็นคนที่ไม่สร้างปัญหาให้กับสังคมอีกด้วย ในปี 2556 มีการรับแจ้งคดีความจราจรทางบกจำนวน 58,301 ราย และในจำนวนนั้นมีผู้เสียชีวิตจำนวน 7,067 ราย เมื่อพิจารณาอัตราการเสียชีวิตและบาดเจ็บต่อประชากร 100,000 คน ในช่วงอายุต่างๆ ในระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี 2550-2554 นั้น จะพบว่าช่วงวัยรุ่นหรือช่วงอายุ 15-24 ปี มีอัตราการเสียชีวิตและอัตราการบาดเจ็บมากที่สุด โดยในปี 2554 คิดเป็น 32.70 คนต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งถือว่าเป็นอัตราค่อนข้างสูง หากปล่อยและปล่อยไว้โดยไม่แก้ปัญหาก็อาจจะส่งผลต่อกำลังแรงงานของประเทศในอนาคตไม่มากนักน้อยเนื่องจากประชากรกลุ่มนี้เป็นวัยที่กำลังก้าวสู่ช่วงของการทำงานที่จะสามารถสร้างประโยชน์ให้กับสังคมและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557)

จากสถิติดังกล่าวเป็นการบ่งชี้พฤติกรรมการขาดวินัยของคนไทย นั้นเป็นแสดงให้เห็นว่าเราในฐานะที่เป็นครูต้องเร่งพัฒนานักเรียนให้มีวินัยในตนเองเพื่อที่จะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และเป็นสมองของชาติในอนาคต ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เพื่อทดลองใช้กลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่างๆ สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนควรได้รับการเสริมสร้างวินัยในตนเอง 9 ประการ ดังนี้ 1) การตรงต่อเวลา 2) ความสะอาด 3) การแต่งกาย 4) การเข้าแถว 5) การแสดงความเคารพ 6) การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติของโรงเรียน 7) ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ 8) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 9) การปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม กับกลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนละ 1 คน รวมผู้บริหารสถานศึกษา 40 คน ครูผู้สอนโรงเรียนละ 3 คน รวมจำนวนครู 120 คน ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนละ 2 คน รวมจำนวน 80 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนละ 2 คน รวมจำนวน 80 คน ที่เป็นตัวแทนครู ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) รวมบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียน ทั้งหมดจำนวน 320 คน ได้คำตอบกลับคืน 320 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้บุคลากรดังกล่าวประเมินนักเรียนว่ามีวินัยในตนเอง 9 ประการ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนผู้วิจัยทำการออกแบบกลยุทธ์ด้วยการนำผลการศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนที่ต้องการสร้างมาพิจารณาประกอบเพื่อกำหนดว่าจะสร้างกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนด้านใดบ้าง ทำการวิเคราะห์ SWOT โดยผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ 3 คน ร่วมกับผู้บริหาร 5 คน และครู 5 คน รวม 13 คน ร่วมกันวิเคราะห์ SWOT เพื่อค้นหา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ของการสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ผู้วิจัยและคณะได้ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเป็นรายบุคคลในประเด็นของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค นำค่าเฉลี่ยมากและมากที่สุดลงในตาราง TOWS Matrix เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นร่างกลยุทธ์ ทำการประเมินร่างกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนจำนวน 2 ครั้ง ดังนั้นการประเมินครั้งที่ 1 เป็นการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนในประเด็นต่างๆ โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 6 คน และประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนในประเด็นต่างๆโดยผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน ครู 5 คน รวม 10 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 16 คน การประเมินครั้งที่ 2 โดยการจัดประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) เพื่อประเมินวิพากษ์ วิจารณ์และนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ หลังจากนั้นทำการประเมินความเหมาะสมของ

กลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนในประเด็นต่างๆ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 16 คน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้กลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน นำกลยุทธ์และกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาทดลองใช้กับโรงเรียนบุญวัฒนา ๒ โดยผู้วิจัยทำการศึกษาวินัยในตนเอง 9 ประการของนักเรียนโรงเรียนบุญวัฒนา ๒ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู จำนวน 23 คน ผู้ปกครองจำนวน 22 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 11 คน มีความเห็นสอดคล้องกันว่านักเรียนมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง หากวิเคราะห์เป็นรายด้านจะเห็นว่าด้านการตรงต่อเวลาและด้านการแต่งกายนักเรียนมีวินัยในตนเองน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาปัญหาการมีวินัยในตนเองของนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จากสารสนเทศฝ่ายกิจการนักเรียนปีการศึกษา 2560 พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นระดับชั้นที่มีปัญหาต่างๆ มากที่สุดโดยเฉพาะในเรื่องความมีวินัยในตนเอง ผู้วิจัยจึงกำหนดนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 23 คน เป็นกลุ่มทดลองกลยุทธ์ ผู้วิจัยได้เสนอกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์หลัก กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์ย่อย 5 กลยุทธ์ มาตรการ ตัวชี้วัด โครงการ กิจกรรม ในที่ประชุมผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูฝ่ายกิจการนักเรียน เพื่อเลือกเป็นกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ผลการประชุมได้สรุปว่าให้นำกลยุทธ์ที่ 1 : ปลุกฝังวินัยในตนเองของนักเรียน กิจกรรมในกลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 มาจัดการทดลองเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 23 คน ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมการตรงต่อเวลาของนักเรียน 2) กิจกรรมการแต่งกายอย่างถูกระเบียบ ในการทดลองใช้ครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินการตรงต่อเวลาและการแต่งกายของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรม โดยแต่งตั้งครู 3 คน เป็นกรรมการสังเกตพฤติกรรมดังกล่าวของนักเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อการจัดกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์ความแปรผัน (C.V.) และ t-test แบบมีความสัมพันธ์ เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนวินัยในตนเองของนักเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ขั้นตอนที่ 4 การติดตามประเมินผลการทดลอง การติดตามความคงทนของการตรงต่อเวลาและการแต่งกายอย่างถูกระเบียบของนักเรียนหลังจากการจัดกิจกรรมเสร็จสิ้น 1 เดือน โดยใช้แบบประเมินเดิม มีครู 3 คนเดิมเป็นกรรมการสังเกตพฤติกรรมตรงต่อเวลาและการแต่งกายของ

นักเรียน นำผลมาประเมินเปรียบเทียบกับผลการประเมินหลังการทดลองโดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย t-test แบบมีความสัมพันธ์

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนที่ต้องการสร้าง พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในภาพรวมนักเรียนมีวินัยในตนเองทั้ง 9 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) มีเพียงการตรงต่อเวลา อยู่ในระดับน้อย การแต่งกาย ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่อยู่ในระดับมาก ส่วนความสะอาดการเข้าแถว การแสดงความเคารพ การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติของโรงเรียน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมอยู่ในระดับปานกลาง บุคคลทั้งสี่กลุ่มมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันปานกลาง ($C.V. = 17.46$)

2. ผลการสร้างกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน สรุปได้ว่ากลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 4 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา (วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์) 2) การกำหนดกลยุทธ์ ทำให้ได้กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์ย่อย 5 กลยุทธ์ (มาตรการ โครงการ/กิจกรรม ตัวชี้วัด) ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 ปลูกฝัง กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ปรับปรุงบรรยากาศในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ที่ 2 บูรณาการภาคีเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 เร่งสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 สนับสนุนภาคีเครือข่ายร่วมจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 ดำรงภาคีเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ที่ 3 เร่งรัดสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองที่ยั่งยืนด้วยสื่อเทคโนโลยี 3) นำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ 4) การกำกับติดตามและประเมินกลยุทธ์ และกิจกรรมสร้างเสริมวินัยประกอบด้วย 9 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมการตรงต่อเวลา 2) กิจกรรมความสะอาด 3) กิจกรรมการแต่งกาย 4) กิจกรรมการเข้าแถว 5) กิจกรรมการแสดงความเคารพ 6) กิจกรรมการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติของโรงเรียน 7) กิจกรรมความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ 8) กิจกรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ 9) กิจกรรมการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งผลการประเมินกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลมีความคิดเห็นว่าเป็นภาพรวมกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) ผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัด

และประเมิน มีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันปานกลาง ($C.V. = 12.18$) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นในภาพรวมของกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนมีความเป็นไปได้อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันน้อย ($C.V. = 7.27$) และผลการประเมินกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโดยการประชุมกลุ่มสนทนา (Focus group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นในภาพรวมของกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) และมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันพอควร ($C.V. = 14.65$)

3. ผลการทดลองกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน พบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนมีพฤติกรรมตรงต่อเวลาและการแต่งกายอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเปรียบเทียบก่อนการทดลองนักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อยแต่หลังจากการทดลองใช้กลยุทธ์นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการจัดกิจกรรมตรงต่อเวลาและกิจกรรมแต่งกายถูกระเบียบนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมดังกล่าวแตกต่างกันพอควร ($C.V. = 11.95$) ผลการติดตามผลการทดลอง ภายหลังการทดลอง 1 เดือน นักเรียนยังมีพฤติกรรมตรงต่อเวลาและการแต่งกายถูกระเบียบเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อหลังการทดลองนี้นักเรียนมีพฤติกรรมตรงต่อเวลาและการแต่งกายถูกระเบียบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการวิจัย การสร้างกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนที่ต้องการสร้าง จากการศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีวินัยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านการตรงต่อเวลาอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทในจังหวัดนครราชสีมาขาดการปลูกฝังเยาวชนในเรื่องของการมีระเบียบวินัยในตนเองมานานจึงทำให้ไม่เห็นความสำคัญจนเกิดปัญหาในสังคมและนับวันยิ่งรุนแรงมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2557) ที่รายงานไว้ว่า มีการรับแจ้งคดีความจราจรทางบก จำนวน 58,301 ราย และในจำนวนนั้นเป็นผู้เสียชีวิตจำนวน 7,067 ราย เมื่อพิจารณาอัตราการเสียชีวิตและบาดเจ็บต่อประชากร 100,000 คน ในช่วงอายุต่างๆ ในระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี 2550-2554 นั้น จะพบว่าช่วงวัยรุ่นหรือช่วงอายุ 15-24 ปี มีอัตราการเสียชีวิตและอัตราการบาดเจ็บมากที่สุด โดยในปี 2554 คิดเป็น 32.70 คนต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งถือว่าเป็นอัตราค่อนข้างสูง ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของผู้อื่นดังเช่น อธิพิณ มนตราไสย. (2555) วิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนเมืองพลอำเภอพล

จังหวัดขอนแก่น มีปัญหาวินัยในตนเองด้านการตรงต่อเวลา การแต่งกายและการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ชนาวัชร เวียงสีมา (2554) วิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านโนนโง้งโอง อำเภอฟินมาย จังหวัดนครราชสีมา มีปัญหาวินัยในตนเองด้านการตรงต่อเวลาและการแต่งกาย และนุวัฒน์ อุทาสสวัสดิ์ (2558) วิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนหนองสูงเหลื่อมพิทยาคม จังหวัดนครราชสีมา มีปัญหาวินัยในตนเองด้านการตรงต่อเวลาและการเข้าแถว

2) การสร้างกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน จากการออกแบบกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนมี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา (วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์) 2) การกำหนดกลยุทธ์ ทำให้ได้กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์ย่อย 5 กลยุทธ์ (มาตรการ โครงการ/กิจกรรม ตัวชี้วัด) ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 ปลุกฝังกลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 กลยุทธ์ที่ 2 บูรณาการภาคีเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 เร่งสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 สนับสนุนภาคีเครือข่ายร่วมจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 ดำรงภาคีเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ที่ 3 เร่งรัดสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองที่ยั่งยืนด้วยสื่อเทคโนโลยี 3) นำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ 4) การกำกับติดตามและประเมิน กลยุทธ์ ผลการประเมินกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลมีความคิดเห็นว่าเป็นภาพรวมกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) ผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมิน มีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันพอควร ($C.V. = 12.18$)ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นในภาพรวมของกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนมีความเป็นไปได้ อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันน้อย ($C.V. = 7.27$) และผลการประเมินกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโดยการประชุมกลุ่มสนทนา (Focus group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นในภาพรวมของกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) และมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันพอควร ($C.V. = 14.65$) ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างกลยุทธ์เป็นการนำปัญหาการขาดวินัยในตนเองของนักเรียนมาเป็นหลักและได้ดำเนินตามขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ที่ถูกต้อง ผลการสร้างกลยุทธ์ครั้งนี้ได้ดำเนินให้ถูกต้องตามขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ตามที่เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2556 : 1-3) ได้กำหนดกระบวนการของกลยุทธ์ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม (Environmental

Analysis) 2) การกำหนดทิศทางขององค์การ (Organizational Direction) 3) การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) 4) การดำเนินกลยุทธ์ (Strategy Implementation) และ 5) การกำกับติดตามและประเมินกลยุทธ์ (Strategy Monitoring and Evaluation) (2) เซอร์โตรีและปีเตอร์ (Certo and Peter, 1991) ได้กำหนดกระบวนการของกลยุทธ์ด้วย 5 ขั้นตอน 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การสร้างทิศทางขององค์การหรือการกำหนดแนวรุกขององค์การ 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ขององค์การ และ 5) การควบคุมกลยุทธ์ (3) กิลล์ (Gill, 2006 : 200) ได้กำหนดกระบวนการของกลยุทธ์ประกอบด้วย 9 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ 2) การกำหนดประเด็นกลยุทธ์ที่สำคัญขององค์การ 3) การสร้างทางเลือกของการดำเนินการของกลยุทธ์อย่างหลากหลาย 4) การกำหนดผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการ 5) การพัฒนาเป้าหมาย 6) การกำหนดกลยุทธ์ตามเป้าหมาย 7) การสร้างโปรแกรมกลยุทธ์ 8) การสร้างพันธกิจ และ 9) การพัฒนาวิธีการควบคุมกำกับ กลยุทธ์ และ (4) สตริกแลนด์และแกมเบิล (Strickland and Gamble, 2008 : 19) ได้กำหนดกระบวนการสร้างกลยุทธ์ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) พัฒนาวิสัยทัศน์ขององค์การ 2) กำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ 3) กำหนดกลยุทธ์ 4) ปฏิบัติการตามกลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ 5) ประเมินผลการปฏิบัติงาน

3. ทดลองใช้กลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน จากผลการทดลองใช้กิจกรรมการตรงต่อเวลา และกิจกรรมการแต่งกายถูกระเบียบเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบในกลยุทธ์ พบว่า หลังการทดลองนักเรียนตรงต่อเวลาและการแต่งกายถูกระเบียบดีขึ้นกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการกิจกรรมตรงต่อเวลาและกิจกรรมแต่งกายถูกระเบียบนักเรียนในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมดังกล่าวแตกต่างกัน ปานกลาง ($C.V. = 11.95$) ผลการติดตามผลการทดลอง ภายหลังการทดลอง 1 เดือน นักเรียนมีพฤติกรรมตรงต่อเวลาและการแต่งกายอย่างถูกระเบียบอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อหลังการทดลองนักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุดและสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะการปฏิบัติตนเพื่อการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนเป็นไปตามสภาพปัญหาที่แท้จริงของนักเรียนและนักเรียนเห็นคุณค่าของการแก้ปัญหาซึ่งเป็นไปตามหลักพุทธศาสนาที่กล่าวว่า “ภาวนามยปัญญา” คือปัญญาเกิดจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2550) และตามหลักปรัชญาการศึกษาแบบพิพัฒนาการหรือประสบการณ์นิยมของดิวอี้ (Dewey, 1969) ที่ถือว่าการเรียนรู้เกิดจากกระทำและได้รับประสบการณ์ที่ดี ทิศนา ขัมมณี (2551) กล่าวว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ การค้นพบความจริงใดๆ จากประสบการณ์ตนเองมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจในสิ่งนั้นอย่างลึกซึ้ง จดจำได้ดีและมีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียน เป็นผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมของผู้เรียนได้

ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุวัฒน์ อุทราสวัสดิ์ (2558) วิจัยพบว่า หลังการทดลอง นักเรียนตรงต่อเวลาและการเข้าแถวดีขึ้นกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการจัดกิจกรรมตรงต่อเวลาและการเข้าแถวในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.14$) นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมดังกล่าวแตกต่างกันมาก ($C.V. = 21.74$) ผลการติดตามผลการทดลอง ภายหลังการทดลอง 1 เดือน นักเรียนยังมีพฤติกรรมตรงต่อเวลาและการแต่งกายถูกระเบียบเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อหลังการทดลองนี้นักเรียนมีพฤติกรรมตรงต่อเวลาและการแต่งกายถูกระเบียบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและปฏิบัติ

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรนำกลยุทธ์การเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนไปจัดพิมพ์เผยแพร่ให้สถานศึกษาต่างๆ ในสังกัดได้นำไปปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน

1.2 สถานศึกษาควรนำกลยุทธ์การเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนและโครงการกิจกรรมนี้ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำกลยุทธ์การเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนนี้ไปใช้ในสถานศึกษาต่างๆ แล้วควรทำวิจัยการประเมินและติดตาม

2.2 ควรออกแบบกลยุทธ์การเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโดยปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

บรรณานุกรม

ฉันทนา ภาคบกข. (พฤษภาคม 2543). “วินัยในตนเอง : วิจัยเพื่อเตรียมสู่การทำงานและสังคม.”

วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 6 (1) : 11-17.

ชนาว์ชร เวียงสีมา. (2554). การพัฒนาดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนโขงโขง

อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ สาขาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทิตนา แหมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นุวัฒน์ อุทราสวัสดิ์. (2558). กลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎี
บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2550). สถิติปัญญาและความถนัดของมนุษย์ ทฤษฎี วิธีวัดและการพัฒนา.
กรุงเทพฯ : THE SUN GROUP.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2556). เอกสารประกอบการบรรยายรายวิชา สัมมนาวิทยานิพนธ์ทางการ
บริหารการศึกษา. นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึง
ประสงค์. เอกสารชุดโครงการวิธีการเรียนรู้ของคนไทย ลำดับที่ 2. กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี. คอม
มิวนิคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2546). รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการ
พัฒนาวินัยของเยาวชนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท ปิยอนด์ พับลิชชิง จำกัด.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). อุบัติเหตุความสูญเสียที่มากกว่าชีวิต. กรุงเทพฯ : พิมพ์เขียวการ
พิมพ์.
- อิทธิพล มนตราไสย. (2555). ปัญหาการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของ
จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อิชยา นาคนาวา. (2550). การใช้โปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาวินัยในตนเอง
ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุเหร่าสมอเข จังหวัดฉะเชิงเทรา.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Certo, Samuel C. and Peter, J Pual. (1991). **Strategic Management : Concept and
Applications.** New York : Mc Graw-Hill.
- Gill, Roger. (2006). **Theory and Practice of Leadership.** London: Sage.
- Strickland F. and Gamble. T. (2008). **The Strategic Marketing Management.** MA:
Harvard Business School Publications.

การละเมิดสิทธิมนุษยชนกับกระบวนการยุติธรรมของรัฐ: กรณีศึกษาวัดพระธรรมกาย
Human Rights Abuses with the judicial process of the government:
A case study of Dhammakaya Temple

อัมพาพันธ์ ธเนศเดชสุนทร¹ นิเทศ ดินณะกุล² อุทิศ สุภาพ³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเกิดจากกระบวนการยุติธรรมของรัฐ 2) ศึกษาแนวทางที่ภาครัฐออกกฎหมาย เพื่อมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน และ 3) เสนอแนะต่อหน่วยงานรัฐในการปฏิบัติงานเพื่อมิให้เกิดกรณีละเมิดสิทธิมนุษยชน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบรายบุคคล จำนวน 16 คน และผลกระทบที่ได้รับจากภาครัฐกับวัดพระธรรมกาย หลังจากนั้นนำผลการวิจัยเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ไขและป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อประชาชนหรือองค์กรใดๆ ในประเทศไทย

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 95% มีความเห็นพ้องกันว่า การประกาศใช้ ม.44 ของภาครัฐ ควบคุมวัดพระธรรมกายนั้น เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนแน่นอน พร้อมเสนอแนะให้ภาครัฐควรตระหนักว่าการใช้กฎหมายพิเศษ ม.44 นี้ กับประชาชนหรือองค์กรใดๆ ก็ตาม ควรจะต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม ภาครัฐเองก็มีเหตุผลในการใช้ ม.44 เข้าควบคุมวัดพระธรรมกาย เพื่อป้องกันปรามปราบ มิให้เกิดเหตุการณ์ลุกลามใหญ่เป็นโศกนาฏกรรมขึ้นจากการเผชิญหน้ากันระหว่างพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ของวัดพระธรรมกาย อันมีจำนวนไม่มากนักอยู่ทุกหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดทั่วทุกที่ของประเทศไทย และในต่างประเทศอีกแทบทุกทวีปของโลก และกองกำลังของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก สนใจและห่วงใยองค์กรคณะภิกษุสงฆ์มากเช่นกันโดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องความประพฤติ ยึดถือ ของพระภิกษุสงฆ์ ว่าควรหันมาเคร่งครัดปฏิบัติตามพระวินัยอันงดงาม สงบ ไม่ยึดติดปล่อยวาง ตามแนวทางคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น

คำสำคัญ: การละเมิดสิทธิมนุษยชน, กระบวนการยุติธรรม, วัดพระธรรมกาย

¹ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี

² (รองศาสตราจารย์ ดร.) อาจารย์ที่ปรึกษา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์(พิเศษ) ดร. อาจารย์ที่ปรึกษา

Abstact

The research aims to 1) Study of human right abuses causes by the government's judicial process. 2) Study of the way in which the government issued law to prevent human right abuses. 3) To recommend to the government to work to avoid human right violations. This research is a qualitative research with the study of relevant documents and interviews 16 individual experts (in-depth interview). Afterward, the quality of the research (Qualitative research) was synthesized to find solution and prevent the human right abuses against the people or other organizations in Thailand.

This research found that 95% of the most samples population are of the opinion that the government exercise of the Temporary Law 44 on Dhammakaya Temple is a human right violation. This research suggest that the government should know that the use of Temporary Law 44 to people or other organization should be the most important, not to violation human rights. However, the government itself has a reason to use the Temporary Law 44 to control the temple of Dhammakaya to prevent the speed of great tragedy cause by the confrontation because the Buddhist monks, Buddhist women, Buddhist men. They are the temple are small group or big group in every area, every district, village and every province in Thailand and aboard on almost every continent., worldwide and the forces of state officials. Most of the subjects are interested in and concern for the priesthood, especially about their conduct. The Buddhist monks should be interested in studying the teaching of Buddha only.

Keywords: Human Rights Abuses, The judicial process, Dhammakaya Temple

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ระบุเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนไว้ใน มาตรา 4 ที่ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ใน มาตรา 26 ที่ว่า การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และใน มาตรา 28 ระบุว่า บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่า ที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็น ปกป้องต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ

ที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ และนอกจากนี้ มาตรา 46 ยังระบุว่า บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการวิวัฒนาการเรื่องสิทธิมนุษยชนมากขึ้น โดยได้ตราและพัฒนากฎหมายขึ้นตามลำดับ และมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายแม่บทที่ได้กำหนดแนวทางพื้นฐานในเรื่องสิทธิมนุษยชนไว้ พร้อมทั้งได้ตราพระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2542 ประกาศใช้บังคับ ส่วนในภาครัฐธรรมนูญได้มีมติจัดทำแผนการวางแผนพัฒนาสิทธิมนุษยชน และเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2557 คณะรัฐมนตรีได้มีมติจัดทำแผนการวางแผนพัฒนาในเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็น แผนพัฒนาสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2557–2561) ซึ่งในแผนพัฒนาสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ได้มีการกำหนดแผนพัฒนาสิทธิมนุษยชนไว้ทุกเรื่อง ซึ่งรวมทั้งสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมด้วย แต่ในทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการรักษากฎหมายและบังคับใช้กฎหมายยังมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้น มักจะเกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเบื้องต้น กล่าวคือ เมื่อบุคคลถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหรือตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา และบุคคลเหล่านี้ก็ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 39 และ 40 และตามกฎหมายอื่นๆ ที่ได้บัญญัติเช่นเดียวกัน (วันชัย โตความรู้, ม.ป.ป.)

จากกรณีวัดพระธรรมกาย ที่มีการปิดล้อมโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2560 ทำให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ในการใช้อำนาจของรัฐ ซึ่งทำให้สังคมเริ่มสนใจเรื่องสิทธิมนุษยชนและการถูกละเมิดมากขึ้น ส่วนมากประชาชนไม่ทราบข้อกฎหมายอันเป็นเหตุให้ถูกละเมิดได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและตั้งใจในการทำวิจัยหัวข้อเรื่อง “การละเมิดสิทธิมนุษยชนกับกระบวนการยุติธรรมของรัฐ : กรณีศึกษาวัดพระธรรมกาย”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเกิดจากกระบวนการยุติธรรมของรัฐ
2. เพื่อศึกษาแนวทางที่ภาครัฐออกกฎหมายเพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน
3. เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานรัฐในการปฏิบัติงาน เพื่อไม่ให้เกิดกรณีละเมิดสิทธิมนุษยชน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญแบบรายบุคคล (In-Depth Interview) และผลกระทบ

ที่ได้รับจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในกรณีการใช้อำนาจจากภาครัฐ กรณีศึกษาวัดพระธรรมกาย และนำผลการวิจัยเชิงคุณภาพ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ร่วมกับทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อองค์กรศาสนาในประเทศไทย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

คณะผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชนและกระบวนการละเมิดสิทธิ พร้อมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้น จากเอกสาร บทความ และผลวิจัย พร้อมทั้งตราสารที่ประเทศไทยได้มีส่วนร่วมในการลงนามร่วม ทั้งกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายในกลุ่มเฉพาะ และกฎหมายภายในประเทศ เพื่อเป็นกรอบในการวิจัยและวิเคราะห์พร้อมสังเคราะห์เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ปัญหาต่อไปสำหรับองค์กรพุทธศาสนารวมทั้งศึกษาจากข้อมูลเชิงประจักษ์ (ข้อมูลสนาม) ในประเด็นรูปแบบ กระบวนการ และผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน 7 ด้าน คือ 1) ชีวิต ร่างกาย และจิตใจ 2) กระบวนการยุติธรรม 3) เคหสถาน 4) เศรษฐกิจ และการศึกษา 5) การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล 6) การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สื่อสาธารณะ และ 7) การนับถือศาสนา

ขอบเขตด้านระยะเวลา

คณะผู้วิจัยจะใช้เวลา 1 ปี (มิถุนายน 2560 – มิถุนายน 2561)

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จำแนกเป็น 4 กลุ่ม แบ่งได้ดังนี้

1) พระสงฆ์	จำนวน 4 รูป
2) ผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนา	จำนวน 4 คน
3) ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย การเมืองการปกครอง	จำนวน 4 คน
4) ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน	จำนวน 4 คน

แนวคิดและทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของคำว่า สิทธิมนุษยชน คือ สิทธิขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่มนุษย์พึงมี เป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่า หากเกิดมีการล่วงละเมิดสิทธิดังกล่าว บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการรับรองและคุ้มครองโดยกฎหมาย นับตั้งแต่สิทธิในชีวิตและร่างกาย จิตใจ และความมั่นคง ปลอดภัย สิทธิในการถือครองทรัพย์สิน สิทธิในการเคลื่อนไหว สิทธิในการเลือกที่อยู่อาศัย สิทธิในการดำรงไว้ซึ่งคุณค่าของความเป็นมนุษย์ สิทธิในการเลือกนับถือศาสนา สิทธิในการเลือกร่วมทางการเมือง เป็นต้น สิทธินี้จะครอบคลุมบุคคลตั้งแต่เกิดจนตาย

สิทธิมนุษยชนกับกระบวนการยุติธรรมของรัฐ : กรณีศึกษาวัดพระธรรมกาย แบ่งออกเป็น 5 ตอน ตอนที่ 1 หลักการสิทธิมนุษยชน ได้แก่ ความหมายของคำว่าสิทธิมนุษยชน ความเป็นมาของ

สิทธิมนุษยชน ความสำคัญของสิทธิมนุษยชน และ ปณิธานสากลกล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ **ตอนที่ 2** กระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย **ตอนที่ 3** พระพุทธศาสนาในประเทศไทย **ตอนที่ 4** สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย **ตอนที่ 5** แนวความคิดต่างๆในทางกฎหมาย ที่เกี่ยวกับงานวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ 1.สำนักความคิดทางกฎหมาย 2. แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมโดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือ 3. การบังคับใช้กฎหมายให้ได้ผลแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาค และเหมาะสม

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากยุคสมัยที่ทำวิจัยนี้ ยังอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของ คสช. ที่คำสั่ง ม.44 ยังคงมีผลบังคับใช้ วัดพระธรรมกายและอาณาบริเวณภายในและภายนอกวัด ยังคงถูกบังคับใช้ ม.44 อยู่จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2561) ที่อยู่วัดพระธรรมกาย : ถนนคลองหลวง ตำบลคลองสอง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120

ดังนั้น ข้อมูลต่างๆที่จะค้นหาทำวิจัย และเครื่องมือในการทำวิจัยและการหาข้อมูล จึงถูกจำกัดด้วยอำนาจ คสช. อีกทั้งความขัดแย้งของประชาชนในชาติที่มีต่อวัดพระธรรมกาย แบ่งเป็นฝั่งเป็นฝ่ายโดยทุกคนไม่ได้เสพข้อมูลที่แท้จริง นอกจากเสพข่าวตามกระแสต่างๆจึงทำให้ยากลำบากต่อการสัมภาษณ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ (Qualitative Interview) ไปสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพต่างๆ จำนวน 16 คน แล้วนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์สังเคราะห์หาความเชื่อมโยงกับหลักแนวคิด ทฤษฎีทางกฎหมาย และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่จะใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. บทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการพิจารณาตามกฎหมายปกติ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติฟอกเงิน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
2. ข้อเท็จจริงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับวัดพระธรรมกาย กรณีที่รัฐบาลใช้มาตรา 44 กับวัดพระธรรมกาย จากข่าวสาร หนังสือพิมพ์ ทวี และวิทยุกระจายเสียง บทความ บทสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับวัดพระธรรมกาย พฤติกรรมการแสดงออกของวัดพระธรรมกาย ศาสนิกษย์วัดพระธรรมกาย พระสงฆ์ อุบาสก อุบาสิกาของวัดพระธรรมกาย ประชาชนที่อยู่ภายใต้ประกาศ ม.44 ของ คสช. ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับสถานการณ์ของวัดพระธรรมกาย
3. หลักเกณฑ์สิทธิมนุษยชนของประชาคมโลก
4. แบบสัมภาษณ์ปลายเปิดเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่กล่าว จำนวนคนที่จะสัมภาษณ์ 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ประกอบกับผลการให้สัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ 8 ข้อ จำนวน 16 ชุด เหมือนกัน แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบทั่วไป

ตอนที่ 2 คำถามในแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 3 รายละเอียดสาระของเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิตามรัฐธรรมนูญ

สาระสำคัญเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวคิดในการตอบคำถาม 7 ข้อ และความคิดเห็นอื่นๆ 1 ข้อ รวมเป็น 8 ข้อ คือ

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.2540) หมวด 5 ม.75 บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ และอำนาจความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน”

2. พระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตามกฎหมายไทย ตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีสนธิสัญญากับนานาประเทศ และมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม”

การสร้างและทดสอบเครื่องมือ

สร้างแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดเชิงลึก และนำไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ และนำมาทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยนำแบบสัมภาษณ์ เรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนกับกระบวนการยุติธรรมของรัฐ กรณีศึกษาวัดพระธรรมกาย ส่งให้คณาจารย์ที่ปรึกษาจำนวน 5 ท่าน ได้ตรวจสอบเนื้อหาก่อนเพื่อความสมบูรณ์ก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลแบบสอบถามและสัมภาษณ์ตามลำดับ ดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี ถึงผู้ให้การตอบแบบสอบถามและผู้ให้สัมภาษณ์

2. เมื่อได้รับอนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยปทุมธานีแล้ว จึงทำการแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์แก่ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าอบรมหลักสูตรโครงสร้างการวิจัย การละเมิดสิทธิมนุษยชนกับกระบวนการยุติธรรมของรัฐ กรณีวัดพระธรรมกาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมทั้งหมด เป็นเอกสารและผลการสัมภาษณ์ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีสร้างข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อเรื่อง (Content Analysis) แล้วนำเสนอกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 16 คน เพื่อความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เพื่อนำผลมาสังเคราะห์ข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 95% มีความเห็นพ้องกันว่า การประกาศใช้ ม.44 ของภาครัฐ ควบคุม วัดพระธรรมกาย นั้น เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนแน่นอน พร้อมเสนอแนะให้ภาครัฐควรตระหนักว่า การใช้กฎหมายพิเศษ ม.44 นี้ กับประชาชนหรือองค์กรใดๆก็ตาม ควรจะต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดการ ละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นสำคัญ

แต่อย่างไรก็ตาม ภาครัฐเองก็มีเหตุผลในการใช้ ม.44 เข้าควบคุมวัดพระธรรมกาย เพื่อป้องปราม ปราม มิให้เกิดเหตุการณ์ลุกลามใหญ่เป็นโศกนาฏกรรมขึ้นจากการเผชิญหน้ากันระหว่าง พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ของวัดพระธรรมกาย อันมีจำนวนไม่มากนักอยู่ทุก หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดทั่วทุกที่ของประเทศไทย และในต่างประเทศอีกแทบทุกทวีปของโลก และกองกำลังของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก สนใจและห่วงใยองค์กรคณะภิกษุสงฆ์มากเช่นกันโดยเฉพาะเกี่ยวกับ เรื่องความประพฤติ ยึดถือ ของพระภิกษุสงฆ์ ว่าควรหันมาเคร่งครัดปฏิบัติตามพระวินัยอันงดงาม สงบ ไม่ยึดติด ปลอ่ยวาง ตามแนวทางคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น

อภิปรายผล

1. การศึกษาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเกิดจากกระบวนการยุติธรรมภาครัฐ ที่พบว่ามี การกำหนดพื้นที่ควบคุมตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับชั่วคราว พ.ศ.2557 มาตรา 44 ด้วยคำสั่งที่ 5/2560

2. การศึกษาหาแนวทางของภาครัฐในการใช้กฎหมาย มิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน แม้ว่าการดำเนินการครั้งนี้ของภาครัฐโดยใช้อำนาจ ม.44 จะผิดต่อกฎหมายสิทธิมนุษยชนก็ตามแต่ก็มี กฎหมายอื่นๆ เช่น 1. กฎหมายธรรมชาติ 2. กฎหมายบ้านเมือง 3. กฎหมายประวัติศาสตร์ที่รัฐ สามารถนำมาใช้ได้ แต่เนื่องจากระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาแห่งการใช้อำนาจพิเศษ ประกาศใช้ ม.44 แทนกฎอัยการศึก เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2558 ใช้ได้อย่างกว้างขวางโดยถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษที่สามารถประกาศใช้ได้ ประกอบกับวัดพระธรรมกายเป็นวัดที่มีพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาอยู่ทั่วแทบจะทุกหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และทุกจังหวัดในประเทศไทย ตลอดจน ต่างประเทศเป็นจำนวนมากมายมหาศาลผิดจากวัดอื่นๆ ซึ่งอาจเกิดกรณีปัญหาชุมนุมขัดแย้งเกิดขึ้นได้ ทุกหย่อมหญ้า ระหว่างประชาชนกับภาครัฐ

3. การเสนอแนะการปฏิบัติงานในการป้องกันต่อภาครัฐมิให้เกิดกรณีละเมิดสิทธิมนุษยชนอีก ต่อไป เพื่อป้องปรามมิให้เกิดกรณีดังกล่าวเกิดขึ้น ภาครัฐจึงตัดสินใจใช้ ม.44 เข้าควบคุม อันเป็นการ ป้องปราม ปราม โดยมีเจตนาที่จะละเมิดสิทธิมนุษยชนเลยก็ได้ แต่เป็นเพียงการควบคุมตาม ขอบเขตอำนาจกฎหมาย ม.44 ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรมีการส่งเสริม สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของสิทธิมนุษยชนให้กว้างขวาง เข้มแข็งยิ่งขึ้น หรือมีการปรับปรุงกฎหมายสิทธิมนุษยชนให้ประชาชนได้ทราบถึงสิทธิตามกฎหมายว่ามีอะไรบ้าง เป็นต้น
2. ควรมีการส่งเสริม สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมของรัฐ แนวคิดในด้านการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ให้กว้างขวาง เข้มแข็งยิ่งขึ้น
3. ควรเน้นให้ประชาชนและภาครัฐ ระมัดระวังสิ่งที่จะก่อให้เกิดการละเมิดฯ มิใช่การจ้องปราบปราม แต่เป็นการควบคุมตามขอบเขตที่พึงกระทำได้ และอยู่ในขอบเขตกฎหมาย
4. ควรองค์กรคณะภิกษุสงฆ์ ควรยึดถือและต้องเคร่งครัดปฏิบัติตามพระวินัยอันงดงามขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสรณะ ให้เหมาะสมกับการประกาศตนเป็นพุทธสาวก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเชิงเปรียบเทียบกฎหมายสิทธิมนุษยชนของไทย และกฎหมายสิทธิมนุษยชนของอารยประเทศ
2. ควรศึกษาแนวทางกฎหมายเพื่อลดทอนการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น 1. กฎหมายธรรมชาติ 2. กฎหมายบ้านเมือง 3. กฎหมายประวัติศาสตร์

บรรณานุกรม

- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. (2556). แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๗-๒๕๖๑). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- นาตยา แก้วใส และ ฝอยบ พวงน้อย. (2542). การศึกษาบทบาทวัดพระธรรมกายในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั่วโลก. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- พระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒
- ภิรมย์ ศรีประเสริฐ. (2551). ปัญหากระบวนการพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มุกดา สุวรรณชาติ. หลักศัลยกรรมน้ำเชื้อว หนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 3 ถึง 9 มีนาคม 2560 เผยแพร่ 6 มีนาคม 2560. (ออนไลน์) สืบค้นจาก: http://www.matichonweekly.com/column/article_27057.

- ยาโน๊ะ โยชิตาเกะ (อ้างถึงใน อ้วนวัน หงิมรักษา). (2546). ศาสนาประจำชาติของไทยปัจจุบันที่เปลี่ยนไป. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยโตเกียว**.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.
- วันชัย โตความรู้. (ม.ป.ป.). **สิทธิมนุษยชน สิทธิพื้นฐานของประชาชนเมื่อถูกกล่าวหาในคดีอาญา: เอกสารวิชาการส่วนบุคคล (Individual Study)**. วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- วีระ โลจายะ (อ้างถึงใน อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์). (2552). **สิทธิมนุษยชน กฎหมายสิทธิมนุษยชน พิมพ์ครั้งที่ 3**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน. หน้า ๕๓-๕๔
- ศ.พล.ต.ต.สัญญา บัวเจริญ ศ.พล.ต.อ.จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช และ พ.ต.ท.ไกรวุฒิ วัฒนสิน. (2554). **สาเหตุการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สังกัดโรงเรียนนายร้อยตำรวจ**. รายงานการวิจัย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). รายงานเรื่องสถิติประชากรโลกและประชากรไทย)ประมาณการ 2533-2563. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: http://service.nso.go.th/nsopublish/service/indi_popworld.html.
- สุจิตรา พูนพิพัฒน์. (2539). **บทบาทของวัดพระธรรมกายในสังคมไทยปัจจุบัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยเกริก. หน้า ๑๒๖-๑๒๘.
- องค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (2536). **ปฏิญญาสากล**. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <http://humanrights.mfa.go.th/upload/pdf/udhr-th-en.pdf>. หน้า 8,22
- อภิญา เพื่องฟูสกุล. (มปป). **ศาสนทัศน์ชุมชนเมืองสมัยใหม่ : ศึกษากรณีวัดพระธรรมกาย**. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
- อัศศี ศรีทราชัยกุล. (2530). **ความยึดมั่นผูกพันในศาสนาของชาวพุทธ: ศึกษาเฉพาะกรณีชาวพุทธในกลุ่มวัดพระธรรมกาย พุทธสถานสันติอโศก และวัดชลประทานรังสฤษฎ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อ้วนวัน หงิมรักษา. (2546). **กระบวนการขัดเกลาทางสังคมและการพัฒนาบุคลิกภาพของวัดพระธรรมกาย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์. (2552). **สิทธิมนุษยชน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน. หน้า 26
- Edwin Zehner. (1990, September). Reform Symbolism of a Thai Middle-class Sect : The Growth and Appeal of the thammakai Movement, **Journal of Southeast Asian Studies**. Vol. XXI, No. 2, pp 400-426.

J.L.Taylor. (1990, March). New Buddhist Movements in Thailand: An Individualistic Revolution, Reform and Political Dissonance, **Journal of Southeast Asian Studies** Vol. XXI, No. 1, pp 135-154.

รัฐสวัสดิการที่สอดคล้องกับสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย

ศึกษาเฉพาะกรณี : เทศบาลนครนครราชสีมา

State welfare corresponding to the elder society in Thailand

Case study: Nakhon Ratchasima Municipality

สุพร สุวัฒน์นอม¹ นิเทศ ดินณะกุล² อุทิศ สุภาพ³

บทคัดย่อ

ในการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยเรื่อง รัฐสวัสดิการที่สอดคล้องกับสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณี : เทศบาลนครนครราชสีมา เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้สูงอายุและสวัสดิการภาครัฐที่จัดสรรให้แก่ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา และเพื่อศึกษาการจัดรัฐสวัสดิการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครราชสีมา โดยมีการศึกษาวิจัยเป็นแบบผสมผสานด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบรายบุคคล (In-Depth Interview) จำนวน 5 คน และการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการให้กลุ่มเป้าหมายตอบแบบสอบถาม จำนวน 200 ชุด และผลกระทบที่ได้รับจากการรับบริการสวัสดิการของรัฐ หลังจากนั้นนำผลการวิจัยเชิงปริมาณ มาจัดทำสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และวิจัยเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า ประชากรกลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อการจัดรัฐสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง ยังมีสิ่งที่ต้องปรับปรุง และร่วมกันแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการตามลำดับความสำคัญและให้มีความเท่าเทียมกันเพื่อประโยชน์สูงสุดของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุที่รับการจัดสวัสดิการจากภาครัฐ

แต่อย่างไรก็ตาม แนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อการจัดสวัสดิการของรัฐให้แก่ประชากรผู้สูงอายุก็เป็นอำนาจหน้าที่ที่หน่วยงานภาครัฐต้องดำเนินการตามแผนงานอย่างต่อเนื่องต่อไป

คำสำคัญ: รัฐสวัสดิการ, สังคมผู้สูงอายุ, เทศบาลนครนครราชสีมา

¹ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี

² (รองศาสตราจารย์ ดร.) อาจารย์ที่ปรึกษา

³ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์(พิเศษ) ดร.) อาจารย์ที่ปรึกษา

Abstract

This research has an objective to study about state welfare corresponding to the elder society in Thailand. Case Study: Nakhon Ratchasima Municipality. This is to study the demographic characteristics of the elders and the suitable solution in state welfare in Nakhon Ratchasima Municipality, and to study to find a suitable solution for state welfare in corresponding to the needs of the elders in Nakhon Ratchasima Municipality. The study was both of a qualitative research on related papers as well as 5 in-depth interviews, and quantitative research. The latter was conducted by asking 200 samples to do the questionnaire to find the impact of receiving state welfare services. The quantitative research results were used to apply on statistical analysis with a software program. Meanwhile the qualitative research was used to analyze to achieve research objectives.

Results from this study showed that the population targets were satisfied with the state welfare with a medium rating. There were things to improve, and to solve the problems together. This is to be done in order of priorities and to be equal for the benefits of the elders who received state welfare.

However the solution to solve state welfare issues for the elders is in the hand of authorities to continue to work on.

Keywords: State welfare, Elder society, Nakhon Ratchasima Municipality

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญ คือ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนจำนวนประชากรในวัยทำงานและวัยเด็กลดลง เนื่องจากอัตราการเกิดและอัตราการตายของประชากรลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีอายุยืนยาวขึ้น ซึ่งสถานการณ์ของประเทศไทยก็ดำเนินไปเช่นเดียวกับนานาประเทศ กล่าวคือ การดำเนินนโยบายด้านประชากรและการวางแผนครอบครัวที่ประสบผลสำเร็จ ตลอดจนความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้คนไทยมีสุขภาพดี มีอายุยืนยาวขึ้น และมีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น มีความรู้และทักษะในการป้องกันและดูแลสุขภาพ ตลอดจนการวางแผนครอบครัวที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลสำเร็จดังกล่าวทำให้ภาวะการณ์เจริญพันธุ์และอัตราการเกิดมีแนวโน้มที่ลดลง จนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของประชากร กล่าวคือ ประชากรที่อยู่ในวัยสูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มที่ลดลง

โดยที่การบริการประชาชนเป็นหน้าที่หลักที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐ รัฐมีภารกิจที่ต้องจัดทำ “บริการสาธารณะ” เพื่อประโยชน์แห่งมหาชน หรือประโยชน์สาธารณะ ซึ่งต้องตอบสนองความต้องการของส่วนรวม หรือเป็นส่วนเสริมข้อบกพร่องหรือความไม่เพียงพอของประชาชน และรัฐพึงดำเนินการให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง และเท่าเทียมหน้าที่หนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ สำหรับบุคคลที่มีสัญชาติไทยและอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ดังนี้ (พระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546) ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่างๆ ดังนี้ (1) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ (2) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต (3) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม (4) การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน(5) การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุ ในอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น (6) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม (7) การยกเว้นค่าจากสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ดังกล่าวข้างต้น จะพบว่าหน่วยงานภาครัฐในทุกระดับยังไม่สามารถบรรลุความสำเร็จในการดำเนินงานตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย ทำได้เพียงบางประการ เช่น การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นต้น

คำถามที่เกิดขึ้นก็คือทำอย่างไรให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงสิทธิที่พึงได้รับอย่างทั่วถึง ซึ่งการที่จะเป็นเช่นนั้นได้ หน่วยงานภาครัฐในฐานะผู้ให้บริการและผู้สูงอายุในฐานะผู้รับบริการจะต้องพึงตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ที่แต่ละฝ่ายมี ทำอย่างไรให้ผู้สูงอายุได้รับรู้ถึงปัญหาของตนเอง ได้เข้าถึงสิทธิและรู้จักพิทักษ์สิทธิของตนเอง ทำอย่างไรให้ผู้สูงอายุมีช่องทางในการเข้าถึงบริการและสามารถเรียกร้องสิทธิหรือเข้าถึงบริการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ให้บริการแก่ผู้สูงอายุ ทำอย่างไรจึงจะจัดการให้บริการแก่ผู้สูงอายุตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายได้อย่างครบถ้วน สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น เนื่องจากในอนาคตประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ประกอบกับรัฐบาลกำหนดให้จัดสวัสดิการผู้สูงอายุให้ครอบคลุมและครบทุกด้าน ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าประเทศไทยจะเตรียมรับมืออย่างไรในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในอนาคต โดยประชาชนผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมาย ควรมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางให้ภาครัฐ/ภาคเอกชน/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำ แผนงาน/ โครงการ ได้สอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศได้อย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการของสังคมผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้สูงอายุและสวัสดิการภาครัฐที่จัดสรรให้แก่ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาการจัดรัฐสวัสดิการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหาการวิจัยคือ มุ่งศึกษาในเรื่องของการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลนครนครราชสีมา โดยมีตัวแปรในการศึกษา ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ภาวะการมีงานทำ แหล่งรายได้หลักในการดำรงชีวิต รายได้ต่อเดือน(ความเพียงพอของรายได้) ลักษณะการอยู่อาศัย โรคภัยประจำตัว

ตัวแปรตาม ได้แก่ การได้รับบริการจากภาครัฐตาม มาตรา 11 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ทั้ง 13 ข้อ

ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัยใช้เวลาทั้งสิ้น 12 เดือน ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายคือ ประชากรที่มีทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา จำนวน 200 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน ตอบแบบสัมภาษณ์นำเป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานภาครัฐในการแจ้งสิทธิต่างๆที่พึงมีพึงได้ของผู้สูงอายุ ยังไม่กระจายอย่างทั่วถึง
2. ข้อมูลที่ต้องวิจัยเพื่อกำหนดข้อเสนอแนะแนวทาง ต้องอาศัยการสืบค้น ค้นคว้าจากหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ต่างกระทรวง ทบวง กรม ทำให้อาจมีความคลาดเคลื่อน
3. เมื่อนำผลจากการวิเคราะห์ไปนำเสนอต่อหน่วยงานภาครัฐ จะมีความหลากหลาย ไม่เป็นแนวทางเดียวกันเท่าที่ควร

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ซึ่งกำหนดรูปแบบ ในระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในปี 2560 จำนวน 200 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิง

คุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 5 คน

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่มีทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา จำนวน 200 คนและผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Opened Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสร้างแบบสอบถาม

- การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ภาวะการมีงานทำ แหล่งรายได้หลักในการดำรงชีวิต รายได้ต่อเดือน (ความเพียงพอของรายได้) ลักษณะการอยู่อาศัย โรคภัยประจำตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการได้รับการบริการจากภาครัฐตามมาตรา 11 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการของภาครัฐ

- การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ในเรื่องการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วยแนวคำถามสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย จำนวน 200 ชุด

2. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

3. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับผู้เชี่ยวชาญและผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่างๆ จำนวน 5 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาดำเนินการดังนี้

1. หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ภาวะการมีงานทำ แหล่งรายได้หลักในการดำรงชีวิต รายได้ต่อเดือน (ความเพียงพอของรายได้) ลักษณะการอยู่อาศัย โรคภัยประจำตัว
2. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้ในการวัดระดับความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามสวัสดิการที่สอดคล้องกับสังคมผู้สูงอายุ
3. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ (In-Depth Interview) ทำการวิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Techniques)

ผลการวิจัย

1. สภาพและสถานะของประชากรผู้สูงอายุในพื้นที่เขตเทศบาลนครนครราชสีมา เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการดูแล แก้ไข ถึงแม้ว่าหน่วยงานภาครัฐในระดับรัฐบาลจะพยายามออกกฎหมาย หรือให้การสนับสนุนส่งเสริมผู้สูงอายุในเรื่องต่างๆหลายประการ แต่ยังไม่เพียงพอหรือประเมิณผลออกมาได้อยู่ในเกณฑ์ที่ยังต้องได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป
2. ผู้สูงอายุ ยังมีปัญหาหลักๆ แทบทุกด้าน เริ่มจากปัญหาความยากจน ไม่มีเงินพอจะดำรงชีพ ทั้งปัญหาเรื่องสุขภาพ มีโรคภัยไข้เจ็บติดตัวหลายโรค ไม่มีผู้ดูแล และปัญหาอื่นๆ
3. หน่วยงานภาครัฐ ยังจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุได้ไม่ครอบคลุม และกำหนดให้ทั่วถึงไม่เพียงพอในส่วนภูมิภาคที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน ด้วยข้อจำกัดด้านบุคลากร งบประมาณ และความเชี่ยวชาญต่างๆ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รัฐสวัสดิการที่สอดคล้องกับสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณี : เทศบาลนครนครราชสีมา ได้ศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ ผลการวิจัย แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เชิงคุณภาพ

1. กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้สูงอายุในสังคมเมือง มีสภาพความเป็นอยู่ที่พบทั้งปัญหาด้านต่างๆ สลับซับซ้อนแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของแต่ละครอบครัว รวมทั้งภูมิหลังด้านวัฒนธรรมก็ส่งผลด้านการเกิดปัญหาในผู้สูงอายุเหล่านี้แตกต่างกันออกไปด้วย
2. การจ่ายเบี้ยยังชีพรายเดือน อยู่ในอัตราที่น้อย ไม่เพียงพอต่อสภาพเศรษฐกิจและการครองชีพในปัจจุบัน
3. การจัดสวัสดิการของรัฐในด้านอื่นๆ ยังประสบปัญหาไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น การช่วยเหลือค่าโดยสารสาธารณะแต่ยังมีการเก็บค่าธรรมเนียม มิใช่การช่วยเหลือเต็มจำนวนที่กำหนด

4. การให้ความช่วยเหลือบางข้อ ผู้สูงอายุไม่ได้ใช้สิทธิ อาจด้วยไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง หรืออาจไม่ทราบถึงสิทธิที่พึงได้รับ เพราะการขาดการประชาสัมพันธ์ถึงสิทธิที่ผู้สูงอายุพึงได้รับจากภาครัฐก็เป็นได้

5. ควรส่งเสริมการสร้างอาชีพให้ผู้สูงอายุ โดยเป็นการส่งเสริมด้านการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือปราชญ์ชาวบ้านไปด้วย รวมถึงการจัดการด้านการตลาดสำหรับอาชีพที่ได้ส่งเสริมไป เช่นการบริหารจัดการให้บรรลุเรื่อง Price, Place, Product, Promotion จะสามารถมีรูปแบบการจัดสวัสดิการภาครัฐที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืนต่อไป

6. การจัดสวัสดิการในเรื่องการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงระยะยาว โดยหน่วยงานด้านสาธารณสุขร่วมกับภาครัฐอื่นๆ โดยกำหนดรูปแบบการดูแลในหลายๆด้าน ให้สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุที่พบ เช่น การดูแลโดยกองทุน LTC , การจัด Day Care Center , การส่งเสริมการบริหารงานธนาคารเวลา เป็นต้น

7. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดสวัสดิการของรัฐ โดยการดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการภาคประชาชน ไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุหรือญาติ ครอบครัว เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการบริการสาธารณะจากภาครัฐอย่างเต็มที่ ทั้งถึง และเท่าเทียม

ส่วนที่ 2 เซึ่งปริมาณ

การหาระดับความพึงพอใจ ด้านการบริการทางแพทย์ และการจัดสวัสดิการด้านอื่นๆ พบว่าโดยรวมอยู่เกณฑ์ปานกลาง อาจด้วยปัจจัยหลายส่วน เช่น ความต้องการที่ยังไม่สอดคล้อง การขาดการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุทราบถึงสิทธิที่พึงได้รับอย่างทั่วถึงยังไม่บรรลุผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. มีการจัดตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุที่ดูแลควบคุมโดยภาคประชาชน หรือเอกชน เพิ่มขึ้น เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุครอบคลุมไปยังทุกชุมชน มีกิจกรรมในศูนย์ฯ เช่น การส่งเสริมการออกกำลังกาย การส่งเสริมความรู้ด้านพฤติกรรมบริโภคที่ถูกต้อง การนำสมุนไพรมาใช้ในชีวิตประจำวัน

2. มีทีมบุคลากรสหวิชาชีพจากหลากหลายวิชาชีพ เช่น บุคลากรทางการแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และอื่นๆ ที่มีการกิจอำนาจหน้าที่ให้บริการสาธารณะ แต่ยังไม่มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน จึงควรมีศูนย์การดำเนินงาน แบบ “One Stop Service” ที่ตั้งมาเพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันให้ดีขึ้น

3. องค์กรปกครองท้องถิ่น ควรมีแผนงาน/โครงการ การจัดสวัสดิการต่างๆภายในชุมชน เช่น การตั้งสถานรับเลี้ยงผู้สูงอายุไปเช้า เย็นกลับ (Day Care) รองรับผู้สูงอายุที่อยู่บ้านตามลำพัง ขณะเดียวกันครอบครัวที่มีปัญหาต้องจัดการเข้าถึงบ้านผู้สูงอายุ เป็นต้น เพื่อรองรับกับสังคมผู้สูงอายุ

4. ส่งเสริมการทำงานของทีมงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง Long Term Care ซึ่งประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงพยาบาลชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง มีงบประมาณที่อุดหนุนงานได้อย่างไม่ขาดตอน ซึ่งกองทุนนี้ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

5. การให้บริการทางการแพทย์ที่สะดวกรวดเร็วอาจกำหนดเป็นจุดบริการผู้สูงอายุไว้เป็นสัดส่วนหรือมีจุดบริการใกล้บ้านให้ผู้สูงอายุเดินทางมาได้สะดวก หรือจัดอาสาสมัครเข้าไปช่วยเหลือดูแล

6. ควรมีการสนับสนุนให้เกิดศูนย์ผู้สูงอายุในระดับจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อรองรับภารกิจการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในอนาคต

7. ในการหนุนเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการกำหนดบริการสาธารณะที่ภาครัฐได้จัดให้สามารถเสนอผ่านประธานสภาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เป็นตัวแทนในการเสนอนโยบายกำหนดบริการสาธารณะผู้สูงอายุได้

8. การส่งเสริมการสร้างอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ รวมถึงการบริหารจัดการด้วยปัจจัยครบ 4 ด้านคือ การทำให้เกิดสินค้า(Product) การจัดหาสถานที่ที่เหมาะสม (Place) การตั้งราคาที่เหมาะสม (Price) และการโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างตลาด (Promotion)

9. การพัฒนารูปแบบการให้บริการนาคาเวลา โดยมีต้นแบบจากประเทศสวีเดนแลนด์ ให้ผู้สูงอายุที่ยังมีสุขภาพแข็งแรง ไปบริการและดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะแข็งแรงน้อยกว่าหรือประสบปัญหาต่างๆ เช่น การปรนนิบัติ พาไปซื้อของใช้ พาไปพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น ผู้ไปให้บริการจะได้รับบันทึกสะสมเวลา ซึ่งเมื่อถึงคราวที่ผู้ให้บริการเหล่านี้อยู่ในสภาวะผู้สูงอายุ และมีความต้องการความช่วยเหลือ ก็จะสามารถเรียกใช้บริการจากสมาชิกในรุ่นต่อมาได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ทำการประเมินผลจากการวิจัย ว่าเกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร โดยการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ และข้อมูลที่ได้จากการเตรียมการวิจัยครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

กนกกาญจน์ อุตสาห์. (2547). **ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในจังหวัดกาญจนบุรี**. สารนิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตร มหาบัณฑิต (สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- นิติภูมิ นวรัตน์. (ม.ป.ป.). รัฐสวัสดิการ หรืออย่าง นโยบายประชานิยม มองดี หรือมองไม่ดี อยู่ที่สถานะของคนที่มีมอง คนมองที่เป็นนายทุนไม่ชอบ แต่คนจนชอบ. (ไทยรัฐออนไลน์ วันอังคารที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2559)
- ระพีพรรณ คำหอม และคณะ. (2547). **ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตชนบท**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2549). **ความต้องการหลักประกันทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ: ภาวะสุขภาพผู้สูงอายุ**. สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ.
- สมสมัย พิลาแดง, ยุทธพล ทวะชาลี และ กัตัญญ์ แก้วหานาม. (2557). **ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงพญา อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์**. สำนักงานสถิติแห่งชาติ, **สำรวจข้อมูลประชากรสูงอายุไทย ปี 2545, 2554 และ 2557**. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <http://www.nso.go.th/sites/2014>
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2554). **สิทธิของผู้สูงอายุตามหลักการขององค์การสหประชาชาติ**. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <http://www.oppo.opp.go.th/>
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2554). **แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552, 2554**.
- ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556, สิงหาคม). **การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. (Aging society in Thailand): บทความวิชาการ**. สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. ปีที่ 3 (16).
- Knodel, John, E and Napaporn Chayovan. (2008). **Population Ageing and the Well-being of Older Persons in Thailand**, 2008.

ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ
แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ในประเทศไทย

ศึกษาเฉพาะกรณี : จังหวัดนครราชสีมา

Factors Influencing Efficiency and Effectiveness of Administration for
Migrant Workers of Small and Medium Enterprises in Thailand.

A Case Study: Nakhon Ratchasima Province

สุดาพร สุวัฒน์นอม¹ นิเทศ ดินณะกุล² อุทิศ สุภาพ³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยที่ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัย 5 ด้าน ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา คือ การคัดสรรแรงงานเข้ามาทำงาน การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน การรักษาแรงงาน บทบาทของผู้นำองค์กร ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว เพื่อเป็นแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มประชากรตัวอย่างคือผู้ประกอบการที่ใช้แรงงานต่างด้าว ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 120 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรม SPSS และใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ประกอบการ ผู้ชำนาญการและผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 8 คน โดยนำข้อมูลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหาและสรุปตีความตามประเด็นคำถามด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยเพื่อให้ได้ความหมายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานของงานวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ด้านคัดสรรแรงงาน การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ส่งผลทางบวกมากต่อการสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ผู้ประกอบการมีความใส่ใจและเชื่อมั่นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญที่นำพาธุรกิจสู่ความสำเร็จ

¹ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี

² (รองศาสตราจารย์ ดร.) อาจารย์ที่ปรึกษา

³ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์(พิเศษ) ดร.) อาจารย์ที่ปรึกษา

คำสำคัญ: การสร้างประสิทธิภาพ, ประสิทธิภาพ, การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว, ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม, จังหวัดนครราชสีมา

Abstract

This research was based on qualitative and quantitative data. Research objectives were to find the five factors influencing the management of migrant labors and to provide information for increasing the efficiency and effectiveness of administration in managing migrant labors in enterprises within Nakhon Ratchasima province. They are labor selections, knowledge trainings, operation skills, labor securing, and corporation leader roles and problems and obstacles in the managing migrant workers. Population sample is Entrepreneurs hiring migrant workers, in Nakhon Ratchasima Province, together 120 samples. The questionnaire was used as a research tool. The opinion levels have been divided into 5 levels. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation with a software SPSS. Data found in in-depth interviews with 8 entrepreneurs, specialists and experts of migrant worker management fields from both official and private sectors. The interview data is used to analyze the content and summarize the interpretation of questions by inductive data analysis to get meaning, accompany with objectives and assumptions of the research. The research found that labor selections, knowledge trainings, and operation skills give positive effects on efficiency and effectiveness on migrant labor management in Nakhon Ratchasima province. The result of this research is to let the entrepreneurs pay more attention and believe that the factors influencing the efficiency and effectiveness of the management, is critical to business success.

Keywords: Influencing Efficiency, Effectiveness, Administration for Migrant Workers, Small and Medium, Nakhon Ratchasima Province

บทนำ

เนื่องจากโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจทั้งด้านการผลิตและโครงสร้างของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะปัจจัยการผลิตด้านแรงงานเป็นปัจจัยในการผลิตที่สำคัญ และเป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการอยู่รอดของกิจการ ปริมาณของวัยทำงานของไทยลดลง เป็นวัยพึ่งพาเพิ่มขึ้น และอัตราการเกิดลดลง ทำให้มีภาวะขาดแคลนแรงงาน

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงานอีกประการหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของกิจการนั้นๆ ทั้งนี้แรงงานต่างด้าวถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่จ้างแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติมากที่สุดในภาคอีสาน ผู้ประกอบการเห็นว่าแรงงานต่างด้าวมีบทบาทสำคัญในการเป็นแรงงานหลักของสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา และเนื่องจากสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมมีแนวทางหรือรูปแบบของการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวที่ยังไม่ชัดเจน ทำให้ผู้วิจัยทำการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม และนำเสนอศักยภาพในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการในจังหวัดนครราชสีมาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

ขอบเขตการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา ใน 5 ด้าน คือ 1.การคัดสรรแรงงาน 2.การพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถในการทำงาน 3.การรักษาแรงงาน 4.บทบาทของผู้นำองค์กร และ 5.ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ

2. **ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวที่ได้ผ่านการพิสูจน์สัญชาติและได้รับใบอนุญาตทำงานถึงวันที่ 31 มีนาคม 2563 จำนวน 120 ท่าน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยได้แก่ สถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่ตั้งกิจการในเขตจังหวัดนครราชสีมา

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2560 ถึง เดือน มิถุนายน พ.ศ.2561 รวมเป็นระยะเวลา 12 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Research) ซึ่งกำหนดรูปแบบ ในระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

วิธีวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการที่จ้างแรงงานต่างด้าว ขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา ได้กลุ่มตัวอย่าง 120 ตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการ ผู้ชำนาญการและผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบสอบถาม เพื่อศึกษาปัจจัย 5 ด้าน ที่มีผลต่อการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา คือ การคัดสรรแรงงานเข้ามาทำงาน การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน การรักษาแรงงาน บทบาทของผู้นำองค์กร ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว เพื่อเป็นแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์จากผู้ประกอบการ ผู้ชำนาญการ และผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวทั้งภาครัฐและเอกชน

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

- 1) นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่เฉพาะเจาะจง จำนวน 120 ชุด
- 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางจำนวน 5 ท่าน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 3 ท่าน รวม 8 ท่าน
- 3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดย (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) หาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ด้วยโปรแกรม SPSS และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 8 คน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท โดยนำข้อมูลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหาและสรุปตีความตามประเด็นคำถามด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยเพื่อให้ได้ความหมายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานของงานวิจัย

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้ประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายข้อพบว่า การสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา ด้านที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด คือ ด้านบทบาทของผู้นำ ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.182$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)= 0.538 ด้านที่มีความสำคัญในระดับมาก คือ ด้านพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถและศักยภาพในการทำงาน ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.83$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)= 0.674 ด้านที่มีความสำคัญในระดับปานกลาง คือ ด้านคัดสรรแรงงาน ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.80$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)= 0.734 ด้านที่มีความสำคัญในระดับน้อย คือ ด้านรักษาแรงงาน ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.76$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)= 0.699 ด้านที่มีความสำคัญในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.57$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)= 0.77

($\bar{X} = 4.182$, $\bar{X} = 3.83$, $\bar{X} = 3.80$, $\bar{X} = 3.76$, $\bar{X} = 3.57$) ตามลำดับ

2. จากสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่ใช้แรงงานต่างด้าวในจังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านคัดสรรแรงงาน เป็นปัจจัยลำดับต้นๆที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญในการคัดสรรแรงงานที่มีคุณภาพ มีทักษะ และมีความพร้อมที่จะทำงาน เพื่อให้ได้ผลงานตามเป้าหมาย การคัดสรรแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในจังหวัดนครราชสีมา โดยผ่าน MOU หรือบริษัทเอเจนซีที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย

2.2 ด้านการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถและศักยภาพในการทำงาน ผู้ประกอบการให้ความสำคัญ กับการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมให้แรงงานต่างด้าวได้รับการพัฒนาทักษะในการทำงานอยู่เสมอ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างศักยภาพในการทำงานของแรงงานต่างด้าว

2.3 ด้านการรักษาแรงงาน การรักษาแรงงานต่างด้าว ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานที่กำหนดอย่างถูกต้อง โดยมีการจ่ายค่าตอบแทน เช่น เงินเดือน ค่าล่วงเวลา โบนัส สวัสดิการ ที่พักอาศัย ประกันสุขภาพ ประกันสังคม ระบบรักษาความปลอดภัย ให้กับแรงงานต่างด้าวให้เท่าเทียมกับแรงงานไทย

2.4 บทบาทของผู้นำ ผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์กร ผู้นำมีภาวะหน้าที่และความรับผิดชอบ จะต้องวางแผนสั่งการดูแลและควบคุมให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติงานต่างๆให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

2.5 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ผู้ประกอบการพบปัญหาดังนี้ ปัญหาเรื่องการสื่อสารโดยเฉพาะแรงงานเข้ามาใหม่ ปัญหาเรื่องสุขอนามัย และพฤติกรรมความ

เป็นอยู่ที่ไม่เหมือนคนไทย ปัญหาเรื่องกฎหมายนโยบายที่ไม่ชัดเจนและยังมีช่องว่างในการปฏิบัติที่ไม่เคร่งครัด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการประมวลข้อมูลทั้งหมด โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การให้ตอบแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์แล้ว พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดนครราชสีมา ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. การคัดสรรแรงงานที่เข้ามาทำงาน

จากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา มีการคัดสรรแรงงานโดยเฉพาะแรงงานต่างด้าวที่มาจาก 3 ประเทศ ได้แก่ พม่า กัมพูชา ลาว ทางผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะคัดสรรแรงงานโดยผ่านบริษัทจัดหางานที่ได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายนำ อีกช่องทางหนึ่งคือผู้ประกอบการมีโอกาสเข้าไปถึงประเทศปลายทางเพื่อคัดสรรแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในบริษัทของตน ช่องทางที่สามคือผู้ประกอบการหาจากแรงงานต่างด้าวที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการของตนโยให้แนะนำญาติ พี่น้อง เพื่อน หรือผู้รู้จักเข้ามาทำงานกับบริษัทของตน

2. ด้านการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถและศักยภาพในการทำงาน

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เชิงลึกพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ตอบว่า ถึงแม้ว่าแรงงานต่างด้าวที่นำเข้ามาทำงานในประเทศไทยช่วงแรกๆแรงงานเหล่านี้จะเป็นแรงงานที่ไร้ฝีมือ ทำงานตามคำสั่งเท่านั้น แต่ทางผู้ประกอบการมีการวางแผนพัฒนาแรงงานเพื่อเพิ่มทักษะความรู้ให้แก่แรงงาน โดยมีการตั้งแรงงานต่างด้าวที่มีประสบการณ์และสามารถสื่อสารระหว่างไทยกับแรงงานต่างด้าวได้ ร่วมกับหัวหน้าที่เป็นคนไทยคอยให้คำแนะนำมอบหมายหน้าที่และวิธีการปฏิบัติงานตามที่บริษัทได้มอบหมายให้ สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานและคนอื่นๆได้เป็นอย่างดี ทำให้แรงงานต่างด้าวสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพได้

3. ด้านการรักษาแรงงาน

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าผู้ประกอบการ ให้ความสำคัญกับการรักษาแรงงานเพื่อให้เขาทำงานอยู่ในบริษัทของตนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยที่ผู้ประกอบการได้กำหนดค่าตอบแทนตามเกณฑ์มาตรฐานของกฎหมายแรงงานที่กำหนด ผู้ที่มีประสบการณ์จะได้รับพิจารณาปรับขึ้นอัตราเงินเดือนตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถหรือทักษะในการทำงาน ความขยัน ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การรักษาแรงงานจึงเป็นกลยุทธ์ที่สามารถนำมาช่วยกระตุ้นให้แรงงานต่างด้าวปฏิบัติงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ

4. บทบาทของผู้นำ

ผู้นำเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์การ ทั้งนี้ เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผนสั่งการดูแล และควบคุม ให้บุคลากรขององค์การปฏิบัติงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพล สูงสุดของการสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการแรงงาน ผู้นำที่ดีมีการส่งเสริม บุคลากรในองค์กรให้แสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ มีการสนับสนุนบุคลากรในองค์กรให้กำหนดเป้าหมายหรือ ทิศทางที่ชัดเจน มีการทำงานเป็นทีม และมีการจัดการอย่างมีระบบ เป็นเข็มทิศในการนำพาองค์กร ไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้

5. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว

ผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งกล่าวว่า แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในเมืองไทย มาจาก 3 ประเทศเป็นหลัก คือ เมียนมาร์ กัมพูชา ลาว และจัดลำดับศักยภาพของแรงงานไว้ว่า แรงงานที่มี ศักยภาพดีที่สุดในสี่ประเทศนี้คือ แรงงานเมียนมาร์ รองลงมาคือ กัมพูชา และลาว

ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวนั้น ผู้ประกอบการมองว่า มีปัญหา ต่างๆดังนี้

5.1. ปัญหาเรื่องการสื่อสาร โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่แรงงานเข้ามาใหม่ การสื่อสาร การ สั่งงาน บางครั้งแรงงานไม่ชัดเจน ฟังคำสั่งไม่รู้เรื่อง ต้องอาศัยแรงงานรุ่นพี่คอยชี้แจงแนะนำ

5.2. ปัญหาเรื่องสุขอนามัย และพฤติกรรมความเป็นอยู่ แรงงานเหล่านี้ ไม่ค่อยมีระเบียบ วินัย และขาดการรักษาความสะอาด ทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บตามมา

5.3. การบังคับใช้ พ.ร.บ. กฎหมายแรงงาน ควรมีความเด็ดขาดต่อผู้ฝ่าฝืนอย่างเท่าเทียม กัน ต่อสถานประกอบการ แรงงาน บริษัทจัดหางาน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านการคัดสรรแรงงาน จากข้อมูลพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะได้แรงงานจากบริษัท จัดหางาน หรือผ่านระบบเครือข่าย พี่น้อง ผู้รู้จักแนะนำต่างด้าวเข้ามาทำงาน ถึงแม้ว่าบาง ผู้ประกอบการสามารถเข้าไปถึงประเทศปลายทางเพื่อนัดพบแรงงานก็ตาม ยังถือว่ามีส่วนจำกัดในการ คัดสรรแรงงาน ถ้ารัฐบาลมีนโยบายเปิดกว้างให้แรงงานต่างด้าวนำ VISA ท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทยและผู้ประกอบการสามารถจับคู่กับแรงงานต่างด้าว เพื่อขออนุญาตทำงานอย่างถูกต้องตาม กระบวนการกฎหมายต่อไป จะสามารถลดปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง และให้โอกาส ผู้ประกอบการได้สัมภาษณ์แรงงานอย่างเป็นระบบจะได้คัดเลือกแรงงานที่มีคุณภาพเข้ามาทำงานใน ประเทศไทย

2. เนื่องจากแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยเป็นแรงงานระดับล่าง มีการศึกษาค่อนข้างน้อย จึงไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาไทยในการสื่อสารได้ ซึ่งถือเป็นอุปสรรคในการทำงาน ในช่วงแรกๆ จึงควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาอาเซียน นอกจากภาษาอังกฤษแล้วยังคงมุ่งศึกษาภาษาอาเซียนเป็นภาษาที่ 3 โดยเฉพาะภาษาในกลุ่มอาเซียน เช่น ภาษาพม่า กัมพูชา ลาว เวียดนาม เป็นต้น ส่งเสริมบุคลากรในประเทศไทยให้มีการเรียนรู้เพิ่มทักษะในด้านภาษาอาเซียน สามารถติดต่อสื่อสารทางภาครัฐและภาคธุรกิจ สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวได้เป็นอย่างดี

3. เนื่องจากยังคงมีแรงงานต่างด้าวส่วนหนึ่งที่มีการหลบหนีเข้าเมือง สถานประกอบการบางแห่งที่มีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเกิดอาการป่วยหรือไม่สบาย ไม่ยอมไปหาหมอเพราะกลัวความผิดปล่อยให้แรงงานต่างด้าวนำโรคติดต่อมาแพร่ในประเทศไทย สร้างความเสียหายอย่างมาก รัฐบาลจึงควรมีมาตรการในการป้องกันอย่างเร่งด่วน ควรใช้วิธีการควบคุมการตรวจสุขภาพก่อนที่จะอนุญาตนำเข้าแรงงานต่างด้าว อย่างเคร่งครัด

4. การบังคับใช้ พ.ร.บ. กฎหมายแรงงาน ควรมีความเด็ดขาดต่อผู้ฝ่าฝืนอย่างเท่าเทียมกัน ต่อสถานประกอบการ แรงงาน บริษัทจัดหางาน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรมีการศึกษาระบบการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของประเทศสิงคโปร์ เช่นการให้ Work Permit จ่ายค่าธรรมเนียม Levy กับ Dependence Ceiling เพื่อเป็นแนวทางหรือมาตรการในการปรับใช้กับสถานการณ์แรงงานไทย จะได้นำพาประเทศไทยให้ผ่านพ้นวิกฤติขาดแคลนแรงงาน และมุ่งสู่ผู้นำของประเทศอาเซียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านแรงงานที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

บรรณานุกรม

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2551). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองแรงงานในกิจการที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวทำงาน. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2549). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหาร. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยส์.

จุฑามณี ตรีกุลมุกดา. (2544). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

ณัฐพันธ์ เชนนันท์. (2541). การจัดการทรัพยากรบุคคล. กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐชานันท์ วงศ์มูลิธิกร. (2552). การใช้แรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างใน
จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระมหาแพงเตชสีโล (ชาโนงาน). (2556). การบริหารจัดการการใช้แรงงานต่างด้าวของ
ผู้ประกอบการขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภาวัฒน์ พันธแพ. (2547, กันยายน -ธันวาคม). “ผู้นำกับองค์การแห่งการเรียนรู้” วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัย หอการค้าไทย. 24, (3): 51-63.
- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. (2550).โครงการศึกษาความต้องการแรงงานที่แท้จริงและการ
บริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในภาคเกษตร ประมง กิจการต่อเนื่องจากประมง และก่อสร้าง.
เสนอต่อสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน. กรุงเทพมหานคร.
- สมสกุล เบาเนติ และวิโรจน์ เจษฎาธิ์. (2557). การจัดการแรงงานต่างด้าวของสถาน
ประกอบการแปรรูปอาหารทะเล ในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้
ในการบริหารจัดการของเทศบาลในจังหวัดลำปาง

Factors Affecting the Success of Good Governance Implementation
in the Management of Provincial Offices of Municipality
in Lampang Province

ชัยนันทธรณ์ ขาวงาม¹

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลในจังหวัดลำปาง 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลในจังหวัดลำปาง 3) เสนอแนะแนวทางในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลในจังหวัดลำปาง ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ หน่วยที่ใช้ในการศึกษาคือ เทศบาลจำนวน 36 แห่ง มีประชากรที่เป็นตัวแทนของเทศบาล ได้แก่เจ้าหน้าที่ จำนวน 1,706 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 288 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดโดยใช้สูตรทแยงมุมที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ในการนี้ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ ส่วนแบบสัมภาษณ์ใช้เก็บข้อมูลจากผู้บริหารของหน่วยงาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลมีอยู่ 2 ส่วนคือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้ค่าทางสถิติซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลมีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ปัจจัยค่านิยมร่วม และวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยความชัดเจนของยุทธศาสตร์ ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัย ความเหมาะสมด้านโครงสร้างของหน่วยงาน และปัจจัยการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลโดยสามารถอธิบายรวมกันได้ร้อยละ 84 และ (3) ข้อเสนอแนะแนวทางในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้นที่สำคัญคือผู้บริหารควรให้การสนับสนุนต่อการนำหลัก

¹ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.), คณะนิติศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา, E-mail: thornk250@gmail.com

ธรรมาภิบาล มาใช้อย่างจริงจัง เสริมสร้างให้เจ้าหน้าที่ทุกคนปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตสำนึกสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ส่งเสริมการนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เช่น พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานร่วมด้วย กำหนดโครงสร้างและอัตรากำลังให้ชัดเจน รวมตลอดทั้ง ควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของหน่วยงานทุกชั้นตอน

คำสำคัญ : หลักธรรมาภิบาล, การบริหารจัดการ, เทศบาล

Abstract

The Objectives of this thesis were to evaluate (1) the successful level of good governance implementation in the management of Provincial Offices of Municipality in Lampang Province, (2) to investigate factors affecting the success of good governance implementation in the management of Provincial Offices of Municipality in Lampang Province, and (3) to recommend the appropriate approaches to successfully implement good governance in the management of Provincial Offices of Municipality in Lampang Province. This study was a survey research. Population were 36 Provincial Offices of Provincial Offices of Municipality. Representatives of the population consisted 36 officials who worked in Provincial Offices of Municipality. The samples 288 were calculated by Taro Yamane's formula at the confident level at 95%. The research instruments used in data collecting were the questionnaires and structured interviews. The questionnaires employed the officials while interviewing used from administrators of Provincial Offices of Municipality. A quantitative analysis was analyzed by using the statistics such as frequency, percentile, mean, standard deviation, t-test and multiple regression analysis, and a qualitative analysis use content analytic.

The findings were as follows: (1) implementation in the management of Provincial to and foot Municipality was not lower than 70% at .05 level of significance. (2) Revealed than implementation in the management of Provincial Offices of Municipality was Shared values, Strategy, Style, Structure, and Staff which could totally explain the dependent variables at 84%. And (3) Showed float they Municipality were; administrators should have a strong support to implement good governance in the organizations, create a new value in performing with people benefits as first priority, support the application of some Buddhist Doctrines such as the 4 sublime states of

mind (Brahmavihara) and the 4 basis for success (Ithipada) to determine the organizational structure and manpower effectively, and provide more participative opportunities to officials at all levels in all stages of operations.

Keywords: Good governance, Management, Provincial Offices of Municipality

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในหมวด 4 หน้าที่ของชนชาวไทย มาตรา 74 กำหนดให้ “บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนาจความสะอาด และให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่และในการปฏิบัติกรอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน บุคคลตามวรรคหนึ่งต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง...”รวมทั้งในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 3 แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 (4) (5) รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินดังต่อไปนี้ (4) พัฒนาระบบ งานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ (5) จัดระบบราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนจากเหตุผลที่กล่าวมาการปรับเปลี่ยนบทบาทของสังคมโดยการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือธรรมาภิบาล (Good Governance) มาใช้จึงกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมไทย เพราะหลักธรรมาภิบาลคือการบริหารจัดการที่สามารถตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพและเป็นระบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วม โดยสามารถเสนอข้อเรียกร้อง มีการรวมตัวของประชาชน กลุ่มมวลชน ผู้ใช้แรงงาน และองค์กรภาคเอกชน เพื่อเข้ามามีบทบาทในการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินการในทางการเมืองและการบริหารจัดการภาครัฐ ตลอดจนการประกอบธุรกิจเอกชน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนโดยรวมและสังคมไทยเติบโตด้วยความแข็งแกร่ง สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะช่วยให้ประเทศชาติมีความสงบสุข และพัฒนาอย่างรวดเร็วและยั่งยืนต่อไป (ปัญญา ฉายะจินตาวงศ์ และรัชนี้ ภูตระกูล, 2546: 1) ภายหลังจากการปฏิรูประบบราชการตามนโยบายสำคัญของรัฐบาลอันเป็นผลให้มีการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีเจตนารมณ์ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รับรองสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมในหลายด้าน พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ทำให้ประเทศไทยได้มีการจัดรูปแบบการปกครองใหม่ มีการกระจายอำนาจเพิ่มมากขึ้น และองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 6,753 ได้ถูกจัดตั้งขึ้นขณะเดียวกันรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจทางการคลังเพิ่มมากขึ้น ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นว่าข้อดีของการกระจายอำนาจก็คือความสามารถในการให้บริการที่สอดคล้องความต้องการของท้องถิ่น การแข่งขันกันระหว่างท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยหลังจากมีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่เล็กที่สุด คือข้อวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่พร้อมหลายประการ เช่นระบบควบคุมการใช้จ่าย การตรวจสอบ และการบริหารงบประมาณ ซึ่งทำให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และปัญหาเรื่องอิทธิพลท้องถิ่นที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากงบประมาณที่เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ การทุจริตคอร์รัปชัน เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับว่าเป็นหน่วยงานที่มีการทุจริตคอร์รัปชันมากเมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ด้านจำนวนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่จำนวนมาก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินงานให้เป็นไปในลักษณะที่สอดคล้องกับทิศทางการปฏิรูประบบราชการของประเทศไทยที่ให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ ให้บรรลุสัมฤทธิ์ผล มุ่งตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยนำหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มาปรับใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสำคัญดังกล่าวคือ ก่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็นลง มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวก และได้รับการตอบสนองความต้องการ และมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ อันเป็นแนวทางที่หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานยึดถือปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตาม เท่าที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาหรือการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการของเทศบาลในจังหวัดลำปาง ตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมว่าประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับใด

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลในจังหวัดลำปาง ในภาพรวมว่าบรรลุผลตามภารกิจในระดับมากน้อยเพียงใด มีปัจจัยใดที่มีส่วนสำคัญที่สนับสนุนให้การดำเนินการดังกล่าวประสบผลสำเร็จ รวมทั้งมีการเสนอแนะแนวทางไว้เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ในระดับที่สูงขึ้น แต่ด้วยข้อจำกัดในหลายด้าน เช่น ด้านระยะเวลา และด้านงบประมาณ ซึ่งผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเฉพาะเทศบาลในจังหวัดลำปาง โดยผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในเทศบาลในจังหวัดลำปางให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

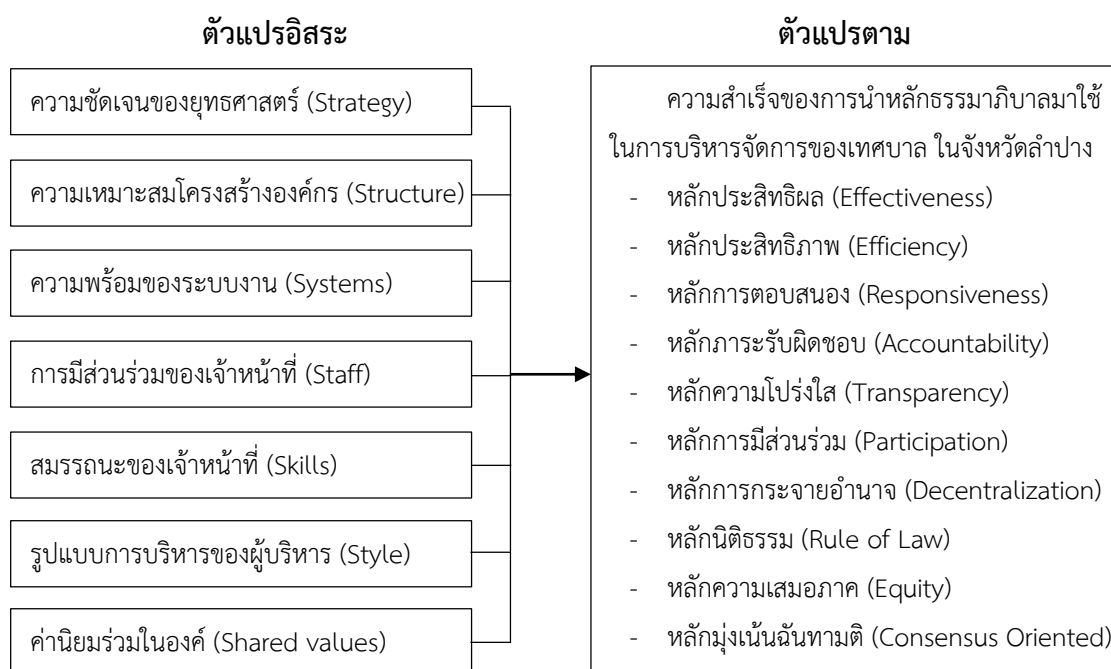
1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาล ในจังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลในจังหวัดลำปาง
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาล ในจังหวัดลำปาง ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัย 7-S Framework มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาล ในจังหวัดลำปาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ที่ประกอบด้วยหลัก 10 ประการ ได้แก่ หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หลักการรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) หลักความโปร่งใส (Transparency) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หลักนิติธรรม (Rule of Law) หลักความเสมอภาค (Equity) และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) มาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาระดับความสำเร็จของการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลในจังหวัดลำปาง (ตัวแปรตาม) ซึ่งตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 พร้อมกับนำกรอบแนวคิด 7 – S ของแมคคินซี (McKinsey 7-S Framework) ซึ่งมีอยู่ 7 ปัจจัยหลัก ได้แก่ กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy) โครงสร้างองค์กร (Structure) ระบบการปฏิบัติงาน (Systems) บุคลากร (Staff) ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skills) รูปแบบการบริหารจัดการ (Style) และค่านิยมร่วม (Shared values) มาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลในจังหวัดลำปาง (ตัวแปรอิสระ) ซึ่งตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 2 โดยแต่ละตัวแปรถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่จะมีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการให้บรรลุผลสำเร็จ ในแง่ดังกล่าวนี้ได้รับการยืนยันจากนักวิชาการและ/หรือผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากหลายแหล่งด้วยกัน ในการนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเอาตัวแปรเหล่านี้มาปรับใช้ใหม่โดยบูรณาการใช้ร่วมกับแนวคิดการจัดการสมัยใหม่ (Modern Management) เช่น แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) เป็นต้น เพื่อให้มีความเหมาะสมกับเรื่องที่ศึกษา อีกทั้งเพื่อให้มีความเฉพาะเจาะจงและมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ดังมีรายละเอียดปรากฏตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร หน่วยที่ใช้ในการศึกษา คือ เทศบาลในจังหวัดลำปาง จำนวน 36 แห่ง โดยมีประชากร ที่เป็นตัวแทนของเทศบาลในจังหวัดลำปาง ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ของเทศบาลในจังหวัดลำปาง ประกอบด้วย ปลัดเทศบาล รองปลัด ผู้อำนวยการกองและเจ้าหน้าที่ จำนวน 1,670 คน และผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงาน คือ นายกเทศมนตรี จำนวน 36 คน รวม 1,706 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของเทศบาลในจังหวัดลำปาง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของเทศบาลในจังหวัดลำปาง จำนวน 288 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดโดยใช้สูตรทาโรยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เพื่อหาสัดส่วนที่เหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรของแต่ละหน่วยงาน รวมตลอดทั้งดำเนินการสัมภาษณ์นายกเทศบาลในจังหวัดลำปาง จำนวน 36 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย (1) แบบสอบถาม และ (2) แบบสัมภาษณ์

1) ขั้นตอนเลือกชนิดหรือรูปแบบของคำถาม กล่าวคือ เมื่อได้แนวคิดและทฤษฎีที่จะใช้ในการศึกษาแล้ว จึงได้พิจารณาเลือกชนิดหรือรูปแบบของคำถามที่จะนำมากำหนดไว้ในแบบสอบถามเป็นลำดับถัดไป โดยได้เลือกชนิดหรือรูปแบบของคำถามทั้งข้อคำถามประเภทปลายปิด และคำถามประเภทปลายเปิด เพื่อให้ง่ายแก่การตอบ และเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนยิ่งขึ้น

2) ขึ้นกำหนดคำถามที่ต้องการถามเรียงตามเรื่องที่ต้องการถาม ได้แก่ ปัจจัยความชัดเจนของยุทธศาสตร์ ได้นำแนวคิดการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์มาบูรณาการใช้ร่วม ปัจจัยความเหมาะสมด้านโครงสร้างของหน่วยงาน ได้นำแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มาบูรณาการใช้ร่วม ปัจจัยความพร้อมของระบบงาน

3) ขึ้นยกร่างแบบสอบถาม ใช้แบบตรวจสอบรายการ (Check List) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ คือ ส่วนที่ 1 ส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย และส่วนที่สี่ เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ส่วนนี้เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นอิสระ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

2) รวบรวมแบบสอบถาม (เฉพาะที่มีข้อคำถามแบบปลายปิด) ที่ได้รับกลับคืนมาลงรหัสเพื่อนำไปสู่ การวิเคราะห์และแปลผล โดยนำเสนอผลในรูปของค่าสถิติ พร้อมทั้งคำบรรยายส่วนแบบสอบถามแบบปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์จะนำมาจัดระเบียบข้อมูลแยกหมวดหมู่ตามตัวแปรและนำไปวิเคราะห์ในรูปแบบการพรรณนาบรรยาย (Descriptive Data Analysis) ต่อไป

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ส่วนข้อมูลทุติยภูมิซึ่งเป็นข้อมูลจากเอกสารต่างๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัย ได้นำเอาโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณใน 2 รูปแบบคือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับการนำข้อมูลเชิงปริมาณมาทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนามีอยู่ 2 ส่วนดังนี้

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (แบบสอบถามส่วนที่ 1) จะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) โดยนำเสนอผลในรูปของตารางและการบรรยาย

(2) ในขณะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเรื่องความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลในจังหวัดลำปาง (ตัวแปรตาม) และความคิดเห็นเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลในจังหวัดลำปาง (ตัวแปรอิสระ) ในแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 จะดำเนินการ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอผลในรูปของตารางและการบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อพิจารณาในด้านเพศพบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นหญิง ร้อยละ 55.90และเป็นชาย ร้อยละ 44.10หากพิจารณาในด้านอายุพบว่า ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่มีอายุมากกว่า 45 ปี ร้อยละ 51.63รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 41-45 ปี ร้อยละ 18.95อายุระหว่าง 36-40 ปี ร้อยละ 13.73อายุระหว่าง 31-35 ปี ร้อยละ 11.76อายุระหว่าง 25-30 ปี ร้อยละ 3.27และมีอายุน้อยกว่า 25 ปี ร้อยละ 0.65 ด้านวุฒิการศึกษาสูงสุดพบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 73.86 และสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 26.04 ในด้านตำแหน่งงานปัจจุบันพบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าฝ่าย หรือเทียบเท่าร้อยละ 75.00รองลงมาคือ ผู้อำนวยการกอง/หัวหน้าสำนักปลัด และปลัดเทศบาลร้อยละ 12.50 สังกัดกอง/ฝ่าย/กลุ่มงานที่สังกัดพบว่า ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่สังกัดกองแผนงาน ร้อยละ 16.32 รองลงมาคือ กองสวัสดิการและสังคมร้อยละ 15.28 และ กองช่าง ร้อยละ 14.93 ส่วนในด้านอายุราชการนั้นพบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีอายุราชการมากกว่า 15 ปี ร้อยละ 48.61และ อายุราชการระหว่าง 11-15 ปีร้อยละ 44.44

1) ความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลมีความคิดเห็นต่อความสำเร็จภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.83 และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการนำหลักความเสมอภาคมาใช้ในการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ส่วนที่ประสบผลสำเร็จรองลงมา คือหลักการตอบสนอง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 หลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 หลักการรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 หลักมุ่งเน้นฉันทามติ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 หลักประสิทธิภาพและหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.78 หลักประสิทธิผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71หลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 และที่น้อยที่สุด คือหลักการกระจายอำนาจ

2) ความสำเร็จในด้านหลักประสิทธิผลหลักประสิทธิผลพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลมีความสามารถในการดำเนินงานให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ประจำปีมากที่สุด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 และความสำเร็จในด้านหลักประสิทธิภาพหลักประสิทธิภาพพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่เทศบาล จำนวน 288 ราย มีความคิดเห็นต่อการนำหลักประสิทธิภาพมาใช้ ในการบริหารจัดการของเทศบาลในภาพรวมประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.78

3) ความสำเร็จในด้านหลักการตอบสนอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เจ้าหน้าที่เทศบาล มีความสามารถในการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00

4) ความสำเร็จในด้านหลักการระับผิดชอบ พบว่า ในภาพรวมประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.85 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เจ้าหน้าที่เทศบาล มีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานในหน้าที่มากที่สุด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01

5) ความสำเร็จในด้านหลักความโปร่งใสพบว่า ในภาพรวมประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.93 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลมีขั้นตอนในการทำงาน ที่โปร่งใส และตรวจสอบได้มากที่สุด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10

6) ความสำเร็จในด้านหลักการมีส่วนร่วมพบว่า ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.68 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับและประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์อันเกิดจากความสำเร็จของการพัฒนาหน่วยงานมากที่สุด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74

7) ความสำเร็จในด้านหลักการกระจายอำนาจพบว่า ในภาพรวมประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลมีการมอบอำนาจการตัดสินใจให้แก่เจ้าหน้าที่ ทุกระดับอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52

8) ความสำเร็จในด้านหลักกนิตรธรมหลักกนิตรธรมพบว่า ในภาพรวมประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.78 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลให้ความสำคัญต่อสิทธิ เสรีภาพของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งประชาชนทั่วไปมากที่สุด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 รองลงมาคือ ความชัดเจนในการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของการปฏิบัติงานของเทศบาลโดยอยู่ในระดับมาก

9) ความสำเร็จในด้านหลักความเสมอภาพพบว่า ในภาพรวมประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นว่าเทศบาลให้ความสำคัญต่อการให้บริการแก่เจ้าหน้าที่และประชาชนทั่วไปอย่างเท่าเทียมกัน ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22

10) ความสำเร็จในด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติพบว่า ในภาพรวมประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 โดยกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ เห็นว่า เจ้าหน้าที่เทศบาลให้ความสำคัญต่อการยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มี

ความคิดเห็นต่อสมรรถนะของเจ้าหน้าที่มากที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 รองลงมาคือ ค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์กร เมื่อพิจารณารายด้านดังนี้

1) ความชัดเจนของยุทธศาสตร์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลมีการกำหนดพันธกิจไว้ชัดเจนมากที่สุด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 รองลงมาคือความชัดเจนในการกำหนดวิสัยทัศน์ของเทศบาลอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07

2) ความเหมาะสมด้านโครงสร้างของหน่วยงาน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลมีความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนมากที่สุด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 รองลงมาคือ ความเหมาะสมของการลดกฎระเบียบและขั้นตอนในการดำเนินงาน เพื่อช่วยเพิ่มความคล่องตัวของเทศบาลอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61

3) ความพร้อมของระบบงาน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้อำนวยการเทศบาลให้การสนับสนุนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้มากที่สุด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 รองลงมาคือ ความชัดเจนของระบบการวางแผนของเทศบาล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49

4) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลให้ความสำคัญต่อการทำงานเป็นทีมมากที่สุด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87

5) การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยผลักดันการทำงานของหน่วยงานให้บรรลุเป้าหมายมากที่สุด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74

6) สมรรถนะของเจ้าหน้าที่ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เจ้าหน้าที่เทศบาลปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มากที่สุด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13

7) ค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์กร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เจ้าหน้าที่เทศบาลยึดมั่นในหลักความถูกต้อง ในการปฏิบัติงานมากที่สุด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01

3. ผลการสมมติฐานการวิจัย

การทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 1 : เพื่อวิเคราะห์หาระดับความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ ในการบริหารจัดการของเทศบาลมีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 วิเคราะห์โดยใช้สถิติ

ทดสอบ t (t-test) ในเบื้องต้น ได้นำมากำหนดเป็นสมมติฐานว่าง (H_0) และสมมติฐานทางเลือก (H_1) ของการวิจัยไว้ดังนี้

H_0 : ระดับความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลต่ำกว่า ร้อยละ 70 ($\mu < 70$) (ในที่นี้คือ $\mu < 3.5$)

H_1 : ระดับความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ($\mu \geq 70$) (ในที่นี้คือ $\mu \geq 3.5$) ในการปฏิเสธ H_0 จะต้องเข้าเงื่อนไข 2 ประการ คือ (เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์, 2551: 87)

1) Sig.(2-tailed) < .05) และ

2) t ที่ได้จากการทดสอบ > 0

ผลการวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติทดสอบ t (t-test) พบว่า จากการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติทดสอบ t ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแปลผลได้ดังนี้คือ ค่าเฉลี่ยของระดับความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาล มีค่าเท่ากับ 3.83 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .5656 โดยมี ค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ .0457 และเมื่อนำมาทดสอบ 2 ด้วย t-test เพื่อต้องการทดสอบว่าค่าเฉลี่ยของระดับความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลมีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 โดยมีเกณฑ์การแปลผล คือ Sig. (2-tailed)/2 < .05 และ t > 0 ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ออกมาว่า ค่าของ t เท่ากับ 6.424 มีค่า Significance ของการทดสอบทางเดียวเท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งนั่นหมายความว่าปฏิเสธสมมติฐาน H_0 :หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งยอมรับสมมติฐาน H_1 ที่กล่าวว่าระดับความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ ในการบริหารจัดการของเทศบาลมีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Stepwise MultipleRegression Analysis) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 พบว่า ปัจจัยค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์กร(X7) เป็นตัวแปรแรกที่เข้าสู่สมการถดถอย ซึ่งมีความสามารถในการอธิบายความผันแปรเรื่อง“ความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลได้ร้อยละ 67.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($R^2 = .672$, $P = .000$) ตัวแปรที่สองที่เข้าสู่สมการถดถอย คือ ปัจจัยความชัดเจนของยุทธศาสตร์ (X1) มีความสามารถในการอธิบายเพิ่มเติมเพียงร้อยละ 10.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($R^2\text{Change} = .107$, $P = .000$) ตัวแปรที่สามที่เข้าสู่สมการถดถอย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร(X4) มีความสามารถในการอธิบายเพิ่มเติมเพียงร้อยละ 4.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($R^2\text{Change} = .042$, $P = .000$) ตัวแปรที่สี่ที่เข้าสู่สมการถดถอย คือ ปัจจัยความเหมาะสมด้านโครงสร้าง ของหน่วยงาน (X2) มีความสามารถในการอธิบายเพิ่มเติมเพียงร้อยละ 1.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($R^2\text{Change} = .014$, $P = .000$)

และตัวแปรสุดท้ายที่เข้าสู่สมการถดถอย คือปัจจัยการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ (X5) มี
ความสามารถในการอธิบายเพิ่มได้เพียงร้อยละ .05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (R^2
Change = .005, $P = .000$) สรุปได้ว่า มีปัจจัยด้านตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ปัจจัย อันได้แก่ ปัจจัย
ค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยความชัดเจนของยุทธศาสตร์ ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร
ปัจจัยความเหมาะสมด้านโครงสร้างของหน่วยงาน และปัจจัยการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่มีอิทธิพล
ต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ระดับความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาล
สมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า “ระดับความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของ
เทศบาลมีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70” น่าจะเป็นเพราะเทศบาลมีการพัฒนา/ปรับปรุงประสิทธิภาพระบบ
การบริหารจัดการให้มีความสอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาลอยู่อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 3
แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 (4) พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการ
พัฒนาคุณภาพ คุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและ
วิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงาน
ของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการทำให้เทศบาลมี
ความสามารถในการดำเนินงานที่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ประจำปี มีการ
ใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัด มีการมีขั้นตอนในการทำงานเพื่อสนองงานของประชาชนที่โปร่งใส
และตรวจสอบได้ มีการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับ รวมถึงประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการได้รับ
ผลประโยชน์อันเกิดจากความสำเร็จของการพัฒนาหน่วยงาน มีการมอบอำนาจการตัดสินใจให้แก่
เจ้าหน้าที่ทุกระดับอย่างทั่วถึง โดยให้ความสำคัญต่อสิทธิ เสรีภาพของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งประชาชน
ทั่วไป ตลอดจนการให้ความสำคัญต่อการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปอย่างเท่าเทียมกัน มุ่งเน้นการ
ให้บริการที่มีประสิทธิภาพ ส่วนเจ้าหน้าที่ได้ให้ความสำคัญต่อการยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน
ร่วมงานและมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเป็นอย่างดีอยู่ในระดับที่สูง ซึ่ง
สนับสนุนแนวคิดธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ(ก.พ.ร.) ที่
ประกอบด้วยหลัก 10 ประการ อันได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง
หลักการรับผิดชอบต่อสังคม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม
หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552:
8-9) และมีความสอดคล้องกับมาตรา 3/1 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับ
ที่ 5) พ.ศ.2545 ที่ว่า การบริหารราชการ...ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์

ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็นการกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน... รวมถึงสอดคล้องกับมาตรา 6 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ที่ว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือธรรมาภิบาลได้แก่การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังนี้คือ เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวก

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาล ในจังหวัดลำปาง จากสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า 1) ปัจจัยค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรที่พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์กรกับความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลหมายความว่าค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์กรของเทศบาลที่เข้มแข็งและชัดเจน จะส่งผลทำให้การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ เนื่องจากค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์กรเป็นหลักยึดถือร่วมกันโดยสมาชิกขององค์กรที่ได้กลายเป็นรากฐานของระบบการบริหาร และวิธีการปฏิบัติของบุคลากร ตลอดจนผู้บริหารภายในองค์กรที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยเป็นเป้าหมายสำคัญที่องค์กรต้องการบรรลุถึง เมื่อเทศบาลมีค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งและมีความชัดเจน ก็จะมีผลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการซึ่งสนับสนุนยุทธศาสตร์ที่ 5 ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.2546- พ.ศ.2550) ในเรื่อง การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยมของข้าราชการไทยที่เรียกว่า I AM READY ที่แสดงให้เห็นถึงหน่วยงานราชการจะต้องปรับเปลี่ยนความคิดและทัศนคติในการทำงานให้มีความรวดเร็ว มีคุณภาพทันสมัย และสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับประชาชน (อ้างถึงในอาวุธ วรรณวงศ์, 2551: 42) และยังสอดคล้องกับ จิรวัฒน์ อัครบวร และรัตนศักดิ์ เจริญทรัพย์ (2552: 128) และ สุทิน แก้วพล (2553) ในเรื่องค่านิยมร่วม (Shared values) ที่ชี้ให้เห็นว่า เมื่อค่านิยมและความเชื่อได้ถูกยอมรับทั่วทั้งองค์กรและบุคลากรกระทำตามค่านิยมเหล่านั้นแล้วองค์กรก็จะมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

3. ปัจจัยความชัดเจนของยุทธศาสตร์ กรณีที่พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความชัดเจนของยุทธศาสตร์กับความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลหมายความว่า การมีความชัดเจน ในด้านยุทธศาสตร์ของเทศบาล จะมีผลทำให้การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาล ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ เนื่องจากยุทธศาสตร์เป็นแนวทางหรือวิธีการที่องค์กรหรือหน่วยงานจะดำเนินการเพื่อให้เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้บรรลุผล (จุมพล หนิมพานิช, 2550: 270)เมื่อเทศบาลกำหนดวิธีดำเนินงานหรือ ที่เรียกว่ายุทธศาสตร์ไว้ชัดเจน ก็จะมีผลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการสอดคล้อง

กับแนวคิดของจินตนา บุญบงการ และณัฐพันธ์ เจริญนันท์ (2545: 16-18) ในเรื่องความสำคัญของกลยุทธ์ต่อองค์กรที่ชี้ให้เห็นว่า ความชัดเจนของกลยุทธ์จะช่วยให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงและมีวิสัยทัศน์ต่ออนาคต ทำให้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินงานของธุรกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะทำให้การจัดสรรทรัพยากรและการดำเนินงานเป็นเอกภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์ (2548: 26) ในเรื่องความสำคัญของการบริหารยุทธศาสตร์ที่สะท้อนให้เห็นว่า การบริหารยุทธศาสตร์ จะทำให้องค์กรภาครัฐมียุทธศาสตร์ต่างๆ ที่ชี้ทิศทางของการบริหารองค์การในระยะยาว ได้อย่างชัดเจน โดยทุกยุทธศาสตร์ที่ถูกกำหนดขึ้นมาจะถูกใช้เป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญมากเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ ที่องค์กรได้กำหนดไว้ โดยองค์การที่มีการนำแนวคิดการบริหารยุทธศาสตร์ไปใช้ จะทำให้เกิดการทำงานในเชิงรุก ที่จะมุ่งสร้างผลสำเร็จให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้ในระยะยาว

4. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ กรณีที่พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่กับความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาล หมายความว่า การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่เทศบาล จะส่งผลทำให้การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการของการให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งจะทำให้การทำงานภายในองค์กรสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เมื่อเทศบาลเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานทุกขั้นตอน ก็จะมีผลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ ในการบริหารจัดการสอดคล้องกับ สมยศ นาวิการ (2525: 25-27) ในเรื่องความสำคัญของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่เห็นว่าจะช่วยให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ ช่วยให้เกิดการทำงานในลักษณะของการมีความรับผิดชอบร่วมกันเพราะถือว่าการตัดสินใจมาจากมติของกลุ่มหรือที่ประชุมได้พิจารณาหรือตัดสินใจร่วมกัน ช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นไปโดยราบรื่น ช่วยให้ผู้ร่วมงานเกิดความยอมรับต่อผลของความเปลี่ยนแปลง อันเกิดจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดังกล่าว ช่วยให้เกิดความผูกพันระหว่างบุคลากรกับองค์กรมากขึ้น ช่วยให้การบริหารงานของผู้บังคับบัญชา มีความง่ายขึ้น เพราะผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับการเปลี่ยนแปลงและไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้นช่วยให้ การตัดสินใจทางการบริหารมีคุณภาพมากขึ้น ช่วยให้การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรระดับสูงกับองค์กรระดับล่างดีขึ้น และช่วยให้เกิดการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ด้านค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์กร คือ (1) ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ทุกคนปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนด้วยความมุ่งมั่น ท้วมเท เพียรอดุสหา และเสียสละเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม สมกับการเป็นข้าราชการ เช่น การยึดถือกฎระเบียบเป็นหลักในการปฏิบัติงาน การปฏิเสธ

ผลประโยชน์ที่มีผู้เสนอให้แลกเปลี่ยนกับการได้รับความสะดวกในการบริการ การแสดงความเห็นคัดค้าน นโยบายที่ขัดต่อหลักวิชาการ เป็นต้น (2) ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ทุกคนมีความกระตือรือร้นในการ ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ ทาด้วยความรอบคอบ รวดเร็ว ถูกต้อง สมเหตุสมผล โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการและประชาชนเป็นสำคัญ

2) ด้านความชัดเจนของยุทธศาสตร์ คือ (1) ควรมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการ ปฏิบัติงาน ให้เป็นรูปธรรมในรูปของแผนงาน/โครงการที่ชัดเจนกว่าที่เป็นอยู่ (2) ควรมีการ ทบทวนกลยุทธ์การดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัดและความต้องการของ ประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป รวมไปถึงการ นำผลที่ได้จากการติดตามประเมินผลกลับไปเป็นข้อมูลเพื่อ ช่วยในการกำหนดยุทธศาสตร์ในปีต่อไปด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเทศบาลเพื่อจะได้ทราบถึงความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ ในการบริหารจัดการของเทศบาลในภาพรวมได้อย่างครอบคลุมทุกพื้นที่มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- จินตนา บุญบงการ และ ญัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2545). **การจัดการเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด ยูเคชั่น.
- ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และรัชนี้ ภูตระกูล. (2546). "ธรรมาภิบาล (Good Governance) กับ สังคมไทย" **วารสารดารงราชานุภาพ**. 3, 7 (ธันวาคม 2545-มีนาคม 2546): 1-7.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.
- สมยศ นาวิการ. (2525). **การบริหารแบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุทิน แก้วพลไ (2553). "กรอบแนวคิดของแมคคินซี (McKinsey 7 s Framework)" **สาระสังเขป**. (ออนไลน์). ค้นคืนจาก <http://gotoknow.org/blog/kaewpon/401214> วันที่ 25 ธันวาคม 2553.
- Alyson Brody. (2009). **Gender and Governance**. [Online]. Available from http://www.bridge.ids.ac.uk/reports/Governance_OR_final.pdf. September 20, 2010.
- Asian Development Bank. (1999). **Governance: Sound Development Management**. Manila: Asian Development Bank.

การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานในองค์กร

Development work in organization

วิวัฒน์ ตูจันงค์¹

บทคัดย่อ

การทำงานต้องระลึถึงคุณภาพและผลผลิตของงานเป็นสำคัญ โดยใช้ความขยันหมั่นเพียร ใช้สติปัญญา มีความตระหนักถึงงานที่ทำอยู่ จะก่อให้เกิดความพอใจและกระตุ้นให้รู้สีกว่างานช่วยให้ชีวิตก้าวหน้าเป็นเครื่องนำทางให้บุคคลในองค์กร กระตือรือร้นในการทำงาน งานสำเร็จไปตามเป้าหมาย การทำงานก็จะมีมีความสุข เรียกว่ามีแรงจูงใจในการทำงาน เป็นปัจจัยสำคัญ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงาน ของบุคคลในองค์กร บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อหาแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน ของคนในองค์กร สรุปได้แนวทางการพัฒนาได้แก่ 1)การใช้หลักธรรมาภิบาล 2) สร้างแรงจูงใจ 3) ส่งเสริมบุคลากรพัฒนาตนเอง

คำสำคัญ: การพัฒนาประสิทธิภาพ, การทำงาน, องค์กร

Abstract

All work in organization goal of work quatoly and work out put was important work effort hard work and intelligence aware in work doing it will make Satisfied it will Stimulation feel work will heap good life and progress in position work was the tool on guide live in organization active in work that Set to organization goal, with happiness it call motivation in work that was important factor effecting Worde behaviors of all workers in organization. This article purpose to search quideline for development work efficiency in organization. Summary the quid live were 1) development good governance principle 2) motivation and 3) worker promoting self development

Keywords : Efficiency development, Work, Organization

¹ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

บทนำ

การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน จะประสบผลสำเร็จต้องมีการปรับเปลี่ยนพัฒนาองค์กร ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของบุคลากรในองค์กร จากความรู้ความคิดหลักการและแนวปฏิบัติ จะช่วยเพิ่มความรู้ความสามารถในการวางแผนการดำเนินงาน ทั้งระดับบุคคลและองค์กร ให้นำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน องค์กรจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของคนในองค์กร นั่นก็คือองค์กรหนึ่ง ๆ จะต้องพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของคนและองค์กรต้องดำเนินไปพร้อมกัน การพัฒนาประสิทธิภาพของคนในองค์กรมุ่งพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติ และเจตคติที่พึงปรารถนาในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงาน อุดมการณ์ การพัฒนาตนเอง บุคลิกภาพ ค่านิยม เป้าประสงค์ของชีวิต การสำรวจตนเอง การพิชิตปัญหาอุปสรรคในการทำงาน และการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ประสิทธิภาพของงานจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งเร้า ไปในทิศทางที่ตอบสนองความต้องการของบุคคลนั้นจนพอใจจึงจะส่งผลให้องค์กรมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ปัจจัย องค์ประกอบการทำงาน ในองค์กรอย่างเป็นระบบระเบียบของการวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนแก้ปัญหา การประสานงานการกำกับติดตามผลการแก้ปัญหา การประเมินการแก้ปัญหา มุ่งสู่ประสิทธิภาพขององค์กร ผลของความสำเร็จของการพัฒนาองค์กรและพัฒนาคนจะเพิ่มความสมบูรณ์ที่จะเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ทุกฝ่ายปรารถนาอย่างแท้จริง

ความหมายขององค์กร

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการพัฒนาองค์กร ดังนี้

Vecchio (1988) ให้ความหมายการพัฒนาองค์กรไว้ว่า การพัฒนาองค์กรเป็นการวางแผนและควบคุมให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ปรารถนา

Bow ditch and Buono (1990) การพัฒนาองค์กรคือ การนำความรู้จากพฤติกรรมศาสตร์มาใช้ในความพยายามระยะยาวเพื่อปรับปรุงความสามารถขององค์กรในการต่อสู้เอาชนะให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรและเพิ่มความสามารถองค์กรในการแก้ปัญหา

Back hard (1969) การพัฒนาองค์กรเป็นความพยายามจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กรที่วางแผนจัดการกับทุกระบบ ทุกส่วนในองค์กรเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและสุขลักษณะขององค์กร โดยการนำความรู้จากพฤติกรรมศาสตร์มาจัดเป็นวิธีการสร้างเสริมปรับปรุงกระบวนการขององค์กร

Certo (2000) การพัฒนาองค์กรเป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงในองค์กร โดยการเปลี่ยนแปลงที่สมาชิกขององค์กร แนวการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ มุ่งไปที่การตรวจสอบโครงสร้างขององค์กร เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในองค์กรและส่วนประกอบทั้งหมดขององค์กร

สรุปว่า การพัฒนาองค์กรเป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลง สมาชิกขององค์กรทุกส่วน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยนำความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์มาจัดเป็นระบบ ปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน

มนุษย์ทุกคนต้องการมีวิถีชีวิตที่ดีมีความสุข ต้องมีเป้าหมาย มีการวางแผนการดำเนินงาน และประเมินตนเองตลอดเวลา เพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนา แก้ไขปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานให้บรรลุผล ผลตอบแทนที่ได้จากการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานไม่ได้อยู่ที่ผลงานของเราหรือผลงานของหัวหน้าหรือองค์กรแต่อยู่ที่ศักยภาพของสมองของเราที่มีการพัฒนาขึ้นมากกว่า ประเด็นสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานขอเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ตั้งเป้าหมายในการพัฒนางาน การทำงานในแต่ละช่วงเวลาต้องมีเป้าหมายให้ชัดเจนว่า เราต้องการจะไปถึง ณ จุดใด เมื่อถึงจุดนั้นแล้วจะได้อะไร การตั้งเป้าหมายเปรียบเหมือนการจุดไฟให้กับแรงจูงใจในการทำงาน เพราะจะตอบตัวเองได้ว่า เราทำงานหนัก เราขยันทำงานนี้ เพื่ออะไร ผลงานจะให้เป็นอย่างไร

2. คิด วิเคราะห์ เป็นระบบ ต้องกำหนดว่างานแต่ละงาน ต้องทำอะไรบ้าง ทำไปทำไม กิจกรรมไหนเป็นกิจกรรมหลัก กิจกรรมไหนเป็นกิจกรรมรอง อะไรคือหัวใจสำคัญของงาน จุดเริ่มต้นอยู่ที่ไหน จุดนั้นสิ้นสุดที่ไหน สิ่งที่ต้องการต้องการจากงานนั้น ๆ คืออะไร แล้วเขียนคู่มือวิธีการในการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปปฏิบัติ ถ้ามีอุปสรรคหรือปัญหาก็แก้ไขที่คู่มือจากนั้นก็นำไปใช้ ไม่ใช่ทำงานแบบอาศัยกันและกันหรืออาศัยประสบการณ์เพียงอย่างเดียว

3. จัดลำดับความสำคัญของงานก่อนลงมือทำ ถ้าไม่มีการจัดลำดับความสำคัญของงานการทำงานจะเสียเวลาในการทำงานโดยพิจารณาจาก “ความสำคัญและความเร่งด่วน” งานไหนสำคัญมากหรือเร่งด่วนมากก็ทำก่อน งานไหนสำคัญมากเร่งด่วนน้อย อาจมอบหมายให้คนอื่นที่มีฝีมือทำไปก่อน งานไหนสำคัญน้อยแต่เร่งด่วนมาก ก็ให้ลูกน้องที่ทำงานเร็วไปทำ ถ้างานไหนสำคัญน้อยและไม่เร่งด่วนควรต้องตัดออกไปบ้าง ไม่ต้องทำหรือไว้ทำเมื่อมีเวลา เช่น เลิกงานหรือวันที่มีงานน้อย

4. วางแผนการทำงาน บางคนไม่ชอบวางแผนการทำงาน คิดว่างานนั้นเคยทำมาแล้ว งานนั้นไม่ยาก ระวังจะติดกับดักของ “หลุมพรางการสร้างนิสัยที่ไม่ดี” เมื่อติดแล้วจะแกะออกลำบาก ดังนั้นไม่ว่างานนั้นเป็นงานเก่าหรืองานใหม่ ต้องมีการวางแผน คิดให้รอบคอบ หลาย ๆ แง่ หลาย ๆ มุม หลาย ๆ แนวทาง หลาย ๆ ทางออก และหลากหลายทางเลือก เมื่อเราวางแผนการทำงานที่ดีแล้วเมื่อปฏิบัติจะใช้เวลาน้อยประสิทธิภาพของงานจะเพิ่มขึ้น

5. แลหลังก่อนเดินหน้า ทำงานวันนี้ต้องดีกว่าเมื่อวาน พรุ่งนี้ต้องดีกว่าวันนี้ การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานที่ดี ไม่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงงานที่ใหญ่โตเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ แต่ต้องมีการทบทวนกระบวนการและวิธีการทำงานเป็นระยะ ๆ ว่าทำงานนี้มีปัญหามีข้อบกพร่องตรงไหน

อะไรบ้าง ถ้าไม่มีต้องคิดว่า ทำอย่างไรงานจึงจะสำเร็จเร็วขึ้นใช้ทรัพยากรน้อยมีการปรับปรุงแบบค่อยเป็นค่อยไป อาจไม่เห็นผลทันตาทันทีแต่จะส่งผลในระยะยาว

6. แรงจูงใจ การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน ต้องมีแรงจูงใจในการพัฒนางาน ถ้าคิดว่าทำไปก็เท่านั้น ผลงานเท่าเดิมหัวหน้างานไม่เห็นความสำคัญ การคิดแบบนี้เป็นการหลอกตัวเองในระดับพื้นฐาน จงเปลี่ยนแนวคิดใหม่ว่า ทุกครั้งที่เราพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานก็เป็นการฝึกสมองของเราที่จะเป็นแรงจูงใจและเป็นจุดเริ่มต้นของผลงานที่จะทำให้งานประสบผลสำเร็จ

ปัจจัยที่ช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

การทำงานที่มีความสุขมาจากการพอใจ ความถนัด บางครั้งเราอาจจะบ่นว่าเหนื่อย แต่เมื่อเห็นผลสำเร็จของการทำงานแล้ว เราจะมองข้ามอุปสรรคเหล่านั้น ไปอย่างง่ายดายถ้าเราต้องการทำงานอย่างมีความสุขเราต้องสนุกกับงาน ทำงานตามที่ชอบจะทำวิธีใดที่ทำให้ งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพคนทำงานต้องคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1. เป็นเพื่อนร่วมงานที่ดี ต้องรู้จักหน้าที่มีความรับผิดชอบ พัฒนาตนเอง และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ทำตัวให้เป็นที่รักของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ รักษามารยาทในการทำงาน ควรเคารพกติกา ระเบียบขององค์กร เคารพเพื่อนร่วมงานและผู้อื่นเป็นต้น

2. สร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดีจะทำให้เรามีความสุขกับการทำงานและเป็นที่รักใคร่ของเพื่อนร่วมงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานในทุกระดับ จะทำให้การทำงานมีความราบรื่นมากขึ้น มีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตาสามัคคี

3. การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีกระบวนการสร้างสรรค์ความเจริญเติบโต และควมมีประสิทธิภาพของคนและองค์กรอย่างถาวร การพัฒนาองค์กรต้องอาศัยการเสริมสร้าง การสำนึกและความมุ่งมั่นของบุคคล รวมถึงการปรับปรุงโครงสร้างขององค์กร การปรับระบบการดำเนินงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การจัดระบบสารสนเทศ และการจัดระบบคุณภาพ ต้องเน้นไปที่การควบคุมก่อนลงมือทำงาน คุณภาพของผลผลิต จำเป็นต้องใช้ระบบมาตรฐานมีการพัฒนาคุณภาพผ่านทางนโยบาย แผนงาน คู่มือการประกันคุณภาพ และติดตามประเมินผล

4. จริยธรรมกับชีวิตการทำงาน จริยธรรมเป็นเรื่องของพฤติกรรมมนุษย์ที่แสดงออกมีส่วนเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการทำงานในองค์กร เป็นพื้นฐานให้เกิดความร่วมมือ ไม่ว่าหน่วยงานใดงานจะบรรลุผลเป็นไปตามเป้าหมายได้ คนในองค์กรต้องได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจและพฤติกรรมการทำงานควบคู่กันไป มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต มีการกำหนดเป้าหมายการทำงานไว้ล่วงหน้า

5. มนุษยสัมพันธ์ เป็นส่วนสำคัญของจริยธรรมวิชาชีพไม่ว่าจะมีอาชีพใด ต้องเข้าใจตนเองและผู้อื่น เป็นผู้มีความจริงใจ เปิดเผย สนใจผู้อื่น ถ้าต้องการให้ผู้อื่นสนใจเรา มีการติดต่อสื่อสาร การ

จงใจชักนำความรู้สึกที่ดี หวังดี ปราศจากอคติกับคนอื่น และลดความขัดแย้งที่มีความคิด ความเชื่อ ไม่ตรงกัน

6. การสัมมนาหลังการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่สำคัญของผู้ผ่านการพัฒนามาแล้ว คือ การศึกษาด้วยตนเอง การฝึกอบรมและเรียนรู้ระหว่างปฏิบัติงานว่ามีความรู้ความเข้าใจมีทักษะกระบวนการและเจตคติเปลี่ยนไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาเพียงใด ประกอบด้วย การนำเสนอผลงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการนำเสนอความรู้ ประสบการณ์แต่ให้เกียรติทุกความคิดของทุกคนที่เสนอ การระดมสมอง เป็นการระดมความคิดจากสมาชิกทุกคน ไม่ถือว่าความคิดใดถูกความคิดใดผิดและร่วมกันสรุป จะช่วยให้ผู้รับการพัฒนารับความรู้ประสบการณ์และบทเรียนที่จะนำไปขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงขององค์กรต่อไป

ดังนั้น ปัจจัยการทำงานที่มีประสิทธิภาพต้องทำงานอย่างมีความสุขพอใจกับงานที่ทำ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคลและองค์กรควบคู่กันไป เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม โดยมุ่งส่งเสริมความสำเร็จในการผลิตยกระดับศักยภาพ ขององค์กรให้มีสภาพเสื่อมถอยตกต่ำ ให้เจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ประหยัดเวลา ใช้กำลังทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ให้มีการเปลี่ยนแปลงความคิด เพราะผลความสำเร็จของการพัฒนาองค์กรและพัฒนาบุคคล จะเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในองค์กรให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด

ธรรมาภิบาลในองค์กร

การพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการทำงานของบุคลากรให้เข้มแข็ง มีความเป็นเลิศ จำเป็นต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับภารกิจและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้สำหรับงานนั้นๆ โดยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีความคุ้มค่ากับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจนจะแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ ซึ่งการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพต้องมีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ เพื่อความสะดวกรวดเร็วและลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ในการดำเนินงานต้องมีเกณฑ์การควบคุม ติดตาม กำกับดูแลมีแนวทางการดังนี้

ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาลมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการและเป็นประโยชน์ต่อ องค์กร ชุมชน สังคม ประเทศชาติให้มีความเข้มแข็งในทุกด้านทั้งมูลค่าลิตสำนึกของบุคคล สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เอื้ออาทรต่อกันเพื่อลดและบรรเทาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร ให้เกิดความเป็นธรรม เป็นภูมิคุ้มกันที่มีความเข้มแข็งมีเสถียรภาพและมีความมั่นคง ปลอดภัยอย่างยั่งยืนในทุกภาค

ส่วนขององค์กรให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี หลักธรรมาภิบาลเป็นมาตรฐานสากลที่องค์กรและหน่วยงานทั่วไปต้องการให้เกิดขึ้น

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2553) ได้กล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

1. หลักนิติธรรม (rule of law) มีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร โดยมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เป็นธรรม อย่างเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติ มีการปรับปรุงกฎระเบียบให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและเป็นธรรม คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพความยุติธรรมของคนในองค์กร

2. หลักคุณธรรม (Ethics) มีความมุ่งหมายการยึดมั่นในความถูกต้องดีงามทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา พัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบประกอบอาชีพสุจริต

3. หลักความโปร่งใส (Trans patency) มีความมุ่งหมาย การบริหารงานที่ยึดหลักการเปิดเผย ตรงไป ตรงมา เข้าใจง่าย มีความชัดเจนในการบริหารงานทุก ๆ ด้าน

4. หลักความมีส่วนร่วม (Participation) มีความมุ่งหมายที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการรับรู้ การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ โดยให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น การให้คำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมการปฏิบัติทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

5. หลักความรับผิดชอบ (Accoun tability) เป็นหลักการที่เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบ ซึ่งสะท้อนความรับผิดชอบต่อสาธารณะและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) เป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบในการตัดสินใจ รับผิดชอบในผลงาน หรือการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

6.หลักความคุ้มค่า (Value for money) หรือหลักประเมินประสิทธิภาพหรือประสิทธิผล มีจุดมุ่งหมายการบริหารจัดการที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดขององค์กรส่วนรวมในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน

ขั้นตอนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลมีวิธีการและขั้นตอนที่แตกต่างกันไปในแต่ละองค์กร แต่ละโอกาส ซึ่งอาจนำไปปฏิบัติได้ทั้งหมดหรือบางขั้นตอน อาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานที่ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด ดำเนินการตามหลักความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ กรรมการต้องเป็นบุคคลที่ซื่อตรงมีหลักการและยึดความถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดนโยบายเกี่ยวกับธรรมาภิบาลซึ่งเป็นปัจจัยที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนางานในองค์กร เพราะจะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผล องค์กรต้องมีการกำหนดนโยบายไว้อย่างชัดเจนและมีมาตรการผลักดันให้มีการปฏิบัติตาม

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดทิศทาง นโยบาย เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ เพื่อควบคุมและประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้เป็นระยะ โดยคณะกรรมการพิจารณาถึงความเหมาะสมในการเข้ามามีส่วนร่วม กำหนดทิศทาง นโยบาย เป้าหมายและยุทธศาสตร์ขององค์กร เพื่อให้คณะกรรมการถ่ายทอดความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรในการดำเนินการตามแนวที่วางไว้อย่างสัมฤทธิ์ผล

ขั้นตอนที่ 4 การกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน องค์กรจะต้องสร้างระบบการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และจัดทำสารสนเทศไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 5 การเผยแพร่ผลการดำเนินงาน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้องค์กรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานได้ อีกทั้งเป็นการควบคุม ติดตามและตรวจสอบของผู้มีส่วนร่วม เป็นการสร้างสำนึกที่ดีในการบริหารงาน การทำงานของบุคลากรในองค์กร

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารงานที่ทำให้เกิดความสมดุลในองค์กร และทำให้ผู้มีส่วนได้เสียเกิดความมั่นใจในการพัฒนาปรับปรุงงาน อย่างไรก็ตามการบริหารในองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลนั้น จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของบุคลากรและภาวะผู้นำเป็นหลัก ซึ่งไม่มีรูปแบบที่ตายตัวหรือไม่มีรูปแบบสำเร็จรูปที่จะนำไปใช้ได้เลย การบริหารจะประสบผลสำเร็จต้องขึ้นอยู่กับความพร้อม โอกาส บริบทและการประยุกต์ใช้ที่เอื้อต่อการบริหารงาน

การสร้างแรงจูงใจ

เมื่อเราต้องการศักยภาพหรือพลังภายในของบุคลากรในองค์กรแล้ว ต้องดึงศักยภาพของบุคลากรออกมาใช้ให้มากที่สุด โดยการกระตุ้น ให้เกิดแรงจูงใจภายในของเขาเอง เพราะการทำงานของคนมีเป้าหมายไม่เหมือนกัน ผู้บริหารต้องเปลี่ยนจากการบริหารงานไปสู่การบริหารคนมากขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีและความสามารถของคนจะทำให้การบริหารงานน้อยลงและบริหารคนเก่ง ๆ ให้ทำงานร่วมกันได้ คือ การบริหารแรงจูงใจของคนในเชิงรุก ถ้าผู้บริหารคนใด สามารถบริหารใจของคนในองค์กรได้ดี แสดงว่า ชนะทั้งการแข่งขันทางธุรกิจและจิตใจคน

เทคนิคการสร้างแรงจูงใจ

การเสริมสร้างแรงจูงใจ ในการทำงานให้กับบุคลากรในองค์กรเป็นทักษะและความสามารถของผู้บริหารที่ต้องมี นอกจากการบริหารงานแล้วต้องสร้างแรงจูงใจให้ได้ทั้งคนและงาน ซึ่งต้องใช้วิธีการหรือรูปแบบที่หลากหลาย เพราะลูกน้องแต่ละคนจะมีความต้องการและความคาดหวังจากผู้บริหารในลักษณะที่ต่างกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารควรศึกษาวิเคราะห์ว่า บุคลากรในองค์กรมี

ความต้องการเป็นอย่างไรระจะได้ใช้เทคนิคการจูงใจที่เหมาะสมกับบุคลากรแต่ละคน โดยกระตุ้นให้บุคลากรอยากทำงาน สร้างความสนุกมีความสุขที่ทุกคนมีแรงจูงใจทำงานอย่างมีชีวิตชีวา ทำงานด้วยรอยยิ้มและเสียงหัวเราะ มีการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ที่จะพัฒนาระบบการทำงาน มีข้อเสนอแนะเทคนิคการสร้างแรงจูงใจดังนี้

1. ศึกษานิสัยและพฤติกรรมลูกน้อง เพราะบางคนแสดงความคิดสร้างสรรค์ บางคนขาดความมั่นใจชอบทำงานใกล้ชิดกับนาย บางคนชอบทำงานท้าทาย บางคนไม่ชอบให้ใครจู้จี้สั่งงานซ้ำแล้วซ้ำเล่า เป็นต้น ซึ่งมีวิธีการสร้างแรงจูงใจดังนี้

1.1 ผู้ที่ชอบแสดงความคิดสร้างสรรค์ ต้องถามให้เขาคิด มอบหมายงานให้เขาริเริ่ม หรือออกแบบงาน หรือโครงการใหม่ให้คิดวิธีการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพด้วยตัวเอง

1.2 ผู้ที่ขาดความมั่นใจ ควรสอนแนะนำ ให้คำปรึกษาในการทำงานอย่างใกล้ชิด มอบหมายงานที่ไม่ยาก เขาจะสามารถทำงานนั้นให้สำเร็จด้วยดีแล้วค่อยๆ มอบหมายงานที่ยากขึ้น เพื่อเสริมความมั่นใจ

1.3 ผู้ที่ชอบทำงานท้าทาย ควรวางแผนจัดสรรงานที่ต้องใช้ความพยายามและมีเป้าหมายที่ชัดเจนท้าทาย

1.4 ผู้ที่ไม่ชอบให้ใครจู้จี้หรือสั่งงานซ้ำแล้วซ้ำเล่า ต้องพูดหรือสั่งงานครั้งเดียวจบ และไม่ควรติดตามผลงานบ่อยครั้งนัก เพราะจะทำให้เขารู้สึกรำคาญ ไม่อยากพบเจ้านาย ควรรองกว่าเขาจะรายงานผลการทำงานให้จะดีกว่า

2. การดำเนินการจูงใจแบบค่อยเป็นค่อยไป เมื่อรู้นิสัยของบุคลากรในองค์กรแล้วผู้บริหารต้องปรับตัวเองให้สามารถเข้าถึงใจลูกน้องแบบค่อยเป็นค่อยไปมีการติดตามผลและปรับปรุงรูปแบบการจูงใจว่าสิ่งที่ทำไปนั้นสามารถทำให้บรรยากาศในการทำงานดีขึ้น บ้างก็ไม่บุคลากรในองค์กรแต่ละคนสนุกกับงานที่มอบหมายบ้างหรือไม่ การติดตามผลโดยการสังเกตพฤติกรรมที่บุคลากรแสดงออกทั้งสีหน้า กิริยา และหรือแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นการรับรู้ที่ผู้บริหารรู้ดีกว่าคนอื่นว่าบุคลากรคิดอย่างไรกับตัวผู้บริหาร

3. สร้างบรรยากาศในการทำงาน เพื่อให้บุคลากรในองค์กรอยากทำงานไม่ใช่สิ่งที่ย่ำหรือยากเกินไป เพียงแต่หาวิธีการสร้างบรรยากาศในการทำงานให้เกิดขึ้นเป็นการจัดที่ทำงานให้น่าดู น่าอยู่ น่าทำงาน รู้สึกเพลินเพลินกับการทำงาน สร้างทีมงานแห่งการเรียนรู้ บรรยากาศการทำงานส่วนหนึ่งมาจากการทำงานเป็นทีมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น มีมุมมองต่าง ๆ รวมทั้งการช่วยเหลือสนับสนุน เอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน โดยจัดประชุมทีมงานเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ระวังอย่าจัดประชุมบ่อยเกินไปเพราะจะทำให้สมาชิกหรือทีมงานเบื่อหน่ายและไม่รู้จะเอาอะไรมาพูดและอย่าเว้นระยะการประชุมนานเกินไปเพราะจะขาดช่วงอาจทำให้เรื่องที่จะพูดต่อไม่ติดได้หรือนัดเลี้ยงข้าวตอนกลางวันเพราะเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานแล้ว บุคลากรยังได้ความรู้สึกที่ดีจากผู้บริหารอีกด้วย

ดังนั้น การจูงใจบุคลากรในองค์กรเป็นรายบุคคลจะเน้นที่ใจลูกน้องแต่ละคนมากกว่าแต่ก็ต้องทำควบคู่กันไปกับการจูงใจเป็นทีมด้วย จึงจะได้ผล นอกจากนี้การสร้างแรงจูงใจบุคลากรให้ได้รับการพัฒนา การฝึกอบรมให้เขามีความรู้มากขึ้น การยกย่องชมเชย ส่งเสริมให้ได้รับตำแหน่งทางวิชาการ หรือตำแหน่งอื่น ๆ ให้มีความรู้เพิ่มขึ้น เพื่อจูงใจลูกน้องที่มีฝีมือเอาไว้ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีนั้น ไม่ได้สร้างขึ้นมาได้เพียงแค่วันสองวันต้องใช้เวลาและความพยายามในการเข้าถึงใจลูกน้องแล้ว ผู้บริหารก็จะได้รับความรักและการสนับสนุน ช่วยเหลือการทำงานอย่างทุ่มเททั้งกายและจิตใจจนสุดความสามารถจากบุคลากรทุกคนในองค์กร

ทฤษฎีแรงจูงใจ

การศึกษาแรงจูงใจของบุคคลมีประโยชน์ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่จะกำหนดลักษณะแรงจูงใจของบุคคลเป็นที่มาของการพัฒนาขวัญกำลังใจในการทำงาน และเสริมสร้างความรักความพอใจในงาน มีความจงรักภักดีต่อองค์กร อุทิศตนในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ รักษาผลประโยชน์ร่วมกันขององค์กร ซึ่งแรงจูงใจมาจากความต้องการขั้นพื้นฐานของตน

มาสโลว์ (Abraham H Maslow, 1970) 5 ประการ ได้แก่ ความต้องการด้านร่างกาย ความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการความรัก ต้องการเกียรติยศชื่อเสียงและความสำเร็จ มนุษย์จะสนองความต้องการเพื่อให้เกิดความสุขความพอใจสอดคล้องกับสถานการณ์องค์กร ที่มุ่งให้สมาชิกในองค์กรปฏิบัติตามเป้าหมายขององค์กรเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยใช้หลักแรงจูงใจบนพื้นฐานความต้องการของมนุษย์

แมค เคลลแลนด์ (McClelland) เน้นความต้องการของมนุษย์ 3 ประการ เป็นความต้องการที่เกิดจากการเรียนรู้ในสังคมคือความต้องการความสำเร็จความสัมพันธ์ที่ดีและความต้องการอำนาจ ทฤษฎีนี้ขึ้นอยู่กับรากฐานความเป็นอยู่ในองค์กรที่สามารถจัดการตอบสนองความต้องการเบื้องต้นได้ครบถ้วนสมบูรณ์แล้วจึงต้องการระดับสูงต่อไป

เฮอริชเบอร์ (Herzberg, 1959) โดยมี 2 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบสุขอนามัยและสิ่งจูงใจ เป็นแนวคิดที่มีประโยชน์ต่อการบริหารและการจัดการบุคลากรในองค์กรในการขึ้นำการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพอนามัยต่อการทำงานเพื่อรักษาสุขภาพผู้ปฏิบัติงาน จูงใจให้อยู่กับองค์กรไม่ลาออกหรือเปลี่ยนงานมนุษย์มีความแตกต่างกันในความเชื่อ ความคิด ความรู้สึกและความต้องการ มีผลทำให้บุคลิกแตกต่างกัน ความต้องการของบุคคลเป็นต้นเหตุสำคัญของการจูงใจให้บุคคลทำพฤติกรรมหรือไม่ทำพฤติกรรม ซึ่งทฤษฎีแรงจูงใจจะชี้ไปที่ธรรมชาติความต้องการของบุคคล ทั้งความต้องการทางกาย จิตใจและสังคม ความต้องการใด ๆ ที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจะเป็นแรงชักจูงให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อแสวงหาสิ่งที่จะมาตอบสนองต่อความต้องการ เมื่อได้รับการตอบสนองก็จะทำให้เกิดความพอใจ องค์กรสามารถสนองความต้องการของบุคลากรให้ทำพฤติกรรมในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม โดยการตอบสนองความต้องการของตน ก็จะเกิดความพอใจในงาน มีความพอใจในการปฏิบัติงาน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร

การพัฒนาตนเอง

คนเป็นปัจจัยสำคัญของการดำเนินงานในองค์กรให้ไปสู่ประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ความอ่อนด้อยหรือความเจริญก้าวหน้าขององค์กรขึ้นอยู่กับบุคคลในการดำเนินงาน การปรับปรุงแก้ไของค์กรต้องอาศัยการพัฒนาคนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การพัฒนาคนที่ได้ผลดีที่สุดคือให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาตนเอง เพราะการพัฒนาตนเองเป็นการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง สร้างสรรค์ เกี่ยวกับตนเองเพื่อนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือ การมีชีวิตที่มีคุณภาพและมีความสุข โดยตนเป็นที่พึ่งแห่งตน เป็นหลักสัจธรรมสำคัญที่ประจักษ์ชัดและยอมรับกันทั่วไปคือบุคคลต้องพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญชีวิตตั้งต้นใหม่ได้เสมอ การกระทำอะไรบางอย่างที่ผ่านการตัดสินใจกระทำใด ๆ ที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้องสามารถปรับเปลี่ยนตน ปรับความคิด ปรับวิธีดำเนินชีวิตได้ตลอดเวลาไม่มีสิ่งใดที่สายเกินไปและไม่มีสิ่งใดที่ปรับปรุงแก้ไขไม่ได้ ขอเพียงให้ตนเองอยากจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเท่านั้นการพัฒนาตนเองจะเกิดขึ้นใหม่ได้ตลอดเวลา

การพัฒนาตนเองควรเริ่มต้นด้วยการศึกษา ความหมายของชีวิต ความคิดและยึดแบบอย่างของบุคคลในสังคม หาสิ่งที่ควรพัฒนาปรับปรุง เพราะทุกคนมีความจำเป็นต้องคิดพัฒนาตนเองในทางที่ดีเรียนรู้ตลอดเวลาเพื่อก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม ทุกคนจะต้องพึ่งตนเอง นำตนเองได้เพื่อเพิ่มคุณค่าแก่ชีวิตส่วนตัว ชีวิตครอบครัว ชีวิตการทำงานและชีวิตสังคม เป้าหมายในการทำงาน เป็นผลสำเร็จของชีวิตและการทำงานที่เป็นความปรารถนาของบุคคลในองค์กรมีแนวดำเนินการคือ กำหนดทิศทางการทำงานและการดำเนินชีวิตให้ไปถึงเป้าหมาย ต้องรู้ตนเองว่ากำลังทำอะไร ให้เกิดผลอย่างไร บุคคลจึงไม่ควรทำงานและดำเนินชีวิตแบบเลื่อนลอย ไปตามโชคชะตา หรือตามยถากรรม ต้องตระหนักถึงความต้องการในงานที่ปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จด้วยความพยายาม ปฏิบัติกิจกรรมที่จะเป็นวิถีทางนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จของงานมีความสำคัญเพราะเป็นเครื่องมือนำทางการดำเนินชีวิต ถ้าคนเรามีเป้าหมายและทำสำเร็จจะช่วยชีวิตดำเนินไปอย่างมีความหมายเพิ่มแรงจูงใจให้เกิดความเพียรพยายามในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานและพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้เกิดความภูมิใจและพอใจมีความสุขเมื่องานนั้นประสบความสำเร็จจะเป็นบุคคลที่มีคุณค่า ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพบังเกิดผลดีต่อองค์กร

การพัฒนากับการดำเนินชีวิต

การดำเนินชีวิตของคนเราโดยทั่วไปมักจะตั้งอยู่บนความประมาทเนื่องจากเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไปบางคนหลงไปตามกระแสสังคม ทำให้ลืมหลักการของความเป็นจริงในชีวิต การบริหารชีวิตจึงอยู่บนพื้นฐานของความรู้สีกมากกว่าใช้หลักการและเหตุผล ขาดการวางแผนชีวิตทั้งในระยะสั้นและระยะยาว บางคนเรียนแล้วไม่รู้ตัวเองว่าจบแล้วจะไปทำงานอะไร บางคนเลือกทำงานในตำแหน่งนั้น ๆ แล้ว อนาคตจะเป็นอย่างไรก็ไม่รู้ บางคนทำงานเป็นเวลานาน ยังตอบตัวเองไม่ได้เลยว่า ในอนาคตตัวเองทำงานไปเพื่ออะไร หลาย ๆ คน มองเห็นผลการขาดการวางแผน ชีวิตก็ต่อเมื่อโอกาสดี ๆ ในชีวิตเข้ามาแต่ไม่สามารถปฏิบัติได้ เช่นมีคนมาขายบ้านและที่ดินราคาถูกให้ เราไม่ได้วาง

แผนการใช้เงินจึงซื้อไม่ได้ โอกาสดี ๆ ก็หลุดลอยไป การที่คนขาดการวางแผนชีวิตจะทำให้การดำเนินชีวิตแต่ละวันขาดจุดหมาย ทำให้เราปล่อยสิ่งที่เป็นประโยชน์ในชีวิตผ่านเลยไปไม่สามารถย้อนเวลาหาอดีตได้ การตัดสินใจและทางเลือกในชีวิตเรามักจะใช้ความรู้สึกตัดสินใจปัญหาและทางเลือกในชีวิตมากกว่าการใช้ข้อมูล ข่าวสาร หรือหลักของเหตุผล คนเก่ง ๆ มักจะมีโอกาสติดกับดักของความเสียหาย มากกว่าคนทั่ว ๆ ไป เพราะจะเชื่อว่าสิ่งที่ตนเองคิดนั้นเป็นสิ่งที่ถูกเสมอ เมื่อตัดสินใจแล้วไม่สามารถแก้ไขได้ คำว่าเสียหายจึงมาเยือน เพื่อผลสำเร็จในการดำรงชีวิตมีแนวทางการพัฒนาตนเองดังนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์ของชีวิต (Life Vision) เราต้องกำหนดเป้าหมายของชีวิตให้ชัดเจนว่า เราต้องการความสำเร็จอะไร เมื่อใด บางคนบอกว่า ไม่รู้จะกำหนดเป้าหมายชีวิตได้อย่างไร เริ่มต้นที่หรือเกิดจากอะไร ขอเสนอแนะว่า กำหนดเป้าหมายจากความขยัน ความชอบของเราเอง อาจเกิดจากแรงดลใจบางอย่างในชีวิต หรือเกิดจากความยากลำบากในชีวิต กำหนดจากแบบอย่างความสำเร็จของผู้อื่น เราอาจเลือกใครบางคนเป็นตัวอย่างเพื่อสร้างเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ให้กับตนเอง หรืออาจกำหนดจากความสำเร็จของหลาย ๆ คนรวมกันก็ได้ วิสัยทัศน์เปรียบเหมือนเข็มทิศ ที่จะนำพาชีวิตไปสู่ทิศทางที่ต้องการโดยไม่ต้องเสียเวลาและหลงทางไม่เป็นไปตามที่ต้องการ คนที่กำหนดวิสัยทัศน์ให้กับตนเองไว้ชัดเจนจะได้เปรียบคนอื่นอย่างแน่นอน เพราะการดำเนินชีวิตในแต่ละวันย่อมเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมาย คงไม่ปล่อยให้ชีวิตก้าวออกนอกเส้นทางไปจากเป้าหมายอย่างเด็ดขาด

2. ค้นหาสมรรถนะของตนเอง เมื่อเรามีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจนแล้ว เราต้องมาวิเคราะห์ตัวเราเองว่ามีส่วนใดบ้างที่เป็นจุดเด่นหรือจุดด้อยที่จะนำพาเราไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ มีจุดไหนบ้างที่เป็นจุดอ่อน จุดด้อยหรือจุดที่ต้องพัฒนาปรับปรุง เพื่อลดปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินชีวิต เราต้องวิเคราะห์ว่าสภาพแวดล้อมอะไรบ้างที่เอื้ออำนวยและเป็นอุปสรรคในการเดินทางไปสู่จุดหมาย การวิเคราะห์ดังกล่าวจะทำให้เรา รู้ เข้าใจและค้นพบตัวเอง ยอมรับจุดบกพร่องของตนเองและพร้อมที่จะพัฒนาให้ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายของชีวิตได้

3. กำหนดแผนกลยุทธ์ เมื่อเราทราบเป้าหมายสูงสุดของชีวิตและทราบจุดอ่อนจุดแข็งของตัวเองแล้วต้องกำหนดเป้าหมายเรื่องต่าง ๆ ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นจะช่วยให้เรามองเห็นภาพรวมได้ชัดเจน สามารถจัดลำดับความสำคัญของการไปสู่เป้าหมายได้ง่ายขึ้น

4. ปฏิบัติตามวงจร PDCA เมื่อวางแผน (Plan) เรียบร้อยแล้ว ก็ลงมือปฏิบัติจริง (Doing) ต้องมีการตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะ ๆ ว่าสิ่งใดที่ทำไปแล้วนั้นเป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายหรือไม่ (Check) ถ้าไม่เป็นไปตามเป้าหมายต้องมีการแก้ไขปรับปรุงพัฒนา (Action) ให้การดำเนินชีวิตบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการและต้องคำนึงถึงวงจรนี้ตลอดเวลา

ตามที่กล่าวมาแล้วจะทำให้ผู้อ่านหยุดพิจารณาได้ว่า ชีวิตของคนเราใดกำหนดไว้อย่างเป็นระบบหรือเป็นขั้นตอน หรือไม่ เนื่องจากคนเราเกิดมาไม่มีใครดีพร้อมไปหมดทุกด้าน ย่อมมีทั้งจุดอ่อนจุดเด่น แต่อยู่ที่ใครจะค้นหายอมรับและลงมือกำจัดจุดอ่อนและเสริมจุดเด่นของตัวเอง เพื่อทำการ

พัฒนาก่อนหลัง อย่าลืมนึกถึงความตั้งใจ อย่าท้อ ต้องอดทน อดกลั้น พยายามหาแรงจูงใจเข้ามาเสริมตลอดเวลาและต้องประเมินการแก้ไขปรับปรุงว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ในช่วงชีวิตที่เหลืออยู่เราต้องกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตเสียใหม่ เพื่อไม่ให้เสียเวลาไปกับสิ่งที่ไม่สำคัญและจำเป็นเหมือนในอดีตที่ผ่านมา เราต้องเชื่อมั่นเสมอว่าผู้ที่วางแผนชีวิตไว้ดีย่อมมีโอกาสไปสู่เส้นชัยได้เร็วกว่าและดีกว่าคนอื่นอย่างแน่นอนดังคำกล่าวที่ว่า “ชีวิตจะก้าวหน้าไม่ได้ถ้าขาดเป้าหมายและตัวชี้วัด” เป้าหมายการทำงาน เป็นผลสำเร็จของชีวิตและการทำงาน ที่เป็นความปรารถนาของบุคคลในองค์กรมีแนวทางการคือ กำหนดทิศทางวางแผนการทำงานและการดำเนินชีวิต ให้ไปถึงเป้าหมายทั้ง รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือนและรายปี เป็นต้น ในการดำเนินชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานต้องรู้ว่าเรากำลังทำอะไร จะให้บังเกิดผลอย่างไร บุคคลจึงไม่ควรทำงานและดำเนินชีวิตแบบเลื่อนลอย ไปตามโชคชะตาหรือตามยถากรรม ต้องตระหนักถึงความต้องการงานที่ปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ ด้วยความพยายามปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายตามทิศทางหรือแผนงานที่กำหนดไว้

ดังนั้น ความสำเร็จของงานมีความสำคัญต่อการนำทางการดำเนินชีวิต คนเราถ้ามีเป้าหมายและทำสำเร็จจะช่วยทำให้ชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย เพิ่มแรงจูงใจให้เกิดความเพียรพยายามในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เกิดความภูมิใจ พอใจ มีความสุขเมื่องานนั้นประสบผลสำเร็จ บุคคลในองค์กรที่ทำงานอย่างมีเป้าหมายทั้งการทำงานและชีวิต จะเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อองค์กรเพราะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานบังเกิดผลดีและประสบผลสำเร็จสิ่งที่ควรคำนึงคือคนเราเกิดมาไม่มีใครดีพร้อมไปหมดทุกอย่าง คนทุกคนย่อมมีทั้งจุดอ่อน จุดเด่น แต่อยู่ที่ใครสามารถค้นหายอมรับและลงมือกำจัดจุดอ่อน เสริมจุดเด่น ของตัวเอง สำหรับการพัฒนาตนเองที่จะกำจัดจุดอ่อนและเสริมจุดเด่นนั้น ต้องค้นหาตนเองให้พบว่าเรามีจุดอ่อนและจุดเด่นตรงไหนบ้าง แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญ เพื่อทำการพัฒนาก่อนหลัง การพัฒนาอย่าลืมนึกถึงความตั้งใจ บางคนท้อขาดความอดทน อดกลั้น พ่ายแพ้ภัยตนเอง ต้องพยายามหาแรงจูงใจเข้ามาเสริมให้ตนเองตลอดเวลา และต้องประเมินตนเองเสมอเพื่อจะได้แก้ไข ปรับปรุงสิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคที่ทำให้งานไม่ประสบผลสำเร็จ

บรรณานุกรม

- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2546). **กล้าเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ: บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- ดารณี พานทอง พาลสุข และสุรเสกข์ พงษ์หาญยุทธ. (2542). **ทฤษฎีการจูงใจ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนิกานต์ มาชะศิรินันท์. (2548). **กระตุ้นความจำให้ทำงาน**. กรุงเทพฯ: ธรรมกมลการพิมพ์.
- พิภพ วังเงิน. (2545). **จริยธรรมวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.

- ระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2544). **ผู้นำการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.
- สมใจ ลักษณะ. (2546). **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน**. กรุงเทพฯ: ธนารักษ์การพิมพ์ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **การพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2553). **การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. (2549). **9 กลยุทธ์หมดเด็ดยุติใจลูกน้อง**. กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊คส์มัลติมีเดียกรุ๊ป จำกัด (มหาชน).
- Abraham H Maslow. (1970). **Motivation and Personnality**. (ออนไลน์). สืบค้นจาก : <http://digital-collect.ac.th/dcms/files/5493016>
- Backhard Richard. (1969). **Organizational Development**. Mass: addision – Wesley.
- Bowditch. Jamesl. And Buono An thowy F. (1990). **A Primer on Organization Behavior**. 2^{sd} ed. New York: Johe wiley and sons.
- Certo, Samuel C. (2000). **Modern Management**. New Jersey Prentice hall.
- Herzberg, F. (1959). **The Motivation of Work**. (ออนไลน์). สืบค้นจาก : <http://digital-collect-buu.ac.th/dams/files/5493016>
- McClelland. (1940). **McClelland's Acquired Needs Theory**. (ออนไลน์). สืบค้นจาก : <http://digital-collect-lib.buu.ac.th/dcms/files/5493016>
- Vecchio, Robert P. (1988). **Organizational Behavior**. New York : the deydén press.